9685 IV

SZALOMONOWIE Z BENEDYKTOWIC.

9685
IV

T. 1.

T. XL

BJ

Spis Rzeczy

1. Osobne odbicie z Rocznika Wrocławs. Szląskiego Towarzystwa mego Artykułu o Salomonach –
2. Notata o nich.
3. Litografia pomnika
4.5 – fotografie dwóch pomników w P. Maryi w Krakowie
[redacted]
8. r. 1552. Uszkodzony wyzyskał wyroku co do prawa Patronatu Kościoła w Mysłowicach.
9. r. 1582. Inwentarz dóbr Modlnicy Wielkie (kopia)
10. r. 1582. Copia Vidimatu Aktu z Archiwum Ziemsk. – Grodzk. – Sukcessorowie Mikołaja Salomona sprzedają Modlnicę Fogelwedrowi
11. r. 1616. Testamentu Jadwigi z Salomonów Mieńsz. – kopii przez Marcina Kozłowskiego – odpis prywatny przez Dra J. Lustig.
12.13. Dwa Numera Czasu. Luszczyński o Salomonach

Nic[illegible] 1388

N. N.

Nicolaus Halbram. Consul [illegible] i Anna
Cracov. 1470 (Paprocki

(Mączyński. 182) Judex terrestris ac Consul Crac. † 1516 — Petrus . . . . . Imbram

Według Helc dawne Pr. pols. pom. II p. 764. (*)
w r. 1470 oba Ci Bracia dziedzicami Karniowic
kupcowych od Kamiegolskiego – a Tuczyński [illegible] korzysta
z [illegible] prawa odkupu – wiedzą odkupuje.

~~Nicolaus Halbram fr.~~
~~Salomo Consul Cracov~~
~~1470 Paprocki~~.

Dr. Decretorum
Joannes † 1530
Schol. Gniezn. Kan. K. Krak.
(1512. 1513. 1524.)
(Łętowski Kalol. IV. 29.
Hoszowski 203. 228.)
Grabow. 218.

Gabriel
(Hoszow. p. 211.)
Ci trzej jego synowie robią
r. 1523 dział majątkowy (Grabow.)

Emeranus czyli Imbram
1560 na Modlnicy Grab 128.
Inwent. Modlnicy

(*) Prezydent M. Krakowa 1495. (Długosz, Hoszowski 211. 220.
Grabowski dawne Zabytki 218. Dziedzic Modlnicy i dobr
przez Długosza cytowanych, właściciel domu dziś
Hotel Drezdeński, ma pomnik u P. Maryi w Krak.

Barbara
Żona Stadnickiego
Kasztel. Sanockiego
Portret w Gab. Archeol.
Uniw. Krakowskiego

Gdy wskutek Artykułów Dyrektora Archiwum Ziemsko-Grodzkiego w Krakowie W. Łuszczyńskiego w Feljetonie Czasu N. 269 z r. 1876 i N. 25 z r. 1877 zamieszczonych a autentyczne – nowe daty podających – Artykuł mój o Salomonach zamieszczony w r. 1873 w T. XII. Zeszycie 2. N. XX. Rocznika Wrocławskiego, Szląskiego Towarzystwa historyczno-Archeologicznego i notaty w T. XI mego Archiwum familijnego zamieszczone potrzebują spostrzeżenia, takowe tu zamieszczam w tej formie jak odpisałem Profesorowi R. Bergau z Norymbergi zapytującego mnie o Rok Śmierci Piotra Salomona i czy nie wiem historyi jego pomnika.

Wiadomości Genealogiczne
o
Rodzie Salomonów z Benedyktowic
herbu Łabędź
zebrał
Stanisław Hr z Mieroszowic Mieroszowski
1877.

Für Professor R. Bergau.

in Nürnberg

Das neue Pol. in Ungarn florierende adelige Geschlecht der Szalomon kam
neu Polen im XIV. Jh. u. schreibt sich nach der polnischen Orthographie Salomo.
1389-8. Recevera 8-331 führte das Prädicat de Benedictowice u. ein Wappen
neuen, rechtsgetheilten Schrauben in rothen Felde. — Der neuen de Armis eygnad
de domus Cygnorum.

a. Zuerst respicit Actenmäßig Nicolaus Salomon 1388 (Acta Coll. Crac.
Helcel Somm. L. 229.). Es kann aber auch derselbe sein der ab.

b. Nicolaus Walbram als Consul Crac. den Leprechi (Herbut) 1470 erscheint
u. 1484 Mitglied der Muttergottes Bruderschaft bei der Allerheiligen Kirche zu
Krakau ist (Hoffmeister Zywot Sybeichiego p. 2061. Über seine Genealogie u. zwei
Söhne erhalten wir folgende Details:
Imram u. Petrus Schalomon de Cyrdzienice haec des 1476 (Act. Crac. per
Lupczarki) Imram u. Petrus Salomo u. ihre Mutter Anna Cygnaeinna
von Harmiowice 1470. (Helcel II. 764. Sermon. Lenenbes Crac.). Imbram et
Petrus Salomon u. ihr Vetter Johan Thurzo 1475 Cultores Mundum in
Olkusz (Lubelski. Gorniczy)

c. Emeramus, Imram, Imbram — nach Luxery ächt. mittelst Emmerich aber
meist Abraham, dessen Denkmal in der Krakauer Archipresbiteral Kirche zu
St. Mariam mit der Aufschrift anno domini 1504 ipso die Sancte Marie
obiit Generosus ac nobilis Dominus Emeramus Salomo Capit et Cup
parens Drohobiciensis et Civis Cracoviensis orate pro eo, dessen Sohn
Capitaneus (Vicehauptmann) Salomon Starosta von Drohobycz gewesen
Olszyna (Libri Beneficiorum II. p. 188. 195. 196. 216. 217) stellt an mich Lodzkowski
Anzeige von Gütern die mir mit seinem Vetter gemeinschaftlich betreffen.
Während aber seinen Vater u. über sie verfasse wir durch seinen Sohn, den ehe
Director der Krak. Gesellschaft Concordia u. Literarischen Feuilleton d.
Crac. N. 269 v. 1876 u. N. 25 v. 1877) spricht mit, dass

d. Nicolaus Salomo de Benedictowice, Gutsherr auf Groß-Medlesica, Emmerans
Sohn 1566 mit Cilabius novel Truchsess Grenitz nicht anerkannt will, weil er in
derselben famatus (bürgerlich) genannt wird und beweist, dass er dem Erlasse von
1538, welcher privilegirte adelige Güter besitzen der Pflicht auferlegt schon
drei Vorfahren genügend, vergessen, dass sein Grossvater der geadelte
Ludwig Ladislaus Jagello den Adel verliehen, u. dass mit Grund Privilegien von
Kaiser Carl V. für seine altadelige Abstammung bestätigen, König Sigismund
mit Decret dd. 19/4 1543 sein Vorrecht auf Gebiet confirmativen rebelirt
hat sieht an, dass sein Vater Esp. u. Cupp. Drohob. gewesen also adelige Be
sitz Schlichtal u. sein Grossvater Barbara der Genealogie des Andreas Stadnicki
Castell. von Sanok (also zwei Gutsbesitzer tragend der Adelsstand, das

Sprecht hat mit Diplom vom 11/3 1566 diese seine Nobilitation in Formelo seiner Vorgänger ausgebaut. Seine Nobilitation ist auch in der Lemberger Matrikel enthalten 1543 eingetragen (Czacki, Hist. Litt. Praw.) Er war aber nur Ritter seiner Linie Adelsbestätigung, mit welcher Bestätigung. Sein ältester Bruder Adelsstand 1521 schon in seiner zweiten Ehe Barbara Sigismund 1521 schon in seiner zweiten Ehe Barbara Andreas per quinquennium ab expeditione bellica immunes facit (Inventar v. Modlnica - Grabowski). Er war Consul ac Scabinus Crac. (Paprocki) u. Baccalaureus Artium (Muczkowski Matricula Univ. Crac.). - 1551. verkauft er sein Haus in der platea vulgariter genannt Hühnergasse, neben dem grossen Hause des Krakauer um 2500 fl. - Andern von seinen Nachkommen wurde später geschrieben wird, bemerkt man sein Ende, wo folgende Geschwister genannt sind: die schon verstorbene Schwester

d. 2 Barbara Andreas Stadnicki Castell. v. Sandec Gemahlin, v

d. 3. Stanislaus, der gemeinschaftlich vom Lemberger Hof 1521 befreit, in dessen Adelsbestätigung nochmals 1543 eingetragen wurden (d. d. 1529 Consul Crac. (Paprocki) Er stellt seinen Brüdern Nicolaus u. Andreas seine Güter ab, auch Modlnica 1520 † Wo sie von Ritter Johann Thurzo v. Bethlenfalva seinen Landesherrn auf Neu-Wolkau u. Steinau, der königl. Bergstädten in Ungarn Kammergraf u. jüngeren Bruder Johann V Bischof von Breslau kauft er die Herrschaft Modlnica, die, da er Junggesell starb, seinen Brüdern Nicolaus bezahlt (Lustig Geschichte v. Modlnica) (Grabowski)

d. 4. Andreas Baccalaureus Artium (Muczkowski) - ausser dem Lemberger Hof ist im Leop. Matrikel als adelig nicht eingetragen - folglich nicht vor 1543 gestorben sein - der älteste von diesen drei Brüdern, da er Crac. Burggraf gewesen ist, der Adelsstand (Inventar v. Modl.). Auch er starb Junggeselle wird vom Nicolaus beerbt, der der alten genannt wird, weil sein Vater

e Nicolaus der junge geb. Leoper † 1582. Dessen Frau Catharina Gorska de Arnsdorf Caspar † 1614 (Grabmal in der Pfarrkirche zu Modlnica) setzen seinen Stamm lange fort. Seine Güter, welche laut Modlnica von den Nachkommen dieses letzten seines Stammes verkauft wurden, sie verkaufen 1582 Modlnica an seinen Bruder Stanislaus Jagellonder poln. Gesandten in Spanien dann welche der Schwiegersohn auf seine den grossen Besitz der Grafen Tenczynski wurden (Lustig, Grabowski, Inventar. - Archiv Hofgewölbe). Diese Nachkommen waren verschieden (Lustig, Grabowski, Inventar, Archiv)

c.2. Nic. min. an Johann de Zgborow Mszczyk de Armis Wieniawa

c.3 ux. 2ª an Johann a Bebelno Gostawski de Armis Abdank ducis Lithuaniae Vexillifer Albert Mieroszowski genitus fuit.

c.4. ux. 3ª Barbara (1555 † 1603) Stanislaus de Kruchow Kruszowski, Stegnowo Sapparius Crac. – praefectus (Capitaneus) Wyszogrodensis

c.5 – 4. Andreas de Lipie Lipski – Strzemawa.

c.6 s. 5 Hedwig † 1637 an Christoph de Mieszkowice Mieszkowski Stegnowo. auf Chrzypsko † 1623 Tochter Alberts, die die Dorothea Gostawska geheiratet hat.

c.7. s. 6. Stanislaus Klemp – Strzyga.

c.8 s. 7. Ursula an Christoph Dunin de Skrzynna de Armis Cygnus.

Hedwig besitzt die ganze Ahnenprobe Mysłowicz an sich, in der Bibl. wenigstens für sie an die Mieroszowski die Verein 1678 ein federweiß bilden

— —

cc Der zweite Sohn des Nicolaus ü. der Anna v. Tochter Emerans war Petrus Salomon Iuvenis Scriptoris Crac et Cons. Crac (Grabowski – † 1495 Sarbiewius (Hoffmeister nennt den 8 Ahn d. Sprachreformers im 1500 (Grabowski Zabyt. 284) haeres de Opatowiecz et Modlnica. Karnowice (wie Obr.), Rokitnica, Wrzosowa Rodelki, Witowice, Podlesiany, Pertoltowice, Rudnik, Kazosany (Klugen) Cultor Montium – Erbst von Kalsaisk vom Krug in der flor. angeführt Hotel de Hesse). † wurde circa Cimeterium ecclesiae S. Mariae 1505 (Hoffmeister) Im Jahre 1495 in die Bruderschaft aufgenommen, Aeltester bis 1513 ü. Curator 1515 gestorben. Ut magni conditii, et gradibilis cultor personarum, magnus et clemosynarum erogator et divini cultus ampliator, fundat cryse mensae in variis ecclesiis. etc Pfeffer in der Marienkirche 2. Altäre, behält sich des jus patronatus vor – wonach 5000 f. der Pfalzgrafen (Hoffmeister Grabowski) – Auf seinem Grabmal die Aufschrift. Hic jacet Dom. meus Petrus Salomon de Benedictovice, Cons. et Crac. ele. 6 Kirk anno Dei 1516. cuius animae requiescat in pace. – 1525 Kirchen seine drei Töchter des Nikolaus Tode (Grabowski)

dd. Johann Salomon Crac. dompraepos. Archidiaconus, Doctor des Crac. Lesbius Canonicus der Kirchen und an der Pfarrkirche (Wojciechowski Bibl. pas. polsk) Grabmal jetzt in den Acten fälschlich Joannes Salomon decretorum Doctor Scholasticus Gnesnensis et Can. Crac. fehlt Petri Salomon Consul Crac. – Er wird auf Praesentation des Aeltesten Bruders Pfarrer Altarist – † Februar 1518. aber 1530 (Hoffmeister) Von seinen Söhnen 2 Brüder d. andern Doctor Petri sind nicht näher bekannt angegeben – Allem wie schon als Mitgenossen des Johannes Nicolaus

dd2 und Gabriel (Hoffmeister) sind damals nicht mit genannte Brüder, aber auch Geistliche Verwandte bei Lebzeiten. – Günther sein Vater war – Grabowski Doctor der zweite Sohn seine – der Stadt aber

dd 3 Imram Salomon – also Emeran dem 1560 duas sortes bonorum Mediana angehören (Inventar – Grabowski), u. der sowohl wie auch sein Bruder keine Nachfolger hinterlassen hat.

Die andere vornehme patrizier Familien besassen auch die Salomo eine Familien Capelle in der Marien Kirche u. zwar die des St. Alexius im rechten Thurme unten, wie man in die Kirche geht. – Mit unrecht steht darin das sonst schöne Denkmal des Erasm Daniel † 1624. während die prächtigen Denkmäler des Emeran u. Petrus Salomon im linken Seitenschiff sehr unpassend angebracht sind – das dritte, einen Ritter mit bloßem Haupte u. wallendem Haare mit einer Fahne in der Hand darstellend u. am Wappen erkenbar – dessen Umschrift verlohren gegangen ist, in der S. Antonius Capelle im linken Thurm sich befindet.

Die Vermuthung daß die zwei erstgenannten Denkmäler nach Zeichnung von Veit Stoss (1447 † 1533) vom Peter Vischer gegossen seien kann richtig sein nicht nur der Zeitwegen u. aus Kunstrücksichten – aber auch weil wie gesagt die Salomo mit den Thurzo(x) verwandt gewesen, Johan Thurzo aber der Leiter des Hochaltarbaues ein Freund des Veit Stoss gewesen (Hoffowski l. c. 204.).

Zum Schlüsse eine Stambaumskizze.

Krakau den 4/3 1877

Hr. Stan. v. Mieroszowice Mieroszowski

(x) des Wappens „Eingoon" = Jednorożec.

Salome de Benedictis
de Armis Cygnus.

a. Nicolaus. 1388

N. N.

b. Nicolaus Walbram Cons. Crac. 1470. 1484., legitimus
cons: anna.

c Emeran-Imran + 1504.
Cap. et Supp. Drohobucens.

cc. Petrus + 1516
in Ogrodzieniec, Modlnica, Kamionica Judex Terrestris ac Cons. Crac.
Rokitno, Wlodowice, Podlesiany, Ludwik, Nagorzany
haeres

d. Nicolaus senior
Cons. Crac. 1566

d.2. Barbara Stadnicka
Castellanissa Sanocensis

d.3 Stanislaus
in Myslowice
haeres 1536.
legit. 1543. in Modlnica

d4. Andreas
Burgravio
Crac. + c 1543

dd. Dr. Joannes + 1530.
Canon. Crac. Scholast.
Gnesnens.

dd.2. Gabriel
1525. divisio
substant. paternae inter
fratres

dd3 Emeranus
1560

e. Nicolaus junior + 1582
Alexa Gorska + 1616.
in Myslowice.
haeredes
illa d. a. ~~Super~~ Nowka
de Gorskiew 1616.

e2. N.N.
Mezyk
de Dzyrow
Johannes
d. a. Wieniawa

e3. N.N.
Gostawski
de Bebelen Joannes
d. a. Asejar.

Dorothea Gostawska
Albertus Mierzowski
in Myslowice
Conhaeres.

e4. Barbara + 1603
Kuczkowska
Stanisl. de Kuczkow
d. a. Slepowron Supp. Crac.
Praefec. Wojniczy.

e5 N. N.
Lipska
de Lipsk
d. a. Sreniawa

e6 Hedvigis + 1637
Christophorus
Mierzowski
in Myslowice
Haeredes illa
in Chropaczow haeres
+ 1623 frater Alberti

e7 N. N.
Klemp
Stanislaus
d. a. Strepar.

e8. Ursula
Dunin
de Skrzynno, Christoph.
d. a. Cygnus

Szalomon de Benedyktowice

Herbu Łabędź

Rodzina Węgierska, dotąd istniejąca. Osiedli w Krakowie na końcu XIV. lub na początku XV wieku. Gdyż Długosz w swych libri Beneficiorum pisanych r. 1440, już ich wylicza jako wielu dóbr posiadaczy. Cf. T. II p. 188. 195. 197. 216. 217. mówiąc Sacres Salomon, Consul Cracoviensis, nobilis de domo Cygnorum. - wieś Rokitno, Wesołka, Wysoka, Rodaki Miasto Włodowice, wieś Podlesany, Góra, Carkosowice, Rudniki, Zagorzany, wszę jednocześnie według tego dzieła były własnością Sułek. Consula i braci jego.

Cytując źródła następujące ich restaurtom Genealogią.

(Abraham) czyli Abraham, (Kosowski, Cyrył Trzebickiego p. 207. nadomii o Bractwie N. P. Maryi przy kościele † 1484. Św. Marka w Krakowie

Generosus et nobilis E.... S (Emeranus?)
Capitaneus & Zupparius Drohobiciensis
† 1504. pomnik u S. Maryi w Krakowie. Męczyński Panierijska Krakowa p. 182.

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~   ~~Mikołaj [illegible]~~   ~~Gabriel [illegible]~~

Stanisław Rajca M. Kr. w 1536 od krewnego swego Jana Thurzo de Betlenfalva, Barona panującego na Pszczynie, Szleinawie i Wołowie kupuje państwo Mysłowskie. Zapisuje Braciom majątek. Grab. 218. Lucky Geschichte v. Myslowitz Inwentarz Modlnicy.

Mikołaj Stary Cons. Crac. 1551. sprzedaje Szarą Kamienicę, dziedzic Modlnicy. Mysłowic Grab 218. Hefs 24

Andrzej 1525. Grab 220. Inw. Modln. Burgrabia Krakowski

Stan Mikołaj i Andrzej Bracia od króla Zygmunta r. 1521. na lat pięć od służby wojennej uwolnieni. Inwent. Modl. Ob. potwierdzenie tego dekretu 1543. (Crachifsen)

~~[illegible]~~ Grab. Inw. Modln.

Mikołaj Młody † 1582. na Modlnicy i Mysłowicach. Żona Katarzyna z Górskich z Kopiec ✕ † 1614. ona ma pomnik w Mysłowicach Grab. 218. Inw. Modl.

na nim Ród ten w Polsce ginie.

1. Córka za Janem Męcińskim Inw. Modln. h. Wieniawa z Dąbrowy

2. Córka za Janem Gostawskim Inw. Modl. Dorota Zabrzezieskim Mierosowskiem Bratem Krzysztofa.

3. Barbara za Stanisławem Kurzelowskim pomnik u S. Maryi w Krak. Inw. Modl. Starostą Żarnowieckim

4. Córka za Andrzejem Lipskim Inw. Modl.

5. Jadwiga za Krzysztofem Mierosowskim dziedziczka państ. Mysłow skiego. - Inw. Modln. fund. Brzyz. Mysł. zapisuje Mysłowice Mierosowskim † 1637

6. Córka za Stanisławem Klempem Inw. Modl. h. Strzemię

7. Urszula Inw. Modl. za Krzysztofem

mają Rodową Kaplicę w kościele S. Maryi w Krakowie

✕ herbu Nowina.

Pomnik w Kościele w Mysłowicach.

D. O. M.

G(enerosa) Catharina Kozłówna
de Górskie, Salomonowa Vidua
O(lim) G(enerosi) Nicol(ai) Salomonis haered(is) bonor(um)
Misloviciens(ium) uxor devotissima
quae
in honorem divae Catharinae et S.ae Annae ut vi(duarum) ar(bitri)
Ecclesiae Misloviciensis et sufra(ganeae) ac(dis) suae 700 tal.s
dedit 1614. P(ro) mem(oria)
posuit pastor Eccl(esiae)
an(no) 1742.

Pomnik w Kościele P. Maryi w Krakowie

Generosae Barbarae, filiae olim Gnõsi Nicolai
Szalamon de Mislowicze, consorti vero le=
gitimae Generosi Stanislai Kuczkowski de
Kuczkow, antea Zupparii Cracoviẽn ad pre=
sens praefecti Woinicien, prudentia comitate
pietate in Deum et homines insigni, caeterisq.
virtutibus clarissimae matronae, quae relictis
unico filio, Caterina, Zophia et
Ursula filiabus cũ vixisset annos XLVIII
moritur Cracoviae año MDCIII. Die XI feb.
Generosus vero Nicolaus Kuczkowski de
Kuczkow Aulicus S. R. M. matri suae charis=
simae hoc epitaphium merens posuit.

Porównać

z wypisem genealogicznym Salomonów przesłanym [illegible] w Norymberdze, znajdującym się w Kolumnie Aktów pod tyt. Salomony w [illegible] familijnem, - i według takowego, ale najpóźniejszego i najpokleśniejszego poprawić.

XX.

Die Salomo, frühere Besitzer von Myslowitz.

Von Graf Mieroszowski in Krakau.

In Krakau, der einstens reichen und bedeutenden Hauptstadt Polens, die auch von 1430 bis 1518 zur Hansa gehörte, existirte ehemals auch ein blühendes Patriciat. Dasselbe recrutirte sich aus fremden, eingewanderten adeligen Geschlechtern, die, da sie in Polen Rittergüter besitzen durften, dadurch auch im Besitze aller dem Landadel, der Ritterschaft, zustehender Rechte sich befanden.

Es erscheint deshalb begreiflich, daß unter so günstigen Verhältnissen die Krakauer Patricierfamilien hochgeachtet dastanden, hohe Landeswürden bekleideten, sich mit den vornehmsten adeligen Familien verschwägerten und theilweis auch nach und nach in den Landadel übergingen, so daß heute noch viele, auch gräfliche polnische Geschlechter von Krakauer Geschlechtern abstammen.

Unter solchen Krakauer Patrizierfamilien nun, von denen Viele wie z. B. die Bonar, Donigel, Pinoci, Schilling, auch in Schlesien begütert sind, nehmen die Salomo eine sehr ehrenvolle Stellung ein. — Meine Nachrichten über dieselben reichen zwar bis in die zweite Hälfte des XV. Jahrh. zurück, doch glaube ich, daß sie bereits früher eingewandert sind. Das Geschlecht stammt aus Ungarn, wo es noch heut mit der ungarischen Schreibweise Szalomo florirt. Es führt in Polen das Prädicat de Benedictowicze und als Wappen einen rechtsgewendeten Schwan im rothen Felde. —

Als älteste Nachricht wäre eigentlich die des Dlugosz in seinen Libris Beneficiorum (Ed. Przezdziecki T. II. pp. 188. 195. 197. 216. 217) über die durch Szalomo's besessenen Güter zu betrachten

da er sein Werk in den Jahren 1440—1470 geschrieben; allein erwiesener Maßen gehören auch diese zu den später eingeschalteten und aus den Jahren 1531—1590 stammenden Zusätzen (s. Vorrede p. V.) und betreffen eine spätere Generation. Die ältesten mir bekannten Mitglieder dieser Familie sind daher der bei Paprocki im polnischen Wappenbuche unter dem Jahre 1470 als Consul Cracoviensis angeführte Nicolaus-Walbram Salomon, und Abraham Salomo, der 1484 in die bei der Krakauer Archipresbyterial-Kirche zu St. Maria bestehende Muttergottesbrüderschaft aufgenommen wird [1]).

In benannter Kirche besaßen gleich anderen vornehmen Patrizierfamilien und namentlich den Bonar, Fogelwerder, Pernus, Szembek und Thurzo auch die Szalomo eine eigene Familien-Capelle, sub titulo Sti. Alexii am Haupteingange gleich rechts im Thurme. In der Kirche aber befinden sich drei, in Basrelief aus Bronze gearbeitete Plattendenkmale, welche männliche Personen aus diesem Geschlecht, geharnischt und in natürlicher Größe, vorstellen, und als höchst werthvolle Kunstobjecte zu den Sehenswürdigkeiten dieser so interessanten Kirche gehören. Das eine derselben wurde, unbekannt wann? und warum? verkleinert und dadurch um die ganze Aufschrift bis auf das Bruchstück „ictae anno Dni" gebracht und ist blos am Salomonischen Wappen erkennbar. Das andere mit der Umschrift Anno domini 1504 ipso die sancte Maria Obiit Generosus ac Nobilis dominus Emerannus Salomo Capit. et. Supparius Drohobutiensis et Civis Cracoviensis, orate pro eo nennt uns das drittälteste Mitglied dieser Familie. — Das letzte Denkmal endlich mit der Umschrift (aufgelöst): Hic jacet Dominus Petrus Salomon de Benedictowycze, Consul Cracoviensis etc. Obiit Anno dni MCCCCCXVI. cuius anima Requiescat in Pace stellt vor eine bereits bekannte Persönlichkeit. — Er besitzt nach Długosz die Güter Rokitno, Wesołka, Rodaki, Wlodowice, Podleszany, Perkoszowice, Rudnik, Nagoszany, — aus Urkunden ersehen wir, daß auch die Herrschaft Modlnica ihm gehört. Das Haus in Krakau an der Ecke der St. Florianstraße und des Ringes (Hôtel de Dresde) und ein zweites circa cimeterium ecclesiae St. Mariae sind sein. Er ist Präsident

[1]) Constantin Hoszowski Leben des Andreas Zawisza Trzebicki Bischof v. Krakau ꝛc. 1861 p. 207 ff.

der Stadt, Consul und Judex terrestris Cracoviensis, wird im J. 1495 in obbenannte Brüderschaft aufgenommen, deren Acten ihn bis 1513 als „Aeltesten" und Curator derselben öfters erwähnen. 1515 soll er gestorben sein. Seine Zeitgenossen schildern ihn als einen: Vir magni consilii et justitiae cultor peramplus, magnus et elemosynarum erogator et divini cultus ampliator, fundatorque missarum in variis ecclesiis etc. Er stiftet in der Marien-Kirche zwei Altäre und behält sich das jus patronatus derselben vor, vermacht auch 5000 Gulden den Psalteristen.

Seine Söhne, die erst 1525 die Vermögenstheilung vornehmen, sind:

A. Joannes Decretorum Doctor. 1488 wurde er gleichzeitig mit seinem Bruder Nicolaus Baccalaureus arcium (Muczkowski, statuta univ. Crac., 102). Im Jahre 1518 noch Altarist und Archidiakonus bei der Marienkirche, dann aber Scholasticus Gnesnensis, Canonicus Cathedralis Cracoviensis. — Fähiger Baumeister, soll den Bau des Sigismunds und des Uhrenthurmes an der Schloßkirche geleitet haben. Stirbt vor 1530.

B. Nicolaus, Eigenthümer von Modlnica. Besitzt sammt dem nachfolgenden Bruder das Haus am Ringe. — Consul ac Scabinus Cracoviensis.

C. Gabriel. —

Nicolaus Nachkommen waren:

I. Stanislaus. Schon im Jahre 1520 macht er sein Testament, durch welches er seine zwei hier nachgenannten Brüder zu Erben einsetzt. 1529 Consul Crac. 1536 kauft er die Herrschaft Myslowitz von seinem Vetter Johann Thurzo de Betleen falva, freiem Standesherrn auf Pleß, der königlichen Bergstätte zu Ungarn Kammergraf ꝛc., einem jüngeren Bruder des Bischofs Johann V. von Breslau. Das Verwandtschaftsverhältniß zu den Salomos bin ich nicht im Stande aufzuklären, aber alle diese Geschlechter verschwägerten sich fortwährend unter einander.

II. Andreas, Burggraf von Krakau, Mitbesitzer von Modlnica, wird 1509 Baccalaureus Artium. (Muczkowski, statuta univ. Crac., 149. Nach dem Invent. arcis Crac. p. 225 erscheint er urkundlich noch am 6. Januar 1531.)

III. Nicolaus, genannt der Alte, weil er einen Sohn gleichen Namens hatte.[14.] Nicolaus der Alte verkauft 1551 sein in der platea vulgariter grisea (jetzt Hougasse, neben dem Grauen Hause) gelegenes Haus zu Krakau um 2500 Gulden. Da er seine beiden Brüder beerbt, so besitzt er auch Myslowitz und Modlnica. Die genannten Brüder erfuhren verschiedene königliche Begünstigungen. Im Jahre 1521 befreit König Sigismund sie von allem Kriegsdienst nach außen (expeditio bellica) auf fünf Jahre. Andreas jedoch muß vor dem Jahre 1543 gestorben sein, da in demselben die Nobilitation der Brüder Stanislaus und Nicolaus Salomo in die Kron-Metrik eingetragen ist, und von dieser er um soweniger hätte ausgeschlossen sein können, da er ja, wie gesagt, das adelige Amt eines Burggrafen von Krakau bekleidete. —

Allein diese Nobilitationen der Salomo, der Krupka, der Fogelwerder ꝛc. waren keine Adelsertheilungen, sondern Adelsanerkennungen, denn wie wir Andreas das Burggrafenamt von Krakau bekleiden sahen, so war schon früher Emmeram Hauptmann und Peter Landrichter und das Denkmal von 1504 verwendet auch das Epitheton generosus, eine durchaus adlige Titulatur, so daß es klar ist, daß die Salomo im Jahre 1543 nicht erst um Verleihung des Adels, sondern nur um Anerkennung des längst besessenen einzuschreiten brauchten.[15.] Genannter Nicolaus hinterließ folgende Kinder:

1. Imbram, noch 1560 Miteigenthümer von Modlnica.

2. Nicolaus „den jungen," Besitzer von Modlnica und Myslowitz. Stirbt 1582 kinderlos als der letzte dieses Geschlechtes in Polen. Es beerben ihn seine sieben hier folgenden Schwestern. Er war mit Catharina Gorska de armis „Caper" (Koziol) verheirathet[1]). Dieselbe hat das lebenslängliche Genußrecht an der Herrschaft Myslowitz, macht Verschreibungen an die dortige Kirche, stirbt 1614. (Denkmal ebendort.) Ihr Bruder, oder wenigstens Anverwandter Stanislaus Górski, ist Pfarrer in Modlnica[2]). — Sämmtliche Schwestern des Nicolaus sind an Adlige von unzweifelhaft alter Abkunft verehelicht und zwar:

---

[1]) So ist die Inschrift bei Lustig S. 311 zu verstehen, nicht wie er selbst S. 414 es zu deuten versucht.

[2]) Beim Verkaufe der Herrschaft Modlnica 1582 wurde ein Inventarium über dieselbe aufgenommen, in welchem auch die Urkunden aufgezählt werden, die dem

3. Die eine an Johann de Dąbrowa Mężyk de armis „Wieniawa."

4. Die andere an Johann de Bebelna Gostawski de armis „Ascia," deren Tochter Dorothea heirathet Albert Mieroszowski, Bruder des Christoph, von welcher unter 7.

5. Die dritte Barbara (geb. 1555 † 1603) an Stanislaus de Kuczków Kuczkowski, de armis „Slepowron" zuerst Zupparius Cracoviensis, dann praefectus (Capitaneus) Wojnicensis. 16.)

6. Die Vierte an Andreas de Lipie Lipski, de armis „Sreniawa," bereits ausgestorben. 17.)

7. Die fünfte Hedwig († 1637) an Christoph de Mieroszowice Mieroszowski de armis „Slepowron;" Eigenthümer von Chropaczów † 1623, Bruder Alberts, der die Dorothea Gostawska (sub 4) geheirathet hat.

8. Die sechste an Stanislaus Klemp de armis „Strepa." Das Geschlecht ist ausgestorben.

9. Die siebente Ursula an Christoph de Skrzynna Dunin, de armis „Cygnus."

Diese Schwestern und Erbinnen des Nicolaus Salomo verkaufen die Herrschaft Modlnica im Jahre 1582 um 11600 fl. (jetzt sind sie wohl 100000 Thaler werth) an ihren Verwandten Stanislaus Fogelwerder. 18.)

Bei der Theilung der Erbschaft ist Myslowitz in den ausschließlichen Besitz der Hedwig Mieroszowska übergegangen, dieselbe muß aber ihren Schwestern zu Zahlungen verpflichtet gewesen sein; denn, trotzdem daß sie in ihrem Testamente dd. 27/6. 1616 (gestorben ist sie erst 1637) über die ganzen Güter testirt und von denselben ihrem Neffen, dem Christoph Gostawski, Johanns Sohn $\frac{1}{6}$, und $\frac{5}{6}$ den Mieroszowski, nämlich ihrem Schwager Albert, dem Bruder ihres Mannes Christoph Mieroszowski $\frac{1}{6}$, seiner Frau, der Dorothea Gostawska, Christophs Schwester und Johann Gostawski's Tochter, der Erblasserin Nichte $\frac{2}{6}$, und den Kindern Albert und Dorothea Mieroszowski's $\frac{2}{6}$ vermachte, müssen sich dennoch 1637 die Testamentsexecutoren zur Zahlung von 12000 fl. als $\frac{5}{7}$ Erbschaft an die Erben des Andreas Lipski ver-

Neuerwerber eingehändigt wurden; darunter auch: Institutio Venerabilis Stanislai Gorski in Parochia Modlnicensi. — Das Inventarium existirt im Originale. —

stehen. Die $\frac{5}{7}$ erklären sich wohl dadurch, daß wie Lipski die Rechte seiner Schwägerin Barbara Kuczkowska käuflich an sich gebracht hatte (Lustig l. c. p. 51), er auch die Antheile der Mężyk, Klemp, Dunin erwarb, die übrigen $\frac{2}{7}$ aber den Mieroszowski und Gostawski zukamen.

Wie aber Wenzel Kamiensky, der sich selbst als Enkel der Catharina Salomo[19] bezeichnet, im Jahre 1638 zum Besitz der halben Herrschaft, nämlich der Dörfer Orzesze, Katowiz, Bozutzizer Hammer und der Vogtei in Myslowitz gelangt ist, ist mir nicht klar; da auch Andreas Lipski sich als Katharinas Enkel bezeichnet (er nennt wie Kamienski Kath. seine babka), so drängt sich, falls wir diese Bezeichnung nicht als eine Schmeichelei der Erbtante gegenüber auffassen wollen, doch die Ueberzeugung auf, daß Katharina nicht kinderlos gestorben sei. Doch sind gegenüber den sonst gut beglaubigten Nachrichten über den Erbgang, diese Beweise zu schwach, um das bisher Angenommene umzustoßen. Soviel ist sicher, daß die andere Hälfte, also Stadt und Schloß Myslowitz, Bozutziz, Schopienitz, Brzeczkowiz, Rosdann und Rosdanner Hammer und Antheil Brzezinka,[20] seit dem Tode des Nicolaus Salomo im Jahre 1582[24] bis 1839 allerdings mit großen Veränderungen zuerst der Hedwig Mieroszowska[21] und dann den Mieroszowski[22] durch sechs Generationen und 257 Jahr gehört hat, und daß das nach der Umwandlung der Majoratsherrschaft gestiftete Myslowitzer Mieroszowski'sche Familien-Geldfideicommiß bis nun existirt und uns, ~~die in weiblicher Linie von den Salomo stammen,~~ gehört. Begreiflich wird es auch erscheinen, wenn wir für diese Stadt und Gegend und ihre Geschichte ein reges Interesse bewahren und uns für das, was wir immer waren, nämlich für ein polnisch-schlesisches Geschlecht bekennen[1]).

[1]) Diese Ausführung beruht auf Actenstücken, die theils im krakauer k. k. Gwodgerichtlichen und Terrestral-Archiv, theils in meinem Familien-Archive sich befinden. —

Nachtrag

zu dem XII. Bande 2. Heft der Zeitschrift des

Vereins

für Alterthum u. Geschichte Schlesiens

sub N. XX.

aufgenommenem Aufsatze

„Die Salomo, frühere Besitzer von Mysłowitz"

wieder den Willen des Verfassers durch die

Redaction ausgelassenen Stellen.

1./ gleich den rittermässigen Altbürgern der deutschen freien Reichsstädte im Genusse aller dem Landadel zustehenden Rechte sich befanden. –

2./ was aber dazumal die volle politische Berechtigung begründete, so kommt es daß sie. –

3./ Aber auch ausdrücklich erklärt sie so manches Privilegium als dem Adel ebenbürtig. So jenes des Herzog Leszek des Schwarzen vom J. 1285 u. König Ladislaus Jagiello v. 1386. Deshalb trafen auch die Statuten König Johann Albrechts 1496 u. Sigismunds I 1535 de non obtinendis bonis terrestribus per Cives et plebeios die Krakauer Patrizier durchaus nicht, – ja bestgenannter Monarch hat ja in seinem während des Landtages ausgestellten Privilegium dd: Cracoviae in Comitiis ante dominicam Reminiscere 1543, daß: Cives Cracovienses pro plebeis non sunt censendi (Mecherzynski über Magistrate polnischer Städte). Ebenso wenn auch die Constitutio (Landtagsbeschluß) v. J. 1611. verbietet plebeiern Gütern zu erwerben, so thut sie es salvis Privilegiis Civitatum: Cracoviensis et Prutenicorum, u. bestimmt: daß Cives ex occasione bonorum terrestrium

die sie jure haereditario besitzen in foro terrestri respondere sollen (Volumen Legum III p. 15 p. 360) Die Const. aber v. 1677 sagt, daß Rittergüter die Cives jure nobilium haereditario antiquitus besitzen, von Militair-Exactionen, Stationen, &, frei sein sollen sub poenis contra convulsores legum publicarum et decretorum nostrorum comitialium sancitis gegen Dawiderhandelnde (Vol. Leg. V p. 473).

Darum nahm auch Krakau durch seine Abgeordnete Antheil an Landtägen, Königstrahlen, ja, sogar an Friedensschlüssen (so mit dem deutschen Ritterorden im Jahre 1343), Mechemyuski &c. — Die Darstellung, wie seit den Wahlkönigen in den neueren Zeiten diese Betheiligung an der gesetzgebenden Thätigkeit zu einer reinen Formalität herabgesunken ist, kann hier nicht näher auseinandergesetzt werden

4) ja die höchsten

5) u. ältesten

6) (~~meist~~ ähnlich vielen deutschen Patriziern) meistens

7) u. wohl den Grafen tittet, aber nicht die ihnen überflüssige Nobilitazion erlangten, wenn auch

nicht zu leugnen ist, daß viele derselben, später besonders sich Indigenatsbriefe erwirkten, die oft irrthümlich als Nobilitazionen angeführt werden. – Es kann nicht in meiner Absicht liegen hier ein Verzeichniß dieser Familien zu geben, u. beschränke mich darauf, daß ich als Beweis für das Gesagte, außer den berühmten Wierzynek (Vierzing), König Casimir des Großen Schatzmeisters, Beispielweise, über das erloschene Geschlecht der Bonar de Balice, de armis Bonarova, aus Niesiecki einige Notizen anführe:

Unter Sigismund I. kommt Johann Boner aus der Schweiz u. macht sich als eine dazumalige finanzielle Notabilität sehr um das Land verdient. Er erlangt die Würde eines Starosten (Capitaneus) von Oswiecim u. Rabsztyn. Sein Sohn, Herr auf Stadt u. Herrschaft Ogrodzieniec u. Kamieniec ist Senator des Reiches als Biecensis, dann aber als Castellanus Sandecensis, nebenbei ist er Oswiecimiensis, Zatoriensis, Biecensis, Rabstinensis, Wschoviensis, Ojcoviensis Capitaneus, Zupparius (Salinenverwalter) ac Magnus Procurator (Königliche Güter Verwalter) Cracoviensis. Mit Sophie Betman Krakauer Patrizierin verehelicht,

verheirathet er seine Tochter Sophia an Johann v. Dambrowica Firley, Palatin von Lublin u. Kronmarschall. – Von seinen Söhnen, der eine Johann, der Castellan v. Oswiecim dann v. Biecz, Capitaneus Sepuciensis, Rabstinensis, u. Magnus Procurator Crac. gewesen mit einer Tenczynska des Palatin v. Sandomir Tochter, den anderen Stanislaus mit der Tochter des Spytek Jordan Castellan v. Krakau, den dritten Severin Castellan v. Sandez mit Koscielecki Palatins v. Kalisz Tochter, den vierten Franz König Sigismund Augusts Secretair mit einer v. Kreuzberg, Krupka-Przecławska. Daß aber die Grafen Tenczynski, die Jordan, die Firley, die Koscielecki zumal zu den ersten Geschlechtern Polens gehörten ist allgemein bekannt. Ja, Severinus, Severins Sohn, wird Castellanus Cracoviensis, u. dieses war die höchste weltliche Würde des Reichs.

8.)

Nachforschungen im Krakauer Terrestral Archive konten uns wahrscheinlich noch manches mehr über dieselbe belehren; – allein anderwärtig beschäftigt, kann mich denselben nicht widmen, u. muß mich auf das Wenige beschränken, was mir sonst über dieselben bekannt geworden. –

Die ungarische Orlographie „Szalomo" wurde

deshalb in „Salomo" verändert, weil das Unga=
rische Sz wie das polnische S, u umgekehrt
das ungarische S, wie das polnische Sz oder
das deutsche Sch ausgesprochen wird u man
ehemals die Schreibart der Familiennahmen
je nach den verschiedenen Sprachen so abän=
derte um immer die richtige Aussprache der=
selben anzudeuten. So schrieb man z.B. Uns=
deutsch Mieroschowsky, Böhmisch Mieroszowsky
u polnisch Mieroszowski.

9.) Nebei bei sei hier bemerkt, daß der Taufnah=
me Abraham in jener Zeit in Polen sehr üblich
gewesen. ~~[illegible]~~

10.) ~~[illegible]~~
Die Titulatur Generosus u die zu höheren Terres=
tral Ämtern gehörende Würde eines Capitane=
us belehrt uns über die hervorragende Stellung
des Dargestellten, über den wir aber keine wei=
teren Nachrichten besitzen

11.) ~~[illegible]~~
(was ein reinadeliges Amt gewesen.)

12.) freien Standesherrn auf Pless, Wolau u Steinau.

13.) Dieser Salomo ist auch Mitrigenthümer von
Modlnica.

14.) Es war nemlich Sitte, daß wenn Vater u Sohn, oder

Onkel u. Neffe gleiche Taufnahmen hatten, sie durch den Beinahmen „der alte" – „der junge" unterschieden wurden. So ist auch z. B. Mieczyslaus Herzog v. Großpolen † 1202, Königs Boleslaus des Krummaul Sohn, nicht ob gravitatem morum et prudentiam, sondern deshalb senex, stary, genannt, weil seines Bruders Ladislaus II † 1159 Sohn, Herzog von Oberschlesien auch Mieczyslaus hieß † 1211. Ebenso werden König Sigismund I der alte, sein Sohn Sigismund August „der junge" genannt

15.)

Diese Anerkennungen waren dadurch von Indigenaten verschieden, daß solche frisch angekommenen adeligen Ausländern ertheilt wurden, – diese aber erst nach sehr langem, vielleicht 100 jährigem im Lande Verweilen verlangt wurden, – u. das ist der Grund warum alle derartige Anerkennungen, wenn auch nicht ganz richtig als Nobilitationen eingetragen sind. – Als Beispiel sei angeführt, daß Fogelweder vom Kaiser Maximilian eine Adelsbescheinigung, – u. als Gesandter Königs Sigmund August, also vor 1572 den spanischen Adel erlangte, folglich im Jahre 1581 keiner Nobilitation höchstens einer Anerkennung bedurfte. – So haben die

Kreuzberg (Krupka v. Przecławice Przecławski) 1515 vom König Sigismund die Bestätigung des vom Kaiser Friedrich ausgestellten Dyploms erlangt, und dennoch stehen 1518 in der Metrik unter den frisch Nobilitirten.

16./
Ihr Denkmal in der Krakauer St. Maria Kirche

17/ (+. 1637 Kinderlos)

18./
Durch genanten Stanislaus Fogelweder waren die Salomo mit dem bedeutenden Geschlechte der Grafen Tenczyński verwandt, den die Tochter seines Onkels, also sein Geschwisterkind hat (1527) den in den Grafenstand erhobenen Johan Tenczynski Eusebius Cracōs geheirathet (Niesiecki) — Wie aber Fogelweders mit Salomos verwandt sind, ist mir nicht bekannt.
Ebenso wenig bin ich im Stande ihre Verwandschaft mit Turzo nachzuweisen, die doch zwischen Johan Thurzo der Verkäufer u. Stanislaus Salomo dem Käufer der Herrschaft Myslowitz bestanden — wie es eben diese Urkunde bestättigt. — Da die Genealogie dieses Hauses bei Sommersberg zu finden ist, so beschränke mich mich blos anzuführen daß folgende Mitglieder dieser Familie Krakauer Consuln gewesen sind:
1477 Johan, ein Freund des berühmten Krakauer Bildhauers Veit Stoss, der auch die Errichtung des Haupt-Altares in der Marien Kirche leitete. — + 1509.

Seine Söhne waren Johann Bischof v. Breslau, † 1520, Als Gesandter Herzog Friedrichs v. Liegnitz u. im Namen desselben bietet er 1515 um die Hand Elisabeths Schwester König Sigismunds. der andere Stanislaus Bischof v. Olmütz. der dritte Georg, 1479 Consul Crac. – Cammerarius Montium Hungariae – dessen Sohn auch Georg 1519 Cons. Crac. der Vierte Alexius de Betleenfalva Prorex Ungariae, Regionum Cubicularium Magister wohnt 1527 in Polen. Nach Dlugosz T. II p. 206 u. Niesiecki Moderuus haeres Pszczynensis et primus Collator de Myslowice, denn nach Lustig p. 23. hat er die Herrschaft Pless am 19/7 1517 vom Casimir II. Herzog v. Teschen erkauft u. wieder 1528 an seinen Bruder Johan Turzo verkauft. Den Widerspruch, der darin liegt, daß Johan Turzo Bruder des Besitzers von Pless u. Bischof v. Breslau aber bereits 1520 gestorben ist, wie Niesiecki u. Henexius Silesiographia II p. 128 es vom XXXV Bischof, einem Nobilis Polonus, melden, vermag ich nicht zu lösen. —

Nach obangeführten läßt sich nun die Stammtafel der Salome folgendermassen zusammenstellen:

Nicolaus Walbram Cons. Crac. 1470.

Abraham 1484.

Emmeranus + 1504.
Capit. et Supparius Drohobyczensis

Petrus + 1515.
Index terrestris, Cons. Crac.

Joannes D. Juris Can. Cath. Crac. Scholas. Gniezn. + 1530

Nicolaus Bacalaureus Artium Cons. ac Scabinus Crac., auf Modlnica

Gabriel Theilung d. Vaterlich. Vermög 1523.

Stanislaus Cons. Crac 1529 Adelsbestättigung 1543. Kauft Myslowitz - Vermacht Alles den Brudern

Nicolaus der Alte auf Myslowitz u. Modlnica beerbt die Brüder Adelsbestättigung 1543.

Andreas Bacalaureus Artium Burgrabio Arc. Crac. Alle 3 Brüder auf 5 Jahre vom Kriegsdienst befreit + vor 1543.

~~Imbram~~ auf Molnica 1560.

Nicolaus der Junge auf Myslowitz + 1582 Catharina Gorska ~~de Arm. Capur~~ + 1614 Nürnbergerin von Myslowitz.
x Kozlowna de Asnis novina

1. N.N. Johan Mężyk v. Dąbrowa

2. N.N. Johan v. Bebelna Gostawski

3. Barbara 1555 + 1603 Stanis. de Kuczkow Kuczkowski Cap. Wojnicensis.

4. N.N. Andreas de Lipsic Lipski

5. Hedwig + 1637 auf Myslowitz Christoph v. Mieroszowice Mieroszowski auf Chropaczow

6. N.N. Stanisl. Klemp.

7. Ursula Christoph v. Skrajnno Dunin

Dorothea Gostawska
Albert Mieroszowski + 1647
Christophs Bruder

19. die doch blos lebenslängliche Nutznießerin u. nicht Eigenthümerin von Myslowitz u. Kinderlos gewesen.

20. aus denen Christoph Mierosławski im Jahre 1678 die Majoratsherrschaft stiftete

21. und zwar unbeschadet des Genußrechtes seiner Wittwe ausschließliches Eigenthum geworden

22 einem gar nicht städtischen, sondern dem Landadel angehörenden Geschlechte, das aber durch Dorothea v. Gostawska in weiblicher Linie von den Salomo abstammt.

Dezember 1873.

Off. Stanislaus v. Mierosławski Mierosław

Rys: M: Cercha. Styt. A. J. Dudrak.

Kopia

Inwentarza dóbr Modlnica Wielka

r. 1582.

Spisanie inwentarza Modlnicze Wielkiej i czynszowy do niej w maty Modlniczek
Bendazycy, zgey wszelakym gruntem, pozy Dworem, osadą, budowaniem i
sprzętem w dworze Bendazyzym jako się zastało po oddaniu wieczystym
vrzędownie podaniem od podkomorzow Nieboszczyka p. Mikołaja Salamona
młodszy Jeº i Mcy Pan Stanisł. Zagielredrowi K. Jeº M. Sekretarzowi a
na ten czas pozzlowy Jeº K. Mcy w Krolia Hiszpanskiego &c. &c. -
(Die quinta Septembr. Anº Dni 1578 Secundo &.

Imienie Modlnicza od miasta Krakowa leży mily dobrą - Na granicę pada od
Miasta z Bronowicami Wielkiemi, z miasta Modlnicky, z Tomaszowicami,
z Zgczanki, a Glebutkowem, z Trzynowem alias Wezmanowice, a Tonianmi. -
A granice są wszystkie dobre Kopcami, miedzami, narzucikami i Sprzętami
dawnemi possessyą oznaczone. Opuścił się od Trzynowa z plebańskiej Gruntu jako
zajęty temu laty powrotu przywrocił, co aby daley nieszło na przyszły czas
potrzeba. - Na te granice są listy dostateczne i wsine, które się z strzeżeniu
oddawcy dały i otrzymały za mienionym prawem Nieboszczyka Pana Starego
Salamona i oznaczeniem Kopcami -

Dwor w Modlniczy i budowanie iego Dwor jest wszystko odzlowany, to dzlowanie
jest w wilgoty, części zgniłego drzewa, - części zniszczonego mazgu. A do dzlowanie
jest gątkami pobite. W trakcie naczelnych niej sciach ten panam potrzebuje
poprawy. - Wjechanie w dwor jest z zachodu słońca do dworu są wrota na biegu
nach żelaznych, a wrota stare, gwoździami żelaznemi przybite. Furtka przy
wrotach na zawiasach żelaznych do samych pana furty i wrota są wszystkie żelazne
z skoblami.

Bamborza nad Wrotkawy. Na tych wrotach jest bambora, wchod do niej z podworca
prosty, ganeczek, drzwi na zel. zam. skobl z wrzec. zel. schowanie to jest dekanie, nie
prawe strzyne. Okien ma 4. Te dwa są, kraty zel. 4. Komorka tłczy jest mała,
drzwi do niej na zam. zel. okno proste. Za bambora jest pobito całe gątkami na
kształt Dwyn wszystkich ma. - podworze jest w tym dworze niemieckie, zaniedbane
i bez proporcyi - po lewej rzece jest budowanie, tj. dom wielki cwotem na południe
dzlowaniem albo polem zgpsowanym ogrodzony - furta w tym płocie ma drzwi na zam.
zel. Wkem ogrodzeniem przed domem są, dwoje drzewka wysokie. Drzewka a trzecie
śliwowe. Do jednego jest druga furta z skob. wrzec. na zel. zam. przed tym domem.
Do ogrodzenie nie rozdaia wejścia do domu i ogrodu gdyby się wchało wygnestrzeniłoby
się podworze trochę -

Dom Wielky. Wejście jest z południa po schodach o 6 stopniach drewnych, drzwi stare do
sieni na zam. zel. zam. skleniem. - Sień wielka mająca dwie okna wielkie, kraty
zel. dobre - Okiennica jest przy jednem na zam. zel. - Ława przed tem oknem. -
Jeden z sieni wielkiego lewej rzece. Drzwi na zam. zel. skobl. wrzec. zam. skl. - Piec pola-
wany w izbie wielkim krata zel, a ten piec pochylił się, za izbą do pawnicy która jest
przed izbą ta. - Okien wielkich w izbie 3. mające błony szklane a wnich okno
kothowy tych skleconych - kraty zel. wokuach drewnianych. Okiennice 3 na
zel. zam. Ławy wokoło - Lustra jedno cotta na scieniu - Izby komnatka
drzwi na zel. zam. kamlhala przy drzwiach - Ława wzdłuż przy ścianie. -
Okno jedno do sadu, wmiem szklana błona skleconą. Okiennica na zel. zam.
Krata do niej albo talerrow zielona przybita na ścianie. Strzy proste do sufitu
Drzwi izby komnatki są do sieni co wychodzi wnie - na zel. zam. - Zam. o klucz
niemiecki. - Na przeciwko izbę wielkiej wzdłuż sieni jest po prawej rzece
komnata wielka, drzwi na zam. zel. zam. skl. Ławy przy ścianie pod okny.
Okien dwoje bez błon, kraty zel. mające i okiennice wszystkie na zel. zam są,
drewniane. Stół długi prosty bez nóg jest wzdłuż komnaty. Komin

prostrony w niej murowany i pobielony, wymedriony az o dachu, w zgore tey kom
nacie są drzwi do dwu komor na rel. raw. Jedna komorka jest prosta, z ktorey do sa-
jest wychodzenie takie drzwami na rel raw. Druga, jest alkiey raz do sieni mie-
szkii, na wschod, a w niej jest gancerek, okno jedno z kratą rel. Okien nice maja
tho jed. raw. i raz niej jest komora znow na rel. raw. wnec. skl. – ktorej komory tez
drzwi do sadu, drzwi do onej komorki prostej co jest skommaty wielkiej,
miedzy drzwi tez do sadu — Item – z sieni wielkiej jest furta do sadu, ktora chodzi
no przez ganek do kuchni, gdy bydla rabym domem w sadzie za niebospychem
P. Jakubowa, jakoz takiej kuchni potrzeba do tho. domu. W sieni do izby jest
komin murowany i wymedriony wzgore, ale od sciany idzie bocznej oderwal, ktoremu
trzeba dać pomoc wcrad – A ten komin idzie i do pieca co tez nagorem
niepsuciu. Wschod na gore, jest z sieni z tamtych drzwiczek; przestrone po
min chodzenie – piastro na gore, w niem okien 6. drzewiane odzienice maja
na rel. raw. z kamyk. ławy a okien co na Allemzyk idą. Allemzyk ma okien 4.
nad podwore – z niego wyczyszczenie; posiedzenie tedzie, skromne, w koło ławy
ma. Ztego piastra idzie mniejsza nic na dole, a nad nią – do niej drzwi na rel. raw.
z ramk. kl. piec ma poliwiany – ławy w koło tu tamy takie kotte okien 4. skrob. rel.
w nich 2. skiana tlony. Na tym samym zamieszczenie stolarskiej roboty – ludwa za
piecem. – Tley izby jest izdebka mniejsza, do niej drzwi na rel. raw. zam. kl.
ludwy, ławy, piec. Okna, rel. kwad. w nich skiba. tlony. Tley izdebki są drzwi
na raw. rel. do potrzebnego miejsca. Na tym piastrze od schodow po lewej ręce
jest komora, do niej drzwi na rel. raw. wnec. skob. okno w niej małe z kwad. rel.
na ogrod. Tley komory są zaś drzwi do drugiej komory do tamtej po schodzie
wchodzisz jako pod dach albo zaderzanek, a z niej są drzwi do sadu; drzwi do
komory przede co jest na tem piastrze jakoby sprzatnia co ma gancerek w
oknie – Na tem piastrze druga komora nad komnatą wielką jest jakoby
sprzatnia – ma gancerek w koło – drzwi na raw. rel. zam. kl. skob. w nie. –
okien 4. rel. kr. okiennice na rel. raw. – ławy po jednej stronie. Tley komory
zaś są drzwi do drugiej komory, do tamtej jako do pierwszej po schodach schodzisz
jako pod dach albo zaderzanek – w niej jest skrzynia wielka do pierzy schowa-
nia jakoby do owsa. Wchodzenie na dom pod dach. jest z tey komory gdzie to za
niecek jakoby sprzatnia, drzwi w miedzy tey komory wymurowanej pod dach
na raw. rel. Dach na domu o pięciu rzędach zwierzchnich, wynien 4 majac
z jakoby z przodu gdzie się woda co chowa – Ale dach mniejszy trzeba po-
prawiwać, rzędy takie powietrzyty. Rynny niemałe, tylko na krótkie, tre-
ba ich nadstawić bo wzad je wypuszczono krótko, woda niech pod dom wada
rzynna się obraca. Sypnicze pod tym domem. Jest piwnica przegrodowa, wy-
murowana, sklepiona pod komnatą, wielką. Wchodzenie do niej jest z przed-
nia jako i do domu: drzwi jest z przy piwnicznej do niej przed domem nie
prawie stroszne – Piwnica mała jest dobra – Gdy do niej wchodzenie będzie na
prawione może wjechać piwo, wdrugiej wiesz chować. Jakoz tak na S. Jana
mowa będzie, za do wina kotnary. Kratą na raw. przodek się zamyka dalej
tam drzwi niema inszych – Druga piwnica do tamtej z sadu jest wchodzenie
pod izbą wielką, ktora teraz zawalita jest i na nią to izba z piecem potrzeba
na nią jest przydać, tylko jest zadymiała przyzdrza, bo i cembrowanie w niej pogniło
Około tego wszystkiego domu jest sad, ktory w gore idzie trochę, skąd woda pod dom
z niego dalej i z tamtej podwalany się psuje – piwnica wilgotnieje, dom
wszystek pochylił się bardzo, co tam na południe, a w podłuż, jakby się sprzęgł
się; chce tam domowi wszystkiemu od południa do wierzchu wielka a gwał-

Lawna, pomoc dai mieszkańcom) —

Gołębnik Jż Gołębienia mieszk, na tym domie wygodnie się mnoży, ereni się
pięknie i gnieżdżą się wielu miejscach. Budowanie. Trzeba uchodzienia stąpy tam
ich zaglądania i wielkiego a polem im budować gołębiec na obronę, albo
kawiele dać na wiązach pod dachem albo pod oknami. Mowę być lepiej po-
gołębi wkoło 30 perli wielepiej —

Dom Cieladni gdzie pieczarnia Wchodzenie do tego domu jest wschodni. Drzwi na zew.
rel. do sieni wchodzi kuchnia jakoby, ogniska Komin nad nim wielki. Drzwi na
obrzeżej sieni — okno przy drzwiach, robieni ertę na zew. rel. Ławy przy oknie
stępa w sieni — Koryto dla świń Almara spalarskiej z obory przy ogniskach — idą na
drwiach domej obserwacja z zew. drugie całe — Z sieni drzwi do pieczarni na
zew. rel. wkładu rel. skoll. wschodnie. W piekarni piec do chleba na 3 kroci tyle,
komin ch przy nim do tuczenia. Okienko prostych. Stół wzdłuż obrzeżej, ławy pod okny
koryto albo kok wielki co krowom trawy wiązy dają przy przesiewaniu. Przy
sieni tej gdzie to koryto jest kuna rebaina na gnojnicę ludzie. Pobudnie tą w
koło dla drew albo gnojowisko. Dla Acht kojcat niemasz. Za piekarnią wpadło
wzdłuż a zwłaszcza ta strona, która jest na obaz, mało okna już niepotrzebne
zgięcia — Piwnica jest w sieni nienagrzana do warzywa, okienka dwie ma
na ulicę wzdłuż jednem kratkami rel. Acz z obory jedne drzwi jakoby zamalowane. Lat dy-
kowanie znajdź. Wchodzi się — Izba ale równa, nieco to bez opatrzenia. —
podłoga drewni jest wschodnie okna na ulicę, na południe proste, bez
błon. Piec z tabaky — Ławy wkoło — Listwy proste nadzwyczajne — przy podłodze prze-
chodzi wiatr zgorzeli do podwórza jest pewnie cał. Trzebaby dobre podłogi i a
nienachu te wschodnie, polepić, ktoby chciał wnijść, zmieć dozwalać, drzwi
na zew. rel. skoll. wsch. — Almara też jest z drugiem drzwiczek niżej, gdyby
się poprawiła. — podłoga tej wschodni. komora jest prosto dla gospodyni, drzwi
na zew. rel. sk. wsch. — okna dosyć małe — tamto wnijść prosto, skrzynia prosto
pokoju do kup — znijść się drzwi do tej wschodni — Wchodzenie na górę, na
piekarnię jest z tej sieni — wschód prosty nie niemasz zadrzeg dobrego z
tamtej prostego — nad piekarnią ulepienie równe jest na schowanie pa
rzyny jakiej nad wschodni a komora jedne pod dachem
gdzie dzwon pleny chowają. Drzwi na zew. rel. Dach na tym domu jest ga-
lami pokryty miejscy poprawy potrzebuje — Stodoła przedzwonami. Lepp
domu jest stodoła, dosyć [illegible] ale nieprawie pilnie zgb do niej albo i
cembrowanie jest nieczynione — Studnia zwierzowa woda, ale jakoś się daje pra-
cować czysto, odmienia się też — wiadro nie ale do niej dobre, obowiązane rel.
Domerech mali podle piekarni który gorka Zawija. W Lewo podle piekarni
jest budowanie małe o swoim zgłębie. To jest wschodnie małe na górze. Wchód
do niej z podwórza prosty zamknięty okienko niej wyjmowanem na ulicę. Drzwi na zel.
zew. zam. zkl. Ławy w około — Listwy okienne. Szklane mające błony całe, na
południe i na zachód. Stolik mały. Żydel całe tapety. Dołko proste piec kach-
lowy — pobocie gęsiowe na nim dobre. Łazienka podług wschodni na dole
jest łazienka skromna, do przyrodniej czci na zew. rel. — okienko proste. do łazienki
drzwi na zel. zew. znaki. Okno bez błony — Siecch — kaflow polewanych z kolorem
i wierzchnich bry — Gdyż się poprawi wnijść by od wschodu — Za tym domkiem
pójść idzie parkan od ulicy do Samborzy, a w tym tu miejscu, drwa chmaty składa
się Obora. Do obory z sieni z piekarni jest wchodzenie — Wyjście na ulicę
wrotami wielkiemi na bezgzimie rel. Są też drugie wrota w parkanie na podwórze
też na zel. bez. Ale ci ten parkan z podwórza tej jest do Obory i tędy drwi są, dlatego
zabite i nie chodzą nimi. — Obory nieco ozgorne wkoło obronę, poprzęte słomą,
dobrze — Jaś się, Chlewy mowę, tak na małe jako wielkie bydło i na stajenie,

Wrota – jest też jakoby Wrotownia – Wpadnie tu niema nic pewnego
zaczęcie Dwora te Obory czynią – Była znać Cysterowania, czy Klasztor
takie ewiadki pojemnej mi opłacanie przy tej Oborze, co teraz pustkami stoi
część na ziemi część wyższe pogniłym, to się zgnieść musi zgrowe się przyda-
dzieno na jakie poprawy, a ze stym, potem wpiec.
Bydło przy podaniu Modlnicze, takie nad Oborze oddane. oddano Krow 15
między tłuste i starych nadbyt Jałowek trzyletnich, 4 Cielęcych d^o 1 Cielęt-
kow dwuletnich 3 Bydlnich 1. Cielęt ami 1582 pomnych i ranych, tj. 5 jało
pek a 3 Cielęnki razem 8 – Suma pogłowna 32. Penszy oddano 30 Chałupnika
Kury 2 a kokopy 28. Stawnie 10. Łanne 3. Mepnow mierzych 6. kierznos 1.
Staynia, jest stoma potrzeba, prosta, na 4 Obora. Drzwi dwoje na Cel. bez. Złob, dla
bydła mniejszej sprosta naprawiano wnec. chol. przy nich – Gumno Za tą stajnią jest
Gumno ku polu, ogrodzone dobre parkanem, który jest pobity gęstami. Za wrota dwoje
do Gumna na bez. Cel. przy jednych Forta na Cel. raw. – Stodoła w Gumnie dwoje
wielka o 3 koszach albo Sąsiekach dwoje bojowiska do Młocenia 4 Wrota mają
Ale 2 częściej stodoły podpadły które się teraz naprawić mają dobre, coby się
wpad stodoła zamknięcia była zbo i wrot teraz nieman. Brogow jest w
Gumnie 31. Wklonych jest to Obora, która się spłaciła urodzaju ami pisanego
1582 p/Zarobienia i przejazdu przeszłych dziedziców.

Urodzaj 1582 zwieziony do gumna.

Żyta Ozimego kop 260 – jarego 22. Pszenicy Ozim 25. Jęczmienia 71. Grech 33. Owsa 303
Talarki na ugorze kop 82 w jarem polu 18 = 100.
Stayna w Gumnie jest Brogow 4 a na Modlnicy Stajnia co porobiono Brogow
7½ Ale wszystko drogi to się mieni
Ogrod Warzywny jest ku polu za Stawem naprzeciwko Gumna, ogrodzony płotem
chrustowym. W nim był teraz mierny urodzaj warzywa, była Cebula, Kapusta
i Marchew, pietruszka. – Rzepa w polu, która nad domowa potrzebę na sprzedaż
niemiała może być, bo mierne tego zasiania były – takie Konopi, Lnu, Maku
za dobrego Gospodarstwa obfitości tego prawy się bywało, bo jest gruntu na to dość.
Ogrod przed dworem jakoby pasiewnik jest, do którego mnie Cielęta, jagnięta i Konia
Klaczy wpuszcie – jest jakoby ku dołowi spręzdrony gdzie teraz był Mak i Konopie
Mnie ten ogrod na to potrzebnieyszego obrocić nawozu, gdy go i abym nie mógł
towy w nim procznie – Jest znego wychodzenie ku sławkom.
Sady dworzyskie, są dwa mierne, jeden za domem wielkim odzlorowany drobne
a drugi za gumnem od pola. Ten niema parkanu dobrego od pola wszystko aż do
Jadłu Kniecia sprzęty na ziemi leży. – Są w tych sadach drzewa rożnaite, które Com-
munitet ekonomiczny Krakowa w sadach Cyrysa. Jest w nich poczęci drzewa młodego
ale nieprzydatnie sadzonego – W tym sadzie od Gumna przejazd się między do Jadłu
Kniepa jakiego. Drzewa w tych sadach: Grusky Wiśnie, Śliwy, jabłka rożne gruntu &
sprzedają go gdy rodzi po R 20. 50. 60. Teraz za R 20 sprzedali gdy były pszczoły potrzebni
sprzedali. Chmiel się tej mieni w tym sadzie po parkanie rozwalone – gdy się opraw
nie być lepszy – Ale. ten był to rozmnożono za Jałomona, który potem zaś
zatracono. Spisanie poddanych ich powinności czyn.

1. Malis Szado daje	Czynsz	Marc	4	Pola	koni 3	Woły 4.	Kniecznów 9.
2 Grulosh Makuch	"	"	5	"	" 4	" 2.	Czyni Czynsz Kniecy
3. Wawrzyn. Marella	"	"	2	"	" 3	" 2.	R 28/24/.
4 Marcin Dziadek	"	Kopy	1.	"	" 3	" 2.	
5 Stanisł. Serdigal	"	"	1	"	" 3	" 2.	
6 Matias Kniecz	"	Marc	1.	"	" 2	" 2.	
7 Manisł. Kito	"	"	1	"	" 3	" 2	
8 Jan Koziot	"	Kopy	1.	"	" 2	" 2	
9 Jan Szatko	"						

Zagrodnicy. Chatupnicy

1. Cyrstoph Woszek Cyrpu ½ Gnypowy. 1. Szczepan Kusnierz Cyrpu R 4. //
2 Simon Lysiak " ½ " 2 Szczepan Thasz " 3.
3 Caspar Tharapiesz " ½ " 3. Wojciech Cerla " 2
4 Jan Kulaneto " ½ " Czynsz Cyrpu R 9 // //
5 Szczepan Cesturka " ½ " Summa Cyrpuw od wszystkich R 44 // 6 //.
6 Marcin Szczepyn " ½ "
7 Gnezna Wargacki " ½ " Komornicy cały
Czynsz Cyrpu R 6 // 12. // Tych iest 11 ale wszystkie niestadki jako my
Krakowie pewna kurta byś niemoze gdze odchodzi
drugie zaś przychodzą.

Dan Kmieczy z Zagrodnikow jednego, Gi: nad Cyrpu dayą kady po 2 Kopto
now i po dwadzieścia jaycc. Razem Kopanow 32 ja jaycc kopa 5 // 20. —
Taka Robotha Kmieczy. Poiemczyn ofp Merym P. Salamonie znai Rzeczeroom ro-
bić gdzie, jako im kazano, a tem wniemacz, kędzy i dzwy myśli. Za polze teraz
jako ich oddano po 4 dni robili, choć karty na pottrzasta dni kardemu czynsowo
ma rok jakom i teraz do dalszego polaczenia w dworzy Cieladzia na 4 dni się
rozdawuje. Kolej albo prawa z Wozem a jeden dzień czyni a do Krakowa za pot
dnia Taka Robotha Zagrodni Dow. Dzieci jacy jeden wemy robi w tydzień do ja-
kichkolwiek roboty im będzie nakazano — potem chorca dzieci swego sobie nosza, chocia
nie niej jednemu kmieci zagrodnik dzieci — powemi kolej listowa, bez dnia
Brozow oprawienie, nacynienie, zbroa nakładanie, stomy chowanie, rzucanie
ochędzenie — warzywa kazego kad leczopolenie jako i do pochowania zo-
stanienie dnia Konopi kad rzenie jako i grzebay opałtenie i pierwszy
rez pomiędzenie. Kapusty okopanie. Gęsi pod bieranie. Zagrodnikom za kad
ich robaty nad dzieci czynione dayą kardemu po dwa Korcy Zyta.
Kmieczy: Zagrodnikom wszelka robotha. Owce czynai, pastwyd, kapusty zadrić
Wlone kurzdenie pędzenie po Polu: bydzienow od dai na kadey. Stroia
w dworze kolejne. Do sowa 6 dwa razy do czesania, mazą ich: Chatupnicy. —
Jakie zolze kazdy trzymaya. Obawy: nie niemasz to zarazem, jakoi i nele Zamcze
Gruntu na Modlony, zaden niemniej powiedzieć. Po Cyrpu zdawny się w kto go więcej
daye ma tei rok niżej. Zagrodny wprawdzie mazą mienie i mate zagrody, i co
po trzy maya rol do tych zagrod, to tei gest niepewna rzecz, bo zaden mędrniey,
tudno ma być u nich rola dobra. — Chatupnicy takie ogrodki mazą do
Chaty opron Czeli który ma okolo 20 czynowi roli do jednem polowa gramy,
co mu Pani Salamonowa bydto przydała - a powinien cieżkich robot, kazdy
Gmina w Dworze robić gat albrzepa, płacz mia obey. —
Karczema. Cyrstoph Molnich Kmiec trzymuje przed nas piwo od którego szpulen
szpunk, ma się jemu Cyrpu do tego ulożyć. Teraz od S. Marcinow będzie się koniecz ten
jako odbył ma na piwo, tak pdaci. —
Wzory albo pola dworskie. Pole gest trzyne, a jedno podle drugiego, gdzie rowne
spoczyste gruntu średniego. Gdy się będzie dobre nawozito, sprawowato, będzie
Grunt obszły jakowa P. Salomona bywało za mym lepiej niż 700 Kop dzi
miny. Teraz te pola bardzo wyniszczały, bo w czasach zawsze stano tatarskich
powodow nayzimiej nieczyniono, tak bowiem słomy gest i siano zmedzawano —
Drugie polze idzie za wanyonym ogrodem za gumny ku Cieladzkowi, rozna go Kopa
miny — Item polu teraz bydz zarzyty. Ma tez ku sobie pola niemałe zbudy, krzaki,
powiązy które idzie na ost ku pieronom i za stawki na stonym polu teraz osza
dzeto Kop 200. Nota. Zdej strony pola przychodzi drugiemu Bisupowi do Wto
darczna dzie czesci a trzecia swemu plebanowi — Zatym polem idzie gaj
który rozny Zdrzałka z pryczami granicy, — o którym niżej będzie —
Wtore polze gest jako siedmie pole — gdzie teraz zbieramo oziminy, granicy z dwi
nowem, a zowią to pola ku szydłu, bo wkoniec tego pola bydz Karczma Mod
niczka dla gromnicy, która zwano pustownika, bydz z niej pożytek, ale po lu
bownych panie zabrano ją. —

Troczye Polze. od Krakowa, est, idzie nad wielkim gajem ku Tonicom granicą,
i Rowną je pod gajem, gdzie teraz sieją oziminę pro a° futuro 1583. A ma to
pole też wtenku roli ku sobie za Krzeszem, na które wysiano Korcy Żyta 45
a wtenże podgaj Brzeziey Korcy Żyta Korcy. — Polepierwsze mowią, iż
jest najurodzaynsze, te dwoje postedsze sądzą równe. — Łąki mema takie pierw-
sze pola — te dwie opadnie mają, łąki po brzegach rol. Też są drugie łąki dworskie
które zowią za Kmieciem idąc pod Brzeziem od Gaju wielkiego po stawie prawą
nym. Idą pod gaj ale i nad potem po stawikowi pustym. — Około pierwszej i około
Wtrzyniba jest łączka ogrodzona do Dworu, dalej też są trawy po stawikach, gdzie
jedne mieszą z Dworu a drugie nic swoiem bydłem wypasa tenkam pod-
dany, a kędzana do jakiego zagonem do Dworu zato. Wszystkie te łąki
i podobnej między mieszczą, zawsze ruch trawa do Dworu bywa sprzątana
i potrawa raz pilnować dla wołów, krowy pod Jesień —

Modlniczka.

Ta mieś jest kmiecka Kwiatczeńskich, która trzymał z dwóch drugich Stanisławek
i Doctor Pocus będąc jego opiekunem pewien prawo jakieś do kilka lat sobie
trzymanie otrzymał. Jest też wsi Modlnicza podwójne folwarczek długo jako i w
Karniowicach. Te obojej służy natrzeciu Pogdzieży w Krakowie. Trzymał to N
Oporek. Referendar, pewnie za Gotschowskiemu dostrzeżeniu sprzeniu. — Wtej małej
Modlniczce niebożnych P. Salomon Skupił Ziemianina Noskowskiego abo potom
dwa jego. Które rolę wzięto sprzerwa na dwór, zaś potem osadził na niej prowda
niego i przesłuje ich tam dwa. Sprzedał kmieć Błażowski Krystyn Wrzosk
który jej za opisami superius między poddane drugie. Roli tam niemasz na
trzech imieniu dworskiej tylko łąki. Poddanych te role tyżeż: łąki, które też po
trzebuje z powdaniu małej Modlniczki, wzięte każdy ona swój gruntu i zajęta
go w pokoju. Łąki dworskie w małej Modlniczce
Jest pierwsza łąka mielka i nazwana od drugich Szpiedelnik łąka, bo jest oblewana.
który Olsog ponosiwszy trzeba abo i mienkiem go osadzić. Tej łąki opasy potrawy bywa
jeszcze dwojgow dobrych, gdy rodzi trawa trzeszcz. lepiej. — które trzeba też łąki
kładzie wbiegi i chowa do przedania a zazwyczaj go pilnuje. Trzeba też te trzy
potem ogrodzić dla bydła ku zimie. Potrawy gdy się mocno pokosie przedaje
się nowo orzeźnikom dla wołów Krakowa za K. 10. lepiej trzeszcz. — Jest druga
łąka dworska pod Brzezie idąc, która się to jest opodal, pokosi się kwiecień, ka
pusze Busza. Brzezia za 2 Grzywny. Wzięte aby fine kwietnia to się uroso
cało odmienić trzeba tego kupca. — Jakie dwa powdania z małej Modlniczki
mają wgumie Mielnej Modlniczej pod Gajem kędy po 2 dojaźń roli, które role
radbyby P. Salomon Skupił abo zamienił, ale niemógł tego
dopić. — Mają też takie łąki powdanie tego zmienia które idą Kmieciami
ze pod Brzezia — Jest też łączka łąka, która jest na błonie się obracało za
mierzoda. Abowiem Pylath Ujęzki te łąki orał: Szat do Ujazdu, brunt jej
kuchorzyk P. Salamon mocno tumpatu że jej też orał, której też najadem
brunt Pilath. Tak że potem do błudowa zamiechania jest. Teraz Błonie jest
Brzezia, Brzezie, Bronowicom it —

Gaje do Modlniczce mielkiej. Gaj który zowią Pokrzyk, a idzie granicą mazną
Kopcami od wsi Pszczon nad Piekutkowską granicą mazą — jest zdrzewu dwojego
rażenia, z Brzozy a dębiny i mało co rosłego jest nad Koty a płoty do wsi
stawia. Mało by nielepiej miedzi go poddanym, abo do Dworu dać wypuścić aby
Ciężnie wdawi ojego Drzewce do podrosłe prostego a Słowek dać pilno Jej
prosby, która do lat 3 lekie drzewo by też dało jeśli nielepsze, gdyby się tu
nieta pilno przebrać od bydła. — Jest drugie a mniejszego drzewa, nadewsz
idąc od Krakowa ma dębinę i grabinę granicą rosłą, idzie górą i stupem

ny też dotem idzie do drugiego stawu co idzie pod Berdyszem Ny nim Wroche daley
gest gajew jako obraz o wolliny dzieliny mieszej nadbiey stoją, że gajew za Hilarest K
i jest niełada kłopot tego imienia, Ktorego pilnować jako nay pilniey. Zołgty
tey czasem dobra rodzi, Ktory do Dworu zbieray wszystey. Gdy trzeci jest dobry
Drobny jako i probrzeltow - granicza z Bronowicami, z Domami i z Mostami Modlnicy
Wpusty tą tam ku mieszu bydta Mielkiej Modlnicy, tor bydto zalodz, to nim
i rzeda mu rostaie z Dzielnicy wsmi. Brzezina - Mowią, Podbanie to byt nie
sty las za Mieboneyka, Ktory jedrego czasu wszystki byli na K. 90. - Ale za
Mieboneyka Anerono tam bydta tak wszego jako i z tych. z Bronowic. Co
mnie sie dolicrai, bo dotychczas tamego na bydto, tak wszego wtamego nad tym
gajem, jako tey jest Blonie wspolnej pasy na mabej Modlnickiej granicy. Zdawa
sie wolnoi jest ii tam polno pasie Mielkiej Modlnicy. —
Nota - Thamd niemobeyda i byt bez gruntku Modlniczec. Domie jest mesczpibli
trakowskiej, ciasny maiąc grunt: czesto im przychodzi wpuszczac na Modlnicki
grunt, zkąd czasem bez pomocy cyrnie do Modlnicy, boby im czesto bydto ich naj
mowanem bydto. - Bydto też dworskie na pole tam chodzi, po rozrach ligzy - ktore
retyfikuje, dla Koni tow Koni robocnych - ma to wszystko bydto arzchowanie
dobre zawsze. Stawki Modlnickie. Stawkow swych na Modlnicy jest 7 zna
komitych ale najdzie sie ich wiecej z nepewnej wodnie. dobrej -
Kakosciben czasem rozlawiony. Za dziadkiem stawek, jay wody - Toż ingy
3 punkt za dziadkiem - pod gajem stawy prawie bydt podobny ale zastanowić go
trzeba; nie mato nam natrudzanie chcąc dowiedz aby tam bydt stawek
wszelkie zpatrzyć go - Toż podle niego pod Berdyszem stawek jest k wody za mim
plotrope, nawet procesta. Gdyby sie wymowny: zasiewnik, bydby mierzony
stawek - Jakoż za Mieboneyka, tych stawow mato Modlnica dostatek
ryb, tak na potrzeby stawku jako i za gmedzjarnia z pod dwor Kaltem Mod
ki gmedzjarnia - Tych stawow zgoła pilnować jest zaniechać. —
Młynik bydt o jednem kole pod tym stawkiem, z pod Berdyszem idzie aby
ten Młynik aż pod mate Modlnicki podbanym, na imie Szwagrom, tak gdyby
Mieboneyk zbudował bono inne, i mowią, podbanie to Mieboneych by bydt
dalej tych, wtedy bydt granicą od nerzeki ku Bronowic, dwojej Modlnica i
mate Modlnicki, ztamtąd wprzed bydt i ten podbany w grunt Mieboneyków: innych dwojej po czesci gruntu. Jakoż przypatrując się tymto narzekom, jakby podobno mysito. Gdy sie stawu tego nagrani: tamtych by i mie
bo niełada a pomoc po Dworze aby jaky dla czystki ledy i to wiele zabiera
Octo. Tak mowią, podbani i znai to sama nerzeka, gdy na gosciniec zle drogi, obrocą
sie furmani, bo i kazdy gruntem Modlnickim. Na ten czas pilnuje. beirze
Cto. Jakoż za K. Gostawskiego Szanym zgrodził tego miejsce pilnował i oddawał
z tego po K. 6. gr. 8. Czasem - Acdy Karczma bydta na dawnem miejscu
gdzby Szadnej tato to Cto bai, przyjdzie niełada zbierczny tamej bydty takie.
Ostrza Modlnicze - Decima. po dworskim wsone poprona sie dzieje: dzie ma
dziesiąta omnis granum plebanowi Modlnickiemu. To podbanych tamtych
bow ma liberam decimationem i wybiera ją. — Nota Ze Plebani za zgodą nad
Modlnicką gdy nie, podbani Mazalla, Melnicki, Umiecki, Jadek, Berdyszat, Kopek
uchwalone od nich decimy zbawią z jay 1/3 czesci dwa kopami Bednarowi do tego
darowa smyrnalezy, ktory bierze od Dworu: plan, tespot zgo decimy co bez Bednarowi smyrnalezy sobie subtelny pole czyste za dawkiem do wlonego wzon dworskiego smyrnalezca. Gdzie wtedy pola jay bez 1/3 Bednarowi zbiez, tamte dzie
Plebanowi Modlnickiemu. Odbywanie tey decimy Bednarzej nowy za pogrzebie
gnymieniu. Gdy ugrzeni k pola bez Sequitur ze decimy nadajq ani: plaga

Viderkauff uel Census terragij Placenia Cyrsus leży jest Grywien 17½ Gr. Złoty
płacił 26 g. 12 f. a płacą go dziecina ratami Aldaryna do S. Marzi, który jest
za Collatione fame lice Cymmermannorum Cracovien. Jedna rata na 2 Gody
kasa albo pusto Borey nowy czena płaci się 13/6 - Druga rata na S. Jana
Chrzciciel 13/6. - Ten Cyrsus tedy idzie stąd z Kuchonych P. Michały Salamon
przyjął od S. Jana Cimmermanna A° 1534 Zł. pol. 600 od Złotych ratum Censum
annuum na Modlnicy zapisał in vim Contractus Reemptionis &c. Jako zapis mieyski
vide inferius denuptium folio 20 / do S. Jana mocen Cyrsus Modlnicy possessor
pocznie prawie, gdy te raty które nań przypadały i przy tym zapisanie na co jest gdy
zyty X. Andrzeja Antoni ewren X. —

Poborowe płacą poddani z Modlnicy tak jako kiedy ustawa za płacą z Łanów 8mi ofiarnie
z Mieyi Modlnickiej spedzey Gr. 9 Gr. Złem Zagrodnicy, Chałupnicy osobno wedle
ustawy na nie X. Plebana z strony Duchowney polonicy proborowi do poddanych
przynależą. Ale gdzie dwie sprawie poddani za pierwszy gdy 2 Łanow poborowe
płacili. Prócz to kto leży na 8 Łanow sam nie miedz jako - Ale tego temu daje
X. Plebanie przeciwnie Plebanowi, który za jakimi nieharmem przed poborcą
powiedzeniem że 8 Łanów wzięli na nie - ze poborca je wpisał. A niemasz
temu lat 8 albo 9. By mogli być przyszły, nayleprzy by dali wynionyć
roli nie a wedle tego odkładać poborowe. Bo sama to ratio ustawy iż niemasz
pod poddanemi Łanow 8 Vale. Drew tedy potrzebna temu zdzierzy jakim
kolwiek sposobem być może. —

Drwa do Modlnicze być mogą trzeciemu gdy będzie gaje pilnował
i gaje nad Bronowicami, to pasterze mienią bawnie, może mieć dostatek.
Chrustu na swoy ogień - albo gdy ten będzie bronił te gaje od bydła i zapuszczał
dobrze nie płaciła powiedz, może co trzeci rok każdy ten gaj miedzami
chłopom którzy go bardziej kupują - a za te pieniądze może sobie z
nego sobie sporo drewna obmyślić, których pieniędzy może gospo
dyni Złoty oddać. — Na potrzebę Plebana drwa muszą być dostawione
zimą za pieniądze - Tajest od Wisły mogą się może nakupiwszy ich do
woli - Item w Czyżowicach, w Pierzynskim, w Ojcowskim &c. —

Summarius dobrego mienia w Modlniczy.

Role aby dobrze powiedziano a nieprzadzi, zbrakowa nawozem czystym. Czynsowe
to za Kuchonych Kw.

Role gdy będą dobre a wreszcie spowiedzi dadzą, spomoca, Boże ciebie uldza Kop
700 oziminy, Kop dem jarzyn

Ogrodow warzywnych dobrze nie zaglądać, to te rzadko mogą wino i Korzenie z
Krakowa do Modlnicze wozić.

Bydła co najwięcej chować krów może 50. A owiec 100 a lepiej
stawki wszystkie naprawić i nowych, bo oprzeć się niedługo wytrzymi.
dodadzą nad potrzebę, trzy, przedanie ryb.

Jadły lepiej chować, stare drzewa wycinać, a młode zawsze co rok nasadzać
Płuz jeden w dworze dość. Kosa być może zabrał 4. Części dla przyjęcia roboty,
części dla rozmnożenia ziemi pod pługiem.

Mieszadzi na dzień potrzebę kobiety krótki, albo jałowicy, bo niebędzie to bez
wyżku i do pilnego roboty nie będą urządzić. —

Gaje dwa z tych pytam: Bronowicom albo rymedzami, albo do Dworu trzy
cinać, a proszby nie stredz pilno.

[illegible] gdy [illegible] niebędą w Modlnicach mogły [illegible] zmętnieć, rzeźnikom sprzedawać, pomarze na Myto wyjechawszy, a tych w przytłuszczonej, bogdy [illegible] trawa zrodzi nowe być do 15 Brzozni wszego dnia.

Mtynek gdyby [illegible] moce obudwoma, scilicet Kamienne, gdzie [illegible] przerwy + dla Browaru, dla Cła &c. Browar by mogłby zbudowanym, ale primo considerandum est, chędy Arenda do naszego pana [illegible] a drugie by dobre pana robił, żeby Chłopy z Krakowskiego odnosiły. Przecz by nieżadały wodowozów, bo się [illegible] rządzą. + Browar by dodał karmy na Cielady.

Więc świń, gęsi, kur, co najprzyjemniej albo według summy. Judicent meliores.

co to może czynić gdy czasem po 5 po 6 fajek za Grosz dają &c.

A gdy to wszystko wybornie będzie stanie Złotych 700 nad wyżowanie.

Mędrzicha Cum honore Dominii Modlnic za pierwsi

Salvo tamen alterius melioris judicio.

Nota. - Wroły świeże rzyte nieciosi, ale [illegible] Rozewszy [illegible] wszczony dać [illegible] zec przynajmniej 1½ miedzieli nie mniejsze chwi zgrzeje abędzie rzyto lepsze Zbrać, niebyłoby w świeżej rzeźnia pono - hoc per me experiendum est

Inscriptio Vidershauff. (pag. 20.)

Nobilis & famulus Dñus Nicol[s] Salomon Civis Crac & hæres villæ majoris Modlnicensis in Districtu Crac. ad acta præsentia personaliter constitutus, non compulsus nec coactus, sed sponte libere & vir suo, mature, deliberato, auscultorum suorum saluberi freto consilio recognovit & palam fassus est: Quia causam sive redditum annum fedecim cum mędrą Mirca ex pecun. communis monetæ & numeri polonicalis super eisdem bonis suis hæreditariis maiori Modlnicensi cum eiusque & toto dominio famemato Dno Joanni Czymermanno Civi & Consuli Crac. præfato in vim tamen recompensationis alias na Wyderkauff pro summa sexaginta florenos per medium sexagenas alias na Wyderkauff pro summa sexaginta florenos per medium sexagenas computato vendedit & cum effectu & præsentibus vendit & inscribit. Ac in genere computato vendedit & cum effectu & præsentibus vendit & inscribit. Ac in genere Stronis jconem in eadem bona prædicta eidem Dno Czymermanno dedit. Quibus Nicolaus Salomon cum suis posteris prædictas 16 cum mędrą marcas pecun. singulis annis ad duas rathas, videl: 8 Marcas pleni & grossos 12 pro singulis festis Natiu. Christi & alias 8 Marcas pleni eleain cum gr. 12 pro festo S. Joannis Baptistæ, festis sese proxime & immediate sequent. Præfato Czymermanno aut cui do Czymermanus emptor dandum commiserit dare, solvere. Incipiendo eundem Quatuor solvit pro festo S. Joannis Bap. proxime venturo ect.

Actum Cracoviæ feria secunda post festum SS Trinitatis proxima A. D. 1534.

Index Literar.

1 Litteræ in Burggraviatum Nobilis Andreæ Salomonis.
2 Litt. Jacobi de Liubomirz judicis & Joannis de Brechów Subjudicis Civ. Crac. ibi. Significant quod Nob. Joannes Vierzbięta duas Curtes bonorum suorum in Magori Modlnicensi Gnato Jmbram Salomon vendiderint & juste recognovit. Dato. 1540.
3. Litt. institut. Jacobi de Bishupice ad præsentat. Gnis Stanisl. Salomon
4 Litt. donationis Stanisl. Salomon post suum ex hac vita sine prole decessum omnium bonor. suor. mob. & immob. Andreæ & Nicolao fratribus suis ad. 1520.
5. Resignatio bonor. Majori & Minori Modlnicensi a Nob. Lophia Tajphrikowa in persona Nob. Nicol. Salomon. 1528.
6. Juramentum comm. bonor. Nob. Zophiæ Tajphrikowa 1526. (1515.
7. Resignat. duas sort. a Nob. Nicolao Glinski in persona Nob. Paul. Kaufmann
8. " terti. " a Nob. Joann. Vierzbienta " Jbram Salomon
9. Vrbis Thomæ Rozanowski institutio in Parr. Modln.
10 Jemibi Vir. Joannis de Raval.

11. Resign. omn. heder. & Matheu. Bonor. in minori Modlnicza & Cychowicze
Nob. Annae Piseckj in pers. Nob. Stanisl. Ujejzdzky 1510. —
12. Dict. Stanisl. Gorski matert. in Pars. Modln. —
13. Resign. Lectum haered. in Maj. & Min. Modl. Nr Stan. Salamon Nobili
Zophiae Zajchrikkowa 1626. —
14. Nicolai Klerchowski Institt.
15. Litrae Sigism. R. Polon. gbs. Nob. Andream. Nicol. Stanisl. Salomon
immunes fant per quinquennium ab expedicione bellica 1521.
16. Donatio bonor. haered. in Maj. Modl. a Gns. Nicol. Glinski in persona
Nob. Pauli Kaufmann 1515.
17. Limitatio Bonor. Maj. Modl. inter Thomassowicze & Sochalany 1535
18. Litrae Condes. bonor Maj & Min. Modl. Nob. Stanisl. Salomon
p. Nr. Andr. & Nicol. Salamonis fratres 1525.
19. Ventilis & Resign Nati Freysauka vocati inter haereditates Maj.
Modl. & Czarnicinskie facta 1521.
20. Thomae Rosenowski Institt.
21. Decret. Judicis & Subjud. q. taberna aulegut. Lybultowska dicta
Plebano Modln. est adiudicata 1543.
22. Donatio Stanisl. Ujejski Silvae Rubetis in Min. Modln Paulo Kaufman 1575.

Na pamietnosci spisanie tego za czso jest Modlnicza i od kogo kupiona
item co pomnieć do zapisow aby tych dochodzic &.
Za smierci P. Mikolaja Salomonowe Mlodego Modlnicz imienie to jako
to trzymał z czesci w Malej Modlnicy, przypadło na osoby jego ktorych
tych jest sem — Od ktorych iż to Modlnicza kupiona, a trzymaiąc iż rzekim
ktora tych jest sprzedana z P. Janem Menzikiem ktorego prawkowaniem dwa
& czesci sprzedała i oddała wedle prawa.
Druga za P. Janem Gostawskim, ktorego tabie wola swoja
czesc sprzedała i oddała.
Trzecia tabie nezynita, ktora jest za P. Stanisławem
Kurkowskim.
Czwarta tabie za P. Andrzejem Lipskim
Piąta tabie za Cryspoph. Myrzewskym.
Szosta obydwa P. Klempem Stanisl. zmarłą a Synowie
jej cum tutor. pat. & amic. proximis de linea paterna medali
dwoje czesci i drugich braci i Siostr mlodszych czesci cum evictione
Siodma niezdana Panna Ursula, ktorej czesci zapuscił
jej cum evictione P. Hieremias Vlerchowski in forma ampliori
od tychze wyelkich jest kupiona Modlnicza za F 11.600. polz.
item za upominek Panien — a dot jej ji pierscien z 3 kamyczkow oma-
zadowych ct velor F 11 f 25 ß — wzgardzita tym pierscieniem musiała jej ji
dac za F 30 f za nas — item na wiano Bacyty kazdemu dato tej
po F 12 f — Na przedanie tej Modlnicz albo ales titulo nazpisane za zapisy
od tych osob in Actis Cathen. Cracov. dies 7bris 1582. ktore tabone zapisy
mezy tej za smyslu P. Krola gdy bedą chcieli koli ales polozenie kurzy
od tych Wspomnionych osob przemienione. — pomnieć na to aby temu dosyć uczy
nily — ales przypowiai ich nim rok nijdzie ku tym zapisom

Item pomnieć gdy Panna Ursula Salomonowna zamężem będzie aby P. Hieremias Vilichowsky przywiódł do zapisu statecznego —

Item pomnieć na P. Klempa dzieci drugie które są minorenes, aby gdy synowie do lat przyjdą a dziewki za mąż pójdą do zapisów postawione były wedle obligacyi Ojca i starszych braci ich —

Synowie { Stanislaus, Nicolaus, Samuel, Alexander } filiae { Anna, Catharina, Barbara }

Ex his Alexander, Catharina Barbara sunt minor. ze których Consens trzeba zawsze pomnieć, bo już drudzy satisfacerunt & Catharina salis fecit coram Actis Castrens. a° 1593. —

Cały powyższy Inwentarz exclusive na tej stronie umieszczonych promemoriów jedną ręką pisany — powyższe zaś daleko późniejsze i wklejone do reszty oprawnej w zielony pergamin na którym wydrukowany herb Fogelwedrów tarcza poprzedzano wstęgę od lewej do prawej przepasana na niej trzy gwiazdy — wkoło dewiza ale już nieczytelna — i napis Inwentarz Modlnicze 1582. — wszystko w tym odpisie podkreślone jest czerwonym atramentem i tąż samą ortografią pisane — reszta czarnym atramentem lecz tą czeską ortografią zastąpiłem dla wygody dzisiejszej. — Inwentarz ten jest w posiadaniu dzisiejszego Dziedzica Modlnicy W. Tadeusza Konopki i od niego dla przepisania go pożyczyłem. — Modlnica przechodząc przez różne ręce była także Własnością Stanisława Łętowskiego Podkomorzego Krakowskiego i z jego to córką Heleną Stradiad mój Felicyan Mieroszowski pomniejszy Generał, Szambelan i Ordynat Mysłowski w tejże Modlnicy odprawiał wesele. — Pomniki Salomonów są w Kościele P. Maryi w Krakowie i w Mysłowicach — o nich zaś wspomina Mączyński w Pamiątce z Krakowa. —

— Przepisałem w Kamiowicach dnia 10 grudnia 1856.

F. Mieroszowski.

Plebania Modlnyczy Wielky

Na tę plebanię podaje Plebana i jest Kollatorem sam Pan Modlnicki [illegible] nempe dominus & haeres fundi &c. – Teraźniejszy Pleban jest X. Maciej Zaranski, rezydujący na plebanii tej. Był przed Nabożnym za X. Stary ale się dobrze zachował, nie zgorszał mię X. Pleban & plebanię, cum consensu D. Nicolai Salamon Kaedris in Modlnicza & tej cześci Patroni Ecclesiae Parroch. in przedmieściu Modlnicza. –

Kościół w Modlniczy jest drewniany, Kwiatkiem nieczynny i ochędożony wewnątrz przez chędogo – Zakrystia jest na prawo koło Krzyża przy Ołtarzu S. Bartłomieja Apostoła Bożego Cyrulika. Przedsięwzięcie tego Kościoła wprzód nie wiadomo, Fundamis po S. Bartłomieju. – Ten kościół jest wszędzie cały a mienki jest obity wszystek gontami, dla dżdżu aby nie przeszedł przez – Dach cały na kościele pobity gontami. Wieża cała, blaszka, obita biała, Krzyż żelazny na niej – Cmentarz ogrodzony wokoło a to ogrodzenie gontami jest pobite dobrze. Drzwi na zachód Cmentarza dobre całe i pobite gontami. Drzwi do niej na Zach. zaw. ch. wnętrz. Kościoła drzwi na niej dwa. – Jako ten kościół dawno fundowany jest non constat o tem, tylko gdy przed Kalwinem exity były mało mniej nad 40 od starości, ołtarz się niejaki S. Szlachowski fundował Cztowiek na ten czas Dwadzieścia Złotych, który jest tumpus & non exiguo ten kościół nad wystawił rocznych in istam formam jako teraz jest – do niego ten S. Stary Salomon znaki się pomagał. W tymże kościele S. Szlachowski jest pochowany. –

Imiona rzeczy kościoła Modlniczego spisane przy bytności X. Macieja Zaranskiego Pleb. Modl. – Krzyż. Crucifixus (Monstrancja srebrna która chowają w Komorze nie bez potrzeba dla Hostyi) – Plebania. Role. Łąki Plebanskie. Sadzawki. Poddani. Domek jeden Wikaryski (teraz ich Wikarego niemasz na czem chowali, odbet ten domek Klesze do mieszkania). Dziesięciny Plebanskie (S. Trzynowie ten bywało dziesięcin jako część trzecia – Teraz zgoła nic nie dają). Parafianie z Jabłonowa z Modlnicza Małej, Tycow z Komorowic, Podstolanie. Z tych podstolan Decima ma się Plebanowi bo X. Stary prawo miał z S. Gontarskim. – Obiciat dawał polymit. prawie corok po Grzywien trzech, których też nie oddaje. Ale by tego Dobrego prawa co zmin miał X. Stary zaś gospodarz Gumnych Mowców nie miał dla X. Plebana. Kolędę też powinni oddawać, ale to odchodzi, co ludzie niedbają o kościół. Wspaniały X. Pleban bydle chował swoje Woły i Konie na roli swej, której ma Grunta, mocznicki mniej wszelkie Zboże. Dziwy zdrowie. –

Kościołek albo Kaplicka przed Modlniczą. (Nieuczony niewierzy.)

Na Gruncie gruntu Modlnickiego jest drzewiana Kaplica, znaki się cegły stare. W której bywał Obraz S. Wojciecha pobielony. Ze Zdrowia S. Wojciecha Mowią ludzie stary o dobrego Zdrowia co mają od starych wieków stanęło miejsce za podaniem jeden drugiemu, iż S. Wojciecha z drzewa z krzyżem ku Ludziom prowadzili go kiedy orali aż za to miejsce gdzie ta Kaplica stoi. Do tej niewielkiego miejsca też przyjemny Zdrój wodzący procurat. Natem tedy miejscu miał S. Wojciech swoim przepadnie i na odjeździe miał Kazanie dla onego ludu Wielkiego Monedzkiego na tem miejscu gdzie teraz Kaplica stoi. Wtenczas też wieńcy nadbyt dużo na tem miejscu miał Kazanie czynić do ludzi, a ta wieńca jest przy tej Kaplicy i zgnie drzewem tłoczy dobrze przyjemny pomnik na stoi, bo wiatry tłoczkami bywały zasłonięty, zdrowszym i wtorszym niezmiepuszczały wyrzucenia, zaś

wieńka ta się otrzymała, i stoi inaczej nieznać jedno mocą jakąś osobliwszą Bożą —

Modlnicza skąd nazwana. niewierni / niewierni

Tak mówią starzy ludzie, mając to od przodków swych i z tego zgromadzenia ludu wielkiego które było z S. Wojciechem na tym miejscu gdzie ta Kaplica a chwałę i modłę czynili P. Bogu na Zegnaniu z S. Wojciechem to imienie jest założone i nazwane Modlnicą od Modły ludzi onych pobożnych. —

Extractus

60 kr.

Actum in Castro Cracoviensi feria secunda ante festum Nativitatis Beatissimæ Virginis Mariæ proxima Anno Domini Millesimo Quingentesimo Octuagesimo Secundo.

Successores Nicolai Salomon eidem donant. i.e. Fogelweder

Comparentes personaliter coram officio et actis præsen. Castren. Surrogatt. Capit. Crac. Nobiles Barbara Nobilis Stanislai Kuczkowski Zophia Nobilis Andreæ Lipski Hedvigis Nobilis Christophori Miroszowski consortes filiæ Nobilis olim Nicolai Salomon fortium suarum in villis magna et parva Modlnicza hæredes cum consensu præfatorum maritorum suorum hic idem coram officio præsen. Castr. Surrogatt. Capit. Crac. penes eos personaliter stantium et ad infrascripta eis consentientium. Recedendo a Terris Districtibus Juribus Jurisdictionibusque suis quibusvis propriis et competentibus et se successoresque suos cum bonis suis omnibus huic juri et jurisdictioni Castr. Crac. quoad actum hunc incorporan. et subjiciendo sanæ mente et corpore existentes palam libere publice et per expressum recognoverunt. Quia sortes suas totas et

integras hæreditarias in villis magna et parva
Modlnicza in terra et districtu Cracov. sitt
ad eas post Nobilem olim Nicolaum Sa-
lomon jure naturalis successionis devolut
cum prædio et curia in magna Modlni-
cza sitt cum totalique ipsarum sortium hæ-
reditate ac cum omni jure dominio et pro-
prietate titulique hæreditario, cum omnibus
rebus, pecoribus pecudibus in prædio et cu-
ria præfata existentibus nec non insemina-
frumentisque omnibus quæ in hæreditate bo-
norum præfatorum anno præsenti exerevunt
et provenerunt et etiam provenire possunt
et cum omnibus aliis eorundem bonorum
utilitatibus fructibus proven. redditibus et
obventionibus attinenque et pertinen. universis
quomodolibet ad eadem bona antiquitus spectan.
et pertinen. nil sibi juris dominii et proprie-
tatis ac quorumvis usufructuum et utilitatum
in bonis præfatis pro se et suis successoribus
reservando seu excipiendo, ita late longe ci-
cumferentialiterque prout bonorum sortium
præfatarum hæreditas se in suis metis et
limitibus extendit et prout ea sola tenue-
runt habuerunt et possederunt tenereque
et possidere debuerunt ac cum omni jure
patronatus Ecclesiæ parochialis ibidem con-
sistentis ita ut specialitas generalitati nil
deroget plenarie et integre Gnoso. Ita
nistad Fogelweder Sacræ Regiæ Ma-
jestatis Secretario et apud Catholicum
Hispaniarum Regem internuncio et
ejus successoribus legitimis dederunt do-
nuerunt nunc dant donant et modo don-
torio inscribunt perpetue et in ævum
irrevocabiliterque. Etiam ex nunc prædictæ

60 kr.

Barbara Kuczkowska, Zophia Lipska, Hedvigis Miroszowska, prædicto Stanislao Fogelweder et ejus legitimis successoribus dederunt et admiserunt dantque et admittunt præsent. realem intromissionem et actualem pacificamque possessionem in bona præfata donata et resignata per Ministerialem terrestrem quemcumque sibi prænominatus Stanislaus Fogelweder cum suis successoribus eligendum duxerit ad intromittendum ei et eis per offm. præsens jam ex nunc ad id additum per præfatum Stanislaum Fogelweder et ejus successores tamquam veros et legitimos hæredes prædicta bona ipsi et ejus successoribus data donata inscripta et resignata tenendum habendum et perpetue possidendum donandum vendendum commutandum et alio quovis modo et jure perpetuo alienandum obligandum arendandum ad ususque quosvis alios beneplacitos libere convertenda perpetuis temporibus. Et debent ac tenebuntur prænominati Stanislaus Kuczkowski et Barbara Kuczkowska, Andreas Lipski et Zophia Lipska, Christopherus Miroszowski et Hedvigis Miroszowska conjuges eorumque successores debebunt et tenebuntur quos et se super bonis suis omnibus hæreditariis et obligatoriis habitis et habendis recessione a Terris Districtibus juribus jurisdictionibusque suis quibusvis quo ad hunc actum factu ac personali libera et expressa recognitione eorundem maritorum conjugumque eorum medium inscribunt et obligant præsentem et quilibet eorum

maritus cum conjuge sua pro interesse suo
ratione sortis suæ inscribit et obligat præsent.
prædictum Stanislaum Fogelweder et ejus
successores occasione bonorum præfatorum
donatorum et in eisdem bonis donatis quo
ad sort. cujusque pertinet ab omnibus et
singulis juribus et inscriptionibus ac advi-
talibus quibusvis in bonis præfatis vel ali-
qua parte eorundem bonorum factis vel
faciendis inscript et inscriben. ac cuilibet
personarum quocunque jur. et titulo solvun.
nec non a cittonibus concittonibus adcitto-
nibus et innotescen. brachii regalis et que-
rellarum literalibus quibusvis in bona
præfata vel aliq. parte eorundem bonorum
importatis et importan. lucr. denique et per
lucris ac processibus juris quibusvis in
bonis præfatis vel aliqua parte eorum
perduct. et perducen. obtentis et obtinen.
acquisitt et acquiren. in quocunque puncto
et gradu juris penden et existen. Et gene-
raliter ab omni impetone juridica omnium
et singularum personarum status secus
conditionis dignitatis officii et peminen. cu-
jusvis ecntium per omnes proscrones terris
prout ad aliquam personam terris pertinet
pre se vro nulla pscrone terr. in premissis
obstan aut eadem evaden. toties quotiens opus
et necesse fuit in omni judicio et officio regni non
obstan eo si se ipse Stanislaus Fogelwe-
der ejusve successores tueri inceperit vel in-
ceperint dilloque ad conveniendum evictor.
ei et eis data non fuerit, tueri defendere
intercedere evincere eliberare ac ubilibet in-
demnem et indemnes reddere bonaque præ-
fata

fata donata semper libera munda et paci
fica facere intromissionem quoque cum posso-
ne in eadem bona per se et suas quasvis
submissas et subordinatas personas non
denegare imo dare et libere realiter et in effect.
admittere dataque et admissa non prepedire
neque adimere ac in eisdem bonis nullas
injurias damnaque inferre Sub damnis terribus
ad simplicem verbi assercionem ejusdem Sta-
nislai Fogelweder ejusque successorum sine
corporali juramento taxatis per praefatos
Stanislaum Kuczkowski et Barba-
ram Kuczkowska Andream Lipski
et Zophiam Lipska Christopherum
Mirosowski et Hedvigim Mirosowska
conjuges praenominato Stanislao Fogel-
weder et ejus successoribus ad solvendum
succumben. Denique supranominati conju-
ges Stanislaus Kuczkowski et Barbara
Kuczkowska Andreas Lipski et Zophia
Lipska Christopherus Mirosowski et Hedvi-
gis Mirosowska se suosque successores
super bonis suis omnibus praefatis prae-
dicto Stanislao Fogelweder et ejus suc-
cessoribus inscribunt et obligant praesen.
inscriptionem praesentem donatoriam a his
actis Castr. ad acta terrestria Cracov. ad pri-
mos vel secundos terminos Terrestres Crac.
aut ad primam vel secundam actorum eorun-
dem terminorum Cracov. reposom. quod ho-
rum abhinc prius primo vel secundo Crac.
fuit celebratum transferre transportare in-
scribere et similem inscriptionem donato-
riam praedicto Gjo. Stanislao Fogelweder
facere et recognoscere. Sub aliis similibus
et specialibus damnis Terribus simplici

verbo sine corporali juramento praefati Stanislai Fogelweder et ejus successorum taxatis per praedictos maritos conjugesque eorum et eorum successores ad solvend. succumbend. pro quibus quidem damnis terribus rone praemissorum omnium et singulorum tam in toto quam in parte non completor. et non exequutor. ad solvend. succubitt. ac pro ips. pfen. insponis contentis tam in toto quam in parte non completis et non exequutis. Citati exntes pnominati Stanislaus Kuczkowski et Barbara Kuczkowska, Andreas Lipski et Zophia Lipska Christopherus Mirosowski et Hedwigis Mirosowska conjuges eorumque successores citati ad instantiam praedicti Stanislai Fogelweder vel ejus successorum ad Judicium vel Officium Castr. Capit. Cracov. extunc recedendo a Terris Districtibus Juribus Jurisdictionibusque suis quibusvis propriis et competen. et se suosque successores ac bona sua omnia hereditaria et obligatoria habita et haben. jurisd. praefen. quoad respondum, ipsumque inscronis praefen. incorporan. et subjiciendo eorum eodem judicio et officio Castr. Cracov. in primo citationis termino quem sibi suisque succoribus constituit peremptorie parere stare respond. et pro damnis terribus praefatis ac cittis toties quoties citabuntur seu quilibet illorum citabitur a judicio vel officio non receden. satisfac. et nihilominus inspom. praefen. complere et exequi debentet tenebuntur cum suis successoribus terminum ipsum primum et alios consequentes causae

terminos semper peremptorios vera vel simplici infirmibus et actione pro majori non differendo controversias exceptiones dillationes motiones appellationes a judicio vel officio praefato nullas facien. nec ad prosequ. easdem tam judic. quam part. adeittan. — Ad quiettem sibi dillom. tam de re principali quam de perlucris etiam in exequone rei judicialis et in ultimo puncto bannitionis nullibi recipien. sed si eam se habere pretenderint vel pretenderit in instan. eam coram judicio vel officio reproducen. poena quoque vel poenis XV. als. trium marcarum pecuniae nec ead. triplici poena damnorum terrium solution. non sub te pugien. lit. ditisque legalibus terr. districtibus evocatusq. quibusvis non prosequone causae intra annum et sex septimanas tresque annos et tres menses tum fatalis et psponibus terribus evasion. et condemnonibus nec legalibus impedimentis quibusvis bello colloquio convention. quali vel particulari interregno servitio militari et reipubl. legation. intra vel extra regnum stolon. peste inundone aquar. fractione pontiu. incursu hostiu. nec defect. aliquo insponis psen. cittonumq. ad eand. insponem emanatt. mala et in sufficien. scriptione intempestinaque ear. locoqu. incompeten. posone et publicone autentico militiam procuratorque productione malo processu juris et erroneo minorenitat. succorum nec ad annos discretion. eorum causae et actionis prorogatione judicii seu officii incompeten. statutque et constitutionibus regni quibusvis in judiciis seu officiis observari solitis statutisque et constitutionibus

regni laudat. et laudan. in conrium non obstan. et generaliter nullis aliis causis aut mod. exquisitt. et exquiren. judtr. sive extrajudtr fieri solitis prædict. Stanislaum Fogelweder et ejus successor. pro pmissis omnibus evaden. Nec quisquam sibi cum suis successoribus in auxilium contra insponem præsen. assumen. Sub amissione sua et suorum successorum totius causæ. Hoc spaliter adjecto quod specialitas in istis inspone expressa nil derogare debet qualitati et e contr et quidquid obmissum est in specialitate id in se contin. et complecti debet generalitas.

Ex Actis Castrensibus Cracoviensibus Decretorum libro 10. pag. 889. N. trans. 442. depromtum et extraditum.

Leopold Haigenvelder
Ob: Director des Großgericht
und Terrestrial Archivs.

Postfl. 7. Ecke 1. Fünf Gulden 25 Kr. C. W. sind am 11. Jänner 859 in der Kr. Lieferungskasse bezahlt und zur Zahl 1. dieser Auszug am 15 Februar 859 behoben worden.
Copr. Ponikto Leopold Haigenvelder

Für Hr. Stanislaus Gf. Mieroszewski

Aus den hiesigen Kirchenakten.

Wimie Pana Boga wszechmogaczego Troicze Przenaswietsÿ jedinego Amen.

Ja Hedwiga Mirossowska Vrodzona Salamonowna zbenedictowicz Vpatruiacz krotkÿ wiek zywota czlowieczego Jniemaiacz wiadomosczÿ o czasie smierczi swej gdis wedlie wiroku Panskiego czasu Jgodzinÿ zesczia swiata tego Jrozlaczenia sie dusze sczialem zaden wiedziecz niemoze Ale owszem kazdÿ krzesczianskÿ czlowiek przemislaiacz Jakobÿ wpobozneni dokonaniu ziwota swego czasu Wolÿ Panskÿ rozlaczenim sie stim swiatem nalezion bel ÿ Pozostalosczy swej abÿ wdobrim porzadku pozostawil.

Przetosz Ja Nizÿ Mianowana Jadwiga Mierossowska Pilnie to Vsiebie Vwazaiacz takowÿ Porzadek testament aostatnia wolia moie ktora po me smierczy wikonana bicz ma czinicz na statek adzial moÿ Mislowskÿ po niebosczikn slawnej pamieczi Panu Mykolaiu Salomunu bracie mim Milim mnie napadem prawdziwim dziedzicznem nalezaczy wpanstwie Plstinskim lezaczy naktory dział moi acz Pan Krzistof Mierossowskÿ Pan Manzolek Moÿ wiecznoscz po meÿ smierczÿ odemnie zapisanam Miał Jakim sposobem on tess mnie statek swoÿ wsitek to iest michalkowicze siemianowicze J Bangow wiecznosczian Jesli bim go ziwnosczian przezila bel zapisał. Ale za pozwolenim spolnem Pana Manzolka Mego Jmnie dobrowolnim stakowich zapisow aspolkow ktoresmÿ sobie na statki swe beli Vczinilÿ oba Vstapicz zezwolilaswa (:) czom ia iuz Wÿkonała a sztatku iego wyssÿ Mianowanego ten vstepek stakowego spolku Jestem (:) wikonala A gdy Wissy Mianowanÿ Pan manzolek moÿ takowiss Vstepek zmislowskÿ maietnosczÿ dzialu mego chcial Vstapicz a Vczinicz naczo Zego Mo Pan Pan Abram spromnicze po wolicz nie raczil tedy ten to wessÿ mianowanÿ pan manzolek moÿ wsadzie ziemskim Betomskim wstapiwszÿ wsranky (:)

daniem reki Je° Mc panu hetmanowij także Rewersem swem
7 albo zapisem którego data w Michałkowiczach wsłoto po pa-
miatce wsech swietich Roku panskiego 1612 spodpisem Sprzi-
dławieniem pieczeczi swej Sprzibitności Urodzonich Pana
Piotra Przisowskiego sprzisowicz anaporziffowiczach Pisa-
rza xiestwa opolskiego a Raciborskiego pana Wacława
Kamienskiego swiatochłowicz anabogueckij Kuźniczy ku któ-
remu Rewersu (teszt) Tekreti swe przi dławili Rękami swemi się
podpisali iest slubił poczczciwim Riczerskim słowem że
za kowy Vffopek powinien mi też Vczinicz że ma wyffej
mianowanego działu mego mistowskiego przi sadzie Pscin-
skim odstapicz takim sposobem Jakim mu Ja też przi
sadzie Bitomskim Vczinił Ktori to statek odział mój
Mistowskij tymże Rewersem a zapisem swem pozwolił
mi że mi go wolno komu mi Mito iest oddacz Smierthaiz
testamentem aostatek Oznaim wolam swoiam . . .
Radacz ja tedi dobrze zdrowa na rozumie Jna cziele Jna
to ie dobrze rozmisliwszij ten testament aporuczenstwo
według mej ostatni wolij czinicz zwiadomoszczi Urodzonich
Panow Pana Jakuba Paczinskiego xrogoznika zwielkij Sa-
czyny ana swietochłowiczach Pana Jana Kogoiskiego xro-
goznika ana wielkich Paniowach pisarza ziemskiego pan-
stwa pszinskiego Ktorichem sobie zaporecznikij uprosiła
Sprzisiła do rozrządzenia Sodeania komu mi iest mito tej
to maietnoszczij mej mnie dziedzicznie po nieboszczku pa-
nu Mikołaiu Szalomonie bracie mem prawdziwem napadem
na lezij Dlia Pana boga wsechmogaczego prosacz Je°
Mc Pana Pana namiesnika Je° Mc Pana Jedziego panow
Jandczow (ziemskich) Państwa Pszinskiego abij po mej smierczi nad
tim testamentem aostatniam wolam Moiam wewselkich
punktach Jartikułach Jclausułach wtem testamencie opi-
sanich Moczniwam Rękam trzimacz Raczeli
Naprzod oddawam panu dzbawicielowi swoiemu wnaswiessc
rzecz iego duszo moie acziało moie ziemi które abij po-
dlie porządku koscziola Krescziańskiego Katolickiego wmi-
chałkowskim Kosczele vczcziwie pogrzebione bedo pilnie pro-
szę.
Apomniacz Ja na pierwszij testament Jnarządzenie
moie którem Vczinila Jdo trachticze ziemskij pan-
stwa pszinskiego do schowania data dwu tiseczi

złotich polskich Ktorem bila sobie wolno dacz ÿe Jniechacz komu mielo pozostawila ktoreto dwa tisiacze tim to pierwsim testamentem aostatniam woliam moiam iuzem rozrzadzila wedlug ktorego kazdemu czom wnim odkazala abi belo oddano tak narzadzuie tim testamentem aostatniam moiam woliam

A nadto dwa tisiacza zlotich Ktorem to iuz rozrzadzila czo kolwiek tam mnie przin~~[illegible]~~dzie steÿ maietnosci Mislowskim zdziału mego tak narzadzuie podlug wolÿ swoÿ aby pan Krzistof Mieroffowskÿ pan Manzolik moi milÿ Jesli by mnie ziwnosczіam przetrwal tego działu Mislowskiego mego dziedzicznego Jesli bÿ sie na statku badz napieniadzach dostal aby do smierci bez przekaskÿ Jednego kazdego czlowieka Vziwal ajesliby te maietnosc Mÿslowskam wsisczi napadniczi odprzedali albo zebÿ pan Manzolik moÿ ten dział odprzedal Ktoregom mu do ziwotu Jego zapisala Vziwacz mu teda to pan Manzolek moÿ Ma warowacz Jako te osobÿ Ktorimem to zapisala tim testamentem po Jego smierczi na tem zadneÿ skodÿ nieponosili A Jesliby na statku pan Manzolek moÿ ten dział wissеÿ Mianowanÿ wział tedi mu go wolno tak Vziwacz Jako przodkowie moÿ Vzywali bez przekazki Jednego kazdego czlowieka az do smierci iego Aiesli ten to wissеÿ Mianowanÿ pan Manzolek Moÿ ziwnosczіam mie przezicz ana statku ten dział moÿ wieczne(?) tedi tak poreczuie tim testamentem aostatniam woliam moiam zeby pan Manzolek Moÿ stemi napadniki Kteri mem ten statek działu Mego Mislowskiego oddala po smierci Jego czeszcz tego działu Ktori na mnie przipada wmislowskim statku odprzedal za dwa tisiacze zlotich polskich Jako wreuersie swem albo zapisie wissey mianowanem slubiel atemu testamentowi pierwÿ Vczynionemu wtruchliczi ziemskÿ panstwa psczinskiego zostawionemu wseliako Cosicz czinil atemu kazdemu czom wnim odkazala komu abÿ zaplaczil

wsem wiernie aprawie

Apo smierczi Wissey Mianowanego Pana Manzolka mego takowy dział moj statku mislowskiego Ktoregom mu do smierczj Vziwacz tem testamentem urzadzila badz na statku albo tesz napieniadzach mu sie dostanie poruczuie tim testamentem aostatniam woliam moiam abi wedlug tego poruczenstwa mego tem koszczialom spitalom Josobom takim spusobem ten dział mislowski moij bez wseliakich odwlok Iskod trudnosszi bel oddanij

Na przod narzadziwszij tam ostatniam woliam swoiam abj posmierczj pana manzolka mego ten dział moj Mislowskj na trzi czesszi rozdzielone bel ale czeszcz tem osobam nizij mianowanem Maiam becz oddane wiecznemi czasi Erbom apotomkam Ich

To iest pierwsa czesscz działu Mego Mislowskiego tim testamentem aostatniam woliam Moiam oddawam tim dwiema ossobam panu Krzistofowij goslawskiemu siestrzenczowi Memu naijmilssemu A panu Woiciechowi Mierossowskiemu Erbom apotomkom Ich Executorom awikonawczom tego testamentu aostatnj wolj Meij

Druga czesscz działu Mego Mislowskiego tem testamentem aostatniam Woliam Moiam oddawam Paniij dorodzie goslawskj Manzolcze pana Woiciecha Mierossowskiego siestrzenicze Zwijchowanicze Meij Naimilssij za Vprzijme poslugi ieij Ktore mnie wchorobie meij oddawała. Inarzadzuie ze ta czesscz Wiecznemi czasi onij Erbom apotomkom Ieij nalezecz Ma

Trzeczia czesscz działu Mego tego Mislowskiego oddawam tem testamentem aostatniam woliam Moiam dzieczіom pana Woiciecha Mierossowskiego Erbom a potomkom Ich Ktore splodziel spaniam dorotam Goslawskam siestrzenczam Zwichowaniczam Moiam Mitam Item dzieciom Ktore ym pan bog dacz raczij splodzionim stam to paniam dorotam goslawskam siestrzeniczam Moiam

Astich czesszi trzech wysej mianowanich asszczalego działu tego Mego Mislowskiego Narzadzuie ta ostatniam woliam Moiam aby te to wisseijopisane oso-

by Klorim ten Dział Mistowskij wsitek oddałam tem testamentem abij pod sumnieniem I duszni zatraczeniem Klasztorowij Szpitalowij Item osobam według tego rozrządzenia mego cokolwiek komu narządzic abij dalij

Naprzod klasztorowij krakowskiemu zakonu swietego Franciszka bracki mnieyszich Conventualnem pięcz set złotich wiecznemij czasi oddacz maiam Które to pieniądze panowie Wykonawczij albo Executorowie tego testamentu maiam dacz na pewne Miejsce na Widerkaff zawiadomoszczam starszego ich zakonnikow Stali maiam obwarowacz Jakoby ten Widerkaff do tego klasztoru bez oddawany Wiecznemi czasi za co wtom tam kościele bedam powinni zakonniczy o prawowacz mszam swietam na kozoi tożim Jedne przez obrazem pannij Marij Które zawiam fundkiem (?) czuj wiecznemi a zaraz po mej smierczij trzizieszczi mszij bedam powinnij odprawowacz

Szpitalowij do swiedej Ursule zakonnikam blogosławionego Jana kustana w Krakowie ana opatrzenie chorich Ubogich Maiam oddacz pięcz set złotich polskich Które panowie Wykonawczy tego testamentu na Widerkaff powinny bedam dacz za wiadomoszczam tego starszego szpitalnego Stali maiam opatrzicz Jakoj Ich Widerkaff od tich pieniędzy wiecznemij czasi dochodzieł

Paniej Ursuli Salomonownie Mankolcze pana Kriistofa Zunina siostrze mej Milej maiam oddacz złotich sto monet Sliczbij polskij

Wrocznemu panu Filipowi Chrisowskiemu sędziemu panskij polskiego Executorowij albo wikonawczy tego testamentu aostatnij wolij maij oddacz maiam sto złotich Monet aliczbij Polskij Erbom apotomkom Jego wiecznemij czasy Jakże te osobij wissej mianowane maiam sprawicz do kaszula michałkowskiego ornat bialij atłasowij albo adamaszkowij chegodysz? I Albe także kilich strzebrzny pozłocisty spatinam w ktorej służba boża ma sie odprawowacz we dni Naswietszj panny marij

Także te osoby wissej mianowane maiam sprawicz korone na Monstrancziam sprzed Które zostawiłam Vrzędza plebana Michałkowskiego Spierszczon złotnij Który Vrzędnik bicz ma powiessonij czo w michałkowskim kosciele ma zostawacz wiecznemij czasij

Zostawa Jeszcze Vrzędza Michałkowskiego dwie sztuczo axamitu czarnego z którego przikupiwszy atłasu białego na

Krzisz Maiam sprawicz przikreczie na Marij do tegosz Koscziola Michalkowskiego

A Jesliby Ktori Kolwiek stich ossob Ktorichem tem testamentem aostatniam Woliam Moiam opatrzela takim niewdzierznem sie stal checzi Jlaskj Mej ~~od~~ atej ostatnj woly odpornem bel Jmiejscza temu Niedawal takowj Każdj od tego czo Mu odemnie Naznaczono iest odpadacz Ma Ata czesscz Jego Naznaczona na te inse osobij Ktorzi by przeciwko temu testamentowj Niebelij wrownij dział Przipadacz ma

Ktorego testamentu aostatni woly Mej czinie wikonawczami a Executoramij Vrodzone astateczne Pany Pana Filipa Skrzisowskieho sudzieho zemskieho Panstwa Plstinskieho pana Krzistofa goslawskieho pana Woiciecha Mierossowskieho Oto Ich pilnie zadaiacz Jprosacz abj po smierczj Mej zarass na pogrzebie moim przitomnosczi ludskij otworzelij Jczetacz dalij apotem przed sad ziemskj panstwa Plstinskieho ku schwaleniu przed sadt przedlozelij Jotim abj pilnie staranie czinilij abj ta ostatnia wolia moia Jten testament wzupelnosci astaleij Moczij Nieporusitelnie Wikonań azachowan bel

A Jeslibj tess tego Potrzeba Vkazowala zebj Kto przeciwko temu testamentowi mowicz Jczinicz chcial zebj Vzwierzchnosczi Jprawa tuteysego Panstwa ~~(?)~~ To wseliak zamawali abronilj Jwzadnem punctczie J Artikulie zmienicz Jporusicz niedopussczilj

Adla lepsi wiarij Jpewnossczij ten testament sekretem swim prziczisnelam J Rekam własnam sie swam podpisałam ~~spany~~ spanj poreczniczy memij spolecznie do teij sprawij Vprosonemij Vrodzonich astatecznich Panow Pana Fridricha Wossczicz kieho zwossczicz na wossczicziech Krzistofa zawatskieho spolanj (?) ana prostrzednich laziskach Pana Piotra Wjplara ~~Jnsich~~ Zusicz (?) a na garbawicz ich Stanislawa Raiskieho zraiska pana Piotra Rogaiskiego zrogoznika ana wielkich Paniowach zebij tess testament ten aostatniam woliam

[ten skutek Krzesczianskj Vczinilij Jpokazali testament moi

moiam sekretij swemi przipieczetowalj sobie Erbom swim bez skodij

Dań apsań wmichalkowiczach dnia 27 Miesiacza czerwcza Ao 1616

Tento Wypis danj gest odemnie Marczina Koslowskiego skozlowa ana Rudoltowiczych sedzieho zemskieho swobodneho panstwj plstinskieho stestamentu Hedwigij Mirossowskij od slowa do slowa kterj wtruchliczi zemskj pozostawen iest In originali pod secretem mim Widanj gest

(L. S.) Marczina Kozlowskiego

Die Originalurkunde findet sich noch in Kloss. d. 20/8 69.

Odpisał z łaskawego Dr. Jan Lustig w Mysłowicach.

Dr Mierosławski

Copie
des Testamentes der Hedwig Mierszowska
geborenen Salamo, aus dem Jahre 1616.

J. Bogen.

(Copie)

W imie Pana Boga wsechmogaczego Troicze
Przenaswietsij jedinego Amen.

Ja Hedwiga Miroszowska Urodzona Salamonowna
z Benedictowicz Upatruiacz krotkij wiek zywota
człowieczego J niemaiacz wiadomosczij o czasie smierczi
swej gdis wedlie wiroku Panskiego czasu Jgodzinij zesczia
swiata tego J rozlaczenia sie dusze sczialem zaden wiedziecz
niemoze Ale owszem kazdij krzesczianskij człowiek
przemisliaiacz Jakolij w pobosnem dokonaniu ziwota
swego czasu Wolij Panskij rozlaczenim sie stim swiatem
nalezion bel ij Pozoslasczy swej abij w dobrim porzadku
pozostawil.-

Przetosz Ja nizej Mianowana Jadwiga Miero=

ssowska Pilnie to Usiebie Uwazaiacz takowÿ Porza-
dek testament aostatuia Wolia moie ktora po me smier-
czy wikonana bicz ma czinicz na statek udział moÿ Mi-
slowskÿ po nieboszczyku slawnej pamieczi Panu Mÿko-
laiu Salomunu bracie mim Milim mnie napadem praw-
dziwim dziedzicznem nalezaczy w panstwie Plstinskim
lezaczy na ktory dział moi acz Pan Krzistof Mierossow-
skÿ Pan Manzolek Moÿ wiecznoscz po meÿ smierczÿ ode-
mnie zapisanam Miał Jakim sposobem on tess mnie
statek swoÿ wsitek to iest michalkowicze siemiano-
wicze J Bangow wiecznoscziam Jesli bim go ziwnos-
cziam przezila bel zapisał. Ale za poswolenim spolnem
Pana Manzolka mego Jmnie dobrowolnim stakowich za-
pisow aspolkow ktoresmÿ sobie na statki swe beli Uczi-
nilÿ oba Ustapicz zezwolila swa. Czom ia iuss wÿkona-
la a statku iego wyssÿ mianowanego ten ustaiacz sta-
kowego spolku Jestem wikonala.

A gdy Wissy mianowanÿ Pan manzolek moÿ ta-
kowiss Ustepek z Mislowskÿ maientnosczÿ działu me-
go chciał Ustapicz a Uczinicz na czo Jego Ms. Pan Pan

Abram Spromnicze powolicz nie raczil tedy ten to wissey mianowany pan Manzolek moy wsadzie Ziemskim Betomskim wstapiwszy sprawicz danim reki Je. Mc. panu Hetmanowy takze Rewersem swem albo zapisem ktorego data wsobote po Pamiatcze wsech swietich Raka panskiego 1612 spodpisem Jprzidlawienim pieczeczi swey Jprzibitnosci Urodzonich Pana Piotra Przissowskiego Sprzisowicz ana przissowiczach Pisarza xiestwa Opolskiego a Raciborskiego Pana Waczlawa Kamienskiego swietoskowicz ana boguczky Kuzniczy ku ktoremu Rewersu tess sekreti swe przidlawili J rekami swemi sie podpisali iest slubil poczciwim Riczerskim slowem ze takowy Ustepek powinien mi tez Uczinicz ze mu wyssey mianowanego dzialu mego mislowskiego przi sadzie Pszczinskim odstapicz takim spusobem Jakim mu Ja tess przi sadzie Bilomskim uczinila. Ktori to statek udzial moy Mislowsky timze Rewersem a zapisem swem poswolil mi ze mi go wolno komu mi Milo iest oddacz i nie chacz testamentem a ostatniam wolam swoim.

Bedacz ja tedi dobrze zdrowa na rozumie Jna cziele Jna to
sie dobrze rozmisliwszij ten testament a poruczenstwo we-
dlug mey ostatni wolij czinicz zwiadomosczi Urodzonich
Panow Pana Jakuba Paczinskiego z Wielkij Paczyny a
na swietochlowiczach Pana Jana Rogoiskiego zrogozni-
ka a na Wielkich Paniowach pisarza ziemskiego Panstwa
Psczinskiego ktorichem sobie zaporecznikij uprosila Jprzi-
zeła do rozrzadzenia j oddania komu mi iest milo tey to
maieulosczij mey mnie dziedzicznie po nieboscziku Panu
Mikolaiu Szalomonie bracie mem prawdziwem napadem
nalezy.

Dlia Pana Boga wsechmogaczego prosacz Je° Mś.
Pana Pana namiestnika Je° Mć Pana sedziego panow San-
dczow Ziemskich Panstwa Psczinskiego aby po mey smier-
czi nad tim testamentem a ostatniam woliam Moiam
wewselkich punktach Jartikulach J clausulach w tem
testamenczie opisanijch Mosczi wam Rekam trzimacz ra-
czeli.

Naprzod oddawam Panu a zbawicielowi swoiemu

wnaswietsze recze iego dusze moie A cziało moie ziemi ktore aby podlie porzadku Koscziola Kresczianskiego Katolickiego w michalkowskim Kossciele uczciwie pogrzebione belo pilnie prosze.

A pomniacz Ja na pierwssy testament J narzadzenie moie ktorem uczinila Jelo truchlicze ziemsky Panstwa plstinskiego do schowania dała dwa tisieczi zlotich polskich ktorem bila sobie wolno dacz ije J niechacz komu mielo pozostawila ktoreto dwa tisiacze tim to pierwsim testamentem A ostatniam woliam moiam iuzem rozrzadzila wedlug ktorego kazdemu czom w nim odkazala abi belo oddano tak narzadzenie tim testamentem A ostatniam woliam moiam.

A nad te dwa tisiacza zlotich ktorem to iuz rozrzadzila czokolwiek sam mnie przindzie stey maientnosci Mislowskim z dzialu mego tak narzadzenie podlug woly swey pan Krzistof Mierossowsky pan Manzolek moy mili Jesli by mnie ziwnosczian przetrwal tego dzialu

Mislowskiego mego dziedzicznego Jesli by sie na stat=
ku badz na pieniadzach dostal aby do smierczi bez prze=
kasky Jednego każdego czlowieka Uziwal a jesliby te
maietnosc Mijslowskam wsiscz napadniczi odpreda=
li albo zebij Pan Manzolek moij ten dział odpredał Któ=
regom mu do ziwotu Jego zapisala Uziwacz teda to Pan
Manzolek moij ma warowacz Jako te osobij Klorimem
to zapisala tim testamentem po Jego smierczi na tem
zadnej skody nie ponosili. A Jesliby na statku Pan
Manzolek moij ten dział wissej Mianowany wział te=
di mu go wolno tak Uziwacz Jako przodkowie moij Uzy=
wali bez przekazki Jednego każdego czlowieka az do
smierczi iego. A iesliby ten to wissej Mianowany Pan
Manzolek moij ziwnosczi am nie przezicz a na statku
ten dział moij wieczne /?/ tedi tak porecznie tim testa=
mentem a ostatniam wolam moiam ieby Pan Manzo=
lek moy stemi napadniki Kteri mem ten statek dzia=
lu mego Mislowskiego oddala po smierczi Jego czesz
tego działu Ktori na mnie przipada w mislowskim statku
odprzedal za dwa tisiacze zlotich polskich Jako wrem=

sie swem albo zapisie wissey mianowanem slubil a
temu testamentowi pierwey uczinionemu w truch liczi
Ziemskij panstwa pscrinskiego zostawionemu wselia=
ko dosicz cziniel a temu kazdemu czom w nim odkazala
komu abij zaplaczil wsem wiernie a prawie.
A po smierczi Wissey Mianowanego Pana Manzalka mego
takowj dział moj statku mislowskiego ktoregom mu do
smierczj uziwacz tem testamentem urzadzila badz na
statku albo tesz na pieniadzach mu sie dostanie porucznie tim
testamentem a ostatniam wotiam moiam abi wedlug te=
go poruczenstwa mego tem kosscziałom spitałom J osobom
takim spusobem ten dział mislowski moij bez wseliakich
odwlok J skod trudnosscz bel oddanij.

Naprzod narzadziwszy tam ostatniam wotiam
swoiam aby posmierczj Pana Manzalka mego ten dział
moj Mislowskij na trzi czesscz rozdzielone bel ate czes=
czi tem osobam nizey mianowanem Maiom becz odda=
ne wiecznemi czasi Erbom a potomkom Ich.

To iest pierwsza czesscz działu mego Mistowskiego tim testamentem a ostatniam woliam Moiam oddawam tim dwiema ossobam panu Krzistofowi Goslawskiemu siestrzencowi Memu naijmilszemu A Panu Woiciechowi Mierossowskiemu Erbom apotomkom Jch Executorom a wikonawczom tego testamentu a ostatnij wolj Meij.

Druga czesscz działu mego Mistowskiego tem testamentem a ostatniam Woliam moiam oddawam Panij Doroczie Goslawskeij Manzalcze pana Woiciecha Mierossowskiego siestrzenicze Jwychowanicze Meij Najmilssij za Uprzijme posługi ieij ktore mnie w chorobie meij oddawała Jnarzadzuie ze ta czesscz wiecznemi czasi onij Erbom apotomkom Jeij nalesecz Ma.

Trzeczia czesscz działu Mego tego Mistowskiego oddawam tem testamentem a ostatniam woliam Moiam dzieczziom pana Woiciecha Mierossowskiego Erbom a potomkom Jch ktore splodził spaniam Dorotam Goslawskam siesrzenczam Jwichowaniczom Moiam Milam

J tem dzieczíom które ym pan bog dacz raczy spłodzonim stam to paniam dorotam gosławskam siestrzeniczam Moiam.

A stich czesczi trzech wyssej mianowanich a s-załego działu tego Mego Mistowskiego Narzadzuie to ostatniam wotiam Moiam aby te to wissey opisane osoby którim ten dział Mistowsky wsitek oddalam tem testamentem aby pod sumieniem J dusnim zatraczeniem Klastorowy J spitalowy J tem osobam według tego rozrzadzenia mego czokolwiek komu narzadzuie aby dały. –

Naprzod Klastorowy Krakowskiemu zakonu swiętego Franciszka braczy mniejsich Conventualnem piecz sett złatich wiecznemy czasi oddacz maiom które to pieniadze panowie Wykonawczy albo Execututorowie tego testamentu Maiom dacz na pewne Miejscze na Widerkaff za wiadomosscziam starssego stich zakonnikow J tak maiom obwarowacz Jakoby ten Widerkaff do tego Klastoru bel oddawany Wiecznemi czasi za czo

w tem tam Kossciele bedam powinni zakonniczy odpra-
wowacz mssam swietam na kazdi tidzien Jedne przed
obrazem pannij Marij ktori zowiam smetkiem czasi
wiecznemi a zarass po mej smierczij trzidziesczi mssy be-
dam powinnij odprawowacz.

Spitalowij do swieteij Ursule zakonnikam blogo-
slawionego Jana Lusitana w Krakowie ana opatrzenie
chorich Ubogich Maiam oddacz piecz set zlotich polskich
ktore panowie Wijkonawczy tego testamentu na Wider-
kaff powinny bedam dacz za wiadomosciam tego star-
ssego spitalnego J tak maiam opatrzicz Jakoby Jch Wi-
derkaff od tich pieniedzy wiecznemij czasi dochodzil.

Panieij Ursulij Ssalomonownie Manzolcze pa-
na Krzistofa Dunina siostrze mej Milej Maiam oddacz
zlotich sto Moneti J liczbij polskiej.

Urodzonemu panu Filipowi Skrzisowskiemu se-
dziemu panstwij plotinskiego Executorowij albo wi-

konawczy tego testamentu a ostatniy woly moy oddacz Maiom sto złotich Moneti a liczby Polsky Erbom a potomkom Jego wiecznemiy czasy.

Takze te osoby wissey mianowane maiam sprawicz do Kosciola Michalkowskiego ornat biały atlassowy albo adamaskowy chedogi J Albe takze kielich strzebrnich pozloczisty spatinam w ktorey sluzba boza ma sie odprawowacz we dni Naswietsi panny Mary.

Takze te osoby wissey mianowane maiam sprawicz Korone na Monstranczyam sperel ktore zostawilam Uxiedza plebana Michalkowskiego J pierscien slubny ktory u ley Korony bicz ma powiessony czo w Michalkowskim Kosciele ma zastawacz wiecznemiy czasy.

Zostawa Jeszcze U xiedza Michalkowskiego dwie slucze axamitu czarnego s ktorego przikupiwssy atla=

bialego na Krzisz Maiam sprawicz przi Kreczie na Mary do tegosz Koscziola Michalkowskiego.

A Jesliby Ktori kolwiek stich ossob Ktorichem tem testamentem a ostatniam Woliam Moiam opatrzeła takim niewdziecznem sie stal checzi J laski mej a tej ostatnj woly odpornem bel J miejscza temu niedawal takowj Kazdy od tego czo Mu odemnie Naznaczono iest odpadacz Ma Ala czescz Jego Naznaczona na te insze osoby Ktori by przeciwko temu testamentowy Niebolij wrowny dzial Przipadacz ma.

Ktorego testamentu a ostatni woly Mej czinie wikonawczami a Executatorami Urodzone a stateczne Pany Pana Filipa Skrzisowskieho sudzieho zemskieho Panstwa Plstinskieho pana Krzisstofa Goslawskieho pana Woicziecha Mierossowskieho Oto Jch pilnie zadaiacz J prosacz aby po smierczj Mej tenskatek Krzescianskij Uczinilij J pokazalj testament moij zarass na pogrzebie moim przi tomnosczi ludskij otworzelij J czatacz dalij a

potem przed sad ziemskij panstwa Plstinskieho ku schwa-
leniu przed sadt przedlozelij z otim abij pilne staranie czi-
nilij abij ta ostatnia wolia moia z ten testament wzu=
pelnosczi a staley Moczij Nieporusitelnie Wikonań a
zachowan bel. A zeslibij tess tego Potrzeba Ukazowala
zebij kto przeciwko temu testamentowi mowicz z czinicz
chcial zeby U zwierzchnosczi z prawa tuteyszego Panstwa
to wseliak zamawali a bronilij z wzadnem punctcze z
Artikulie zmienicz z porusicz nie dopusscziłij:

A dlia lepsi wiarij z pewnosczij ten testament
sekretem swim przicziśnelam z rekam własnam sie swam
podpisalam z panij poreczniczy mnij spolecznie do tej
sprawij Uprosenij Urodzonich a statecznich Panow Pana
Fridricha Wosczicz kiecho zwosczicz na wosczicziech
Krzistofa Zawatskieho spolankij a na prostrzednich la-
ziskach Pana Piotra Wyplara z Usich na gardawiczich
Pana Jana Wosczicz kieho Stanislawa Raiskieho z raj=
ska pana Piotra Rogaiskiego z rogoznika a na Wiel=
kich Paniowach zebij tess testament a ostatniam wo-

liam moiam sekretij swemi przipieczetowalij sobie Erbom swim bez skodij.

Dan a psan w Michalkowiczach dnia 27 miesiacza czerwcza A° 1616.

Tento Wypis danj iest odemnie Marczina Kostowskieho skoztowa a na Rudoltowiczych sedzieho zemskieho swobodneho panstwj plstinskieho stestamentu Hedwigij Mirossowskij od slowa do slowa kterj w truchliczi zemskij pozostawen iest In originali pod secretem mim Widanj jest.

/L. S./ Marczina Kostowskeho.

Die genaue Uebereinstimmung obiger Abschrift sowohl in Bezug auf den Inhalt, wie auch die durchaus nicht gleichmässige Ortigraphie u. die Anwendung böhmischer und polnischer Formen, mit der in meinem Archiv befindlichen Copie (ohne Datum, aber c. 1616 ausgestellt) bestättige hiemit.

Krakau den 18t. Dezember 1898.

Graf Stanislaus Mieroszowski
Fideicommissbesitzer
k.k. Regierungsrath a/D.

Abschrift
der Urkunde, durch welche Catharina de Kozłowskie
Salomo
der Kirche in Myslowitz 700 Thaler
vermacht.
1614.

12. Seiten.

Copie.

Ja Katarzyna Kozłówna z Gorzkowic Salomonówna, pozostała Wdowa po Nieboszczyku Urodzonym Panu Mikołaju Salomonie a na Mysłowicach z Herby, a potomki moiemu Oznaymuy wszem w obecz y każdemu z osobna którymby to wiedzieć należało, iż ia chcąc aby cześć y chwała Pana Boga Wszechmogącego Naświętszey Panny Maryi Matki Bożey Swiętey Anny Swiętey Katarzyny Panny y Męczenicki y wszystkich Swiętych zawsze rozmnożona trwała a Wiara Swięta Katholicka powszechna Rzymska tym więcey się roszkrzewiała y słudzy Boży przy kościele Farnym w Mysłowicach Miasteczku, Panu Bogu służącij tym sposobem służyć mogli tudziesz tesz pragnąc tego abym przez iałmużne sławney pamięci Przodkom y Rodzicom moim miłem y Małżonkowi moiemu miłemu także sobie Samej Dziatkom tesz, a potomkom wszystkim moim łaske Pana Boga Wszechmogącego y odpuszczenie grzechów otrzymać mogła

tedy z wielkiey chęci ku Panu Bogu Nay-
wyższemu na kaplice przy kościele Far-
nym Mysłowskim przez mnie z gruntu
zmurowana na kościół tesz sam Farnij
na bractwo Swiętey Annij w tymże koś-
ciele* Służące Widerkaff Talerów Siedmset Mo-
nety y liczby Sląskiey w każdy licząc po
groszy trzydzieści y sześć, a w grosz po dwa-
naście chalerzij małych nadaię opatruię
ij funduie a to takim sposobem. - Naprzód
na kaplice pomienioną daruie daie funduie
y wiecznymi czasy zapisuie Widerkaffem, z
pomienionijch Siedmiset Czterysta Talerów
monety y liczby przerzeczoneij Powtorne na
kościół Farnij Mijsłowski y na wszelakie
potrzeby iego Piąte Sto Talerów z pomienio-
nijch Siedmuset Talerów zapisuie y fundu-
ie. Potrzecie na Bractwo Swiętey Annij
w tymże kościele Farnym Mysłowskim
będące Szóste Sto Talerów z pomienionijch
Siedmuset Talerów zapisuie y nadaie. -
Naostatek na Rektora Szkoły Mysło-
wskiey Siódme Sto Talerów zapisuie ij
funduie, ktorą to summe Talerów Siedm-

* będące ij na sługi Duchowne tamże w kościele

set zapusnie na tym Tysiacu Talerów wol-
nym w niczem nieuwiedzionym ktorym so-
bie na kuźnicy Boguckiey wsi Katowicach
Brunnowie y wszystkim przysłuszeństwie do
teyże kuźnicy przynaleznym w Maietności
Mystowskiey leżących do dalszego rozporza-
dzenia pozostawiła gdym przedała tesz
to kuźnice Bogucka ze wszystkiem przysłu-
szeństwem pomienionym Vrodzoney Pani
Jadwidze Gosławskiey z Bebelna Małżonce
własney Vrodzonego Pana Wacława Kamień-
skiego z Swietochłowic a na kamieniu któ-
re to przedanie działo sie w sobote przed
Niedziela kwietna, to iest iedenastego dnia
Aprilis Roku Pańskiego Tysiacznego Sześć-
setnego Dziewiatego w Mystowicach wanie
zapisuie y uiszczam za ktora Summe Se-
dmiset Talerów pomienionych na kazdy
Rok Dzierzawcy Herbowie a Potomkowie tera-
nieysi y na potym bedacy kuznice Bo-
guckiey y Maetnosci do nich naleiacych
z teyże kuźnice y pomienionych Statków
Czynszu Widerkaffowego Talerów czterdzieśi
y dwa Monety y liczby przerzeczoney na

Trzy Ratky, w każdym Roku w ręce Xię-
dza Plebana Mysłowskiego y Successoro-
iego porządnych Wiary y Religiy katolicz-
kiey, z wiadomością kościelnych kościoła My-
słowskiego y Starszych Bractwa Swiętey Anny
za wydaniem kwitu rocznego / przy oddaniu
każdey raty samego Xiędza Plebana Mysłow-
skiego y z podpisem ręki iego dawać Sprawied-
liwie będą powinni. Naprzód na pierwszą ra-
tę w każde Swięto Swiętey Katarzyny Panny
y Męczennickiey to iest dnia dwudziestego
Piątego Nowembris Dwadzieścia y cztery Ta-
lerów monety y liczby wyżwyż pisanej po-
winni odsyłać z których dwadzieścia Talerów
Xiądz Pleban Mysłowski y Sukcessorowie
iego na kapellana kaplicy pomienionej
na żywność iego dawać powinien będzie,
a cztery Talerij na wosk wino i appara-
tij kaplice oddawać ma. Potym na dru-
gą ratę na dzień Chwalebnego Zma-
twychstania Pańskiego Talerów dwanaś-
cie Monety y liczby wyższ pomienionej, po-
mienieni Dzierżawce kuznice Boguckiey od-
dawać powinni będą z których Xiądz Ple-

ban Mystowski y successorowie iego. Sześć Talerów na potrzeby kościoła Farnego Mystowskiego oddawać ma, a druga sześć Talerów Rektorowi Szkoły Mystowskiey dla odprawowania obligacij niżey napisanych. Naostatek na trzecią rate w Swieto Swiętey Anny to iest w dzień dwudziesty Szósty Julij Talerów sześć wyższ pomienione Dzierżawcy kuźnice Boguckiey wydawać powinni będą Xiędzu Plebanowi Mystowskiemu (iako się wyżey pisało) do rąk tego z ktorych do Braczstwa Swiętey Anny w kościele Mystowskim będącego Xiądz Pleban Mystowski y Successorowie iego na potrzeby tegosz Braczstwa trzy Talery a na Xiędza który temu Braczstwu będzie służył drugie trzy Talery oddawać winien będzie. A ieżliby Dzierżawcy teraźnieysi y na potym będący Herbowie y Połomkowie tey kuźnice Boguckiey wsi Kantowie Brwinowa z teyże kuźnice y pomienionych Statków zbraniali się albo niechcieli takowych czterdzieste y dwa Talerów na każdy Rok na pomieno-

ne Raty oddawać, a nawięcey dwa Roki za-
trzymano było tedy Wielebny Xiądz Pleban
przeczonego kościoła Mysłowskiego będzie mógł
prawem dochodzić tak samey Summy głów-
ney iako y czynszu Rocznego według wszyst-
kich Artykułów prawa braniem obstawowa-
niem Dzierżawców Herbów potomków pod-
danych y Statków ich y wiechaniem y wpro-
wadzeniem się w pomienioną kuźnice y w
Statki do niey należące mieszkaiąc y używa-
iąc porzytków y statków iey y wszelkim spo-
sobem dochodzić iakby List Rekoiemski, a
Zapis główny na pargaminie pisany z sie
dmią pieczęci Ryczerskich ludzi a Panów
na to miał y tak iako iest prawo y zwyczay
Oboyga Sląska. Strony dochodzenia długów
na istczach Swoich tak długo aszby się do-
syć Stało pomienionemu kościołowi y aszby
same Summe główną przerzeczoną Talerów
Siedmset na Maiętność inszą nie ruchomą
przenieśli y odłożyli a to wszystko coby za
trzymano albo zasiedziano przed przenie-
sieniem istotnym Summy główney Sprawie-

Mowie oddano bylo. Na co wszystko i na
kazdy artykuł z osobna urodzona Pani
Jadwiga Postawska z Bebelna zwyszpusana
z woli y wiadomoscia Vrodzonego Pana
Wacława Kamienskiego z Swietochłowic a
na kamienu Małzonka swego zezwolila y
zeswala y tym zapisem albo Przywilegem
Widerkaffowym zapisuie i obowiazuie sie iż
dosyć temu wszystkiemu czynić bedzie wespół
y z Małzonkiem swoim z Herby a potom-
ki swemi. A gdy by temu dosyć nie czy-
nieli to iest czynszu Widerkaffowego rocznego
na dni albo raty pomienione nie oddawa-
li tedy wszystkim artykułom podpadaia
y podlegaia y na samych sobie Herbach a
potomkach swych tego widerkaffu tak samey
Summy głowney iako y Czynszu roczneg
widerkaffowego według pomienionych wszyst-
kich artykułów y iakim naylepszym spo-
sobem rozum ludzki wymyślić może chocia
tu nie mianowany według prawa Obyga
Slaska dochodzić pozwalaia. A dla lep-
szey pewnosci Wiary y dosyć temu uczynie

nia przy Sekrecie a podpisu moim Sekrety swe przycisnęli i rękami się własnemi podpisali. Wszakże tasz urodzona Pani Jadwiga Gostawska z Bebelna Herbowie y Potomkowie iey albo Dzierżawcy potomni przerzeczoney Kuźnice Boguckiey wsi Katowe Browinowa y przysłuszeństw do nich przynależnych, gdyby chciała albo chcieli wolni zostać od Bocznego płaczenia pomienionych czterdziestu y dwu talerów tedy będzie miała moc albo będą mieli mieć znieść widerkaff. oddaiąc na inszą Maietność ieruchomą to Siedmset Talerów z wiadomością y oznaimieniem Xiędza Plebana Mysłowskiego y Successorów iego aby wecznemi czasy ta Summa głowna nie ginęła y płath roczny zawsze trwał. A Castellan kaplice wyżey spisaney powinien będzie na każdy tydzień dwie Msze Swięte odprawować iedne de Beata Maria Virgine w sobotę, a druga de Beata Catharina Virgine et Martyre. Vel prodefunctis we środę. Do tego Vigilias prodefunctis w kapelli po każdym kwartale we środę z Rektorem y Spomocz=

niki iego spiewać. Rektor tesz Szkoły Mysłowskiey z pomocnikiem swemi będzie powinien Vigilias pro Defunctis po każdem kwartale raz w kapelli pomienioney y z Xiędzem Kapeknem spiewać ÿ w każdą Sobotę przy Mszy pomienioney o Naświętszey Pannie Maryey Litanie spiewać. Nad to w każdy Piątek na pamiątkę Smierci Pana Chrystusowey według zwyczaiu Fary krakowskiey dzwonić ÿ Responsoria Tenebra w kościele spiewać, a ieżdiby (czego Pan Bóg zachoway) Auspurska Confessio, albo iaka Herezya nastała ÿ kościoł Mysłowski opanowała tak iżby wiara swięta katolicka Rzymska porządnie w nim niebyła trzymana ÿ przenachwalebnieysza Msza własna Ofiara Nowego Testamentu Swiętym obyczaiem pomienionym katolickim Rzymskim nie była odprawowana tedy pomieniony Widerkaff tak Summe Same główną Siedmset Talerów iako y czyns Widerkaffowy Roczny Talerów czterdzieści ÿ dwa mnieyszem zapisem albo Przywilegiem przenosze y funduie do dwu klasz-

torów to iest do klasztoru Oswięcimskie-
go zakonu Swiętego Dominika y do kla-
sztoru Bytomskiego Zakonu Swiętego Fran-
ciszka Ordinis Minorum Conuentualium
aby do nich po sprawiedliwey połowicij
należał ij oddawa[illegible] y bijł ij ztaie się
Zakonnikom pomienionym spólnie y roz-
dzielnie moc a władza tasz która wy-
żey dana iest Kiedzu Plebanowi My
słowskiemu na ten Widerkaff tak iako
własnie na nich za wypełnieniem Con-
ditij pomienioney o Herezij fundowanego
tak długo ażby znowu Wiara Swięta
katolicka Rzymska do tegosz kościoła
Mijsłowskiego wprowadzona ij porząd-
nie dzierżana była. A Zakonnicy prze-
żeczoni w klasztorach swoich po poło-
wicy mianowanych obligacij odprawo-
wać będą powinni. A dla lepszey pew-
ności y dosyć temu uczynienia pieczęć
moie własną ij podpis ręki Swoiey przy-
łoże tam y przyprosiłam Ichmciów Vro-
dzonijch a Statecznych Panów Vrodzo-
dzonego Pana Krzystofa Grodzickiego

z Brodów a na Groÿcu, Vrodzonego Pa-
na Krzystofa Dunina z Ikrzÿnna a
na Wielkich Miedzÿcach, Vrodzonego Pa-
na Krzystofa Gosławskiego z Bebelna
a na Klimuntowie, Vrodzonego Pana
Andrzeia Lipskiego z Lipia a na Ze-
lezynie Dziedziców na Mysłowicach, Vro
dzonego Pana Woyciecha Miroszowskie-
go z Mieroszowic a na Miroszowicach,
Vrodzonego Pana Zygmunta Biberstei-
na Boiczowskiego a na Boyszowach,
aby iako swiadkowie pieczęci swe ktemu
Przywilegowi przyłożyli y własnemi ręka-
mi podpisali sobie Herbom y Potom-
kom swoim bez szkody. Dan a pisan
w Mysłowicach we Srode bliska przed
Swietym Swietego Matheusza Apostoła
ÿ Ewangelistÿ to iest dnia Sześnastego
Septembris Roku Pańskiego Tysiącznego
Sześć Setnego Czternastego. Katarzyna
Kozłówna z Gorzkwi Locus† Sigilli, Jad-
wiga Kamieńska Vrodzona Gosławska
ręka swa własną Locus† Sigilli. Wacław
Kamieński m.p. Locus† Sigilli Krzystof

Grodziecki z Brodów m. p. Locus + Sigilli
Krzystof Dunin z Skrzynna m. p. Locus
+ Sigilli. Krzystof Gosławski z Bebelna
ręka własna Locus + Sigilli. Woyciech
Miroszowski m. p. Locus + Sigilli. Andrzey
Lipski z Lipia m. p. Locus + Sigilli. –
Zygmunt Biberstyni m. p. Locus + Sigilli.

Die genaue Übereinstimmung obiger Abschrift in Bezug auf Text und die ungleichmäßige Orthographie mit der in meinem Archiv befindlichen Copie aus dem Jahre 1694. bestätiget hiemit. –

Krakau den 14. December 1898. –

Graf Stanislaus Mieroszowski
fideicommissarius u. k. k.
Regierungsrath a/D.

Nürnberg d 25 Febr 1877

Hochgeborner Herr Graf!

Durch Herrn Professor von Lipkowski habe ich erfahren, daß jener Petrus Salomon, dessen schöner Grabstein sich in der Marienkirche zu Krakau befindet, ein Verwandter Ihrer Vorfahren sei. Auf Veranlassung desselben Herrn von Lipkowski, wage ich es Sie mit einer Bitte zu belästigen:
Aus einer photographischen Abbildung möchte ich schließen, daß dieser Grabstein nach einem Modell von Veit Stoß, von dem berühmten Peter Vischer in Nürnberg in Bronze gegossen sei

Doch kann ich ohne Untersuchung
des Originals natürlich nicht mit
Sicherheit urtheilen. Deshalb erlaube
ich mir die ergebenste Anfrage
ob vielleicht irgend welche Notizen
über diesen Grabstein erhalten sind?
In welchem Jahre ist Petrus
Salomon gestorben? Ich kann
die Inschrift auf der Photographie
nicht mit Sicherheit lesen:
Ich bin mit Biographieen
der Künstler Stoß u. Visscher
beschäftigt, und daher interessirt
diese Grabplatte mich in hohem
Grade. Gütige Nachrichten
würden mich zu grossem Dank
verpflichten

Ganz ergebenst
R. Bergau
Professor

Preßburg, Donaugasse 42 d. 8/VII. 887

Wielmożny Panie Dobrodzieju,

Z wielkiem zajęciem, jak oczywista, czytałem Artykuły Pańskie o Zabytkach Krakowskich, a teraz specyalnie odnoszące się do Kośc. Archipresb. N. P. Maryi w Krakowie.

Uwagi o zasłonięciu wspaniałych pomników brązowych Salomonów są zupełnie zgodne z memi przekonaniami, - nie od dziś żywionemi a którym, kilka lat temu w deklaracyi zakomunikowanej Sz. dozorowi kościelnemu dałem niewątpliwy wyraz

Rzecz jest następująca: Z rodziną Salomonów herbu Łabędź, z Węgier przybyłą i tylko u nas wygasłą (gdyż istnieje ona dotąd w tamtym kraju i pisze się Szalomo de Benediktowicze), powinowaciły się polskie familie Lipskich, Gosławskich, Daninów, Kuczkowskich, Mężyków, nasza i inne. Nasza jednak z dóbr Mysłowskich na Szląsku położonych a przez Stanisława Salomona w r. 1536, od pokrewnego sobie Jana Thurzo de Betlenfalva, Barona na Wolawie, Szteinawie i Pszczynie kupionych największą część odziedziczyła, resztę od współsukcessorów nabyła.

Na

na nich więc Krzysztof z Mieroszowic Mieroszowski Sekretarz Królewski d. 26° Listopada 1678 Ordynacyę fundował, do której Cesarz Leopold d. 25° Stycznia 1679 swego Konsensu udzielił.

Z tych powodów poczuwałem się do obowiązku zajęcia się lepszem pomieszczeniem rzeczonych pomników brązowych. Deklarowałem do przedsięwzięcia następujących robót, jeżeli do tego upoważnionym zostanę:

1°/ Z Kaplicy Salomonów, czyli S. Alexego, tj. wchodząc wielką bramą do Kościoła, zaraz po prawej ręce, – od wielkiego Ołtarza więc (jak się zwykle uważa) po lewej ręce, przenieść pomnik Marmurowy Danigla do przeciw lepszej Kaplicy, i tam go pod oknem wmurować, wziąwszy stamtąd uszkodzony pomnik Salomona.

2°/ Ten pomnik i pomniki Piotra i Emerenciana Salomonów, – oba dziś pod małym chórem bocznej, – od wejścia prawej, – od Ołtarza rachując lewej nawy, przenieść do rzeczonej Kaplicy Salomonów, w niży, w ten sposób, że pomnik Emerencyana w ścianę na przeciw okna, a dwa drugie obok siebie w ścianę na przeciw drzwi byłyby wpuszczone, a ujęte w ramy wstrętowane. Dwa obok siebie umieszczone byłyby także ramą przedzielone a od góry jednako wysoko osadzone – ich nierówną długość wyrównanoby od dołu rodzajem prostokątnego filunku.

Chcąc zaś zgromadzić tam wszystkie pomniki spokrewnionych sobie osób umieściłbym

3°/ Pomnik Barbary Salomonówny, córki Mikołaja

Właściciela Mysłowic a żony Stanisława Kuczkowskiego Starosty Wojnickiego, znajdujący się dotąd, wchodząc boczną bramą do Kościoła, od Ulicy Floryańskiej, – po lewej stronie (kobieta klęcząca przed Krucyfixem), w kaplicy S.o Alexego na ścianie będącej po prawej stronie od drzwi wchodowych.

4.o) Pomnik Anny z Męciny Krzesz, żony Krzysztofa Mieroszowskiego, Sekr. Król. (a synowca powyżej cytowanej Barbary Kuczkowskiej i synowca i generalnego sukcesora Jadwigi z Salomonów Krzysztofowej Mieroszowskiej) będący dotąd na ścianie po prawej ręce drzwi bocznych, wchodowych od Ulicy Floryańskiej przeniosłbym do Kaplicy S.o Alexego na ścianę po lewej ręce drzwi wchodowych, naprzeciw pomnika Kuczkowskiej. –

5.o Dla wyjaśnienia pokrewieństwa dałbym na ściętym węgle między ścianą lewą od wejścia a ścianą niżej w Kaplicy S.o Alexego tablicę nagrobkową dla wspomnianej Jadwigi z Salomonów Mieroszowskiej, córki Mikołaja, siostry Kuczkowskiej a żony Krzysztofa Mieroszowskiego, dziedzica na Szląsku Michałkowic, Jakóbowic, Siemianowic i Chropaczowa Stryja Krzysztofa Mieroszowskiego Sekr. Król. – a fundatora Ordynacyi.

6.o Przy tej sposobności przeniosłbym wreszcie pomnik stojący w lewej (od Wielkiego Ołtarza) nawie Kościoła pod filarem, tj. na czarnym marmurowym postumencie, kolumna takaż rozowa, – który Joanna z Grzembskich Mieroszowska brata swemu Hr. Stanisławowi Grzembskiemu postawiła, do kaplicy S.o Alexego, do niży, pod ścianę, naprzeciw dwóch pomników Salomonów. –

W ten sposób byłyby brązowe pomniki, o których mowa stosownie i korzystnie umieszczone, Kaplica Salomonów obejmowałaby

pomnikitej rodziny razem zebrane, a kościół zyskałby trzy bardzo piękne miejsca na nowe pomniki, – a podobnych miejsc już tam jest brak wielki.

Prawda że i Mieroszowskich pomniki byłyby razem zebrane wyjąwszy owego wspaniałego X. Jerzego kustosza koronnego Mazurka i nadal pozostał w głównej nawie, gdzie pozostać musi.

O tym moim zamiarze wspomniał ogólnikowo Czas z r. 1872 nie przychylono się jednak do niego i rzecz upadła.

Nieprzyzwyczajony nigdy przypisywać złych intencyi w ikonie, nie uważałem tego za znak prywatnej niełaski względem mnie, ale za prosty zbieg okoliczności, że artystyczny doradca śp. Lasockiego, b. prezesa komitetu kośc. zresztą mąż zasługi, nauki, wielki znawca sztuki a zwłaszcza architektury był przeciwnym temu projektowi uporządkowania rzeczonych pomników, – a nawet, jakby, aby mi i na przyszłość odjąć możebność zrealizowania planu mojego umieścił pomnik Lasockiego w owej niży, miejscu zresztą zupełnie podrzędnem.

Dziś mi to już obojętnem, raczej mi o własnym myśleć grobie niżeli o cudzych pomnikach, – ale gdyby chciano i dziś dałaby się rzecz urządzić, przenosząc pomniki Danigla i Lasockiego do kaplicy naprzeciw położonej.

Powodem pisma mego jest chęć okazania, że starania Pańskie z różnych stron znajdują uznanie, i że to do czego W. Pan zmierzasz już poprzednio i mnie przeprowadzić chcieli; a że nie ich wina, jeżeli im się wykonanie zamiarów nie udało.

Proszę przyjąć wyrazy wysokiego poważania, z jakimi mam zaszczyt pozostawać

W. Pana Dob.
uniżonym sługą
A. Hr. M.

Wielmożny Panie Hrabio,

List Pański czekał w Krakowie na powrót mój z kilkodniowej wycieczki do Galicyi. Powróciwszy i przeczytawszy go pospieszam najserdeczniej podziękować za uprzejme a niezasłużone wyrazy, oraz za łaskawą ocenę artykułów moich.

Wiadomości udzielone w liście i szczegóły genealogiczne zajęły mnie niezmiernie. Przeczytałem je wczoraj wieczorem z P. Pawła Popiela

gdzie był także i p. Łuszczkiewicz.
Słuchali ich z wielkiem zajęciem;
p. Łuszczkiewicz przypominał sobie
dobrze Pańskie propozycye, o których
nawet on to podobno pisał w Czasie
w 1872 r.

Tak jak dziś rzeczy stoją nie zda-
je mi się aby dawny zamiar
Pański dał się urzeczywistnić.
Jest bowiem projekt już dosyć
dojrzały, aby pomniki Salomo-
nów umieścić w Kaplicy Bo-
narów, gdzie i dobre znajduje się
dla nich miejsce i światła dużo.
W Kaplicy Ś. Aleksego jest istotnie
ciemno, umieścić tam pomniki

byłoby usunąć je z widoku publi-
czności. Zaniglą usunąć z tamtąd
wzbranie się podobno władza du-
chowna, z powodu, że jego funda-
cyi Altarya istnieje w tej Kaplicy
podczas gdy fundacye Salomonów
poprzepadały.

Lasockiego nagrobek istotnie trudno
by teraz było przenosić na inne
miejsce.

Oto co z rozmowy wyro[illegible]
Nie jest to żadna odpowiedź oficyal-
na, bo do tej nikt mię nie upoważ-
nił. Sądzę że jeżeli JWPan Hrabia
trwa w swoim dawnym zamia-
rze, najskuteczniej byłoby z gór

małą i dokładnie określoną pro-
pozycyą udać się wprost do Zarza-
du Kościoła lub do Komitetu Para-
fialnego – inaczej rzecz nie wyjdzie
poza sferę pium desiderium.
Jeszcze raz dziękuję za łaska-
we odezwanie się z tak dalekiego
[illegible] i z wyrazem wysokiego
poważania mam zaszczyt być
Wielmożnego Pana Hrabiego
powolnym sługą
St. Tomkowicz

Kraków d. 15/7 1881.
ul. Wolska 11.

Magyarországi Kárpát-egylet. – Ungarischer Karpathen-Verein.

Késmárkon, Kesmark. 20. October 880

Euer Hochgeboren
sehr geehrter Herr Graf!

Ihrem geschätzten Wunsche bin ich mit viel Vergnügen nachgekommen. Der recomdte Brief wurde sofort an die richtige Adresse: S. Hochwohlgeboren Herrn Theodor von Salamon de Alap, Besitzer von Medetz etc nach seinem ständigen Wohnsitze: Lentschau, Zips, weiter gesendet. —

Genehmigen Herr Graf den Ausdruck vorzüglicher Hochachtung womit zu zeichnen die Ehre hat Euer Hochgeboren ergebenster

Kötter

Magyarországi Kárpategylet.

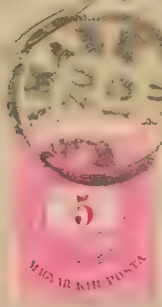

TARLOW

Hochgeborener, besonders
geehrter Herr Graf!

Ich bedaure aufrichtig, dass ich Ihnen möglichst wenig Aufklärung in Bezug der Ahnen geben kann. Unser Archiv ist immer noch in Unterungarn; sobald ich es erhalte, werde ich Ihnen nähere Aufklärungen geben. Was ich von Hörensagen weiß, ist: dass Salamons mit Báthorys sehr nahe verwandt waren, und als Báthory zum König der Polen gewählt wurde, einer seiner Verwandten Salamons bei ihm ein hoher Würdenträger war; jedoch kann ich auch für das nicht bürgen. Unsere Bilder der

Ahnen sind in den 30 er Jahren verbrannt; möglich, dass einer meiner Verwandten noch etliche besitzt, worüber ich vielleicht einmal in der Lage sein werde, Ihnen Aufklärung zu geben. Nur so viel kann ich Ihnen mit Sicherheit sagen, dass wir in Ungarn nie anders, wie Salamon de Alap hießen. Häufig kommt zwar auch der Name Alapi, was unser Prädikat, allein in Verwendung.

Mit Bedauern, dass ich nichts mehr vorderhand mittheilen kann, zeichne mit Hochachtung

Th. v. Salamon

Leutschau am 1. Nov. 1880.

Bieniędzice 9 Sierp 1871.

Kochany Bracie Dobrodzieju

Szczerze Ci wdzięczny jestem, za zawsze upragniony List Twój! nie wiem jednak czy z obecnego mego będziesz kontent. — Mieroszeskiego niema, to mi zwichnęło niektóre moje rachuby. Nie jestem chciwy na datek, ani nigdy na żadne pieniądze [illegible] nie byłem i nie jestem, jednak rok ten był dla nas klimakteryczny — dobra nasze były wystawione na sprzedaż, za zaległe raty — i tylko na włosku wisieliśmy! żeby uniknąć tak bolesnej uwoli

której dawa wyprawiła w chorobę
Euzebię — musiałem sprzedać całą
krestencyję, aż do ostatniego
ziarnka zasięwów iarych —
możesz sobie wystawić, że od
1. Sierp. 1870 r. do 1. Lutego b. r.
wydałem 25'000 Złp. na zapłatę
S. K., podatki, utrzymanie
ludzi gospodarczych — tak że
na teraz od razu gdy siać już
potrzeba — nie mam ziarna —
a co dalej? —
Gdyby nie ten stan rzeczy ani bym
myślał o prezencie, czy datku
szlachetniej byłoby z mojej strony
zrobić prezent z pargaminów
Mieroszewskiemu.

Gdy go jednak nie ma, a potrzeba
mnie pili — czybyś z dobrem
Sercem nie chciał przyjąć mojej
propozycyi —
Przyślij mi te 100 zł Cyg
a odbierzesz je od Stanisława —
Ja zyskam tylko na czasie, bo
jak wiesz czas siewu nie cierpi
komplimentacyi.
Zrobisz to kochany Braci Dobr, będę
Ci stokrotnie wdzięcznym, nie zro-
bisz bądź pewnym, że to nie zmniej-
szy naszego do Ciebie przywiązania
i poważania —
Na przypadek gdybyś się przychylił
do życzenia mego przyślę Ci List
Stanisława, na mocy którego odebrał
byś

Swoje awansowane mi pieniądze
Za przesłanie ich już bym Ci
w nowym odpisie nie dziękował,
nie chcąc Cię narażać na ciągłą
korespondencyję ale bądź pewnym
żebyśmy Ci stale wdzięczni byli:
Zawsze proszę Cię nie miej mnie
za chciwca, bo byłoby to z mojej
strony nie zasłużenie, a pragnę
szczerze abym zachował Twój
kochany Bracie dobry szacunek
o pielęgnowanie którego stale mi
idzie — zostając zawsze Twoim
przywiązanym Bratem i sługą
M. Modzelewski

Wszyscy moi
całują Cię serdecznie
a młodzież [illegible]
[illegible] uszanowanie dziękując za pamięć

Nr 269 — Kraków, 24 Listopada — Piątek — Rok 1876.

CZAS

Czas wychodzi codziennie wyjąwszy niedziele i dni świąteczne.
Oddzielne Nra „Czasu," o ile zapas starczy, w Krakowie po 10 c., z przesyłką pocztową 12 c.

Prenumerata wynosi:

	na rok	na kwartał	na 1 miesiąc
w państwie Austryackiem	24	6	2·60
do Włoch, Francyi, Anglii, Belgii, Szwajcaryi i Turcyi	32	8	3

Prenumerata przyjmuje się tylko od 1go do ostatniego dnia w miesiącu. — Listy z pieniędzmi i przekazy pieniężne na prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać franco do Administracyi „Czasu" w Krakowie. — *Listy reklamacyjne niezapieczętowane* niepodlegają opłacie pocztowej. — *Listów niefrankowanych* nie przyjmuje się. — **Rękopisma** nadsyłane Redakcyi niezwracają się, lecz bywają niszczone.

Prenumeratę przyjmują: W Krakowie: Administracya „CZASU," tudzież urzędy pocztowe. Miejscową pren. ... [illegible] dawniej ... [illegible] przyjmuje się za opłatą od miejsca wiersza drobnem drukiem (petitowym) ... [illegible] po 5 c. ... [illegible] (na 4 stronnicy dziennika) od miejsca wiersza drobnym drukiem ... po ... c. za każdy raz. **Dołączenia do „Czasu"** (prospekta, cyrkularze, ogłoszenia itp.) przyjmuje się za cenę 1 złr. od 100 egzempl. dla zamiejscowych, a 50 c. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratorów. Przypadającą należytość uprasza się **naprzód** nadsyłać ... [illegible] Ogłoszenia i prenumeratę przyjmują: we **Lwowie** W. Piątkowski ul. Hetmańska 10; w **Paryżu** ... [illegible] p. Adam, Carrefour de la Croix Rouge 2, (prenumeratę p. W. Raczkowski, ... [illegible]); w **Wiedniu** pp. Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu), A. Oppelik Stubenbastei Nr. 2 (także w Pradze), R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze), G. L. Daube & Com. (także w Frankfurcie n. M.), Rotter & Com.

Kraków 23 listopada.

Dwa nowe przybyły akta mające dalszy stanowić rozdział w historyi prześladowań kościoła katolickiego w krajach polskich podległych rządowi rosyjskiemu. Ostatni rozdział tej martyrologii zakończył się pozornem cofnięciem się rządu rosyjskiego w sprawie kolegium petersburskiego, powrotem dwóch biskupów z wygnania, nominacyą kilku administratorów i przerwą w zaprowadzeniu języka rosyjskiego w liturgii katolickiej. Trzeba było bowiem pierwej skończyć sprawę z unitami chełmskimi i ogłosić światu, że rząd rosyjski dający dowody swojej tolerancyi wobec kościoła łacińskiego, odnosi tryumf dobrowolnego na łono prawosławia powrotu oderwanego odeń ludu unickiego. Wprawdzie tryumf ten nie jest całkowity i jeszcze nie oschła ta karta krwią unitów podlaskich zapisana, a już zaczyna się nowy rozdział dalszej historyi prześladowań w sprawie języka liturgicznego, która tym razem z Litwy już się rozszerza na Wołyń i inne dyecezye w krajach zabranych.

Dwoma aktami, o których wspomnieliśmy są: okólnik X. Żylińskiego administratora dyecezyi wileńskiej (podany w *Czasie* z d. 15 listopada) i wywiezienie X. Kruszyńskiego administratora dyecezyi żytomierskiej. Nie ma wątpliwości, że w obu wypadkach o tę samą chodzi sprawę, że administrator wołyński wygnanym został, gdyż niechciał iść w ślady intruza i apostaty, który zarządza dyecezyą wileńską.

Teraz dopiero wyjawia się zamiar, jaki rząd rosyjski ukrywał, zgadzając się na ograniczenie atrybucyj kolegium petersburskiego do spraw czysto administracyjnych. Narzędzie to, jakiem było kolegium katolickie, zużyło się, a może nie było dość powolne, dość sprężyste. Rząd wolał wzorem pruskim wprost okólnikami ministeryalnemi wprowadzać dalej dzieło rusyfikacyi kościoła łacińskiego. Najwyższy ukaz ma, co najmniej, równe znaczenie wszechwładzy państwa, co ustawa parlamentarna niemiecka w sprawach wyznaniowych. Może on nawet iść dalej w rzeczach dyscypliny duchownej i liturgii kościoła katolickiego, bo caro-papizm jest przecież świecką teokracyą. Rzecz to wiadoma, że sprawa języka rosyjskiego w liturgii katolickiej, jest tylko wstępem do jedności prawosławia w całem państwie Rosyjskiem, a ta jedność znów prostą konsekwencyą wszechwładzy caro-papizmu.

Rosya nie zdołała wyjednać potwierdzenia przekładu ksiąg liturgicznych katolickich na język rosyjski w Rzymie. Wszystkie zachody, nalegania, groźby i obietnice, nawet pozorne ustępstwa i zwodnicze rękojmie, jakie przedstawiali od wielu lat ajenci rosyjscy, rozbijały się o stanowczą odmowę Stolicy Apostolskiej, która nie mogła dać przyzwolenia na zmoskwiczenie katolików polskich.

Wbrew przeto Rzymowi, ale za pomocą duchowieństwa, pragnie rząd rosyjski przygotować grunt do narzucenia ludowi schizmy. Schizmą już bowiem jest przyjęcie w kościołach łacińskich liturgii rosyjskiej niemającej potwierdzenia Stolicy Apostolskiej.

Już dawniej podaliśmy rozbiór rozporządzenia ministerstwa rosyjskiego obcych wyznań, które zaprowadza delegatów duchownych, dobrze płatnych, z atrybucyami niemal władzy biskupiej, dwa razy do roku przynajmniej obowiązanych odbywać wizyty kanoniczne, urządzać na próbę nabożeństwa i kazania po rosyjsku, badać usposobienia ludu, kontrolować dusz pasterzy, czy są powolnymi i gorliwymi poplecznikami liturgii rosyjskiej, ustanawiać z swego ramienia ajentów w organistach, wreszcie księży upornych odsyłać na rekolekcye i dysputy duchowne.

Wiadomo, co to wszystko znaczy. System to szpiegostwa, denuncyacyi i ciężkich prześladowań, wprowadzony w organizacyę dyscypliny duchownej. Na Litwie, skąd jeszcze za czasów Murawiewowskich wygnano i wywieziono wraz z biskupem dobór prawego duchowieństwa, a rządy dyecezyi oddano tryumwiratowi odstępców, nie brak księży ze szkoły Niemekszów i Żylińskich, którzy podejmą się urzędu delegatów przeciw duchowieństwu parafialnemu. Jakoż nie zawahał się X. Żyliński w ogłoszeniu rozporządzenia ministeryalnego. Dzieło apostazyi jest należycie przygotowane, chodzi już tylko o oszczędzanie ludu, aby nie obudzić jego czujności i nie wywołać podobnie stanowczego oporu w obronie wiary, jak na Podlasiu. Wolałby rząd rosyjski obejść się bez tych przymusowych środków dobrowolnej unii z prawosławiem, i dobrowolnego przyjęcia liturgii rosyjskiej, ale w razie potrzeby nie cofnie się przed ich użyciem.

Lecz tam nawet, gdzie najzręczniej przygotowane jest dzieło apostazyi, wiara ludu broni się wyznawstwem. Wśród księży osłabłych na duchu, wydanych w ręce zdemoralizowanych kierowników, gotowych wywrzeć nacisk surowy na niższy kler, nie brak na Litwie naśladowców X. Piotrowicza, i nie brak siły wyznawstwa między ludem katolickim.

Na Wołyniu trzeba będzie jeszcze rządowi rosyjskiemu rozbić prawą hierarchię duchowną, która pozostała po X. biskupie Borowskim. Po wywiezieniu jego godnego zastępcy, powstaje znów spór między dwoma administratorami, jednym, na którego z kolei przypadła prawa władza duchowna, a tym, którego naznaczył rząd i pragnie go narzucić kapitule. Z dwóch więc stron wszczyna się na nowo prześladowanie, które krótkiemu tylko uległo zwolnieniu.

Rosya, jak gdyby chciała okazać swoją wszechstronną potęgę, w przededniu wojny, w chwili uzbrojeń, podnosi znów walkę wewnętrzną przeciw katolicyzmowi i polskości ściśle z nim spojonej. Niezmordowana w misyi zatraty, tę właśnie obiera chwilę groźną i burzliwą, aby wśród wrzawy wojennej nowe zadać ciosy, nowych namnożyć ofiar, dążąc do ostatecznego wytępienia katolicyzmu w krajach polskich.

Mowa, którą dep. Dr **Dunajewski** miał na posiedzeniu Izby deputowanych Rady państwa d. 21 b. m. jako mowca generalny przeciw wnioskom komisyi w sprawie reformy administracyi politycznej, brzmi w przekładzie z stenogramów jak następuje:

Przystępuję do zadania mojego, mając przemawieć przeciw wnioskowi komisyi, z pewną nieśmiałością. Przedmiot ten traktowany już przez kilka posiedzeń tej Izby, i niejedne świetne i wyczerpujące usłyszeliśmy w tej wysokiej Izbie wywody o tak zwanej reformie administracyjnej, ostatecznie zaś wszystko skupia się praktycznie naokoło wniosku czy właśnie rezolucyi wzywającej rząd, aby pomnożył liczbę urzędników okręgowych. Zważywszy, że tak w tej Izbie, jak i w publicystyce, tudzież, jak mi się zdaje, między ludnością, która śledzi obrady nasze, ustawicznie mówi się i czyta o reformie administracyjnej państwowej, a potem słyszy się, że w rzeczywistości chodzi tylko o pomnożenie liczby urzędników politycznych, — wyznać mi trzeba, że nader rzadko w życiu spotkałem się z taką między nazwą a rzeczą sprzecznością.

Z innego jeszcze powodu mówię z pewną nieśmiałością. Przypominam tylko rozprawy podczas sesyi ostatecznej o rezolucyi dotyczącej zniesienia czesnego, w których mowca generalny, przemawiający za wnioskiem, ten sam mowca, któregośmy w tej chwili słyszeli (Herbst), nie bez powodu przestrzegał Izbę przed rezolucyami, mianowicie takiemi, które niejasne w brzmieniu, niewyraźne co do celu, zaledwie mogłyby posłużyć rządowi za odpowiednią dyrektywę. Mianowicie kładł wówczas pan mowca generalny nacisk na tę także okoliczność, czy też to na czasie teraz, w chwili gdy najpoważniejsze kwestye z polityki zewnętrznej i wewnętrznej zajmować będą Izbę, rozbierać przedmioty bądź co bądź mniej pilne, — w chwili gdy uwaga wysokiej Izby a prawdopodobnie i ludności, poświęcona jest celom wcale innym i wcale innym przedmiotom.

Jakkolwiek ważna jest reforma polityczna czyli reforma administracyi politycznej, w tej przynajmniej chwili obrady te mniej może są na czasie wobec niemałej troski i obawy, z którą ludność zwraca oczy ku sterowi łodzi państwowej i ponuro może spogląda w przyszłość.

Wedle mojego skromnego przekonania może lepiejby było, gdybyśmy co do tego przynajmniej punktu poszli byli za przykładem Węgrów. Od początku Rady państwa musieliśmy przerywać nasze posiedzenia plenarne a pracować bez ustanku w komisyach, aby jak najwcześniej wnieść do Izby gotowe pilne projekty, mianowicie najpilniejszy preliminarz budżetowy. Izba atoli inaczej chciała; poddaję się naturalnie woli większości i proszę o jej łaskawą uwagę dla kilku uwag *e contra*, które wypowiedzieć mi przychodzi w dobie tak spóźnionej, skoro nie przyjęto wniosku o zamknięcie sesyi. (Wniosek ten był stawiony przez dep. Smolkę).

Głosować będę przeciw wnioskowi komisyi z przyczyn formalnych i z przyczyn wziętych z rzeczy samej; z przyczyn formalnych, których nie potrzeba mi wyłuszczać, bo rozwinął je już w sposób uzasadniony doskonale wielce szanowny dep. p. Grocholski. Ale głosować będę przeciw tej rezolucyi z przyczyn także wziętych z rzeczy samej. Pominąwszy rozmaite szczegóły, które znajdują się we wniosku komisyi, a których potem nie rozważano, a przynajmniej nie rozważono na nowo w tym kierunku, w jakim komisya uznała to za właściwe, otrzymamy jeden jedyny moment wyraźnie się uwydatniający, to jest, jak już wspomniałem, pomnożenie liczby urzędników administracyjnych. Wydaje mi się to rzeczą na prawdę szczególniejszą, żeby parlament poniekąd narzucał ministrowi pomnożenie liczby swych urzędników; zdaje mi się — i jeśli się nie mylę, wyrażono to zapatrywanie także z ławy ministeryalnej — że podobne rzeczy należałoby pozostawić ministrowi. Jego to z pewnością uradowało, ale żebyśmy mu po prostu narzucać mieli tę uciechę, nie zdaje mi się stosowną. Nie potrzeba szerokich rozpraw i dochodzeń, sam bowiem minister odnośnego wydziału wyrazi w najbliższym z kolei preliminarzu budżetowym żądanie, jeśli mu to żądanie wydawać się będzie uzasadnionem.

Wnosząc atoli z wielu szczegółów usłyszanych podczas tych rozpraw, nie można opędzić się myśli, że cała dążność wniosków komisyi — jeśli ich nie rozumiem, mam w tem przynajmniej bardzo dobrych towarzyszów, bo i z ławy ministeryalnej powiedziano, że nie zrozumiano może dokładnie ducha tych wniosków — otóż obawiam się, że cała dążność wniosków komisyi właściwie nie inna jest od tej, aby stopniowo znów zaprowadzić administracyę biurokratyczną tam, zkąd przed laty 16-stu z wielkim trudem i nie zupełnie ją wyrugowano. Nie czuję zasadniczego wstrętu ku administracyi biurokratycznej; wiem, że i ona niezbędna jest, jako cząstka administracyi; ale skoro tylko ta forma administracyi wyłącznie owładnie przedmiot którykolwiek, wtedy to występują na jaw niedogodności, których nie potrzeba mi szeroko wyłuszczać, bo łatwo znaleźć je w każdej lepszej książce o polityce i administracyi. Podnoszę tu tylko nieuchronną jednostronność, w którą popadają urzędnicy administracyjni technicznie wykształceni, przywiązując wielką wagę do formalności, a zaniedbując zbyt często niestety właściwe jądro spraw administracyjnych. Wyszczególniam nareszcie i to, co rzeczywiście zachodzi w praktyce administracyi austryackiej, że tu i owdzie uczuwać się daje brak inicyatywy i brak zaznajomienia się z potrzebami ludności.

W kraju, do którego ja należę, wniosek ten prawdopodobnie z innego jeszcze powodu nie dozna przychylnego przyjęcia. Antypatya przeciw administracyi wyłącznie biurokratycznej opiera się tam nietylko na zasadach teoretycznych, lecz na doświadczeniach, które poczynił kraj aż do czasu zaprowadzenia nowej organizacyi; na bardzo smutnych doświadczeniach z biurokracyą importowaną z innych prowincyj, nie mającą przeto jako obcy w kraju żywioł żadnego gruntu pod nogami, która to biurokracya starała się tedy o pozyskanie tego gruntu w sposób w jaki żadna dobra administracya właśnie nigdzie i pod żadnym warunkiem szukać go nie powinna. Szukała gruntu pod nogi swoje na wzór roślin na gruncie skalistym, wdzierając się coraz głębiej w szczeliny społeczeństwa i przyczyniając się do rozbicia społeczeństwa, o ile to od niej zależało. Rozprzęgającej i rozkładowej działalności takiej biurokracyi, którejby wyłącznie poruczono administracyą, jak wogóle zaprowadzeniu jej, oprze się kraj wszelkiemi sposobami, które nastręczają mu ustawy istniejące, konstytucya państwa i krajowa.

Z zasadą taką mają się rzeczy właśnie tak, jak z każdą inną zasadą w życiu politycznem: ostatecznoości stykają się. Administracya centralistycznie ukształtowana i kierowana zawsze spotyka się i łączy z drugą ostatecznością, z dążnością rozkładową i indywidualizującą, aby tylko przełamać wszelki opór. A myli się, kto powołuje się na to — jak po części wśród rozpraw tych słyszałem — że w ten sposób administracya szuka sobie podpory w rozbitych i rozstrzelonych tłumach. Ta tylko podpora jest trwała, która i oprzeć się zdolna.

Jeden z wielce szanownych panów mówców — jeśli się nie mylę, był to deputowany z pewnej czeskiej Izby handlowej — mówiąc o rozmaitych ideach i pomysłach odnoszących się do reformy administracyi, wyłuszczył zapatrywania, które mniej więcej pokrewnie brzmiały z wskazanym co dopiero kierunkiem biurokracyi. Może to właśnie są wspomnienia z tych kół, w których szanowny mówca spędził młode lata w Galicyi; ale niema ich tam już teraz, a kraj rozwija się tem pomyślniej, i tem korzystniej. Co więcej, utrzymują niektórzy w Galicyi — nie mówię, iżby mniemanie to było uzasadnione — że brak życzliwości, z którym kraj ten spotyka się tutaj i w komisyach i może nawet w wyższych sferach, przypisują tej jedynie okoliczności, że od czasu najnowszych zmian w naszej administracyi, które zawdzięczamy łasce naszego Monarchy, nie można już drogą przez Galicyę (*via Galizien*) przeprowadzić z wyższym awansem z powrotem do Wiednia lub Pragi, któregokolwiek obdarzonego dumą potomka pewnych rodzin patrycyuszowskich, dla którego niema już miejsca w prowincyach niemieckich.

Niemam szczegółowego pod tym względem upoważnienia od moich mandantów, ale zdaje mi się, że na podstawie doświadczeń moich mogę powiedzieć, iż cały kraj, o ile zdolny do wydawania sądu w trudnej tej sprawie, chce, aby autonomia czyli samorząd pozostał nietknięty. Nie mogę sprzeczać się o pojęcia i ich znaczenie i nie myślę, bo o tem całe tomy możnaby spisywać. Każdy coś innego rozumie przez autonomię. Ale gdy zważymy, jak w nowszym czasie rozwinęła się administracya — a zdaje mi się, że nietylko w Galicyi, lecz i w innych krajach, z których mianowicie większe prowincye mam na myśli — łatwo nam będzie pojąć to powszechne w przecięciu zadowolenie, to zadowolenie w stósunku do tego, co je poprzedzało. Mamy ustawę gminną, za której niedostatki już z tego powodu niemożna czynić nas odpowiedzialnymi przed krajem, że krępowały nas ramy ustawy państwowej. Co w tych ramach zdziałać było można, by stworzyć odpowiednią administracyę gminną, tośmy rzetelnie zdziałali; w niektórych punktach ustępstwa poczyniliśmy, widząc, że jest to *conditio sine qua non* sankcyonowania ustawy. Otrzymaliśmy ustawę o Radach powiatowych i o wydziałach powiatowych, o znanej administracyi autonomicznej. Ustawa gminna, mimo wielu niedostatków, których istnieniu osobiście przeczyć nie myślę, głębokie jednak w krajach zapuszcza korzenie. Rozumie się, że w pierwszym rzędzie rozwijają się gminy zamożniejsze, zasobniejsze w siły umysłowe i finansowe. Jeśli skarżono się tu na brak bezpieczeństwa, na pewne niebezpieczeństwo życia i własności, może to zachodzi w innych krajach; osądzić tego nie mogę. Co do nas, pod tym względem zaznaczyć możemy coś wręcz przeciwnego; czy to dzięki dobroci i uległości ludu, czy może dzięki innym stosunkom społecznym — nie wchodzę w to, lecz zaznaczam poprostu fakt — dość, że my nie możemy się skarżyć na brak bezpieczeństwa.

Ale inne czujemy potrzeby, których zaspokojenie nie postępuje w tym stopniu, jakby życzyć wypadało. Nie można atoli powiedzieć, iżby wina tego niezaspokojenia tych wyższych potrzeb administracyjnych, potrzeb duchowych i materyalnych, spadała tylko na ustawę gminną, lub nawet na ustawę o Radach powiatowych. Co się tyczy gmin, przywiodłem już, co przywieść mi wypadało; co się tyczy zaś Rad powiatowych, mówiono tu o nich jako o instytucyi, przeciw której zaprotestować trzeba. Nie wiem, jakby to uchodziło; boć, jak wiadomo, ani regulamin Rady państwa, ani sejmów krajowych nie dozwala protestacyj. Zresztą moje przekonanie jest wcale inne. Jeśli się upatruje zadanie administracyi wogóle w dopilnowaniu społecznego interesu wszystkich klas społecznych, natenczas, zdaje mi się, Rady powiatowe w Galicyi bardzo błogą rozwinęły działalność. Coraz większy niegdyś, rzekłbym niemal chemiczno-polityczny rozkład klas społecznych za czasów absolutyzmu, dziś w znacznej części już pohamowany, z wyjątkiem niewielu kierunków, których wyszczególniać nie będę, bo w Radach powiatowych spotykają się te klasy ludności, które dawniej stawiano jedne przeciw drugiej na wrogiem stanowisku; a rzecz to naturalnie bardzo łatwa, wpajać w mniej wykształconego nieufność ku oświeceńszemu. We spólnej pracy około dobra publicznego w powiecie upatruję najsilniejszy węzeł, który klasy te spaja w silny — nie powtórzę tu niepojętego wyrazu „naród autonomiczny", którego tu niedawno użyto — lecz w silny i oświecony lud.

Przytoczę przykład z życia; wskażę wam — co każdemu wiadomo, kto cokolwiek zna Galicyę — niezmierną liczbę dobrze utrzymanych dróg powiatowych; w kraju trudniącym się wyłącznie niemal rolnictwem, w którym budowanie dróg przez wieki całe było zaniedbane, bardzo wiele to znaczy. Wskażę wielką liczbę kas pożyczkowych, wskażę szkoły i biblioteki szkolne, pozakładane częścią przez Rady powiatowe, częścią przez Wydziały powiatowe, częścią przez nie wspierane, częścią przez oświeceńsze właśnie cząstki Rad powiatowych, nawet ofiarnością prywatną wznoszone i wspomagane.

Podobnie ma się rzecz z Wydziałem krajowym, który tu i owdzie także niepochlebnej doznaje krytyki. Wielu jest lekarzy, którzy znajdowali się w Galicyi już to w służbie wojskowej, już to w cywilnej, a potem po kilku latach wrócili w strony ojczyste, do Czech, Morawy, lub dolnéj Austryi; jeśli może który z tych panów zasiada w téj Izbie, przyzwałbym go na świadka, jak miały się rzeczy po szpitalach galicyjskich za czasów absolutyzmu: niechże dziś przekonają się, jak wzorowo te szpitale urządzone, nietylko w miastach głównych, nietylko po dawnych miastach powiatowych, lecz i po małych miastach okręgowych. Nic to nie stanowi, że tu i owdzie, jak w biurze publicznéj służby sanitarnéj przy Wydziale krajowym, posada kierownicza powierzona jest prawnikowi; trzeba rozróżnić umiejętność lekarsko-techniczną od umiejętności administracyjnéj; czyni też to rząd i w nowszych czasach jeszcze uczynił to samo przy wielkim szpitalu w Wiedniu, a uczynił z wielkiem pożytkiem.

Wskazuję — by dodać jeszcze coś o działalności Wydziału krajowego — wskazuję stypendya. Żaden kraj może w całéj monarchii nie cieszy się tylu fundacyami, które odebraliśmy w spuściźnie po ojcach naszych w celu krzewienia nauk, wspomagania biednéj młodzieży poświęcającéj się naukom, które atoli w znacznéj części *per injuriam temporum* znikły w ogólnym skarbie państwowym, a zawdzięczamy to zmarłemu namiestnikowi Galicyi, że czynił ile tylko mógł, aby fundusze te pierwotnym celom znów służyły. Oddano je pod zawiadowanie Wydziału krajowego, i od lat 15, odkąd Wydział krajowy przejął je w administracyę, ten fundusz kapitałowy rośnie ustawicznie, nietylko przez procent, nie! lecz przez nowe darowizny i fundacye, w czem nowy dowód zaufania do Wydziału krajowego.

Część literacko-artystyczna

Ad. Am. Kosińskiego

PRZEWODNIK HERALDYCZNY

Monografie kilkudziesięciu znakomitszych rodzin; Spis rodzin senatorskich i tytuły honorowe posiadających.

W Krakowie druk i nakład Wł. Anczyca i Sp. 1875 r.

Ładna to i składna książeczka, formatem i drukiem przypominająca ów znany w całym świecie kalendarzyk Gotajski; a przytem wielce dogodna w praktyce ilekroć idzie o dowiedzenie się, która rodzina jakiego herbu używa, jaki nosi przydomek, jakie godności piastowała w Rzeczypospolitej, lub z jakiemi połączona domami. Odnosi się to wszakże do niektórych tylko świetniejszych rodzin, mających tu poświęcone sobie obszerniejsze i szczegółowe monografie, jakich znajdzie się około kilkudziesięciu.

Chociaż w dzisiejszym stanie naszego społeczeństwa znaczenie rycerskiego stanu wielce podupadło, niemniej jednak wiele na tem zależy żeby w rodzinach utrzymywała się stara tradycya. Wspomnienia cnót, ofiar, pobożności i dzielności przodków utrzymują ducha w rodzinach na pewnej wysokości, która im nie dozwala lekceważyć tych zasług jakie ich przodkowie położyli, a tem samem zmusza niejako, do wstępowania w ich zaszczytne ślady, aby i nadal dobrą utrzymać tradycyę, chociaż ta występuje w odmiennych formach. Dawne tak zwane herbarze, ogromne *in folio*, jak Paprockiego, Okolskiego, Niesieckiego, Duńczewskiego, Wieládka, Kuropatnickiego, Małachowskiego, i wielu innych, dziś już są w księgarskim handlu wielką rzadkością, do codziennego użytku mniej przydatne, a zresztą, jako dawno wydane, nie obejmują tych zmian jakie przez ten czas zaszły w rodzinach, i co do nich przybyło.

Książka p. Kosińskiego dopełnia dawniejszych braków, nie tyle w skróconym spisie szlachty, ile w dołączonych monografiach poszczególnych rodzin, gdzie jednak znaczne spotykają się opuszczenia, a nawet niedokładności, które Autor zapewne w dalszym ciągu tej publikacyi sprostować nie omieszka, jak tylko sprostowania te i opuszczenia znajdą poparcie w dostarczonych mu dokumentach.

P. Kosiński, jak sam wyznaje w przedmowie, uważa dzieło to, nie tak dokładne jakby tego pragnął, aczkolwiek wiele lat życia poświęcił na dochodzeniu zawiłych rodowodów szlachty polskiej, która czując się szlachtą *de facto* niewiele troszczyła się o dokładne prowadzenie drzewa genealogicznego; wreszcie wiadomo jak często nieszlachta podszywała się pod herbowne nazwiska, a przeniósłszy się do innej prowincyi, używała tam prerogatyw szlacheckich. Z tego utworzył się zamęt z jakiego nawet przy najobszerniejszej znajomości historyi pojedynczych domów, wybrnąćby trudno. Zresztą i to wiadomo, że fałszowanie dokumentów praktykowało się w Rzeczypospolitej tak dobrze w XVII wieku, jak i w dziewiętnastym kiedy kazano ze szlachectwa wywodzić się w Heroldyi.

Zważając na te niesłychane trudności w ułożeniu dokładnej historyi rodzin szlacheckich mianowicie tych, które grały rolę głośniejszą w dziejach narodu tak dawniejszych jak świeższych należałoby uciekać się do źródeł jakich dostarczyć mogą już prywatne archiwa, już urzędowe dawnych sądów grodzkich i ziemskich w różnych województwach i ziemiach rzeczypospolitej. Wprawdzie ostatnie te niszczone i zabierane, nie wszędzie przechować się mogły — z tem wszystkiem są to najlepsze źródła, z których o ile się da należy korzystać, to jest dostarczać wydawcy *Przewodnika Heraldycznego* sprostowań i objaśnień jak z tego właśnie wywiązał się p. Łuszczyński, archiwista aktów grodzkich i ziemskich b. województwa Krakowskiego, który nam udzielił kilku sprostowań, aby je przy sprawozdaniu z książki p. Kosińskiego zamieścić, co też tem chętniej czynimy, że tego rodzaju wiadomości są z najlepszego źródła czerpane.

Oto jest kilka tych sprostowań historyczno-rodowodowych.

1) W monografii dzisiejszych hr. Mieroszowskich, spowinowaconych w XVII wieku z rodziną Salomonów, poucza autor naszych heraldyków, że nazwisko to powinno się pisać S z a l a m a n.

Twierdzenie to na żadnem źródle nie oparte jest mylnem; Salomonowie, mieszkańcy Krakowa ale szlachta od pierwszych Jagiellonów, w XV wieku, kiedy jak wiadomo zamiast *s* używano z węgierska *sz*, pisali się Szalomonowie, w XVI już Salomonowie, i tak: Emeryk i Piotr dziedzicce w r. 1476 na Ogrodzieńcu, pisali się: *Imram et Petrus Schalomonowie de Ogrodzenyecz heredes.* Emeryka syn Mikołaj Salomon z Benedyktowic, na wielkiej Modlnicy dziedzic mieszkający w Krakowie, mając sobie w r. 1566 doręczony pozew do sądu ziemskiego, w którym to pozwie Szczęsny Wierzbięta h. Janina nieuważając go za szlachcica, nazwał go jakby mieszczanina *„famatus"*, wniósł skargę przeciwko cytacyi in formali i złożył dowody swego szlachectwa, mianowicie dekret Zygmunta Augusta z d. 19 kwietnia 1543, gdy przywodząc do skutku statut sejmu Piotrkowskiego z r. 1538 wzywał mieszczan krakowskich do legitymowania się z tytułu posiadania dóbr ziemskich na rzecz tegóż Mikołaja Salomona wydany, aby za prawowitego szlachcica był uważany i bezprzecznie wszelkich prerogatyw szlachcie przysługujących używał, udowodnił bowiem, że ojciec jego Emeryk był starostą i żupnikiem drohobyckim, że siostra jego Barbara jest małżonką Andrzeja Stadnickiego, kasztelana sanockiego i że dział Mikołaja (imie niepowołane) otrzymał szlachectwo polskie od króla Władysława. Sąd ziemski po wysłuchaniu repliki wyrokiem z d. 11 marca 1566 r. uwolnił rzeczonego Mikołaja od odpowiadania na niewłaściwie raczej nieformalnie wydany pozew. W całym tym procesie pisano Mikołaj Salomon.

2) W rodowodzie hr. Wodzickich małżonka Jana Wawrzyńca Wodzickiego nazwana Anną Grot, jakoby pochodzącą z Grotów Gozdawitów lub Rawiczów z Przyięka, co jest mylnem. Jan Wawrzyniec Wodzicki, administrator ceł Rzeczypospolitej 1669 dzierżawca starostwa samborskiego, 1672 sekretarz króla Jego Mci, administrator potem dzierżawca państwa żywieckiego, 1679 administrator żup wielickich i bocheńskich, skarbnik nurski, 1690 podczaszy warszawski, † 1697; miał za żonę Annę Maryą Grattownę, córkę Franciszka Gratta, jeneralnego poczt ziem pruskich intendenta, sekretarza Jego Kr. Mci, którego synowie na sejmie 1676 otrzymali indygenat.

3) W monografii Jabłonowskich Katarzyna Szembekowna, żona Dymitra Jabłonowskiego, nazwana jest „wojewodzianką poznańską" co także jest mylnem, była bowiem wojewodzianką sieradzką.

Dymitr Aleksander na Podkamieniu Jabłonowski, św. pań. rzyms. hrabia, mościcki, bobrecki, wisniowiecki, świecki, kowelski starosta, miał za żonę Katarzynę, córkę Aleksandra Kazimierza Szembeka, 1712 stolnika koronnego, bieckiego, radoszkowskiego, wiśniowieckiego, kowelskiego starosty, który umarł wojewodą sieradzkim i Anny, córki Stefana na Lesznie Leszczyńskiego, wojewody kaliskiego i Konstancyi Mniszchowny; córka ich Konstancya Jabłonowska była za Stanisławem Mycielskim, starostą lubiatowskim.

4) Co do rodziny „von Schlieben" z której podług Niesieckiego Jan Teodor Schluben był wojewodą inflantskim, mniemamy, że jedna i druga nazwa jest mylna, mamy bowiem list przywilej Zy-

Na podstawie tych kilku uwag, możnaby mi zadać pytanie: „A więc jesteście przeciwni wszelkiej reformie; z wszystkiego bowiem jesteście zadowoleni?“ Nie, do tegośmy jeszcze nie doszli. Uznajemy potrzebę reformy, ale spotykamy się z przeszkodami, które usunąć dotychczas nam się nie powiodło.

W Sejmie galicyjskiem niejednokrotnie — mianowicie od r. 1870 osobiście tego doświadczyłem — obradowano nad wnioskami Wydziału krajowego, lub nad wnioskami, które wyszły z inicyatywy niektórych członków Sejmu; wszystkie zmierzały do nadania administracyi krajowej większej energii, więcej środków wykonawczych, więcej kontroli nad gminami, aby zabezpieczyć ich fundusze i w ogóle dozorować administracyę. Wszystkie te projekty z bardzo niewielu wyjątkami rozbiły się nie o wolę kraju, nie o Sejm, lecz rozbiły się o mylne i błędne pojmowanie spraw autonomicznych, którego to zarzutu c. k. rządowi oszczędzić nie mogę.

Dostało się nam dziś z ławy ministeryalnej napomnienie, abyśmy się wystrzegali dążności idealnych i ideałów wogóle w ocenianiu ulepszeń administracyjnych. W ogólności pisze się na to zdanie zupełnie, pozwolę sobie wszakże dodać, że w mojem przekonaniu pod pewnym względem sam minister hołduje prądowi idealnemu. My w Galicyi co do wszystkich projektów i propozycyj naszych zawsze w rządzie centralnym doznawaliśmy przeszkód, gdy chodziło o sankcyę; bo rząd centralny z idealnego stanowiska bezwarunkowo doskonałej administracyi gminnej i to administracyi gmin lokalnych, wszystko uznawał za niedozwolone, co tylko choćby o najmniejszą odrobinkę uszczuplić miało autonomię tych gmin lokalnych. Otóż to w mojem przekonaniu ideał.

(Dokończenie nastąpi.)

KORESPONDENCYA „CZASU“

Wiedeń 22 listopada.

(*R.*) Przebieg dzisiejszego zebrania wszystkich trzech klubów wiernokonstytucyjnych dowodzi, jak słusznie przywięzywaliśmy wielkie znaczenie do publikacyi statutu bankowego w *Nowej Pressie*. Było to samo, co rzucenie prochu, lub wlanie oliwy na ogień tlejący. Tak zwane stronnictwo independentów, które już było zrobiło *fiasco*, nowych sił nabrało. Dzisiejsza konferencya wypadła tak, że gabinet będzie zmuszony seryo pomówić z klubem. Zaledwie dwóch mówców miało odwagę stanąć w obronie rządu, inni mówcy obchodzili się z gabinetem w sposób bardzo rubaszny. Kluby postanowiły rząd interpelować w sprawie ugodowej, zwłaszcza w sprawie bankowej. Jak rzeczy stanęły, gabinet ma rozmaite drogi, ale jednej z nich chwycić się musi, niechcąc abdykować wobec stronnictwa. Rząd musi wobec stronnictwa wiernokonstytucyjnego postawić kwestyę zaufania i albo ustąpić, albo też rozwiązać Izbę, przypuściwszy, że w sprawie węgierskiej zobowiązał się solidarnie z gabinetem węgierskim i żadnych nie może przynieść ustępstw na rzecz swego stronnictwa. Tak dalej bowiem stosunek potrwać nie może między gabinetem a stronnictwem.

Kair 15 listopada.

P. Göschen odniósł tryumf w Kairze. Nie mówię, aby znamienity delegowany wierzycieli angielskich dał już Chedywowi połknąć gorzką pigułkę pod nazwą: „warunki Göschena“ o której ingredyencyach doniósł telegram. Nie — zbyt to wielki wolumen, aby go odrazu mógł strawić chory, mający jak J. Wysokość wstręt do lekarstw energicznych. Niemniéj jest prawdą, że p. Göschen cudu dokazał. Wysokość jego stanowiska, władza jaką mu nadało jednomyślne wotum wierzycieli angielskich, w imię których przybył, nieugiętość jego charakteru osłonięta, lecz nie zachwiana uprzejmością słowa i dobroduszność angielska, wszystko to razem czyni go zdolniejszym niż kto inny do doprowadzenia sprawy do pomyślnego, ile można, rezultatu.

Oto z pomiędzy wielu innych rysów przytaczam rozmowę, będącą świadectwem sposobu postępowania szanownego gentlemana względem Chedywa.

Działo się to w zeszłym tygodniu. P. Göschen przybył do pałacu wice-królewskiego o godzinie wyznaczonéj na konferencyę. J. Wys. miał w ręce bilans wpływów do kasy długu zestawiony przez komisarzy za październik r. b.

— Panie Göschen, rzekł książę, widzisz, że całkowity dochód z kolei żelaznych nie przenosi do dziś dnia (od początku funkcyonowania kasy) 2 milionów 749,500 piastrów. Daleko więc jeszcze do dochodów, o jakich pan mówiłeś wczoraj.

— Tak jest W. Wysokości, odpowiedział spokojnie p. Göschen, daleko jeszcze do tego, lecz w ciągu dwóch ostatnich miesięcy nałożono na koleje żelazne całe brzemie nagłych wydatków; ministeryum finansów W. Wysokości wydawało przekazy do téj kasy urzędnikom i dostarczycielom wszelkiego rodzaju.

— Ale nie, nie, przerwał żywo Chedyw, źle pana poinformowano.

— Przepraszam W. Wysokość, oto papiery, które dowodzą, że jestem jak najlepiéj poinformowanym, a zresztą co się tyczy dochodów kolei żelaznych mamy raport p. Villet.

— Ależ panie Göschen, nie ma żadnego raportu pana Villet.

— Jest raport p. Villet, W. Wysokości! i raport ten znajduje się w rękach W. książęcéj Mości.

— Tak—kilka rozrzuconych kartek, który ten pan wręczył mi przed swym wyjazdem, lecz to nie jest raport, ani nic coby miało jaką wagę.

— Obstaję przytem co powiedziałem, jest to po prostu raport, który W. Wysokość ma w rękach; p. Say francuski minister finansów otrzymał drugi egzemplarz tego raportu, a ja mam trzeci, który jest na rozkazy W. Wysokości, w razie gdyby się tamtem gdzie zapodział.

I pan Göschen dobył z kieszeni zaprzeczany dokument. Lecz Chedyw uważając za właściwe przejść do innego przedmiotu, położył koniec debatom i zaczął mówić o czem innem. Lecz dość na tych dwu sprostowaniach w kilku minutach.

Aby podnieść ważność téj rozmowy, przypomnę, że Chedyw robi wszystko aby uniknąć ustąpienia, a nawet wydzierżawienia egipskich kolei żelaznych Europejczykom. Używa on wszelkich wybiegów, wszelkich insynuacyj, aby zapobiedz téj ostateczności. Co się tyczy raportu Villeta, jeżeli wierzyć można pogłosce zyskującéj powszechną wiarę, dokument miał być w istocie sporządzony w jednym egzemplarzu i wręczony Chedywowi. Lecz ponieważ obiegać poczęły złośliwe insynuacye, i insynuacye te nie bez powodu mogły być przypisane podszeptom pochodzącym z góry, szanowny p. Villet miał się uczuć dotkniętym i uznał za stosowne odpowiedzieć na te nędzne intrygi złożeniem kopii swego raportu uprzód w ręce p. Leona Say, a potem p. Göschena. Nie stanowi to wprawdzie rzeczy wielkiéj wagi, lecz rzuca światło na tutejsze obyczaje administracyjne.

Mówiąc jasno, nic się nie zrobiło, wszystko pozostaje do zrobienia, lecz wszystko się zrobi. To „wszystko się zrobi“ jest wielkiem zwycięstwem pp. Goschena i Jouberta. Jest ono im zapewnione pod warunkiem, jeżeli zechcą do końca, czego chcieli dotąd.

Chedyw i książęta okazali się przychylnymi przyjęciu wiadomych warunków; ministrowie tylko, nie wiadomo dla czego, stawiali opozycyę, lecz ulegli słusznym względom Chedywa i zgodzono się na przyjęcie programu Göschena.

Teraz nastąpi długa dyskusya; będą rozumie się usiłowania wstrzymania z jednéj strony tego na co zewalają z drugiéj, lecz spotykając się ciągle z żelaznemi charakterami, ustąpią we wszystkiem i zezwolą na wszystko.

N. Pan zatwierdził postanowieniem z dnia 5 b. m. uchwały sejmowe, zezwalające na pobór myt drogowych i mostowych obszarom dworskim w Łososinie górnej, Bereźnicy królewskiej, Jasionce, Mostach i Łukowie; dalej Radom powiatowym w Podhajcach, Brzozowie, Jarosławiu, Dąbrowie i Tarnowie; wreszcie gminom Babina, Jasionka, Szczerzec, Mosty i Łuków. Uchwała sejmowa, zezwalająca Radzie powiatowej w Rzeszowie pobierać wyższą opłatę myticzną na drodze powiatowej Rzeszów-Ujazdy, nie otrzymała najwyższego zatwierdzenia z powodu niejasnego brzmienia postanowień.

Minister sprawiedliwości przeniósł adjunktów sądów powiatowych Dra Maksymiliana Seidlera z Biały do Ulanowa, a Dobiesława Szameita z Tyczyna do Krościenka.

Minister sprawiedliwości mianował adjunktów sądów powiatowych Władysława Herolda w Liszkach i Dra Karola Górskiego w Krynicy adjunktami sądu kolegialnego w Tarnowie, Antoniego Neussera w Kętach adjunktem sądu kolegialnego w Krakowie.

Minister sprawiedliwości pozwolił następującym adjunktom sądów powiatowych przesiedlić się na własną ich prośbę i w tym samym charakterze: Alfredowi Żukotyńskiemu z Rozwadowa do Głogowa, Gustawowi Hrdliczce z Oświęcimia do Kęt, Emilowi Linhardtowi z Milówki do Żywca, Stanisławowi Gułkowskiemu z Krościenka do Tyczyna.

Minister sprawiedliwości mianował następujących auskultantów adjunktami sądów powiatowych w okręgu krakowskiego sądu wyższego: Marcina Paczowskiego w Krynicy, Zygmunta Kowalskiego w Strzyżowie, Wilhelma Ursela w Liszkach, Władysława Aleksandra Münnicha w Oświęcimiu, Czesława Łozińskiego w Podgórzu, Dra Juliusza Morelowskiego w Rozwadowie, Dra Dyonizego Pogorzelskiego w Biały.

Prezydyum Namiestnictwa przeniosło inżyniera Wilhelma Schayera ze Lwowa do Kołomyi.

Wiedeń 22 listopada. Minister skarbu wydał pod d. 21 listopada r. b. rozporządzenie zakazujące wywozu koni z Austryi. Brzmi ono w całej osnowie:

„Wskutek uchwały Rady ministrów i w porozumieniu z kr. węgierskiem ministerstwem zakazuje się wywozu koni przez wszystkie granice ogólnego związku celnego austryacko-węgierskiego i dalmackiego. Zakaz ten obowiązuje od dnia, w którym urzędy celne otrzymają o nim zawiadomienie.“ Podpisano: *Auersperg* w. r. *Pretis* w. r.

Polit. Corresp. uprzedziła wczoraj rozporządzenie powyższe następującem wyjaśnieniem: „Od pewnego czasu spostrzeżono, że w niektórych częściach monarchii austro-węgierskiej, a szczególnie węgierskiej połowy, wywóz koni za granicę tak wielkie przybrał rozmiary, że pomijając już wzgląd na utrzymanie siły zbrojnej, musiano uznać, iż grozi niebezpieczeństwo szkody dla odnośnych części kraju wskutek wielkiej utraty materyału chodowlanego i roboczego. Aby uniknąć tego niebezpieczeństwa, powzięły oba rządy uchwałę zakazującą wywozu koni.“

— Porządek dzienny posiedzenia (208) Izby deputowanych Rady państwa zapowiedzianego na piątek, jest następujący: Pierwszy odczyt przedłożenia rządowego o wystawie paryskiej; dalszy ciąg rozpraw nad wnioskiem Göllericha; ustne sprawozdanie wydziału legitymacyjnego o nowych wyborach; drugi odczyt przedłożenia rządowego ustawy egzekucyjnej; ustne sprawozdanie wydziału petycyjnego o zarzutach przeciw wyborom sejmowym w Dalmacyi; drugi odczyt wniosku rządowego o przedłużenie terminu zwrotu zaliczek udzielonych mieszkańcom w Joachimsthal w Czechach.

— Na posiedzeniu Izby deputowanych z d. 17 bm rozdzielono pomiędy deputowanych sprawozdanie komisyi o wniosku zastosowania ustawy z d. 30 lipca 1867 r. (konstytucyjne traktowanie obszernych projektów ustawowych) co do procedury cywilnej. Komisya postawiła następujące wnioski: „Wysoka Izba uchwali: 1) Do projektu nowej ustawy o postępowaniu sądowem, przedłożonego przez rząd, tudzież do szóstej księgi tej ustawy, która ma być dopiero przedłożoną, niemniej też do ustawy wprowadzającej nową procedurę w życie, ma być zastosowane postępowanie przepisane ustawą z 30 lipca 1867 roku l. 104 Dz. ust. państ. o traktowaniu obszernych ustaw. 2) Wzywa się komisyę wybraną d. 30 października 1876 r., do obrad nad projektem ustawy o postępowaniu sądowem, ażeby obradowała nad projektami ustaw nawet po wejściu w życie ustawy o postępowaniu sądowem. 3) Komisya, powołana do obrad nad projektem ustawy o postępowaniu sądowem i ustawy wprowadzającej ją w życie, ma tedy w myśl §§ 11, 12, 13 i 14 ustawy z d. 30 lipca 1867 r. l. 104 Dz. ust. państw. nawet po zamknięciu sesyi Rady państwa, albo podczas odroczenia sesyi, prowadzić dalej swoją czynność i w tej mierze zasięgnąć zezwolenia ze strony Najj. Pana.

— Komisya obradująca nad nową ustawą karną, odbywa prawie codziennie posiedzenia, zamierza bowiem przed końcem roku bieżącego załatwić tę ustawę. Na jednem z ostatnich posiedzeń załatwiła ta komisya rozdział XII (pojedynek) i rozdział XIV (zbrodnie i wykroczenia przeciw bezpieczeństwu życia). Ważniejsze zmiany zaszły tylko w §§ 223 i 224.— § 223 został przyjęty w następującej stylizacyi: Z rozwagą dokonane zabicie człowieka, karane będzie jako morderstwo dożywotniem więzieniem, albo więzieniem nie poniżej 10 lat.“ § 224 został tak ułożony: „Jeżeli zabicie człowieka nastąpiło z umysłu, ale nie z rozwagą, naówczas należy za zabójstwo wymierzyć karę ciężkiego więzienia od 3 do 15 lat, albo zwykłego więzienia, jednakowóż nie mniej jak 3 lat. Jeżeli sprawca, bez własnej winy, przez pobicie, przez swych krewnych (§ 152 ust. 1 ustawy o post. karn.), albo przez ciężkie uszkodzenie zadane mu poprzednio przez zabitego, został pobudzony do gniewu i w tym gniewie dopuścił się czynu na miejscu, naówczas należy karać więzieniem, jednakowoż nie niższem, niż 6 miesięcy.“ Prócz tego załatwiła komisya rozdział VII (fałszowanie monety, papierów wartościowych, krzywoprzysięstwo, fałszywe zeznania i fałszywe obwinienia); rozdział X (zbrodnie i wykroczenia z uwagi na osoby; sprawozd. p. Kowalski); i rozdział XXIV (uszkodzenie cudzej własności).

Rosya.

Nastrój wojowniczy w Rosyi coraz bardziej się wzmaga. *St. Piet. Wiedomosti* w artykule wstępnym z dnia 6 (18) listopada, podnosząc słowa wyrzeczone przez Cara po przeglądzie wojska dna 15 (17) b. m. na polu Marsowem w Petersburgu: „Panowie! Życzmy głównodowodzącemu jak najlepszego powodzenia!“ mówią: „W najprostszych słowach tkwi czasami większa doniosłość polityczna, niż w długiej i brzmiącej mowie. Powyższe też słowa naszego ukochanego Cara znajdą taki odgłos w sercach całego narodu rosyjskiego, jaki znalazła mowa moskiewska, która uderzyła głębokiem swem znaczeniem nietylko Rosyę, lecz całą Europę. Słowa Carskie, wyrzeczone na polu Marsowem, cała Rosya przyjmie we właściwem ich znaczeniu: powodzenia życzy się tylko wtenczas, kiedy od słowa przechodzi się do czynu.“ Dalej dziennik ten powiada, że mianowanie głównodowodzącym armią czynną w. ks. Mikołaja Mikołajewicza starszego przyjęte zostało w sferach wojskowych z wielkim zapałem. „Zapał ten odbił się też w okrzyku serdecznym, z którym przyjęto wspomnione słowo Cara, a który niech będzie dowodem, że całe wojsko łączy się ze swoim monarchą w życzaniach powodzenia głównodowodzącemu!“ — „Ale teraz czas nie samych tylko życzeń, lecz i ofiar. Najpoddaniejsze adresy do cesarza wyrażają też gotowość wszystkich sfer społeczeństwa naszego do ofiar, które potrzebne będą, skoro tylko wojna zdecydowaną zostanie, a że to nastąpi wkrótce, nie wątpimy bynajmniej. Rosya nie może liczyć na pomoc pieniężną z pożyczki zewnętrznej. Warunki pożyczki, przedłożone przez kapitalistów zagranicznych, minister skarbu odrzucił stanowczo, ponieważ nie zgadzały się z godnością mocarstwa tak potężnego, jak Rosya. Środków więc pieniężnych dla prowadzenia wojny powinniśmy szukać wewnątrz Rosyi. W tym właśnie celu mają być uchwalone nowe podatki (nałogi), które powinny pokryć wszystkie potrzeby przyszłej wojny. Nie wątpimy, że te nowe podatki będą wnoszone przez wszystkie stany z ochotą i zapałem, ponieważ z góry oświadczają wszyscy gotowość do wszelkiego rodzaju ofiar, dla szlachetnej sprawy, wziętej w obronę przez Rosyę. Spadek papierów rosyjskich wciągu całego roku, spowodowany komplikacyą niepomyślnych dla Rosyi warunków politycznych i ekonomicznych, upowszechnił w Europie przekonanie o naszych kłopotach finansowych, które miałyby przeszkodzić zbrojnemu wystąpieniu Rosyi. Lecz jeżeli Turcya, wycieńczona i zbankrutowana ostatecznie, znajduje jednak środki prowadzenia wojny, to tem bardziej znajdzie je Rosya, której finanse nie były jeszcze nigdy w złym stanie. (?) Nieprzyjaźni nam Anglicy jeszcze od zeszłego roku prowadzą wojnę przeciw Rosyi... nie kartaczami i kulami, ale podkopując nasz kredyt; lecz nie osiągnęli przecież celu, t. j. nie zmusili nas do wyrzeczenia się obrony Słowian; usunięte zaś zostały wszelkie wątpliwości o złym stanie finansów rosyjskich przez wypłacenie złotem różnic bilansowych, wynikłych z naszych zobowiązań pieniężnych w stosunkach międzynarodowych. Teraźniejsze tedy środki zasilenia naszych finansów, przedsiębrane na wypadek wojny, zdołają przekonać Europę, że potęga Rosyi zamyka się w jej siłach wewnętrznych, nie w żadnych pożyczkach zagranicznych, bez których bardzo łatwo obejść się możemy.“

Anglia.

W d. 17 b. m. obchodziło w Londynie historyczne towarzystwo polskie, jak zwykle, rocznicę śmierci lorda Dudley Stuarta, znanego szermierza sprawy polskiej i dobrodzieja wychodźców polskich w Anglii. Prezes *meetingu* major Szulczewski, jak donosi *Daily Telegraph*, zabrawszy głos, złożył hołd wdzięczności pamięci zmarłego, którego życie publiczne w parlamencie i po za parlamentem poświęcone było wyświecaniu zaczepnej polityki rosyjskiej — polityki szkodliwej ludzkości wogóle, a w szczególności interesom W. Brytanii na Wschodzie.

Przed wojną krymską, rzekł mowca, lord Dudley Stuart zwiedził Turcyę i wrócił z przekonaniem, podzielanem przez wielu mężów stanu znających Wschód, że jedynym szańcem przeciw Rosyi, jest popieranie i umocnienie państwa tureckiego. Lord Dudley Stuart przejeżdżał przez Bułgaryę i wielkie wyrażał zadowolenie z zamożności i widocznego dobrobytu wsi bułgarskich. Jego zdanie zgadzało się całkiem ze zdaniem wyrażonem w dziele St. Claira i w świeżej książce p. Barkley. Czegożby nie dał chłop polski pod berłem rosyjskim, aby zamienić los swój z losem chrześcian bułgarskich? Są oni wyjęci od obmierzłej konskrypcyi wojskowej, która w Rosyi odrywa Polaków od ognisk domowych, aby ginąć w walkach o zdobycze w Azyi środkowej. Słyszymy często o bezrządzie tureckim, i w istocie wiele pozostaje do ulepszenia w administracyi tureckiej. Lecz daleko nieznośniejszym jest bezrząd rosyjski. Rząd rosyjski nie spazmatycznie lecz systematycznie jest ciemiężkim. Wymusza on obok podatku krwi, daleko cięższe podatki pieniężne niż rząd turecki, który się zadawala dziesiątą częścią ogólnej produkcyi włościanina właściciela. Są pewni ludzie niepomni nauk historyi i dość łatwowierni, aby wierzyć, że rząd rosyjski powoduje się czysto filantropijnemi pobudkami, starając się utworzyć państwo niezawisłe na wybrzeżach Dunaju, a niektórzy idą tak daleko, że mniemają, iż chce utworzyć szaniec przeciw samemu sobie. Lecz dość zwrócić oczy na Serbię, aby dostrzedz całą niedorzeczność tego złudzenia. Nie było państwa w Europie doznającego bardziej zazdrości godnego stanu, jak to wykazał jen. Czernajew w swoim pożegnalnym adresie. Serbia przez lat 50 używała pokoju i byłaby się stała narodem rolniczym. Haracz, jaki płaciła Sułtanowi, był czysto nominalnym. Serbia nie miała nawet pretekstu do wydania wojny Turcyi, lecz została partą przez komitety panslawistyczne, których główna kwatera jest w Moskwie pod bezpośrednią sankcyą rządu rosyjskiego, do wstąpienia w szranki, przez co lud serbski został oddziesiątkowany, a pozostali pogrążeni w nędzy. Armia serbska została zręcznie zamienioną w armię rosyjską, ową przednią straż, za którą pójdzie cały korpus, gdy słabość lub niedecyzya innych mocarstw europejskich stósowną do tego sprowadzi porę. Odpowiadałoby to pragnieniom Rosyi, gdyby mogła doprowadzić do tego stanu Bułgaryę. do jakiego doprowadziła Serbię. Chce ona tym sposobem osłabić chorego człowieka i o krok zbliżyć się do spełnienia złowróżbnego zamiaru, z jakim zwierzył się car Mikołaj sir Hamiltonowi Seymour, podówczas ambasadorowi w Petersburgu. Jeżeli mniemacie, że chrześciańscy mieszkańcy Turcyi mniej byliby narażeni niż teraz na straszne i okrutne kary, gdyby będąc pod panowaniem rosyjskiem powstali przeciw niemu, czytajcie jak Rosya stłumiła powstanie polskie 1863 r., jakie wywołała branką, którą lord Palmerston nazywał nie konskrypcyą lecz proskrypcyą. Czemuż jeżeli tak się stara o zaprowadzenie w Turcyi miejscowej autonomii, nie zaprowadzi jej w Polsce? Czy dlatego, że ją wiążą traktaty i chce, aby tak pojmowała to Europa, jak teraz pojmować zaczyna, że ją żadne traktaty nie wiążą. W tem przedstawianiu rosyjskiej tyranii i dwulicowości z historyą w ręku, nie zapominamy ani osłaniać chcemy strasznej i barbarzyńskiej rzezi dokonanej w wybuchu fanatyzmu muzułmańskiego, lecz któraby nie była nigdy nastąpiła, gdyby spisek nie był dojrzał pod auspicyami rosyjskiemi i niepodłożył ognia pod miasta i wsie tureckie. Jakkolwiek są to fakta godne ubolewania, nie więcej jednak niż systematyczne prześladowania religijne kościoła, a przedewszystkiem Unitów przez Rosyan w Polsce. Nie dalej jak w styczniu 1874 r. mnóstwo chłopów w dyecezyi chełmskiej padło trupem od kul wojskowych za to, że się wzbraniali wyrzec wiary i obrzędów swych przodków i przejść do prawosławnego rosyjskiego kościoła. Działo się to z wiedzą cara Aleksandra, którego łagodny charakter powszechnie jest sławiony. Jakże może on, jak to świeżo uczynił w Moskwie, ogłaszać się obrońcą wyłącznym wolności wyznań Bułgaryi w innych prowincyach słowiańskich, odzywając się do namiętności swego ludu. Pod tem wezwaniem kryje się tajemnica kwestyi wschodniej, której rozwiązanie znane jest jedynie dwom kanclerzom, księciu Gorczakowowi i księciu Bismarkowi. Gdyby wojna, której rozmiary i granice trudne są do przewidzenia, rzeczywiście teraz wybuchła, dotknęłoby to interesów całej Europy, gdyż jeżeli Rosya będzie zwycięzką, Holandya i część niemiecka Austryi przypadnie prawdopodobnie Niemcom i podczas gdy pierwsza panować będzie od Dardanelów aż do Gangesu, drugie staną się panem zachodniej Europy. Po takiem przeobrażeniu stałego lądu, imię Polski dziś starannie unikane, lecz będące ciągle na myśli każdemu mężowi stanu, ukaże się znów, mam nadzieję, na horyzoncie politycznym Europy i mocarstwa w własnej obronie mogą być zmuszone przywrócić ją i dać dawne miejsce między cywilizowanemi narodami naszej prześladowanej ojczyźnie, a tym sposobem byłyby wreszcie ziszczone najdroższe pragnienia nigdy dość nieopłakanego lorda Dudley Stuart.

Meeting zakończył się zawotowaniem podziękowania przewodniczącemu.

Kronika miejscowa i zagraniczna.

Kraków 23 listopada. W Akademii umiejętności odbyło się d. 20go b. m. posiedzenie Wydziału matematyczno-przyrodniczego pod przewodnictwem dyrektora Dra Czerwiakowskiego. Sekretarz Wydziału Dr Kuczyński odczytał sprawozdanie prof. Dra Zajączkowskiego o rozprawach p. Zwolińskiego przedstawionych Wydziałowi na ostatniem posiedzeniu. W zwykłym porządku jedną z tych rozpraw przesłano do sprawozdania jeszcze prof. Drowi Karlińskiemu. Następnie odczytał Sekretarz sprawozdanie prof. Dra Kozubowskiego o rozprawie Dra Czecha, również na ostatniem posiedzeniu Wydziałowi przedstawionej. Z powodu nieobecności drugiego sprawozdawcy odroczono orzeczenie w tej sprawie do następnego posiedzenia. Dr. Juliusz Zawilski odczytał treść swej rozprawy: „O wpływie wody na wydzielanie żółci“. Odstąpiono rozprawę tę Komitetowi redakcyjnemu. Nakoniec Sekretarz Wydziału odczytał treść nadesłanej przez prof. Frankego rozprawy: „O niektórych zagadnienisch Kinematyki na zasadzie ruchu powierzchni skórnych“. Tę rozprawę także przesłano Komitetowi redakcyjnemu. Na posiedzeniu administracyjnem, odbytem w dalszym ciągu poprzedzającego, na wniosek Dra Majera, jako przewodniczącego Komisyi antropologicznej, zatwierdzono wybór p. Glogera na członka wspomnionej Komisyi.

— Dla XX. Unitów otrzymaliśmy od Józia K. L. S., Jerzego D. po 1 złr, od X. D. Sulikowskiego plebana w Słocinie 5 złr.

— Wczoraj Towarzystwo muzyczne krakowskie obchodziło jako w dzień św. Cecylii 10tą rocznicę swego założenia. Zrana odbyło się w kościele XX. Pijarów nabożeństwo, podczas którego członkowie Towarzystwa odśpiewali wielką mszę. Wieczorem zebrali się w sali strzeleckiej na zabawę członkowie Towarzystwa i wiele osób z po za jego grona. Zabawa rozpoczęła się o godz 7mej; po wykonaniu uwertury z *Verbum nobile* Moniuszki przez orkiestrę i odśpiewaniu chóru nęzkiego „Do muzyki“, ułożonego przez dyrcktora Towarzystwa p. St. Niedzielskiego; prof. Stodolak miał zajmujący odczyt: „O muzyce w Polsce i dzisiejszem Towarzystwie muzycznem w Krakowie“. Następnie członkowie Towarzystwa odegrali jednoaktową operetkę z muzyką Offenbacha: „Wesele przy latarniach“. Wykonanie było pod wszel-

---

gmunta Augusta z d. 19 czerwca 1555 r. na sejmie piotrkowskim wydany, którym ze względu na zasługi X. Lamberta Sleff (w drugiem miejscu tegóż dyplomu Slief i Schlieffen), Opata oliwskiego, braci jego, niemiecką szlachtę, Wigbolda, Jerzego i Jakóba Schlieffenów (*iuxta nobilitationem priorem maioribus suis concessam*) do wolności i prerogatyw szlachcie koronnej przysługujących przypuścił z nadaniem herbu.

Wszakże do wyrzeczenia, czy Schlieffeny a Schliebeny są jedną i tą samą rodziną, niemamy danych.

5) Oebschelwitz, (str. 27) spolszczonym sposobem Oebszelewic a nawet Ebszelwicz pisany. Rodzina saska z Beustami i Gablenzami spowinowacona, za Sasów do Polski przybyła. Jan Ernest major artyleryi pieszej zostawił dwóch synów, Józefa Wilhelma 1766 pułku Potockiego popułkownika i Franciszka Rudolfa, leibgwardyi królewskiej majora, 1771 podpułkownika, dziedzica Błogocic, któremu mimo konstytucyi na indygenat w r. 1768 zapadłej, Stanisław August dopiero w 20 lat później, t. j. listem przywilejem 6 maja 1788 nadał indygenat z potwierdzeniem herbu saskiego, który wyobraża na tarczy w polu błękitnem kura (Hahn) srebrnego z złotym ogonem, nad koronowanym szyszakiem trzy źdźbła (Stengel) na każdem po trzy czerwone róże.

Pamiętnik szlachcica podlaskiego.

(Ciąg dalszy).

W Białymstoku umieszczono mnie na stancyi u pani Borowskiej; zacna staruszka karmiła dobrze uczniów i o wygodę ich była troskliwą. Na tejże stancyi znalazłem brata mego Todwena, Marskich trzech, Budnego, Baudoina, Gumińskiego i kilku innych a mieliśmy dyrektorem Sawickiego. W prędce spotkała mnie wielka konfuzya, którą muszę wspomnieć.

Z rana, jak przyszliśmy do klasy, wszedł X. Sinkiewicz i wywołał mnie i Kaliszewskiego. Pójdziecie do kościoła służyć do Mszy św. księdzu przybyłemu z Francyi, rzekł. Ale wprzód idźcie do stancyi i ubierzcie się porządnie, włóżcie białą bieliznę, żebyście byli przed godziną jedenastą. Nie wiem, za co mnie ten zaszczyt spotkał a nie kogo innego, czy, że miałem gładszą twarz od innych? Poszedłem, przebrałem się i do kościoła zeszliśmy się oczekując owego l'Abbè. Widzieliśmy jak na bocznym ołtarzu czyszczono, bieliznę odmieniano, świece całe stawiano. Przybył wreszcie Labuś w czarnych pończochach, trzewikach z sprzączkami świecącemi wzrostu ogromnego, głowa upudrowana, z tyłu harbeitel z sprzączką świecącą. W zakrystyi zdjął frak, a włożył suknię czarną z długim ogonem niezmiernie szeleszczącą. Wreszcie ubrawszy się wyszedł z Mszą św. Ale jak zaczął przy ołtarzu wierzgać nogami, to jedną, to drugą obracając się do ludu mówiąc Dominus vobiscum! podrzucając swój ogon szeleszczący, obydwa byliśmy zajęci więcej jego figlami nóg, aniżeli służeniem do Mszy. Ministranturę umieliśmy, ale kiedy przyszło do dzwonienia, takeśmy fałszywie dzwonili, że Labuś się zżymał, oglądał, aż starosta wasilkowski Kruszewski ojciec mój chrzestny, który co dzień prawie wszystkich Mszy św. słuchał: wstał z ławki, odpędził nas od ołtarza i Labuś uznał potrzebę zacząć od nowego ofiarowania.

Poszliśmy jak zmyci zrzuciwszy kemeszki z kokardami z moim towarzyszem, spodziewając się kary za sprofanowanie Mszy francuskiej. Uszło nam jakoś bezkarnie, ale co sobie myślał ów ogromny Labuś, i francuscy emigranci obojga płci, któremi Białystok wraz z ich królem bez królestwa napełnionym był. Pewnie nas nazwali młodemi Jakobinami, których się lękali i każdego co im z drogi nie ustąpił na ulicy mrucząc nazywali Jakobinem.

W tymże roku w czasie wakacyj zdarzyła mi się profanacya w innym rodzaju. Ojciec mój miał interes być osobiście w Grodnie, i wziął mnie z sobą. Już pojmowałem, że Grodno w historyi narodu mego odgrywało ważną rolę, tem więcej przeto wzbudzało ciekawość moją. Oglądając miasto, słysząc odmienne dzwonienie i widząc lud idący na nabożeństwo do dawnej Fary, zajętej jak dawniej nazywano na cerkiew syzmatycką, ciekawość mnie wzięła zajść i zobaczyć. Zaszedłem aż w to miejsce w nawie bocznej, gdzie najwięcej świec przylepionych do łat paliło się, a wówczas przerabiano, czy reparowano wewnątrz, jakiś pobożny trąca mnie z tyłu, oglądam się, a on mi tka w rękę świecę, pokazuję, żebym zapalił i przylepił wraz z innemi. Rad nie rad biorę się, zapalam i chcę przylepić tam, gdzie się mnóstwo innych paliło. Nie sądzę, żeby moje dotknięcie tak było silne, że w tej chwili obaliła się rama i z wszystkiemi świeczkami spadła na ziemię. Ruszyło wielu brodaczów zbierać świece, gasić ogień, a ja tymczasem dalej w tył, do drzwi, jak drapnę z cerkwi do stancyi; ojciec mnie pyta, czego jestem tak przestraszony, opowiadam co się stało, po trochu i ojciec zaniepokoił się, niekazał mi wychodzić. Dopiero wieczorem wyjeżdżając z miasta żartował ze mnie, że na promie albo na granicy zatrzymają nas za sprofanowanie cerkwi i bohomazów. W życiu niepamiętam, żebym doznał większego strachu. Dopiero w Łososinie odetchnąłem, kiedyśmy kordon przejechali.

Wróćmy się do szkół białostockich:

Założenie szkół wyższych białostockich, datuje od kasaty Jezuitów, a zaprowadzenia nauk według planu przepisanego przez komisyę edukacyjną. Za Rzeczypospolitej szkoły Białostockie rozwinąć się niemogły na takie, jakiemi były być powinno. Raz dla tego, że malwersowano fundusze pozostałe po Jezuitach, które dygnitarze w kraju obracali na korzyść własną; powtóre, że w Białymstoku niebyło odpowiedniego lokalu na pomieszczenie, a p. Branicka odstąpiła tylko bezpłatnie oficyny nad kanałami naprzeciwko pałacu dość szczupłe, nim fundusz asygnowanym będzie na pobudowanie gmachu; a po trzecie, że obywatele i szlachta z dziada pradziada mieli to zarozumienie, że edukacya młodzieży stosowniejszą jest pod zwierzchnictwem zakonów, niż pod profesorami świeckimi. Choć Jezuitów niebyło, oddano szkoły XX Pijarom; woleli tam oddawać na edukacyę, lub do misyonarzy. Ztąd w Tykocinie bywało do pięciuset uczni, a w Białymstoku w początkach liczba stu niedochodziła.

Po rozbiorze i przypadnięciu tej części kraju do Prus, z której utworzono departament nowowschodnich Prus, staraniem p. Branickiej Białystok został stolicą departamentu, chociaż miasto było dziedziczne. Stosowniej było naznaczyć w Łomży, w Augustowie, lub w jakim innym starościńskim grodzie. Lecz ten favor zrobiony dla siostry królewskiej, pani Branickiej, zwanej panią Krakowską. Skoro w Białymstoku osiedliły się władze, kamera i rejencya białostocka z innemi władzami, niebyło zabudowań dla rozmieszczenia. P. Branicka odstąpiła obszerną oficynę dla pomieszczenia kamery; a dom przed kanałami, gdzie za Rzeczypospolitej były szkoły, zajęto na rejencyę. Gimnazyum przeniesiono do gmachu obszernego, który był teatrem za świetnych czasów Branickiego. Lokale przerobiono na klasy; a sam teatr oddano na *kirche* dla licznych przybyłych urzędników wyznania augsburskiego. Lokal ten niedogodnym był na pomieszczenie szkół z przyczyny odległości na ustroniu tak rozwlekle zabudowanego miasta, jak był Białystok. W gmachu teatralnym w bliskości zwierzyńca szkoły utrzymywały się przez ciąg trwania rządu pruskiego. Przeszedłszy pod panowanie Rosyi, zarząd wileński kupił od urzędnika pruskiego kamienicę na ulicy Bojary nowe i tam gimnazyum przeniósł.

(Dalszy ciąg nastąpi).

№ 25. Kraków, 1 Lutego — Czwartek. Rok 1877.

CZAS

[illegible] Prenumerata wynosi: [illegible] ...do Włoch, Francyi, Anglii, Belgii, Szwajcaryi i Turcyi [illegible]

Prenumerata przyjmuje się tylko od 1go do ostatniego dnia w miesiącu. — [illegible] pieniądze na prenumeratę i ogłoszenia (inserata) upraszа się nadsyłać [illegible] do Administracyi „Czasu" w Krakowie. — Listy reklamacyjne niezapieczętowane niepodlegają opłacie pocztowej. — Listów niefrankowanych nie przyjmuje się. — Rękopisma nadsyłane Redakcyi niezwracają się, lecz bywają niszczone.

[illegible] ...we Lwowie W. Piątkowski ul. Hetmańska 10; w Paryżu wyłącznie p. Adam, Carrefour de la Croix Rouge 2, (prenumeratę p. W. Rzeszkowski, Faubourg Poissonière 33); w Wiedniu pp. Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu), A. Oppelik Stubenbastei Nr. 2 (także w Pradze), R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze) G. L. Daube & Com. (także w Frankfurcie n. M.), Rotter & Com.

Kraków 31 stycznia.

Już blisko dwa lata temu, kiedy odnowienie ugody węgierskiej stanowiło przedmiot pierwszych rokowań pomiędzy obu gabinetami, wyraziliśmy zdanie, że sprawa ta da się traktować tylko z punktu zasadniczego. Zdaje nam się, że dziś więcej niż kiedykolwiek mamy prawo powrócić do poglądów wówczas wyrażonych. Po dwóch blisko latach rokowania gabinetów nie doprowadziły do żadnego rezultatu, albowiem z obu stron idzie ciągle o osiągnięcie największych możliwych korzyści, a ten egoistyczny punkt widzenia sprowadza sprawę ugody do targu, w którym każda strona paktująca sądzi, że uporem pobije drugą, gdyż wytęży tak strónę, iż przeciwnik ustąpi z obawy gorszych następstw.

Jeżeli obie połowy monarchii mają się uważać za przeciwników, którzy mają odrębne interesa na oku, nic naturalniejszego, że w ten sposób starają się wyzyskać wzajemne położenie: ale też doświadczenie dotychczasowe wskazuje, że obie strony działają bez powodzenia. Ponieważ zaś nie będzie Cesarz Austryacki prowadził wojny z Królem Węgierskim, przeto potrzeba dojść do porozumienia i zadość uczynić interesom, które są wspólne, chociażby ze względu na wspólną dynastyę.

Przewidywano już w samych początkach ugody z 1867 r., że nie wytrzyma ona próby najmniejszych przeciwności i rzeczywiście. trudno było spodziewać się czego innego. Powstały różne sprawy wspólne, o których oddzielnie mówić nie można, a wspólnie niepodobna. Delegacye wspólne zaledwie mogą być uważane za parlament, gdyż mają obowiązek przygotować materyał do budżetu każdej z dwóch części monarchii; nie są ciałem jednolitem i jedynie doskonale reprezentują chaos w pojęciach o znaczeniu państwa i o potrzebach monarchii. Delegacye uchwalają wydatki nie znając stosunków budżetowych oddzielnych części, a Rada państwa musi wciągnąć do budżetu kwoty uchwalone, nie wpływając wcale na sprawy wspólne.

Podobne pojęcia znamionują czas przejściowy i dobrzeby było, aby ten czas miał się już ku końcowi: dobrzeby było gdyby zamiast egoistycznych poglądów zapanować mogło poczucie wspólności interesów, które sprzęga ludy rozliczne monarchią składające w jednę całość. Całość ta może się dzielić na akta i sceny, ale nigdy nie stanowi dwóch odrębnych części. Poznać to najlepiej w tej właśnie chwili, kiedy interesa monarchii tak bardzo są naprężone, w skutek stosunków politycznych międzynarodowych.

Znamieniem wspólności interesów na wewnątrz są te instytucye, które zachowują jedność w różnorodności; jeżeli zaś są sprawy wspólne, to powinny być i wspólne instytucye, powinny być i wspólne środki ich zaspokojenia. Żaden z pewnością minister skarbu nie cieszył się takim spokojem jak wspólny minister naszej dualistycznej monarchii, ale też żaden nie okupił swego spokoju tak wielką abnegacyą. Minister skarbu, który ma tylē tylko do czynienia, żeby pieniądze sobie nadsyłane wydawał według otrzymanej instrukcyi, zaledwie że jest wspólnym kasyerem; nie może on ani wpłynąć na podwyższenie środków budżetowych, ani na podniesienie dobrobytu. Całe ministerstwo wspólne o ludy nie potrzebuje się troszczyć i musi mieć stałą chęć mnożenia wydatków bez żadnych względów i ograniczeń. To ministerstwo bowiem nie odpowiada za dobrobyt, nie jest obowiązane znać potrzeby monarchii; stosunki ekonomiczne krajów i ludów są mu obce. Dla tego nie ma właściwego związku pomiędzy zewnętrzną a wewnętrzną polityką monarchii, pomiędzy mocarstwowem stanowiskiem państwa a jego wewnętrznem życiem: jak z drugiej strony stosunek wzajemny zakresu działania ciał ustawodawczych obu połów monarchii nie jest dostatecznie jasno określony.

Nie dziwimy się, gdy z tego chaosu nie może wykluć się jednolite pojęcie potrzeb monarchii, ale owszem następuje rozprężenie i odśrodkowe działanie czynników składowych.

Nie sądzimy, aby głos nasz dziś większą zwrócić miał uwagę aniżeli wówczas, kiedy ugoda przychodziła do skutku, lub kiedy ją odnawiać zamierzano przed dwoma laty; niemniej jednak, chociażby na lat parę prowizoryum przedłużyć miało życie ugodzie dualistycznej, nie ma ona w sobie żywotności i w ten lub inny sposób usuniętą kiedyś zostanie.

Ugoda musi się oprzeć na podstawach zasadniczych rozdziału funkcyi państwowych, a gdyby nawet zakres spraw wspólnych nie miał być rozszerzony, to przecież dwie zasady winny przewodniczyć: jedną jest rozdział zupełny funkcyj na oddzielne ciała parlamentarne, bez względu na wspólny obu ciał początek, a natomiast jedność w samym składzie ciała decydującego o sprawach wspólnych; a druga zasada, to obowiązek każdego parlamentarnego ciała wyszukania samemu środków na pokrycie tych potrzeb, które uchwala.

Delegacya wspólna, czy jakąkolwiek nazwę nosiłoby to ciało obradujące o potrzebach całej monarchii, rozstrzygałyby o każdej rzeczy stanowczo we wspólnej naradzie, i uchwalałyby same budżet na mocy podziału stosownego spraw i budżetów.

Nie przeczymy, że ta forma zbliża nas do autonomicznego ustroju i mogłaby z czasem prowadzić w dalszym ciągu do obcinania skrzydeł Radzie państwa i do tego co zowią federacyjnym systemem w monarchii, nie idąc jednak tak daleko, można już podobno stanowczo orzec na mocy doświadczeń dzisiejszych i po tylu bezowocnych rokowaniach ugodowych, że na podstawie dualizmu trwałej ugody przeprowadzić nie można, bo dualizm to postawienie naprzeciw siebie egoistycznych przeciwnych prądów, a więc rozbicie monarchii. Przeciwnie, na podstawie zasadniczych pojęć o zadaniu państwa i rozdziale spraw wspólnych, dałaby się osięgnąć łatwo ugoda bez żadnej potrzeby dyskutowania o kwotach lub dualistycznych bankach, które są prostą negacyą wspólności interesów. A przeto niech nam wolno będzie znowu zaznaczyć potrzebę prowadzenia układów na innej zupełnie zasadzie, niż ta, jakiej trzymano się dotychczas; na podstawie wspólności interesów, a nie dwoistości dążeń i na podstawie podziału prac i zadań wiodących do wspólnego celu, a nie na mocy dążeń do wzajemnego wyzyskania się.

KORESPONDENCYA „CZASU".

Wiedeń 29 stycznia (spóźnione).

(n.) Niektóre dzienniki rozbierają dziś treść zapowiedzianej noty okólnej rosyjskiej, która ma zawierać propozycye, co do wspólnie przedsięwziąć się mających kroków przeciw Porcie. Jakkolwiek pewną jest rzeczą, że notę tę zapowiedziano z Petersburga, wszelako pewnem jest także, iż dotychczas nie otrzymał jej żaden z gabinetów europejskich, z czego można sobie wyrobić zdanie o wiarogodności wspomnianych doniesień dzienników. Tymczasem w Konstantynopolu krzątają się na seryo około zawarcia pokoju z Serbią i Czarnogórą. Serbia oświadczyła już urzędownie swoją gotowość do tego, a nawet porozumiewał się już w tej mierze ambasador turecki w Wiedniu Aleko basza z dyplomatycznym ajentem serbskim Dr Zukicsem. Z Czarnogóry nie nadeszła jeszcze odpowiedź. Dyplomacya turecka kładzie nacisk na możebność rychłego zawarcia pokoju, ponieważ Porta gotową jest dojść w ustępstwach aż do ostatecznej granicy i nie domagać się warunku, któryby w czemkolwiek się sprzeciwiał międzynarodowemu *status quo*. Szybkość i łatwość, z jaką się rozpoczęte rokowania toczą, będą także kamieniem próbierczym dla zamiarów Rosyi. Jeżeli z jednej strony powiedzie się wkrótce zawarcie pokoju z Serbią, wtedy można będzie wierzyć w szczerość zapewnień pokojowych Rosyi. Jeżeli się okażą trudności i tendencya zwlekania, będzie to niechybnym znakiem, że miłość pokoju Rosyi jest maską dyplomatyczną i ma pewnie na celu zyskanie czasu do uzupełnienia uzbrojeń.

Wiedeń 30 stycznia.

(R.) Proces między Austryą a Węgrami prędzej skończy się, aniżeli proces między Rosyą a Turcyą. O pomyślnem załatwieniu sprawy bankowej nigdy nie wątpiliśmy, więc i dziś nie wątpimy, lubo jeszcze wcale nie wiadomo, w jaki sposób takowa rozwiązaną zostanie. Coraz bardziej ustala się opinia, że zawarcie ugody bankowej nie będzie miało cechy prowizoryczności, przynajmniej koła rządowe wypierają się tego pomysłu energicznie. W rokowaniach w bieżącym tygodniu wezmą udział z pewnością reprezentanci Banku narodowego. Przy obiedzie u ministra skarbu bar. Pretisa, na którym będą obecni ks. Auersperg, bar. Lasser i Chlumecky, spotkają się dziś ministrowie węgierscy pp. Tisza, Szell i bar. Wenckheim z przedstawicielami banku narodowego pp. Pipitzem, Lucamem i Wodianerem. Po obiedzie rozpocznie się pogadanka o sprawie bankowej. Jeżeli porozumienie przyjdzie do skutku, oba rządy przyśpieszą wypracowanie przedłożeń dla parlamentów, tak, iż może jeszcze w lutym zostałyby wniesione. Sejm węgierski i Rada państwa wybrałyby komisye, a w czasie tych prac przygotowawczych nastąpiłaby zapewne krótka kadencya sejmowa.

Wydział budżetowy sprawił wszystkim niespodziankę odrzuceniem kredytu 600,000 złr. na wystawę powszechną paryską. Do udziału Austryi w tejże wystawie pewne przywięzują znaczenie, nietylko z gospodarskich, ale i z politycznych powodów. Naprzód Austrya nie ma przyczyny unikać współzawodnictwa z innemi państwami, powtóre nie ma przyczyny dania Francyi odkosza i narażenia się na zarzut, iż uchyla się od wystawy paryskiej, ponieważ Niemcy w niej nie wezmą udziału. Wydział budżetowy powziął uchwałę swą przeważnie z pobudek finansowych, a okoliczność, że Dr Perger, znany weteran parlamentarny, podjął się referatu w imieniu większości, odejmuje uchwale wspomnionej cechę polityczną, cechę antifrancuską lub prusofilską. Mniejszość żądać będzie uchwalenia kredytu żądanego, a panuje przekonanie, iż w Izbie znajdzie się większość za wnioskiem rządowym, skoro cała prawica i centrum i część lewicy głosować będą przeciw uchwale większości wydziału budżetowego.

P. Ljubisza, dawny marszałek sejmu dalmackiego, którego zatargi osobiste z stronnictwem słowiańskiem pozostały wszystkim w pamięci, postawił interpelacyę względem podstaw prawnopolitycznych stosunku Dalmacyi do krajów przedlitawskich. P. Ljubisza, należący do stronnictwa słowiańskiego [illegible] miarkowany, poruszył zatem sprawę, która nietylko w Dalmacyi i w Wiedniu, ale także w Węgrzech żywe wzbudzi zajęcie. Węgry nie zrzekły się jeszcze rewindykacyi królestwa Dalmacyi, której ludność chętnie całą tę kwestyę zostawia w zawieszeniu. P. Ljubisza poruszył tę sprawę w kierunku austryackim, t. j. przedlitawskim, czyli anti-węgierskim, pragnie bowiem usunięcia wszelkiej wątpliwości w tej mierze. Sam wnioskodawca musi wiedzieć, że jest to sprawa, nie dająca się tak prędko usunąć z porządku dziennego, że sprawa ta raz wywleczona w wielu sesyach sejmowych wracać będzie, ale p. Ljubisza pragnął widocznie dawnym swym towarzyszom politycznym zgotować trudne położenie i zmusić ich do stanowczego oświadczenia się w sprawie dość drażliwej.

Zdaje się, że Turcya i Rosya czekają na siebie nawzajem, kto pierwszy wystąpi z okólnikiem dyplomatycznym, wyjaśniającym sytuacyę dzisiejszą. Pewnem jest, że pojawią się okólniki obu mocarstw. Okólnik turecki zawierać ma obietnice, okólnik zaś rosyjski wnioski. Optymiści, liczący na utrzymanie pokoju, wskazują na bezpośrednie rokowania między Turcyą a Serbią; pessymiści przeciwnie mniemają, że i te rokowania do żadnego nie doprowadzą rezultatu i że Serbia a może i Czarnogóra podejmują tylko dla tego układy, aby nie zepsuć sobie do reszty opinii w Europie, tudzież aby zapełnić czas, jakiego Rosya jeszcze potrzebuje, bądź z powodów klimatycznych, bądź z przyczyn wojskowych. Aby zaś usunąć wszelką pod tym względem wątpliwość, *Nord* oświadcza, że nawet zawarcie pokoju między Turcyą a Serbią i Czarnogórą w niczem nie zmieni sytuacyi albowiem proces europejski wydany Turcyi, nie dotyczy tych dwóch Księstw, lecz losu Chrześcian słowiańskich w ogóle.

Wiedeń 30 stycznia.

(229te posiedzenie Izby deputowanych).

Prezes Rechbauer zagaja posiedzenie o godz. 11éj minut 20. Wydział delegowanych dziś już liczniejszy niż dotychczas.

Z ministerstwa spraw wewnętrznych wniesiono projekt ustawy o zniesieniu robocizny w niektórych okręgach sądowych w Dalmacyi.

Z tegoż ministerstwa nadeszło pismo z projektem ustawy o zmianie przepisów w dodatku do ordynacyi wyborczej co do Rady państwa dla okręgu wyborczego *d* w Galicyi, mianowicie gmin wiejskich *Z* p. l. 1, 2 i 7, tudzież dla niektórych gmin wiejskich w Czechach i Dolnej Austryi.

Z ministerstwa handlu nadeszło pismo oznajmiające, że cofa projekty ustaw odnoszące się do budowy dróg żelaznych z Insbruku do Bludenz, z Tarvis do Gorycyi, z Czerniowiec do Nowosielicy.

Nakoniec z ministerstwa skarbu wniesiono projekt ustawy o kredytach dodatkowych na r. 1877.

Po odczytaniu tych pism udzielono dep. Hallerowi urlop na miesiąc.

Między petycyami znów spółki zarobkowe i t. p. z Czech i Morawy domagają się zmian w projekcie ustawy o opodatkowaniu takichże spółek. Z innych petycyj na wzmiankę zasługuje prośba gmin niektórych z Górnej Austryi o wyjednanie u rządu zmian w zakazie wywozu koni (wydanym, jak wiadomo, przed kilku tygodniami, dla zabezpieczenia sobie dostatecznej liczby koni na wypadek uruchomienia armii).

Dep. Herman wnosi interpelacyę do ministra skarbu, dlaczego przy pracach komisyi szacunkowych w sprawach podatkowych w Styryi nie używa się języka słowiańskiego.

Z porządku dziennego idzie ciąg dalszy obrad nad projektem ustawy o taryfach kolejowych dla przewozu osób i pakunków podróżnych.

Dep. Teuschl oświadcza się przeciw równości taryfy, tudzież przeciw wywodom dep. Schaupa (na posiedzeniu sobotniem) o skonfiskowaniu zasady, że towar nadany do przewozu powinien iść drogą najkrótszą; głównie jednak dlatego, że projekt niniejszy stanowiłby przeszkodę i prejudykat dla przyszłych reform taryfowych, mówca oświadcza się przeciw niemu i radzi nie brać go wcale pod obrady szczegółowe.

Dep. Skene w kilku słowach zapowiada poprawkę, którą wniesie wśród obrad szczegółowych nad artykułem V w tym duchu, żeby ogłoszenie podwyższonej taryfy nastąpiło w dwa miesiące przed jej zastósowaniem, a nie w miesiąc jeden, odnośnie w miesiąc, a nie w dwa tygodnie (zob. projekt ustawy podany wczoraj Red.).

Minister handlu Chlumecki ze względu na ważność i trudność uregulowania spraw kolejowych, co jednym zamachem uskutecznić się nie da, wdzięczny będzie Izbie za uchwalenie tego prejektu, bo to przynajmniej pierwszy krok do wydobycia się z zamętu. Minister, zwracając się do mowców z soboty,

---

Część literacko-artystyczna.

PAMIĘTNIK SZLACHCICA PODLASKIEGO.

(Ciąg dalszy).

Drugą legię formował w Kaliszu Zajączek, znany towarzysz wyprawy do Egiptu, gdzie się swemi zdolnościami wsławił i wysoko był poważany przez Napoleona. Piechota: pułk 5ty dowodzony przez księcia Michała Radziwiłła, syna wojewody wileńskiego, a brata księcia Antoniego, spokrewnionego przez ożenienie się z księżniczką pruską. 6ty przez Sierawskiego, 7my przez Sobolewskiego, 8my przez Godebskiego dowodzone. Kawaleryi: 3 ułanów przez Łączyńskiego, brata pani Walewskiej, 4ty szaserów przez Dulfusa. Batalion artyleryi pod dwództwem Górskiego. Trzecia legia pod dowództwem sławnego jenerała Dąbrowskiego, który powziął pierwszą myśl formowania po upadku Rzeczypospolitej polskiej, legionów polskich i na to zyskał zezwolenie Rzeczypospolitej francuskiej, że mu dozwolono formować we Włoszech, a zasilał legię jeńcami z wojsk austryackich, którzy zrodzeni byli w prowincyach polskich przez Austryę zabranych. Znany Napoleonowi jako jenerał i mężny i tchnący duchem wskrzeszenia Polski, któremu dwukrotnie podawał plany z legionami przejść z Włoch do Galicyi i rozpocząć wojnę partyzancką, najprzód w Galicyi a następnie przenieść do Rosyi i Prus, w zamiarze zrobienia we wszystkich prowincyach dawnej Polski powstania i wybicia się z pod jarzma niewoli trzech zaborców, a tym sposobem ułatwienia działań Francuzom, gdy wspólny nieprzyjaciel zajęty będzie wojną z tyłu, przez co nie potrafi tworzyć ustawicznych koalicyj przeciwko Francyi. Napoleon w armii swojej chciał mieć tylko jenerałów wykonywujących jego rozkazy a nie planistów, bo je tworzył według swojej strategiki nie zwierzając się nikomu. Jak późniejsze wypadki przekonały, jak w 1807 i 1812 r. o wskrzeszeniu Polski nie myślał. Dąbrowskiego choć mężnego jenerała i wiele zasług we Francyi mającego, nie bardzo cenił i nagradzał w stosunku do innych, a to za to, że był planistą i miał zamiary o swojej ojczyźnie, służąc w wojsku fracuskiem i pod jego dowództwem. Jak zaczął służbę we Francyi jenerałem dywizyi, tak z Zajączkiem, Kniaziewiczem po latach jedenastu, po odniesionych zwycięstwach w tejże randze wrócili i Dąbrowski formował trzecią legię w Poznaniu.

Dopóki korpus Davousta stał w Polsce, dywizye czyli legie zostawały pod jego dowództwem w czasie formowania się. Po wyjściu książę Józef został mianowanym naczelnym wodzem wojska polskiego, zatem miał trzy ważne obowiązki: dowództwo legii 1ej, naczelne dowództwo wojska polskiego i ministerstwo wojny. Trudno było wypełniać obowiązki jednemu, przeto na zastępcę ministra wojny wezwał za pozwoleniem królewskim jenerała Wielhorskiego. Przy Fiszerze i. Rautensztrauchu, z których jeden został szefem sztabu, a drugi dyżurnym armii, łatwo było resztę obowiązków spełnić.

Jedna z najpierwszych czynności była utworzenie szkoły artyleryi i inżynieryi dla nowotworzącego się wojska polskiego. Przeznaczono korpus gmachu arsenalskiego na sale do nauk. Król saski z własnych funduszów uposażył roczną sumę 70,000 złr. Szkoła ta w początku założoną była na 48 młodzieży, według egzaminu w roku pierwszym utworzono klas dwie, w których wykładano codziennie godzin dwie matematyki. Godzin dwie rysunków sytuacyi architektóry. Języki francuski niemiecki i rosyjski na przemiany po południu po godzinie, przez godzin dwie. Godzina jedna mustry z bronią i armatami na przemiany. Ci, co poznali szkołę żołnierza, plutonu i mustrę z armatami, wolni byli od mustry i szli słuchać wykładów artyleryi, fortyfikacyi i obrotów wojska na tablicy, jakim sposobem odbywają się różne ewolucye linij, przez oficerów tak z dawnej polskiej artyleryi, inżynieryi, jak i przez oficerów z armij przeznaczonych do tej szkoły dla uczenia. Te dwie klasy nazywały się sale aplikacyjne, a wkrótce odkryto klasę trzecią nazwaną salą elewów.

Na elewów mogli zdawać egzamina i postronni, posiadający doskonale matematykę, a przez rok wychodzili na poruczników klasy II do artyleryi i inżynieryi sztabu głównego, gdyż każdy przyjęty na elewa, otrzymywał rangę podporucznika.

Była to specyalna szkoła dla zasilenia armii zdolnymi oficerami w przewidywaniu prędkiej i ciągłej potrzeby.

W tej to szkole od początku utworzenia umieszczony zostałem, pod opieką Rulla a na stancyi u profesora tejże szkoły Rojeckiego. Czyż można być szczęśliwszym uczyć się i mieć przed sobą perspektywę poświęcenia się ojczyźnie i wszystko poświęcić dla niej.

Wracam się do legionów i uwag nad niemi.

Po wojnie pruskiej i z Rosyą, mnóstwo było niewolnika wojennego z prowincyj zabranych Polsce. Ma się rozumieć, że każdy wzięty na służbę przez Niemca, Moskala i pod tak srogą subordynacyą jaka w tych wojskach była, nie służył z ochoty, ale z przymusu. Słysząc, że u Francuzów jest wojsko polskie, pragnął z jeńca być żołnierzem; ochotnie dopytywali się o legiony i chcieli wejść w służbę; tak z gwardyi pruskiej wszyscy Polacy którym rozkazano wracać do ojczyzny, wstąpili do pułku 5go piechoty. Tych co byli nad Renem jeńcami, wcielono w początku do formowanej legii północnej, a później przemianowani na legię nadwiślańską i posłani zostali do Hiszpanii, nie wrócili do kraju aż po kampanii skończonej i upadku Napoleona. Legia nadwiślańska miała pułków cztery piechoty i cztery kawaleryi. Niekoniec na tem. Rozkazano pułkom 4mu, 7mu i 9mu z każdej legii po pułku piechoty iść także do Hiszpanii, i co rok posyłać oddziały z pułków kwaterujących w Polsce na dokompletowanie; szczęściem, że były tam wojska kosztem rządu francuskiego utrzymywane. A cóż powiedzieć o owym pułu gwardyi Napoleona sformowanej z najpiękniejszej, najszlachetniejszej młodzieży polskiej, oddanej pod dowództwo pana starościca Opinogórskiego młodzika bez żadnego doświadczenia, któremu Napoleon dał dwóch gros majorów doświadczonych, Dautancoura i Deletra, którzy wyręczyli w sformowaniu i wyexercytowaniu jazdy Krasińskiego, że pułk ten wsławił się nieśmiertelnie pod Somo-Sierra, ale nie tyle przez swego dowódzcę, co przez dwóch wyżej wspomnianych i oficerów i żołnierzy, którzy okazali Napoleonowi jak Polacy walczyć zdolni za samą nadzieję wskrzeszenia Ojczyzny. Z tego okazuje się, że nic nie zrobiwszy dla Polski, wyprowadził z niej przeszło 28,000 ludzi do boju w Hiszpanii a na obronę utworzonego Księstwa Warszawskiego zostawił pułków 9 piechoty i sześć kawaleryi, z których 5ty, 10, 11 i 12 pzzeznaczone były utrzymywać garnizon w Gdańsku i innych fortecach pruskich. Od utworzenia legionu we Włoszech rekrutowanych ochotnikami, zbiegami i jeńcami wojennemi austryackiemi w wojnach włoskich, w Egipcie, w St Domingo i w Hiszpanii przeszło 50,000 Polaków przelało krew za Francuzów i Cesarza Napoleona, a obaczem niżej, że jak dotychczas nie był wdzięcznym za tyle poświęceń; tak i w późniejszych chwilach sprzyjających, nie miał zamiaru wskrzeszenia Polski, a dla tego wszystko spieszyło i przelewało krew. *(Dalszy ciąg nastąpi).*

Odpowiedź na objaśnienia heraldyczne

w *Czasie* z dnia 18 stycznia 1877 Nr 13.

Zbytecznie autor „objaśnień" rozwodzi się nad tem, że imię Salomon w Polsce było używanem od dawna; nie przeczymy temu bynajmniej, były imiona Abraham, Salomon, Samuel (Smil) i t. p. ze starego testamentu brane.

Obchodzi nas podane w wątpliwość szlachectwo Salomonów dla tego, że ani Paprocki ani Niesiecki o nich nie wspomina.

Paprocki jak wiademo, przy każdym klejnocie herbowym mówi w jeden mniej więcej sposób: „inszych domów wiele jest w różnych województwach, o których prze daleкość wiedzieć nie mogłem", albo „o inszych domiech prze szerokość królestwa wiedzieć nie moge".

Z tych samych zapewne powodów niema w Niesieckim wzmianki o wielu, którzy w XVI i XVII wieku otrzymali szlachctwo lub o rodzinach, które są starożytną szlachtą; na tysiące onych przytoczym kilka: Borzyszkowski 1563, Fryzneker 1669, Gębczyński h. Nowina 1609, Gorzeński z Gorzna h. Poraj 1565, Hayna-Paterson h. Dęboróg 1564, Kreczyk 1685 i wielu innych przez tego króla nobilitowanych, Mars h. Pilawa 1588, Miniszewski h. Topor 1676, Nycz h. Lubicz 1555, Person 1680, Potocki h. Trąby 1415, Rychter h. Pelikan 1710.

Co do Salomonów odsyłamy powątpiewających ponownie do dekretu króla Zygmunta*) z dnia 19 kwietnia 1543 (zob. *Czas* z 24 listop. 1876), który nietylko przekonał się, że dziad**) Mikołaja Salomona przez dziada króla Zygmunta (*per avum nostrum*) a więc przez Władysława Jagiełłę został nobilitowany i że rodzina Salomonów podług produkowanego Zygmuntowi przywileju cesarza Karola V była z antenatów swoich szlachecką, ale szlachectwo to sam Zygmunt potwierdził (*a nobis confirmatum*).

Na tym to dekrecie opierając się nazwaliśmy ojca Mikołaja Salomona Emerykiem; w dekrecie nazwany Emeranus, co naszem zdaniem znaczy Emeryk a co w żaden sposób Abrahama oznaczać niemoże, a zatem imiona Imram, Imbram lub Himram z Abrahamem identycznemi być niemogą.

Nazwiska Imram niedoczytaliśmy się nigdzie, nie przeczym wszakże, że go autor „objaśnień" spotkał przy Salomonach i przypuszczamy to ze zrobionego dostrzeżenia, że niektóre rodziny przybierały w następnych po ojcu lub dziadu pokoleniach tychże imiona jako przymiano czyli jak przydomek n. p.: Pratoplastą Przyłęckich h. Śreniawa był pierwszy znany w aktach publicznych 1423 Prandota, syn jego pisał się Jan Prandota na Przyłęku Przyłęcki, podobnie wnuk Stanisław Prandota Przyłęcki, jak i dotąd ta rodzina używa przydomku Prandota.

Protoplastą Rylskich h. Ostoja był Ścibor (*Stiborins*) na wielkiem Rylsku Rylski w Rawskiem * 1527 † 1551 r., następcy tego praojca przyjęli i używają dotąd przydomku Ścibor; podobnie Jordanowie Stojowscy, Groty i wiele innych.

Otóż tak samo synowie Imbrama Salomona, t. j. Imbrama, który miał nazwisko Salomon, dziedzice Modlnicy piszący się z Benedyktowic, pisać się mogli Andrzej Imbram, Piotr Imram i Mikołaj Imbram Salomonowie, alеż powtarzamy, że nie *Szalamonowie*, jak chce p. Kosiński, ale Salomonowie, w XVI wieku *Szalomonowie*. Zresztą powagą nasze zdanie wspierającą jest także „Rodowód domu Stadnickich" Lwów 1857 przez hr. Kazimierza Stadnickiego ze źródeł archiwalnych najdokładniej opracowany.

B. H. Łuszczyński.

*) W *Czasie* z 24 listopada 1876 było mylnie „Zygmunta Augusta".

**) Tamże mylnie wydrukowano „dział" zamiast „dziad".

polemizuje najprzód przeciw wywodom dep. Schaupa o skodyfikowanie zasady, że towar nadany do przewozu, powinien iść najkrótszą drogą; sprzeciwia się się także jego żądaniu, aby na pewnych kolejach ograniczyć ruch tak co do szybkości, jak co do liczby pociągów na kolejach poręczonych przez państwo; naprzód bowiem państwo mimo dążności do oszczędzania skarbu nie ma do tego prawa, a potem nie byłaby to oszczędność żadna, skoro wogóle trzebaby utrzymywać koleje w stanie należytym i utrzymywać także służbę. Przeciw wywodom dep. Auspitza, który zaprzeczał państwu prawa mięszenia się do spraw taryfowych, przywodzi minister co następuje: Nikt nie ma przyrodzonego prawa budowania kolei, prawo to nadawane jest przez państwo jako przywilej, a ztąd też państwo ma prawo przywięzywania pewnych warunków do udzielonego przywileju. Jednym z tych warunków jest wpływanie władz państwowych na przepisy taryfowe, co wynika też z § 10 ustawy o koncesyach z r. 1854. Jeśli sposobem wyjątkowym, i to jeszcze przed wydaniem tej ustawy, pozostawiono niektórym przedsiębiorstwom kolejowym wolność w sprawach taryfowych, jest to przywilej ubolewania godny. Co do samego projektu niniejszego, oświadcza minister, że ze względu na obecne finansowe położenie rzeczy interes tak państwa jak dróg żelaznych, wymaga podwyższenia taryfy od przewozu osób, i poleca projekt ku przyjęciu.

Po przemówieniu ministra dyskusya ogólna toczy się dalej, ale na torach zupełnie niewłaściwych; projekt bowiem wyraźnie odnosi się tylko do przewozu osób i pakunków podróżnych, a w dyskusyi mowa tylko o taryfie od przewozu towarów. Dep. Schaup wnosi rezolucyę, aby rząd przy udzielaniu nowych koncesyj wyraźnie zastrzegł państwu prawo wpływania na unormowanie taryfy. Dep. Auspitz obstaje przy twierdzeniu swem, że państwo nie ma prawa mięszać się do spraw taryfowych, do których należy owszem stosować zasady wolnego handlu; prawa te go nie nadaje państwu nawet ustawa o koncesyach. Dep. Russ zbija manchesterskie teorye mowcy poprzedniego o wolności taryfowej.

Po przemówieniu sprawozdawcy dep. Schwaba uchwalono bardzo znaczną większością głosów przystąpić do dyskusyi szczegółowej.

Na wniosek dep. Schaupa połączono dwa pierwsze artykuły w jeden.

Dep. Dr Roser wnosi, aby opłatę w klasie III od osoby i kilometru unormować na 2 centy (zamiast 2,4 centa); a dalej przemawia za zniesieniem biletów wolnej jazdy, z których nie mogą korzystać ludzie ubodzy, lecz korzystają sami niemal *Verwaltungsraci*, którzy mogą płacić; nakoniec poleca ministrowi dbać o to, aby na biletach wypisana była cena jazdy, jak w Niemczech, choćby już z tego tylko względu, że kupujący ma prawo żądania kwitu.

Dep. Fuchs (ze Szląska) wnosi, aby w ustępie drugim artykułu II za wyrazami: „wagony I klasy“ położyć wyrazy: „lecz i wagony II i III klasy“. Wniosek ten nie zyskuje nawet dostatecznego poparcia.

Dep. Steudel wnosi, aby dodać na końcu artykułu II ustęp nowy tej treści, że kolejom poręczonym przez państwo zakazuje się wydawania biletów wolnej jazdy po za personalem służbowym.

Dep. Schaup wnosi, aby opłatę od osoby i kilometru unormować w II klasie na $3_{/75}$ centa (zamiast $3_{/6}$ centa), w III klasie zaś na $2_{/0}$ centa (zamiast $2_{/4}$ centa).

Dep. Auspitz wnosi poprawki zmieniające brzmienie ustępów trzeciego i czwartego w artykule II, tudzież dodatkowy ustęp nowy; wszystko w duchu korzystnym dla przedsiębiorstw kolejowych. Wniosek ten nie zyskuje dostatecznego poparcia.

Po przemówieniu dep. Russa, który zwalczał wniosek Rosera, zabierał głos minister handlu Chlumecki, by w krótkich słowach naznaczyć stanowisko swe względem stawionych wniosków. Minister godzi się na połączenie dwu pierwszych artykułów w jeden; sprzeciwia się wnioskowi Rosera o zniżenie opłaty w III klasie; co do wniosku Steudla o zakazie wydawania biletów wolnej jazdy, oświadcza, że za sprawą rządu dużo już się zmieniło w tej praktyce rzeczywiście nieco wybujałej, ale nie sądzi minister, iżby poprostu zakazywać miano wydawania biletów wolnej jazdy; wniosek taki, gdyby go uchwalono, nie dałby się nawet przeprowadzić; nakoniec wniosek Schaupa o podwyższeniu opłaty w klasie II i III wydaje się ministrowi godnym zastanowienia.

Dep. Auspitz jeszcze przed wypowiedzeniem słów kilku przez sprawozdawcę wnosi o odesłaniu wszystkich wniosków do komisyi, aby naradziła się nad niemi i odpowiednio pozmieniała swój projekt; po zaleceniu zaś artykułu I i II przez sprawozdawcę dep. Dumba wnosi, żeby tylko dodatkowy wniosek Steudla odesłać do komisyi, a nad wszystkiemi innemi dziś już głosować.

W głosowaniu nad temi wnioskami formalnemi uchwalono odesłać wszystkie do komisyi.

Tu odroczono ciąg dalszy obrad nad projektem.

Odczytano nakoniec interpelacyę dep. X. Greutera i towarzyszy, t. j. całej prawicy z wyjątkiem Polaków i świętojurców, do ministra sprawiedliwości mniej więcej tej treści: Wyszła przed kilku tygodniami broszura p. n. *Lasser genannt Auersperg*, w której autor czyni pewnym osobom zarzuty nierzetelnego postępowania w sprawie *chabrusu*, zarzuty kwalifikujące się poprostu jako oszustwo. Broszurę tę wprawdzie sąd praski skonfiskował i zakazał rozpowszechniania, co jednak nic nie ujmuje faktom w niej przywiedzionym (tu interpelacya cytują niektóre ustępy). Prokuratorya ma obowiązek dochodzić tych oszustw wyjawionych w broszurze, a jakkolwiek minister sprawiedliwości wśród obrad budżetowych w grudniu sam powiedział, że polecono prokuratorom baczyć ściśle na dochodzenie wyjawionych zbrodni, choćby nie wprost denuncyowanych, dotychczas prokuratorya nic w sprawie tej nie czyni. Pytamy: czy minister sprawiedliwości myśli nakazać śledztwo, a jeśli nie, z jakich to powodów?

Koniec posiedzenia o godz. 3 min. 25. Następne we czwartek.

Petersburg 24 stycznia.

Sąd przysięgłych w Melitopolu skazał za zasłanie na Syberyę 130 oskarżonych, należących do sekty „Skopców.“ Skopcy nie są bynajmniej przeciwni tej podróży, gdyż wierzą, że z Syberyi wyjdzie światło i ciągle wyglądają przybycia Messyasza, który się ma w Irkucku narodzić.

Moskwa ma wreszcie burmistrza. Miasto to nie ma szczęścia do burmistrzów. Pierwszy wybrany przez mieszkańców, pozbawiony został wysokiej swojej posady w skutku zajść swych z rządem, nieoddawszy wizyty gubernatorowi; drugi skompromitowany był w sprawie Strousberga; niewiadomo, czy trzeci długo pozostanie. Jest to bardzo znakomity kupiec, niejaki Tretiakow, posiadający miliony, który miał jednakże zajścia z sądami, będąc wmieszanym w słynną sprawę Skopca Płotyczyna.

Prawie wszystkie banki prowincyonalne miały ogłosić bankructwo, lecz z rozkazu Cara dyrektor banku państwa p. Łamajski zawiadomił wszystkie banki, że im przyjdzie z pomocą w chwili, gdyby się zgłoszono do nich o zwrot depozytów. W obawie wojny wszyscy chcą wycofać swoje pieniądze z banków, interesa w zupełnej są stagnacyi; obiegają pogłoski między publicznością o spiskach; handel jest prawie żaden; tyfus, cholera, dysenterya panują pod Kiszeniewem i Odessą, i aby dać pojęcie o położeniu ludu w Odessie, powiem, że przed kilku dniami napotkano człowieka zmarłego na ulicy, w którego żołądku znajdowały się łupiny z cebuli, kawałki węgla i kawałek podeszwy. W Woroneżu chłopi sprzedają konie po 3 ruble a krowę po 4 ruble. W gubernii woroneżkiej lud je chleb pieczony z $^1/_5$ części mąki i z $^4/_5$ szyszek. Wszędzie bankructwo.

Nowy romans Turgeniewa *Now* ogromne wywiera wrażenie. Autor zmienił całkiem opinię o młodzieży rosyjskiej, znajduje nawet, że i nihilizm ma swoją dobrą stronę. Tytuł romansu dowodzi, iż autor sądzi, że Rosya jest ziemią świeżo uprawną i to jeszcze w sposób rosyjski, to jest pospiesznie; siła produkcyjna tej ziemi jest ogromną, lecz obok pszenicy rosną złe zielska.

Obiegają pogłoski korzystne dla narodowości polskiej. Pogłoski te niemają żadnej rzeczywistej podstawy. W obecnej chwili wieje wiatr łagodny dla Królestwa (wyjąwszy unitów), lecz nie odwołają ustaw, które nim rządzą. Będą koncesye częściowe, osobiste, przyzwalać będą wiele, lecz Nabakowy, Milutyny i inni czuwają, aby ustawy pozostały te same.

W. Książę Mikołaj zostanie odwołany z powodu zdrowia. Trudno go będzie zastąpić. Stary jen. Niepokojczycki liczący 73 lat, dowodzić będzie prowizorycznie armią. Jen. Kotzebue odmawia, a Krzyżanowski ma nieprzyjaciół.

Jen. Krzyżanowski był już w Warszawie przed 12 laty. Jest to człowiek bardzo przebiegły, stworzony raczej na policmajstra niż na naczelnie dowodzącego. Pochodzenia żydowskiego (izraelita polski) bez żadnej zasady i wyznania, ambitny, fałszywy, ma on zwykłą fizyonomię jenerałów rosyjskich w salonie, dobre maniery, dość sprytu, łatwą wymowę i t. d., lecz zmienia zdania według okoliczności i nigdy nie odkrywa swej myśli. Jego wiadomości strategiczne nie mają być głębokie, lecz zna żołnierza rosyjskiego i umie nim kierować. Uważano go dość czułym na ponętę pieniędzy, lecz dość zdolnym, aby się nie dać złapać na gorącym uczynku. Jest to człowiek, co zrobił już karyerę. Sami Rosyanie boją się go i nienawidzą.

Sprawozdanie z czynności Rady Wydziału krajowego po koniec listop. 1876 r.

(Dokończenie).

Uchwalono wydelegować inżyniera R. Bobrowskiego do wytrasowania drogi krajowej z Chorostkowa do Kopyczyniec.

Udzielono Wydziałowi pow. w Sanoku subwencyę w kwocie 500 złr. na rekonstrukcyę drogi gminnej „pod Skałką“ w Międzybrodziu.

Odmówiono prośbie Wydziału powiatowego w Kosowie o udzielenie pożyczki w kwocie 700 złr. na wypłatę robotników drogowych.

Upoważniono Wydział pow. w Kołomyi do rokowań z pojedynczemi gminami celem zabezpieczenia dostawy szutru dla drogi krajowej Tyśmienica-Kołomyja.

Załatwiono cztery rekursy w sprawach drogowych.

Zatwierdzono z wnioskiem oddziału rachunkowego Wydziału krajowego preliminarz na r. 1878 rubryki III kosztów leczenia w kwocie 350,000 złr., rubryki IV kosztów szczepienia w kwocie 34,330 złr. i rubryki V kosztów sanitarnych w kwocie 37,900 złr.

Zatwierdzono kontrakt zawarty z p. Dr Browiczem co do pełnienia obowiązku prosektora przy szpitalach krakowskich.

Uchwalono zatwierdzić kontrakt zawarty z p. O. Fiberem na dostawę nabiału dla szpitali powszechnych w Krakowie na r. 1878

Uchwalono informacyę dla Rady szpitalnej w Nowym Sączu w stosunku do zwierzchności gminnej.

Przyjęto do wiadomości zawiadomienie Namiestnictwa, że zgadza się na zmianę ustępu 3go instrukcyi co do udzielenia nagród lekarzom, odszczególniającym się przy szczepieniu ospy.

Przyjęto do wiadomości doniesienie Prezydyum Namiestnictwa, iż w skutek uchwały Wys. Sejmu z d. 19 kwietnia b. r., zawierającej wezwanie do rządu o wyjednanie zmiany systemu wymierzania podatku od mięsa i poboru tego podatku w drodze ugody. Jego Excel. minister skarbu oznajmił reskryptem z d. 20 października b. r. l. 27020, że nie może się zgodzić na zaprowadzenie reformy w opodatkowaniu mięsa, wedle której podatek pobierany od sztuki bydła miałby być wymierzonym także podług wagi rzeźniczej tego bydła i wedle której taryfa podatku konsumcyjnego od mięsa miałaby być ustanowioną dla każdego kraju koronnego z osobna podług przeciętnej ceny mięsa. Co się zaś tyczy zabezpieczenia poboru podatku konsumcyjnego od mięsa w drodze ugody ze stronami interesowanemi, to zarządzone zostały pod tym względem dochodzenia, a po ich przeprowadzeniu zostanie pomieniona kwestya wzięta pod ścisłą rozwagę i ocenienie ministerstwa skarbu.

Wskutek podania Wydziału powiatowago w Mościskach udał się Wydział kraj. do Namiestnictwa z przedstawieniem, ażeby doniesienia żandarmeryi odnoszące się do spraw policyjnych należących do zakresu działania władz autonomicznych przesyłano natychmiast odnośnemu Wydziałowi powiatowemu do dalszego zarządzenia.

Wydano okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych, ażeby ponczyły stacye szupasowe co do postępowania z rachunkami partykularnemi i wykazami majątkowemi; a chcąc tę manipulacyę więcej uprościć udano się do Namiestnictwa z propozycyą zaprowadzenia w tej sprawie takiego porządku, jaki istnieje już w innych krajach monarchii.

Podania Wydziału powiatowego w Horodence i 27 innych Wydziałów powiatowych o wyjednanie wpływu stanowczego dla delegatów Rad powiatowych przy komisyach rekrutacyjnych, udzielił Wydział Prezydyum Namiestnictwa podnosząc na nowo dawniejsze swe wnioski i przedstawiając najusilniej, ażeby rząd przyznał delegatom powiatowym stanowisko istotnych członków komisyi poborów wojskowych, a to z prawem wglądania we wszystkie akta poboru wojskowego i każdoczesnego zabierania głosu, tudzież z prawem odsyłania popisowych do superrewizyi, wreszcie z prawem stawiania wniosków, które gdyby przez politycznych i wojskowych noczelników komisyi poborowych na razie uwzględnione nie były, podlegać mają rozpoznaniu i rozstrzygnięciu wyższych władz poborowych.

Przyjęto do wiadomości zawiadomienie pana ministra sprawiedliwości, iż w podniesionej przez Wydział krajowy sprawie zaopiniowanych przez Wysoki Sejm w uchwale z dnia 25 maja 1875 zmian terytoryalnych przy podziale kraju na okręgi sądów powiatowych, wszystkie za stosowne uznane propozycye Wysokiego Sejmu w czasie odpowiadnim uwzględnione zostaną.

Udzieloño z pozostałego funduszu zapomogi z r. 1866 pożyczki powiatowi Podhajeckiemu w sumie 4000 złr. zaś powiatowi Sokalskiemu w kwocie 1000 złr. w. a.

Przesłano Wydziałowi powiatowemu w Sokalu kwotę 50 złr. celem rozdania jej między najuboższych pogorzelców gminy Zawiszni, gdzie dnia 28 października 1876 roku spłonęło 28 zagród włościańskich.

Z powodu interpelacyi w W. Sejmie na dniu 3go października 1874 r. podniesionej co do wysokości ogólnych kosztów leczenia jednego dnia w szpitalu lwowskim w porównaniu z kosztami w szpitalach wiedeńskich przekonano się, iż starania Wydziału krajowego o zmniejszenie wyżej wymienionych kosztów doprowadziły do pożądanego skutku.

Koszta te bowiem zmniejszyły się w r. 1875 o 4460 centów na każdym dniu leczenia, pomimo, że temi kosztami objęci są i obłąkani, których żywiono od 1 stycznia do 31 maja 1875 r. jeszcze w szpitalu głównym. Właściwą zaś miarę wysokości tych kosztów poda zamknięcie rachunku funduszu szpitalnego za rok 1876, w którym to roku obłąkanych w szpitalu głównym już nie było.

N. Pan mianował Dra Albina Padalewskiego w Zaleszczykach lekarzem batalionowym w galic. batal. obrony kraj. Nr 57 w Sanoku, Dra Gustawa Hammerschlaga lekarzem batalionowym w galic. bat. obrony krajowej Nr 52 w Krakowie, obu w stopniu lekarzy starszych i z charakterem porucznikow, Ignacego Merkla zaś lekarza miejskiego i sądowego w Żurawnie, lekarzem asystentem w charakterze podporucznika w galic. batal. obrony krajowej Nr 55 w Rzeszowie.

Wiedeń 30 stycznia. Wczoraj rano przybyli do Wiednia ministrowie węgierscy Tisza, Szell, Wenckheim i Trefort i między godz. 12—1 mieli u NPana osobne posłuchanie. Bezpośrednio po posłuchaniu ministrów węgierskich NPan przyjmował wspólnego ministra skarbu bar. Hoffmanna. Po południu ministrowie złożyli wizytę prezesowi ministrów ks. Auerspergowi i ministrowi skarbu de Pretis. Ks. Auersperg konferował przez dłuższy czas z węgierskim ministrem skarbu Szellem. Wczorajsze pogadanki nie miały konkretnej podstawy, dopiero pierwsza wspólna konferencya miała się odbyć u bar. de Pretisa lub ks. Auersperga, dotąd bowiem nie oznaczono jeszcze dokładnie, ani miejsca, ani czasu. Ministrowie węgierscy pozostaną w Wiedniu najwięcej dwa lub trzy dni. W razie potrzeby zawezwani także zostaną do udziału w naradach kierownicy banku narodowego. Ministrom węgierskim towarzyszy radca ministeryalny Tarkowicz i szef sekcyi Matlekowicz. Dyrektor banku kredytowego Weninger przybył także do Wiednia.

— Wydział Izby deputowanych, któremu przekazano wniosek Dra Meznika co do opodatkowania stowarzyszeń zarobkowych, odbył dnia 20 b. m. posiedzenie w obecności radcy ministeryalnego Cherteka. Przewodniczący Dr Klier, podniósł naprzód kwestyę, czy z uwagi na tę okoliczność, iż komisya obradująca nad reformą podatków ma także zastanawiać się nad sprawą opodatkowania stowarzyszeń zarobkowych, nie należałoby odroczyć obrad nad wnioskiem dep. Meznika aż do czasu, w którym komisya podatkowa powzięmie jakąś decyzyę. Dr Meznik wyraził zdanie, że istotnie należałoby się wstrzymać z obradami nad jego wnioskiem aż do czasu, w którym komisya podatkowa powzięmie stanowczą uchwałę nad przedłożeniem rządowem o opodatkowaniu stawarzyszeń zarobkowych. Do tego zapatrywania przychylili się wszyscy inni członkowie, i powzięto uchwałę, że obrady nad wnioskiem dep. Meznika należy odroczyć.

— Klub postępowy Izby deputowanych zmienił — jak wiadomo — swe statuta i wskutek tego powiększyła się znacznie liczba członków tego klubu. Obecnie zamierza ten klub żądać wyboru swych członków w znacznie większej liczbie do różnych komisyj. Sprawa ta doprowadziła już do nieporozumień, a obecnie, gdy mają odbyć się wybory uzupełniające do komisyi obradującej nad reformą podatków, stronnictwo wiernokonstytucyjne odbędzie naradę, w jaki sposób ma być załatwioną kwestya podniesiona przez klub postępowy.

— Rocznicę śmierci Deaka obchodzono w Budapeszcie d 28 z nadzwyczajną uroczystością. W sali akademii zgromadzili się członkowie obu Izb, ministrowie, arcybiskup Haynald, kilku innych biskupów i wiele innych dostojników krajowych i państwowych. W zastępstwie Najj. Pani przybyła hrabina Festetics. W sali ustawiono portret Deaka Prezydent akademii hr. Lonyay miał krótką mowę, w której podniósł, że Węgry nie mają wprawdzie ani Pantheonu, ani Westministeru, ale zmarły, którego rocznicę śmierci obchodzimy, żyje w sercach całego narodu. Patryotyzm Deaka nie był płomykiem szybko gasnącym, był on bezustannem dążeniem ku dobru ojczyzny. Po przemówieniu hr. Lonyaya odczytał Antoni Csengery, najserdeczniejszy przyjaciel Deaka, mowę poświęconą zasługom Deaka jako męża stanu i obywatela. Po odczytaniu dwóch premiowanych poematów okolicznościowych zakończono uroczystość.

— Telegram z Zadaru doniósł wczoraj, że w sejmie dalmackim Ljubissa postawił wniosek wystosowania adresu do NPana z zapytaniem, czy obowiązuje jeszcze ostatni ustęp III art. patentu z 26 lutego 1861 r. i czy królestwo Dalmacyi pozostanie w związku z królestwami i krajami zastąpionemi w Radzie państwa na zasadzie ustawy państwowej z 21go grudnia 1867. W celu więc wyjaśnienia tej depeszy dodajemy, że ostatni ustęp art. III patentu lutowego brzmi jak następuje: „Jednak z powodu, że stanowczo nie rozstrzygnęliśmy jeszcze o stanowisku państwowem Naszego królestwa Dalmacyi do Naszych królestw Chorwacyi i Slawonii, wydana dla Naszego królestwa Dalmacyi ordynacya krajowa niezupełnie wejdzie teraz w życie.“

Sprawa wschodnia.

N. fr. Presse ogłosiła wczoraj treść protokołów konferencyjnych, utrzymując, iż protokóły te pochodzą z ministerstwa angielskiego; przypiski jednak, umieszczone w toku streszczenia wskazywały wybitnie na źródło tureckie i wiarogodność całego aktu podawały w podejrzenie. Więcéj wiarogodnemi wydają się nam protokóły, jakie zaczyna ogłaszać *Augsb. Allg. Ztg.* Wprawdzie akta te stanowią już tylko materyał historyczny, zawierają one jednak kilka ciekawych szczegółów, idąc więc za tokiem myśli, podajemy je w streszczeniu:

Protokół pierwszego posiedzenia z 23go grudnia 1876 r.

Naprzód odczytano listę reprezentantów mocarstw, którzy złożyli swe pisma wierzytelne, a te dołączono do aktów konferencyi. Przewodnictwo oddano Sawfetowi baszy, który w krótkiéj a zręcznéj mowie podziękował za ten zaszczyt. Następnie przedstawił przewodniczący na sekretarza konferencyi Aleksandra effendego Karatheodorego i Mustehara, którym mieli być przydani Serkis effendy i Karol Mony.

Po tem zabrał głos Sawfet basza i odczytał długie *exposé* o stosunku Porty do powstania, do wojny z Serbią i Czarnogórą, do powstania bułgarskiego, do usiłowań pacyfikacyjnych mocarstw i obecnéj konferencyi. *Exposé* to zaczyna się powstaniem w Hercegowinie, uważa pierwszy wybuch w Newesinje za wypadek nie nieznaczący, wywołany przez zbiegów, którym w skutek interwencyi księcia czarnogórskiego dozwolono powrotu do kraju. Łatwą była rzeczą zgnieść siłą powstanie, zaraz w jego początku, atoli Porta unikając rozlewu krwi, starała się porozumieć z powstańcami. I to porozumienie łatwo można było osiągnąć, gdyby obce żywioły i obcy wpływ nie były ciągle podniecały powstania na nowo i gdyby mu nie przyszła z pomocą formalna konspiracya. Wiadomem jest, że powstanie w Hercegowinie utrzymywać się mogło, tylko w skutek poparcia ze strony Serbii i Czarnogóry, powstańcy pobici w każdéj potyczce, zbierali się mimo to znów w oddziały po za linią demarkacyjną obu księstw. Bandy powstańcze, wpędzone w jakimś punkcie do Serbii lub Czarnogóry, pojawiały się za kilka dni znów na innym miejscu i napadały sąsiednie dystrykta. Bośni i Hercegowiny, a za każdym razem łączyła się z niemi wielka liczba Serbów, Dalmatyńców i Czarnogórców. Podczas tych niepokojów rząd cesarski kilkakrotnie podnosił głos, aby zbłąkanych sprowadzić na drogę obowiązku, przyobiecywał zaradzenie złemu, z którego zarzuty podnoszono i zapowiadał obszerne reformy. Umiano jednak zawsze obudzić nieufność w te przyrzeczenia, tak, że pozostały bez skutku dzięki sprzysiężeniu, które wymierzone przeciw bezpieczeństwu państwa ottomańskiego, stara się podtrzymywać wojnę domową.

W tem sprzysiężeniu widzi Sawfet basza związek przyczynowy powstania w Hercegowinie i wszystkich późniejszych wypadków i mówi daléj:

„Ponieważ walka wśród takich okoliczności toczyła się daléj, c. k. rząd Austro-Węgier wziął inicyatywę, aby zaproponować pewne reformy dla prowincyj powstałych; te propozycye nie były tego rodzaju iżby mogły spowodować zasadniczy opór ze strony Porty, ponieważ ujęte były w zakres instytucyi, które Porta dobrowolnie chciała zastosować do organizacyi administracyjnéj pomienionych prowincyj. Pomimo to rząd cesarski zwleka z przyjęciem ich w téj formie, jak były zrobione odpowiadając, że według jego zapatrywania system ten ustępstw na rzecz poddanych zbuntowanych sprzeciwia się celowi stłumienia buntu, owszem nadaje mu nowe siły i na nowo go zapala; że w końcu obawiać się można, iż powstańcy widzieliby w tym kroku, który zresztą wobec kosmopolitycznych przywódców powstania pozostałby bez skutku, tylko nowy dowód sympatyi, wzmacniającéj w tem, aby pozostali na obranéj drodze oporu. Gdy atoli pomimo tych zarzutów, których słuszność późniejsze wypadki aż nadto potwierdziły, większość mocarstw sprzymierzonych obstawała przy tem, że proponowane środki są odpowiednie, wówczas Porta przyjęła propozycye hr. Andrassego, które sankcyonowane zostały przez *irade* cesarskie i stały się w ten sposób ustawą państwa.“

Exposé przechodzi daléj do rozbicia się tych usiłowań pacyfikacyjnych, przypisuje takowe nie niedbalstwu władz tureckich, które dozwalały, iż dzień za dniem upływał, a dane przyrzeczenia nie spełniały się, lecz „powszechnemu sprzysiężeniu.“ i tym śmiałym zwrotem przechodzi do powstania bułgarskiego, które również było wynikiem zorganizowanego spisku. Ruch bułgarski miał na celu ogólną rzeź muzułmanów i dla tego konieczną było rzeczą zgnieść go jak najrychléj i stanowczo. „W tem szukać należy słusznéj podstawy do ocenienia bolesnych epizodów wojny domowéj.“ Rząd turecki ubolewa nad temi pożałowania godnemi następstwami powstania bułgarskiego i robi wszelkie wysilenia, aby równocześnie z przywróceniem porządku publicznego, zagoić także rany, jakie wojna zadała.

Daléj *exposé* wspomina tylko pobieżnie o memoryale berlińskim, ponieważ ten nie był Porcie przedłożonym w formie urzędowéj, i przechodzi do wojny z Serbią i Czarnogórą, którą rozpoczęto przeciw Turcyi, bez uzasadnionego powodu i za którą odpowiedzialność spaść musi jedynie i wyłącznie na sprawców. Serbia pobita w całym szeregu potyczek zmuszoną była prosić mocarstwa o pośrednictwo, w skutek którego uzyskała zawieszenie broni.

Exposé kreśli następnie szkic nowych reform, które na zasadzie zupełnéj równości wszystkich poddanych ottomańskich, wprowadzone zostały do nowéj konstytucyi i kończy się odezwą do mocarstw, o przychylne poparcie w tym nowym ruchu reformatorskim.

Margr. Salisbury jest zdania, że konferencya nie ma się zastanawiać nad wypadkami przeszłemi, a w szczególności nad zajściami w Bułgaryi.

Jenerał Ignatiew podziela to zdanie, nie chce obudzać przykrych wspomnień i mniema, że wiele dałoby się zarzucić przedstawieniu pełnomocnika tureckiego.

Hr. Zichy zgadza się z pełnomocnikiem Rosyi i Anglii i wnosi, aby udzielić głosu hr. Chaudordy, który ma sobie poruczone przedstawić zapatrywania kolegów.

Hr. Chaudordy poprzedziwszy je krótkiem przemówieniem, składa propozycye umówione na przedkonferencyi i zaleca je pełnomocnikom tureckim do zbadania z prośbą, aby wkrótkim czasie zdanie swoje, co do tych projektów objawili.

Pełnomocnicy sześciu mocarstw wyrażają wspólne życzenie, aby odpowiedź nastąpiło jak najrychléj, ponieważ zawieszenie broni upływa z dniem 1 stycznia.

Jen. Ignatiew proponuje przedłużenie zawieszenia broni o dni 14

Edhem baszcza zapytuje czy do propozycyi tej dodano także motywa.

Hr. Chaudordy robi uwagę, że dawniejsze depesze mocarstw zawierają już motywa; hr. Zichy zaś przypomina, że motywa obszernie są wyłuszczone w nocie hr. Andrassego z 30go grudnia 1875 roku Pełnomocnik włoski widzi dostateczne motywa w teraźniejszem położeniu powszechnem.

W téj chwili dały się słyszeć salwy działowe.

Sawfet basza oświadcza, że salwy te oznaczają ogłoszenie konstytucyi ottomańskiéj. „W téj chwili spełnia się akt wielki; zmienia on formę rządu, trwającą od sześciu wieków. Konstytucya, którą Sułtan obdarzył swoje państwo jest ogłoszoną. Rozpoczyna ona nową erę szczęścia i dobrobytu dla jego ludów.“

Pełnomocnicy wskazują, że idzie tu przedewszystkiem o utrzymanie pokoju i że najprzód trzeba się o to postarać, aby konstytucya mogła wydać pomyślne skutki.

Protokół drugiego posiedzenia z d. 28 grudnia 1876

Drugie posiedzenie zajmowało się po dłuższéj dyskusyi nad sprawdzeniem pierwszego protokółu, najprzód kwestyą zawieszenia broni. Zgodzono się w końcu przedłużyć rozejm do 1go marca 1877, czyli ściśle do północy ostatniego lutego. O uchwale téj zawiadomiono natchmiast w. wezyra, a jen. Ignatiew, jako dziekan ciała dyplomatycznego, zatelegrafował do książąt: czarnogórskiego i serbskiego, donosząc o uchwale.

Sawfet basza miał potem następującą mowę do pełnomocników: Reprezentanci Turcyi poczytali sobie za obowiązek zbadać z całą uwagą elaborat, przydzielony im na przeszłem posiedzeniu. Mogą oni dziś udzielić konferencyi w związku swe myśli, jakie w nich obudziło to badanie, zastrzegając sobie powrócić jeszcze później do rozmaitych punktów, których szczegółowego rozbioru chcą w téj chwili uniknąć.

Sądząc z umowy zawartéj między mocarstwami przychodzi się do przekonania, że zamiarem było zwołać konferencyę na zasadzie utrzymania nietykalności i niezawisłości państwa; że co się tyczy Serbii i Czarnogóry ma być utrzymanie *status quo ante* i że w sprawach prowincyj północnych Turcyi europejskiéj, staranie ma być ku temu zwrócone, aby nadać im taki system urządzeń lokalnych, zapomocą którego ludność miałaby prawną kontrolę nad swemi władzami miejscowemi i rękojmie przeciw ich samowoli; nakoniec, że porozumienia co do projektów hr. Andrassego miało być utrzymane.

W. Porta przyłączyła się do tego zapatrywania tem chętniéj, że takowe w zasadzie nie zdawało się jéj sprzecznem z przepisami traktatu z 1856 roku i z duchem obszernych reform, które zobowiązała się zaprowadzić w całym kraju.

Z tego stanowiska rzecz biorąc, nie mogą pełnomocnicy ottomańscy zataić, że w jednéj części elaboratu, odnoszącéj się do Serbii i Czarnogóry ze zdumieniem wyczytali propozycye nietylko odstąpienia terytoryum Czarnogórze, ale nadto odstąpienia Serbii pewnych miejscowości, które już dawniéj były przedmiotem pożądliwości rządu książęcego. Pełnomocnicy ottomańscy nie mogą tego zrozumieć, jak można propozycye te pogodzić tak z dawnemi zapewnieniami, jak i z wypadkami precedensu w téj sprawie, które okazały konieczność, aby W. Porta zabezpieczyła się szczególnie od strony Serbii przed powtórzeniem się niczem nie usprawiedliwionej napaści, jak obecna, która grozi państwu gwałtownem wstrząśnieniem pokoju.

Mocarstwa znały dobrze zapatrywania Porty w tym punkcie — zapatrywania, co do ocenienia których zdała się ona zupełnie na poczucie prawa mocarstw. Oświadczenie przywrócenia *status quo* w ogólnych wyrazach zawarte w doniesieniu J. K. Mości królowéj W. Brytanii dozwalały rządowi cesarskiemu spodziewać się, iż mocarstwa będą skłonnemi, z środków proponowanych przez W. Portę w celu zapewnienia na przyszłość pokoju te wybrać, które zdają się najlepiéj odpowiadać położeniu; pełnomocnicy ottomańscy nie mogą się jednakże powstrzymać od uwagi, że część pracy poświęcona Serbii i Czarnogórze przechodzi zupełnie zakres oczekiwania i nadziei ich rządów.

Co się tyczy organizacyi, która ma być nadaną trzem wilajetom głównéj gubernii, o których jest mowa w drugiéj części elaboratu, pełnomocnicy ottomańscy ubolewają, iż zmuszeni są analogiczne przedstawić uwagi. Obok dyspozycyj, skierowanych wprost do celu, jaki miano przed oczym, obok dyspozycyj których przyjęcie byłoby dla Porty tem łatwiejszem, iż zgadzają się zupełnie z liberalnemi zapatrywaniami rządu cesarskiego, oraz że nawet stoją daleko po za koncesyami, jakie mają być nadane wszystkim ludom państwa, na nieszczęście znajdują się także inne, które nietylko, że nie mają nic wspólnego z uchwalonym programem, lecz które zdolneby były udaremnić wszelkie usiłowania, jakieby rząd cesarski mógł zrobić chcąc je w zupełności pogodzić z moralnemi i materyalnemi wymogami nowéj konstytucyi, jak niemniéj z wymogami całego systemu rządowego, któryby się mógł utrzymać z widokami trwałości i postępu. Pod dyspozycyami do których się to odnosi, rozumią pełnomocnicy ottomańscy następujące ustanowienie komisyi międzynarodowéj, zaprowadzenie obcego korpusu żandarmeryi, lokowanie wojska w twierdzach, sposób mianowania gabernatorów, proponowany podział administracyjny, dyspozycye co do finansów i sprawiedliwości, przeniesienie kolonii Czerkiesów do Azyi itd. Przejęty gorącem życzeniem zrobienia wszystkiego, coby mogło zabezpieczyć pokój i pomyślność tych prowincyj, rząd cesarski z całą gotowością przyjmie każdy projekt, któryby był zdolnym przyczynić się do takiego rezultatu. Ale nie może dopuścić stanowczo żadnych kombinacyj, zdążających, jak jest o tem silnie przekonanym, do sprowadzenia zupełnie nowego stanu, któryby wzburzył umysły w całym kraju, zaalarmował ludność, zawikłał aparat administracyjny wywołał i uwiecznił namiętne walki i starcia. Ze względu na przeważające argumenta i gdy do tego pomieniony elaborat wyzywa, uważali pełnomocnicy ottomańscy już przy pierwszem czytaniu za obowiązek zwrócić uwagę konferencyi na punkta przez siebie wskazane, które się streścić dadzą w tym kierunku, czy zdaniem pełnomocników mocarstw, nie byłoby słuszniéj liczyć się ze ścieśnieniami, które jednozgodnie uznano za prowadzące do celu, do którego wspólnie dążyć mamy.“

Jen. Ignatiew robi ze swéj swéj strony uwagę, że Serbia poddaje się zupełnie zapatrywaniom mocarstw i że mocarstwa wcale nie kwestyonują nietykalności Porty. Co się tyczy sprostowania granic Czarnogóry, to „zdaje się mu rzeczą naturalną, aby konferencya zajęła się położeniem pewnych z Czarnogórą graniczących dystryktów, które nawet w urzędowym roczniku państwa tureckiego, przytoczone są pod nazwą: dystrykta zbuntowane. Książę czarnogórski wykonywa nad temi dystryktami *de facto* całą realną władzę, korzystnem więc będzie, jeśli się tę władzę zamieni także na odpowiedzialną.“ W Serbii jest zamiar zachowania *status quo*; atoli chcielibyśmy przecież raz widzieć rozwiązane pewne sporne kwestye, wiecznie powtarzające się co do posiadania wysp na Drinie.

— Dzienniki rosyjskie niecierpliwią się niezmiernie usposobieniem obecnem prasy europejskiej, która zastanawia się dziś wyłącznie nad tem, jak sobie postąpi Rosya wobec trudności, spowodowanych bezskutecznem rozwiązaniem konferencyj konstantynopolitańskich, niezwracając bynajmniej uwagi na to, jaką postawę przybiorą inne mocarstwa europejskie, zdaniem dzienników rosyjskich — w równej mierze

Artykuły
Dr. T. Lustig w Mysłowicach, – o tychże publikowane
w
Myslowitzer Grenzbote
z lat 1868 z. seq.

Glatz.

Glatz
Kunzendorf
Kamitz
Ullersdorf
Wilhelmsthal
Neuwalde
Ullersdorf
Wilhelmsthal
Neuwalde
Kunzendorf
Kamitz
Glatz
Ullersdorf
Wilhelmsthal
Neuwalde
Kunzendorf
Kamitz
Glatz

IX.

Gegenüberstellung der Zustände in Myslowitz kurz vor und nach Eintritt der preußischen Herrschaft.

Von Dr. Lustig in Myslowitz.

Bei Bearbeitung der Geschichte von Myslowitz und dem damit verbundenen Quellenstudium hat sich mir die Ueberzeugung recht lebhaft aufgedrängt, daß es nicht das Genie und das Glück Friedrich des Gr. allein gewesen, welches ihn einen Angriffskrieg gegen das weit mächtigere Oestreich wiederholt führen und schließlich das schwer eroberte Schlesien bleibend behaupten ließ, sondern daß zum großem Theil die uralten soliden Institutionen des brandenburger, ursprünglich doch nur sehr kleinen, aber meistentheils sehr gut regierten Ländchens, die Mittel zu so bedeutenden Erfolgen boten. Eine Gegenüberstellung der hiesigen Zustände kurz vor und nach Eintritt der preuß. Herrschaft wird es klar machen, wie sehr Oestreich in dieser Beziehung schon damals gegen Preußen im Rückstande war, und wie sehr dasjenige Wirken der Staatsgewalt, das man Regierung nennt, sich in Oestreich sozusagen noch in der Kindheit befand, als es in Preußen schon zu männlicher Reife gelangt war.

Erwiesenermaßen war Myslowitz 1379 schon Stadt und hat, soweit die Nachrichten zurückreichen, stets eine demokratische Verfassung gehabt. An der Spitze der Verwaltung befand sich (1576) ein Rath, unter dessen 4 Mitgliedern das Bürgermeisteramt vierteljährlich wechselte. Neben ihm fungirte als zweite Behörde in der Stadt der Erbvogt mit seiner „Bank" (ławica), d. i. mit seinen Beisitzern (ławniki Schöffen, scabini), die ge-

wöhnlich Geschworene genannt werden, und deren Zahl in älterer Zeit (1590) 2 — 3 gewesen zu sein scheint. Die Thätigkeit des Erbvogts, an dessen Stelle in der 1. Hälfte des 17. Jahrhunderts — in Bendzin schon in der 2. Hälfte des 16. Jahrhunderts — der Landvogt bemerkbar wird, erstreckte sich über den Kreis derjenigen Gegenstände, die heutzutage der Polizei zufallen. Unter seiner Aufsicht stand das Gefängnißwesen, auch hatte er einen wesentlichen, wo nicht den hauptsächlichsten Antheil an der Criminaljustiz [1]). Die Geschworenen waren ihm untergeordnet. Sie hatten eine doppelte Bestimmung, indem sie, wie erwähnt, Beisitzer des Erbvogtes, später des Landvogtes waren, dem Rathe aber als Sachverständige nach allen möglichen Richtungen hin dienten. Sie wurden von demselben mit Ausführung von Bauten, Vermessungen, Schätzungen, Leichenbesichtigungen, Beurtheilung von Verletzungen u. s. f. beauftragt. Die Amtsdauer war bei den Rathsmitgliedern jedenfalls 1 Jahr, beim Landvogt unbestimmt, denn die Landvögte fungiren meistentheils mehrere Jahre. Das Gleiche scheint auch bei den Geschworenen der Fall gewesen zu sein. Die Wahl erfolgte durch die Gemeinde, die Bestätigung — wenigstens war es in der 2. Hälfte des 17. Jahrh. der Fall — durch die Grundherrschaft. Meistens finden die Sitzungen beider Behörden gemeinschaftlich statt; in der 2. Hälfte des 17. Jahrh. nehmen die Geschworenen, auch ohne den Landvogt, immer an den Sitzungen Theil.

Die Bevölkerung wie ihre Sprache war durchaus polnisch.

Die Bestimmung der genannten Behörden war die Regierung der Stadt im weitesten Sinne des Wortes, denn sie übten die Gerichtsbarkeit in ihrer höchsten Potenz, d. h. über Leben und Tod, aus, verwalteten die Polizei im Orte, sorgten für Schule, Kirche, Armenwesen, für Schutz der Stadt, Gefangenenwesen, kurz es gab fast keinerlei Verwaltungszweig, der nicht in den Händen der städtischen Behörden lag. Die Stadt bildete einen kleinen Freistaat (rzecz pospolita), wie sie sich oft nennt. Es fehlen zwar Nachrichten darüber, ob dieses heutzutage den Städten, wiewohl in engeren Grenzen, durch die Städteordnung wieder verliehene, sich sehr bewährende selfgovernement, auch hier gute Früchte getragen, doch ist nicht zu zweifeln, daß dies so lange der Fall war, als nicht die Eifer-

[1]) Vereinszeitschrift X, 213.

sucht des gesetzlicher Ordnung vielfach abgeneigten Adels dadurch geweckt wurde und er es für vortheilhaft erachtete, den Städten ihre Privilegien nach Möglichkeit zu schmälern und für sich auszunutzen.

Durch den Einfluß der Grundherrschaft, die eine Art Aufsichtsrecht führte, dessen ursprüngliches, jedenfalls nur geringes Maß nicht bekannt ist, namentlich der Mieroszowski's, unter denen Christoph während einer vieljährigen Besitzzeit einen großen Theil der 1617 getheilten, später sehr zersplitterten, ehemaligen großen Herrschaft M. an sich brachte und 1678 ein Majorat daraus bildete, sank die Selbständigkeit der Stadtbehörden ungemein, und unter Johann Christoph, dem Besitzer des Majorats, zur Zeit der Besitzergreifung Schlesiens durch Fr. d. Gr., waren die Stadtbehörden zu reinen Werkzeugen des Grundherrn herabgewürdigt, was den gänzlichen Verfall des wehrlosen Städtchens zur Folge hatte.

Wenn nun solcher Weise die Stadt für alle ihre Bedürfnisse vom geringsten bis zum größten selbst Sorge trug, was hatte dann die Regierung noch zu thun? Die Antwort ist einfach: sie zog ihre Steuern, Proviantlieferungen ein, nahm die ihr gestellten Recruten oder schon ausgerüsteten Mannschaften in Empfang und kümmerte sich um die Stadt nur soweit, als sie diese Angelegenheiten interessirten, in der Stadt befand sich daher auch nur ein einziger kaiserlicher Beamter, der Einnehmer des Grenzzollamts, dessen die Nachrichten 1642 das 1. Mal erwähnen. In den Patenten, so hießen die von Zeit zu Zeit hierher gelangenden, in böhmischer Sprache abgefaßten amtlichen Bekanntmachungen, sind die das Abgabenwesen betreffenden Verordnungen stereotyp, andere dagegen sehr sparsam. Am häufigsten wiederholen sich noch die Verordnungen wegen abzuhaltenden Dankgebetes bei der Geburt eines Erzherzogs oder einer Erzherzogin, sowie das Verbot von Lustbarkeiten und Tanzmusiken bei einem Todesfall in der kaiserlichen Familie. Ein Patent vom 5. Novbr. 1678 enthält 4 Punkte, deren erster die Proviantlieferungen bespricht, der 2. eine Mahnung bezüglich der abzuführenden verschiedenen Steuern enthält, der 3. vor der in Polen herrschenden Pest und deren Einschleppung warnt, der 4. den Beitrag zu den Privatausgaben des pleßer Ländchens festsetzt. Myslowitz stand nämlich unter der freistandesherrlichen Regierung in Pleß, welche die Patente nach Anweisung des Königl. böhmischen Oberamtes in Breslau erließ, da Schlesien zu Böhmen und mit diesem

(seit 1526) zu Oestreich gehörte. Pleß bildete auch eine Instanz in Streitigkeiten zwischen der Bürgerschaft und dem Gutsherrn. Daß eine Appellation an das Oberamt in Breslau oder gar an den Kaiser selbst vorgekommen wäre, eines solchen Falles thun die hiesigen Schriften nie Erwähnung.

Um zu zeigen, wie das östreichische Regierungswesen sich kurz vor Eintritt der preuß. Herrschaft noch auf der ebenbezeichneten Stufe befand, wird folgendes Patent mitgetheilt: (Aus dem Böhmischen.)

„Patent, präsentirt am 23. (Januar) im J. 1732.

Wir entbieten den Landesständen Unserer freien Herrschaft Pleß Unseren Gnädigen Gruß und alles Gute.

Wohlgeborene, Ehrsame, Achtbare, Unsere Geliebte.

Weil pro termino der heil. Agnes des laufenden Jahres 1732 150 Gulden auf Militärbedarf auf Grund der Currende sub A ausgeschrieben sind, aus Unserer diesseitigen Herrschaft das Contingent, nämlich 2267 Guld. 50 Kr. beträgt und dieser bezeichnete Termin sich nähert, daher legen wir die Subrepartition sub B zu dem Zwecke bei, damit jeder seine Schuldigkeit wahrnehmen und in der zugemessenen Zeit zur Vermeidung der Execution ausführen kann.

Zum 2. machen wir auch bekannt, bezügl. einer andern Currende sub C, in welcher Weise die in's hiesige Land zur Einquartierung bestimmten Regimenter auseinandergelegt werden sollen.

Zum 3. auf Antrag des schles. Fiscals tit. Anton Ignaz Felbiger wird die Herstellung der Wege und Landstraßen, ebenso der Brücken unaufschiebbar unter Verfall in die ausgesetzte Strafe strengstens anempfohlen und wie in diesem Maße in Hinkunft vierteljährlich von den Behörden und Regierungen an das Hochlöbliche Königl. Oberamt Berichte abgesandt werden sollen, das Alles werdet Ihr des Weiteren aus der Currende sub D. entnehmen, daß auch in die bekannte Strafe von 100 Ducaten keiner verfallen möchte, daher empfehlen wir gnädig, so auch nachdrücklich, ihr möget alle Wege, Landstraßen und Brücken auf euren Gütern ohne jeglichen Verzug gehörig herstellen lassen.

Zum 4. geben wir euch zu wissen, was für gedruckte Patente das Hochlöbl. Königl. Oberamt sub E rücksichtlich der im türkischen Reiche und dem venetianischen Dalmatien grassirenden Seuche unter Beifügung eines Receptes, welches bei der im Reiche grassirenden Viehkrankheit bewährt gefunden worden, bekannt zu machen nöthig befunden, weshalb wir nämlich ferner befehlen, ihr möget, vorzüglich aus Polen, auf euren Grund keine Zigeuner und verdächtige Juden und solche Waaren, durch welche das contagium in's Land eingeschleppt werden könnte, nicht durchlassen, insbesondere sorgsame Achtung darauf

haben, und in diesem Maße alle Vorsicht anwenden, wie ihr auch fragliches Medicament, so lange noch irgendwo Hornvieh fallen sollte, anwenden möchtet.

Zuletzt legen wir diesem Patent bei einen Auszug der Abgabenreste sub F, wie viel ein jeder (Gutsbesitzer) mit seinen Unterthanen zur Landeskasse (in Pleß) bis Ende des verflossenen Jahres 1731 restirt mit der hinzukünftigen Weisung, ihr möget die Reste, welche den in das diesseitige Land einmarschirten Regimentern angewiesen sind und unaufschiebbar bezahlt werden müssen, ohne jede Zögerung zu Händen des angesetzten Einnehmers absenden und die militärische Exekution und meinen scharfen Befehl nicht abwarten.

Dies alles zur Sache. —

Gegeben auf dem Plesser Schlosse am 16. Jan. 1732."

Wie ganz anders gestalteten sich diese Verhältnisse nach Eintritt der preuß. Herrschaft. An die Stelle der freistandesherrlichen Regierung trat als Bevollmächtigter der Staatsregierung der Landrath, damals Graf Solms, des neu gebildeten Plesser Kreises, zu dem auch M. gehörte und der ungefähr das Gebiet der damaligen Herrschaft Pleß, lateinisch immer „dominium Plessnense" [1]) genannt, umfaßte. Der Landrath war von jetzt ab das vermittelnde Organ zwischen Staatsregierung, damals die Kriegs- und Domainen-Kammer in Breslau, und der Kommune. Er hatte für richtige Ausführung der Königlichen Verordnungen zu sorgen und war der nächste Vorgesetzte des hiesigen Magistrats. Von ihm konnte die Stadt den bis dahin vergeblich gesuchten Schutz gegen die Uebergriffe des Grundherrn, wie überhaupt jeden möglichen Beistand erwarten. Zur Veranschaulichung des Unterschiedes zwischen den österreichischen Patenten und den preuß. Verordnungen die mit Beginn des J. 1743 in deutscher Sprache hierher gelangten, hier aber nur in polnischer Sprache auszugsweise vorhanden sind, werden die ersten preuß. Patente — welche Benennung hier noch gebraucht wird — obgleich wahrscheinlich schon jetzt, wie es später der Fall war, die amtlichen Bekanntmachungen Currenden hießen — nachstehend mitgetheilt:

„Patent, präsentirt den 23. Febr. im J. 1743.

A. Wem Unrecht geschehen, der möge sich an's Oberamt (jedenfalls ist die an seine Stelle getretene Kriegs- und Domainen-Kammer gemeint) oder an das Breslauer Consistorium (?) wenden.

---

[1]) Vereinszeitschrift IX. 77.

B. Man verlangt von der Herrschaft Pleß 60 Rekruten, gesunde Leute im Alter von 17—35 J. nach beigegebenem Maß.

3. Wer an Se. Majestät den König in irgend einer Angelegenheit eine Bittschrift einreichen will, soll Datum und Jahr, seinen Wohnort und Character, Beinamen und Vornamen angeben.

4. Der ausgeschriebene Beitrag pro re fortificatoria soll nach Abzug dessen, was schon darauf bezahlt worden, binnen 8 Tagen bei Vermeidung der Execution gezahlt werden.

5. Zu diesem Zwecke wird eine Aufstellung aller Abgabenreste und der domesticalia (?) bekannt gemacht, damit jeder, der sich darin (in der Aufstellung) überbürdet glaubt, in der Plesser Landeskasse reclamirt.

Auf dem Plesser Schlosse."

„Patent, präsentirt in Mysl. den 20. April 1743.

Auf Befehl Sr. Majestät des Königs von Preußen ꝛc.

1. betrifft 2 neuverliehene Jahrmärkte der Hauptstadt Schlesiens, Breslau.

2. Gespinstordnung in Preußisch-Schlesien.

3. enthält die, fremden Handwerkern und Fabrikanten ertheilten Freiheiten, die sich in Schlesien niederlassen wollen.

4. Scharfes Verbot des Schießens bei Hochzeiten oder andern Lustbarkeiten auf Dörfern, wo die Dächer gewöhnlich mit Stroh gedeckt sind.

5. Kartell oder Uebereinkommen zwischen Sr. Majestät dem König von Preußen, unserem allgeliebtesten Herrn, und dem Kurfürsten von Baiern, betreffend die gegenseitige Auslieferung der Deserteure.

6. die den Schwenkfeldianern ertheilte Freiheit, sich in Preußen niederzulassen."

„Im J. 1743 d. 13. Juni präsentirtes deutsches Patent Sr. Maj. des Königs, aus welchem die einzelnen Punkte polnisch ausgeschrieben worden."

1. Niemand soll mit Galmei handeln, bei Strafe von 2000 Ducaten.

2. Es soll kein Getreide nach Polen verkauft werden, auch nicht auf die Seite (Land) der Königin (von Ungarn, Maria Theresia).

3. Daß erkranktes Vieh weit von der Straße vergraben werde.

4. Keinem Offizier soll Vorspann gegeben werden, der nicht einen Breslauer Paß hat."

„Patent, präs. den 24. Juni 1743.

1. Das Salz soll bei Strafe nur in den königlichen Niederlagen genommen werden.

2. Wer von Handwerkern oder sonstigen Arbeitern nach Glogau gehen will, kann sich an einem gewissen Orte anbauen und wird 10 Jahre Freiheit genießen. Der Ort soll Neustadt heißen.

3. Wer einen Deserteur erblickt, soll ihn gefangen nehmen. Alle 4 Wochen soll hierüber berichtet werden.

4. Tuchmacher, welche anstatt des Handwerks Kaufmannschaft treiben, sollen vollkommen auslernen.

5. Wer in der Wiener Lotterie ein Kapital hat, soll sich binnen 8 Tagen beim Grafen Solms melden.

6. Wer nach Polen auswandern will, soll sich beim Grafen Solms melden.

7. Jeder soll, soweit seine Grundstücke reichen, die Wege bessern.

8. Wer wahrnimmt, daß Leute in das Land der Königin (Maria Theresia) auswandern, soll dies zur Anzeige bringen."

Die angeführten Patente reichen hin, um deren große Verschiedenheit von den österreichischen darzuthun. Während dort das Abgabenwesen die Hauptrolle spielt, andere Verordnungen, für deren richtige Ausführung Niemand verantwortlich ist, nebenhergehen, spricht hier nur das erste Patent von Abgaben-Resten, in den folgenden, hier angeführten kommt dieser Gegenstand gar nicht, sonst aber nur selten vor, weil die richtige Abführung der Steuern als selbstverständlich betrachtet wird. Dagegen lassen sich die andern Punkte sehr speciell auf die Verwaltung ein und hierin liegt der große Unterschied zwischen den früheren österreich. und dem jetzigen preuß. Verwaltungswesen, oder der Regierung. Zunächst ist der Landrath dazu bestimmt, für die pünktliche Ausführung Sorge zu tragen, und daß dies wirklich geschah, werden wir weiter unten mehrfach wahrzunehmen Gelegenheit haben.

Wenn die preuß. Herrschaft, die am hiesigen Orte, wahrscheinlich in ganz Schlesien, erst mit Anfange des J. 1745 recht in Kraft tritt, sich mit der Verordnung einführt: Wem Unrecht geschehen u. s. f., wie sie dies an der Spitze ihres ersten Patents in dem neu erworbenen Lande thut, so wird wahrscheinlich jeder Eroberer gleiche oder ähnliche Mittel anwenden, um die Sympathieen der neuen Unterthanen zu gewinnen, man läßt es jedoch in der Regel bei der Aufforderung bewenden und giebt sich selten die Mühe etwaige Klagen wirklich, wie dies hier geschah, zu beseitigen. In Folge eingereichter 15 Beschwerdepunkte gegen den Grundherrn ist vom Landrath Solms „mit vieler Mühe" am 2. Febr. 1744 ein Vergleich zu Stande gebracht, und am 17. März von der Bresl. Kriegs- und Domainen-Kammer bestätigt worden, der noch bis in die 50er Jahre dieses Jahrhunderts Geltung hatte und erst durch die in den 40er und

50er Jahren erfolgte Ablösung der Holzservitut seine Wirksamkeit verlor, man sieht also, daß die Arbeit keine oberflächliche war, die sich nur vorübergehender Wirkung erfreut hätte. Fiel jener Vergleich, der hier unter dem Namen „Complanation" als ein Palladium betrachtet wurde, für die Stadt auch lange nicht so günstig aus, als man es gewünscht hatte, so bildete er doch eine Grundlage für die Gerechtsamen der Bürger, an welcher es bis dahin gemangelt hat, weil über kein einziges Recht mehr eine Urkunde vorhanden war.

Am 14. November hat die Regierung eine Nachweisung der städtischen Behörden verlangt und es wird der Bürgermeister, der Landvogt, 2 Rathmänner, 3 Geschworene, noch eine Person, wahrscheinlich der Instigator (öffentlicher Ankläger, Staatsanwalt)[1]), und der Stadtschreiber genannt. Wie trostlos aber sieht es mit dem hiesigen Handwerkerstande aus, der nach einer ebenfalls für die Behörde bestimmten Nachweisung vom 14. März 1744 nur besteht aus: 2 Tuchmachern, 2 Schuhmachern, 1 Schneider und 1 Kürschner. Unter dem 10. Juli 1744 wird eine Nachweisung der hier existirenden Juden gegeben. Von den hier wohnenden 5 Familien repräsentiren 3 den hiesigen, aber so kümmerlichen Kaufmannsstand, daß man versucht ist an der Richtigkeit der über denselben gemachten Angaben zu zweifeln. In einem Patent vom 17. Dezember 1743 wird der Vertreter des neugegründeten Physicats, Dr. Hausleutner in Pleß, den Kreisinsassen empfohlen, „wer ihn brauchen möchte." Es folgen außerdem noch medicinisch-polizeiliche Anordnungen — alles Einzelheiten, um welche sich die frühere Regierung nie gekümmert hat.

Zur Hebung des sehr gesunkenen Städtchens werden demselben verliehen:

1) durch Kammerrescript vom 10. Juli 1714 ein Viehmarkt, desgl. durch Kammerrescript vom 10. October 1716 3 Viehmärkte, nachdem die Stadt zu den seit ältesten Zeiten hier bestandenen 3 Jahrmärkten 4 neue erhalten hatte.

Die Regelung der Beziehungen zur Grundherrschaft, die Unterstützung, welche durch die allgemeinen Verordnungen auch dem hiesigen Gewerbe

[1]) Gesch. v. Mysl. S. 349.

zu gute kam, die Besserung der Erwerbsquellen durch Verleihung der Jahrmärkte und dergl. mußten eine Hebung des Wohlstandes zur Folge haben, wenn nicht der auf dem Fuße folgende 2. schlesische Krieg eine Unterbrechung ihrer wohlthätigen Wirkungen verursacht hätte. Schon am 28. Oktober 1741 erscheint wieder ein Patent der Königin Maria Theresia, in welchem sich, nebenbei bemerkt, ein unverkennbar warmes Interesse für das frühere Herrscherhaus kundgiebt; es lautet:

„Gedrucktes Patent Ihrer Majestät der Frau Maria Theresia, der Königin, unserer, unser Aller von Gottes Gnaden, allergnädigsten Herrin, in welchem sie ihren Schutz verspricht uns Allen, Ihren Unterthanen, doch konnte sie unter dem Einfluß verschiedener Drangsale uns mit ihrer unerschöpften Gnade nicht beschützen, aber jetzt sollen wir unter Gottes Beistand die Hoffnung auf ihre Gnade festhalten ꝛc." Sehr trocken dagegen heißt es in einem Patentauszug vom 21. Juli 1744, die Steuern möchten so wie zu Zeiten des preußischen Königs gezahlt werden und die Accise „jak zaprusa, wie unter dem Preußen," bestehen bleiben. Das, wie man es heut zu Tage zu nennen pflegt, „stramme preußische Regiment" mag, obschon seine Tüchtigkeit anerkannt wurde, nicht gefallen haben, nächstdem daß eine Anhänglichkeit an das frühere Herrscherhaus in neu eroberten Ländern in höherem oder geringerem Grade überall angetroffen wird.

Trotz dieser durch den 2. schlesischen Krieg eingetretenen Störung bemerken wir doch in der Zunahme des hiesigen Handwerkerstandes, der 1747 schon 11, 1749 außer den Bäckern 15 Meister zählt, eine lediglich auf Rechnung der preußischen Regierung zu setzende Hebung des Städtchens.

Aus der Zeit des 7jährigen Krieges sind nur sparsame Nachrichten vorhanden, denen zufolge noch 1762 Steuern an den Freind gezahlt wurden, der Druck der feindlichen Occupation also noch auf dem Städtchen lastete.

In die Zeit des 7jährigen Krieges fällt auch der sehr wichtige Waldprozeß, den M. 9 Jahre lang gegen die Grundherrschaft mit ungünstigem Erfolge geführt hat; endlich wurde es am 31. Mai 1758 von einer verheerenden Feuersbrunst heimgesucht — Calamitäten, die seinen völligen Ruin herbeiführen mußten. Nichtsdestoweniger finden sich im Abgaben-

register von 1761 80 Contribuenten, jedenfalls weit mehr als bei Eintritt der preußischen Occupation, den Propst mit eingeschlossen, unter der 81. Nummer stehen die propsteilichen Unterthanen, ihre Zahl jedoch nicht angegeben; neu hinzugekommen sind 9. Es waren also die ungünstigsten äußeren Verhältnisse nicht im Stande, die Wirkungen der guten Regierung ganz zu entkräften und den Zuwachs der Einwohnerschaft zu verhindern.

Man würde irren, wollte man glauben, daß Friedrich d. Gr., nachdem er durch dreimaligen Krieg sich im Besitz von Schlesien hinlänglich befestigt hatte, nichts weiter that, um das Land seiner Monarchie zu assimiliren, im Gegentheil entwickelten die Behörden jetzt wenn möglich eine noch größere Thätigkeit. Alle Verwaltungszweige wurden einer weiteren Verbesserung unterworfen, wie namentlich die städtische Verwaltung, Justiz- und Unterrichtswesen. Alle 3 Jahre mußte ein Etat aufgestellt und der Kriegs- und Domainenkammer zur Bestätigung eingereicht werden. Die Jahresrechnungen wurden durch einen königlichen Calculator sehr eingehend im Beisein der Deputirten geprüft. Letztere bildeten eine den Stadtverordneten ähnliche, früher hier nicht gekannte Vertretung, die jedenfalls durch die neue Regierung geschaffen, in den 60er Jahren zum Vorschein kömmt. Das Handwerk, auf's Nachdrücklichste unterstützt, nahm einen außerordentlichen Aufschwung, und wenn bei Beginn der preuß. Herrschaft dessen gänzlicher Verfall constatirt worden, so haben wir jetzt Gelegenheit, sein Aufblühen zu bewundern. 1775 befinden sich hier nicht weniger als 59 Handwerker, darunter allein 12 Weber, weil die Regierung vorzugsweise bemüht war, die Leinwandfabrikation zu heben. Da Friedrich d. Gr. auch die Seidenindustrie in Schlesien einführen wollte, so mußten Maulbeerbäume angepflanzt und jährlich über deren Bestand berichtet werden. 1776 existirten hier 33 Stück. Außerdem wurde eine Baumschule angelegt und zur Beaufsichtigung ein Plantagenaufseher angestellt. Unter dem 31. Mai 1764 schreibt Landrath von Skrbenski an den Magistrat: „der Bericht wegen der Baumschule und wegen der gepflanzten Bäume ist vollkommen gutt, es ist nur dahin zu sehen, daß alles ordentlich gemacht wird. Nur muß ich noch Nachricht haben, welche Nummern und wie viel der Herr Probst und

ieder seiner Häußler, so nahmentlich aufzuführen, von denen 200 Stangen an der Nicolaier Straße übernimmt."

Es würde zu weit führen, sich über alle getroffenen Verbesserungen zu verbreiten, an den hier erwähnten soll nur gezeigt werden, wie der Regierung der unbedeutendste Gegenstand nicht entging und sie jede Gelegenheit wahrnahm, um Ordnung herzustellen und des Landes Gedeihen zu fördern. Unsterbliches Verdienst hat sich Landrath von Skrbenski, erweislich von 1749—86 im Amte, um das hiesige Städtchen erworben, dem er stets mit Rath und That väterlich beistand.

Friedrich dem Großen wird zwar keine Vorliebe für die deutsche Sprache nachgerühmt, indessen lag und liegt noch das Germanisiren im System der preuß. Regierung, sie muß es, will sie anders in den ihr untergebenen Ländern die zum Regieren erforderliche Einheit herstellen. Schon oben haben wir gesehen, daß die Patente, anstatt wie früher in böhmischer, jetzt in deutscher Sprache erschienen; der briefliche Verkehr der Behörden mit der Stadt, der unter der österreich. Regierung zu den Seltenheiten gehörte, da alles durch die Patente vermittelt wurde, fand ebenfalls in deutscher Sprache statt. Landrath Graf Solms schreibt unter dem 22. Dezember 1743, indem er dem Magistrat für die abzuschließende obenerwähnte „Complanation" den Termin anzeigt: „Als habe solches hierdurch dem Magistrat bekannt machen wollen, womit derselbe durch Deputirte vor der Commission erscheine und zugleich einen unter sich ausmache, der die Beschwerden deutsch proponiren könne." Unter dem 5. Juni 1764 rescribirt die Kriegs- und Domainen-Kammer in einer Myslowitz betreffenden Angelegenheit an den Landrath v. Skrbenski: „Uebrigens habt Ihr zukünftig denen in Pohlnischer Sprache gefaßten Beylagen Euerer Berichte sofort eine deutsche Uebersetzung beizufügen." Am 28. Juni 1766 ist von dem hiesigen „deutschen Schulmeister" die Rede und am 10. Oktober 1779 wird mit dem neuangestellten Schullehrer ein Vertrag abgeschlossen, laut welchem er in der neuerbauten Schule „in der Religion, Lesen, Schreiben und Rechnen, und absonderlich in der deutschen Sprache," unterrichten soll. Auch wurden stockdeutsche Beamte hierhergesetzt, wie sich namentlich solche unter den Grenzbeamten, damals gardes à pied und à cheval genannt,

finden. Denn daß z. B. einer derselben statt Protokoll „Brodokoll" schreibt, wird ihn als Sachsen hinlänglich characterisiren, auch verrathen die Namen Möller, Dietrich, Semper, Morretig, Hanisch, Lindner u. s. f. keine polnische Abstammung.

Trotz dieser Umstände ist M. überwiegend polnisch geblieben, bis 1844 der hier begonnene Eisenbahnbau eine Menge Deutscher nach dem Orte brachte, und wie mit einem Schlage die deutsche Sprache, selbst bei der hiesigen polnischen Bevölkerung, wenigstens dem jüngern Theil derselben, allgemein in Gebrauch kam.

Die angeführten Thatsachen werden genügen, um den Unterschied zwischen der österreichischen und preußischen Regierung darzulegen, sie werden es aber auch erklärlich machen, wie die unbedeutende Markgrafschaft Brandenburg sich nach und nach zu einer Monarchie ersten Ranges erheben und erweitern konnte.

Noch einmal sollte mir bei meinen Forschungen Gelegenheit werden, von der außerordentlichen Organisationstüchtigkeit Preußens in einem neu erworbenen Lande, Ueberzeugung zu gewinnen. Als ich nämlich, nicht ohne Mühe, die Erlaubniß erhielt, das Bendziner Archiv — wenn man einen auf dem Boden über dem Magistratsbureau liegenden Haufen alter Papiere so nennen darf — behufs Erlangung von Nachrichten über Myslowitz zu durchsuchen, lief mir ein preußisches Currendenbuch aus den ersten Jahren dieses Jahrh. in die Hände, welches in dem seit der letzten Theilung Polens (1795) preußisch gewordnen Bendzin, in gleicher Weise wie wir es oben gesehen haben, die eingehendsten Verordnungen für die mannigfachsten Verwaltungszweige enthält Ist mir auch der Zustand der Bendziner Verwaltung vor Eintritt der preußischen Herrschaft nicht bekannt, so darf doch vermuthet werden, daß in einem Lande, welches nicht ohne Mitschuld der Nation sowie ihrer Regierung seine Selbständigkeit eingebüßt, jene Verwaltung kaum sehr musterhaft gewesen sein wird, und ohne den Vorwurf der Ruhmredigkeit könnte die preußische Regierung behaupten, daß die Physiognomie dieses Landes, wenn es der Tilsiter Friede (1807) nicht bald wieder von Preußen getrennt hätte, eine andere geworden wäre, als sie heute ist.

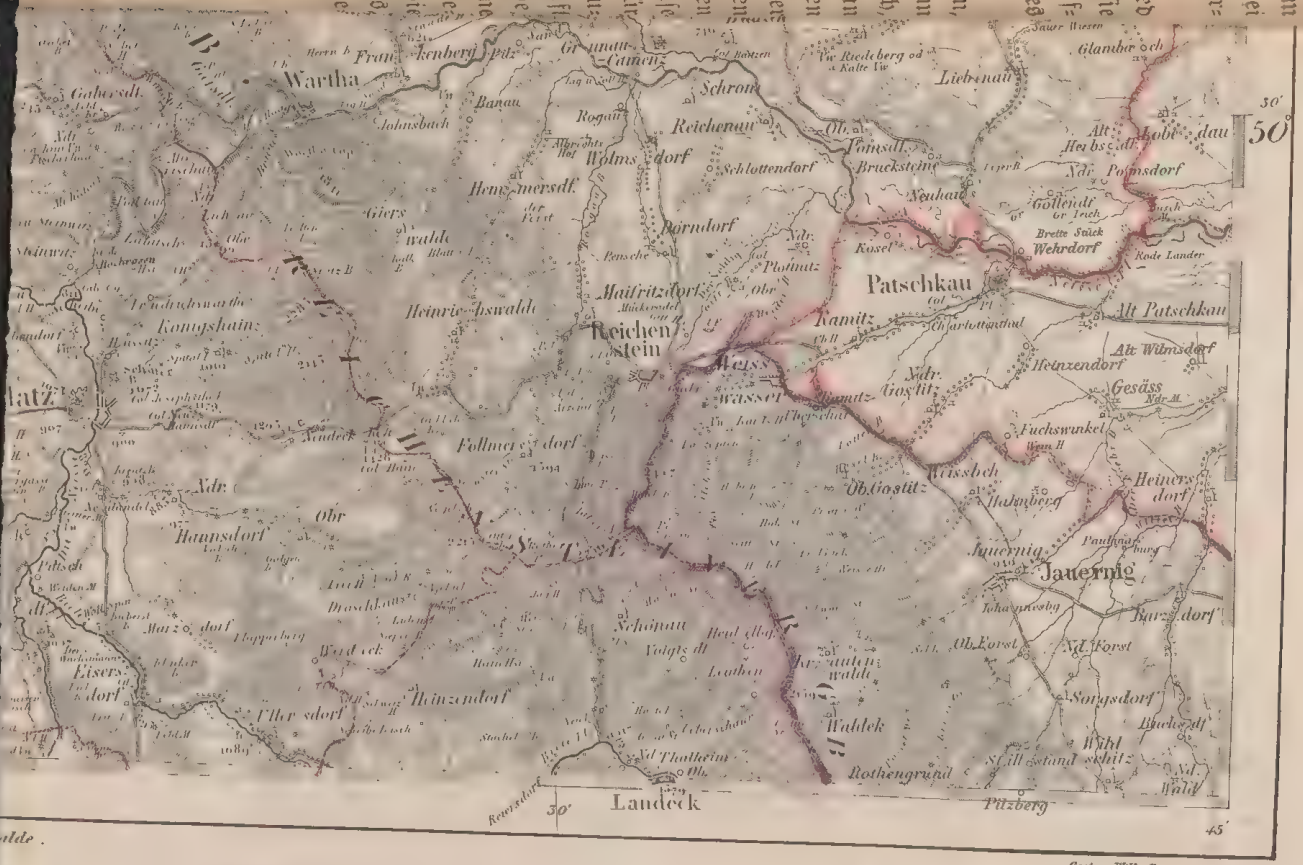

emming in Glogau.

3

Richtigstellung

Dr. J. Ludwig in seinem ausgezeichneten Werke: Geschichte der Stadt Myslowitz, pag. 311. citirt u. ergänzt nach seinem Sinn, das Denkmal der Catharina Salomo:

„C. (enbat?) Catharina Koztowna z Gorswkie Salomonowna, vidua, o. g. (omnibus gratiis) Nicol. Salamonis haeres. bonor. Mislovicen. uxor devo: tissima, quae in honorem divae Catharinae et S. annae titular. eccleae Mielovic et supra. aae suae 700 tal. p. obligat vis erect. expr. dedit 1614. p. mem. posuit pastor eccl. an. 1742."

Mit der deutschen Übersetzung:

„Hier liegt (?) Katharina geb. Koztowska von Gorswkie Salomon, Wittwe des Nicolaus Salomon, sel. Angedenkens (?) Erbherrn der Myslowitzer Güter, fromme Gattin, welche zur Ehre der heil. Katharina und der heil. Anna, der Patronin der Myslowitzer Kirche, und zu Fürbitten für ihre Seele 700 Th. durch Verbindlichkeit welche in der Stiftungsurkunde ausgedrückt ist im Jahre 1614 gegeben hat. – Zum Andenken hat errichtet der Hirt der Kirche im Jahre 1742."

Hier ist zu bemerken:

Das C ist ein G. u. bedeutet Generosa.

z Gorswkie soll heissen z Gorzkwie (Gemeint ist von Gorzkiew, auch Korzkiew) ein Dorf in Polen unweit von Krakau, das die Koztowski werden besessen haben, u. von dem sie sich vielleicht geschrieben haben.

o. g. bedeutet nicht omnibus gratiis sondern olim generosi (des seeligen Adeligen.)

in honorem divae Catharinae ... et supra. aae suae heres in honorem et in suffragium animae suae

Diese Berichtigung bezieht sich auch zur deutschen Übersetzung, mit dem Bemerken, dass pastor ecclesiae einfach den Pfarrer bedeutet.

Wir haben hier also mit der Wittwe des Generosus Nicolaus Salomo de armis Cygnus, haeres an Mysłowice zu thun, mit der Generosa Catharina Kozłowna (Tochter der Kozieł, – oder Kozłowski de Korzkiew vel Gorzkiew de armis Novina, – den was Dr. Lustig für eine Lyra hält ist der Kesselhenkel, in dem ein Schwert gestellt ist. Polnische Wappenbücher kennen keine Kozłowski d. a. Novina aber d. a. Jastrzębiec, d. a. Kozłowski, d. a. Lis u. als Schlesisches Geschecht d. a. Wieża (turris.) im Oppelner u. Ratiborer Herzogthum

Eine sehr genaue Abschrift, mit der genau wiedergegebenen unstätten Ortographie, liegt hier bei.

Krakau den 14t. Decemb. 1898

Graf Stanislaus Mieroszowski
Fideicommissbesitzer u.
k.k. Regierungsrath a/D.

Cytaty miejsc mówiących o Mieroszowskich
z Dzieła
Geschichte der Stadt Myslowitz
in Ober Schlesien
von Dr. J. Lüstig
Myslowitz – bei Schäfer 1867.

Beuthen Gs. den 30. April 1874.

Hochwohlgeborener Herr Graf!

Verzeihen Sie hochgeneigtest, wenn wir Ihr werthgeschätztes Schreiben so spät beantworten, es geschieht ohne unseren Willen. Es thut uns sehr leid, Ihren Wunsch nicht erfüllen und Ihnen Exemplare des Myslowitzer Stadtblattes zusenden zu können, in welchem über die Majoratsherrschaft Myslowitz geschrieben wurde, indem wir nicht mehr im Besitze auch nur eines einzigen Exemplares sind. Wir wandten uns nun an den Lehrer Herrn Winckler in Tarnowitz, welcher die historischen Nachrichten gesammelt und uns damals zum Drucke in oben genanntes Blatt übergab, allein dieser Herr war so galant, und hat bis heute unsere Anfrage bei ihm nach diesen Blättern nicht beantwortet. Dies ist der Grund,

weshalb wir Euer Hochwohlgeboren so spät antworten. Wir werden uns noch Mühe geben und Ihnen diese Blätter noch zu verschaffen suchen, allein es ist wenig Aussicht auf Erfolg, da die genannten Blätter damals wenig Interessenten fanden und in nur ganz geringer Auflage gedruckt und vertheilt worden sind. –

Zu ferneren Diensten recht gern bereit zeichnen Euer Hochwohlgeboren

ganz ergebenste

R. Wylezol & Co.

(R. Feist.)

Typo-lithographische Schnellpressen-Druckerei.

Geschichte der Stadt Myslowitz in Ob Schlesien.

von Dr. J. Lustig

Myslowitz. Com. bei S. Schäfer

1867.

Quellen Protocollbücher 7. foliobände -

pag 3 der Band 7. . die Abschrift eines Briefes des

Christoph Mierosz. vom 27/9 1661.

Allgem. Gesch.

pag 23 24 Lupus, Stanislaus Salomo de Rem. Hyst

lowice (Krewny Turzonow) Myslowice od Łacna

Turzo de Bethlem falva gnan za Wolau, Stein

ä aus pneey nie - -

pag 31. fol. Urkunde zu gravirey gmyznowski 1683 fran-

cisci Eurebius Fr. Oppersdorf Landeshaupt-

mann in Oys jetz. Johan Georg - Mons meat

Landeshayder Baron Johan v. Wilhelm -

hyt als Myslowitz d. 20 - 21. Augusti -

pag 32 - 1694. Theilbesitz v. M - Johan Christoph

v. M, der nach u nach d. grossten Theil d. ehemaligen

Herrschaft M an sich brachte. Er starb 1755. Er war ein

Mann von ausserordentl. Energie, unter seiner

Herrschaft überstand auch das Städtchen ganz u. gar

um seine Selbstständigkeit gebracht, u finden

sich unaufhörliche Klagen hierüber

1697 im Monat Juli zog der Churfurst August

Friedrich II. v. Sachsen der Starke (in Polen August

II.) durch Tarnowitz Centralspeicher, Beuthen

Myslowitz zu Krakau.

pag 33. Mit der Besitzergreifung Schlesiens durch Friedrich

den Grossen brach eine neue Morgenröthe für die

hiesigen Bürgerschaft an, so leicht dürfte die neue

Regierung von der man den bisher vergeblich ge-

suchten Schutz gegen die Uebergriffe des Grundherrn

zu erlangen hoffte ungünstiger gewesen

sein als am bisherigen Orte

pag 34. die Verhältnisse zur Gutsherrschaft wurden durch

Abschluss eines Complanation geordnet.

pag 38. In der Jahresrechnung pro 1806/7. - Beitrag zu Lohn für

einen Brief mit Danksagung an der Grafen

Mierowzewski in Jazorze für geschenktes Getreide

des hiesigen Stadt bei geschehenem Raube.

(man schrieben: Miesman Gefangenschaft i Bendzinerbuch)

pag 41. 1839 wurde das Majorat M. verkauft u somit auf

gelöst.

Special Gesch.

pag 51. - Monasterium Wrzeszowicz Klasztor Tyniecki -

a. w 1414 adama iffana trzeci z Myslowic

od 1474 do 1517 [illegible] Radzionkau, Mierzei

bezirk, Orzechowitz i Lipoglawi XX Canonicus

pneey nie ewenii Kazimiero II Casimirus

Copernicus

Ten sprzedaje Laurko Krzysztofowi Alexemu Skarzo
de Bethlenfalva r. 1517 3/11 z dzis kupuje Mark
Jan Skarzo - i ten dopiero sprzedaje Laurko
Myslowskim Stanisławowi z Bonerdyskowic
Salomo 1536. -
1553 Mikołaj Salomo -
1576 Katarzyna Salomo. po jej śmierci (1583)
podzielone pomiędzy Myslowskie r. 1607.
1624 sumka jej Andrzej Lipski - kupuje pół dzie
wnie.
1629 Kamieński Wenzel v. Swiendochłowicz Lan
deshauptman der Hr. Beuthenschen Weich Selo
monowej - dzis miejsce wM. - 1638 wspólnie mas
tu Maciejowski
1637 28/7 tegoż pomiędzy exekutorami Testamen
tu Fryderyki Meiro sprzedaje Ign. Gotfrydowi Kniz
Jadwigi Bożemiłowicz i Wojciechem Mieczysławem
ojczystej strony a Sukcessorami Kapitał. a drugiej
1638. - kupuje Oberstem. jedną część drugiej części
pomiędzy (to jest 1/24) - Mosher dalsze części pomiędzy
1643 pomiędzy części Piotr Kapitał - ale już akta Ka
mowicz pan nasz Jan Mieczysławski - Rezydujący
już we Dworze (Schloss) -
1652 Kamieński Jan kupuje Wojtowstwo i to jest
Rezydencja Kamieńskich. - 23/10 1675 już nie czyt
czyt dzis pomiędzy dziedzic
1654. Mieszczanie Krzysztof Wrzesiniak dalsze
Wojciechowa ze Szołowicami Sekretarz Piotr Sołt
i Szewczyk.
1656 kupuje dom wśród ewicz (Erbe) w pomiędzy
Kamieńskim - ma już 5/8 dalej
Judex consessor dominus 26/11 1618 - pomiędzy w
Wrednia 25/1 1679 za Jan dziś Kasia Andrzej M ge
wesen dem als Christoph M - / a nabywcie / w
Akcach pierwsza wzmianka ze pomiędzy d. 30/6 1723
Dziś się ze dowolnej fundacji Ordynacji pomiędzy po
działu dóbr: Mosty. - Zapewne należały do nich
Mosty Myslowice, Brzezinka, Bojanice, Roz
dzień: Bojanice, to gmina Schloss Myslowitz" czyli
"Gmina pod Dworem" gmina niecentralna - Janow
Wspomniany dopiero 9/10 1742.
Krzysztof umarł 9/2 1679.
1679 Mieszczanie Bytomscy z Bytomiem ale dzielą
dwa powiaty -
1679 Kamieńskiego sukcesorami mają Opielanowie
1679 Części Myśl. należy do Jana M Fryderyki Matołe
dzia pomiędzy Benedyktem 19/7 1685 - o Barbarę Grodzki i to
Dziś dziedzic Xcia Lichtenstein
1687 Wdowa po Jan M.
1688 Max. Orlik z Lasky sukcesor Kamieńskich
pomiędzy bez części Brzezinki. Miejsce na Kuźnicy

Bojanowicz. Wielka wieś i zamek w Bodzanowie po Janie III
1689. Benigna Esthera de Gwoździ Dubieńska - pierwsza
powtóre ożeniła się z Stanisławem Mielżyńskim.
Orlikowo ręce przechodzą na Sokołowskich: Jak
1696 ¹⁰/₁₁ Wilhelm Gottlieb Sokołowski z Konic herb
Nałęcz na Mysłowicach, Brzeźnicy, Borownowie, Wałkowicach.
Bojanicach, Bojanicach Hamerze Kamionkach w Obrębie
Bojanic, Bojanicach Hamerze Kamionkach w Obrębie
der Vogtei in Mysłowitz. Brat
Stanisław Mielżyński Kasztelan Kaliski Pan na 1679 Gniezno
Kruszwica Mogilno Strzelno Inowrocław Mielżyn Rogowo
Kcynia - Wenecja Janowiec Gołańcz - Matka Jana Krzysztofa
Lesno - Owa Rzeczyca 26/3 1699. - Jenner zum Mielżyn
Gniezdzki ożenił się 1696. Mowa ślubna z Bronisławą
Zielińską między tego małżeństwa Wenecja Janowiec
Wodziczki Janowo Mielżyńskich - Dziś Mielżyńskich
nie allgemeinem recht beleiht
1694 - 1755 Jan Mielżyński. Był on Pan
ausserordentlicher Tapferkeit beerbt nach u. nach
den grössten Theil der ehemaligen Herrschaft
Mysłowice an sich, ausser Bytkowice (von XVII.
XVIII Theil nadarzyły do Pruszcz) - Ostrów Mazowiecki
Krzywda Michałkowice, Bojanice, Kurnice, Kalowice
Kamionka, Brzeźnica, Radzice. Sieniawski, Przyłęcki,
Bystrowski Sędzia - Starosta Nowodworski
w Prusach vom Friedrich dem Grossen in den Grafen
stand erhoben worden sein, den in der Familie
heute es noch einfach von W. und an
den Besitzungen vom 3/11 1744 wird 1 Gräfl.
che Gnaden bestätigt, auch 20/4 1745. - Er schliesst
am 4/12 1744 Kompanaty Mutanten. Die Stadt
Kalisz unter seiner Herrschaft nicht wohl be-
fanden, er schmückte ihr Alle Rechte. Er starb
ohne Mannliche Erben nach böjah. Herrschaft
14/8 1755 — Eine Tochter Marianna Józefa Antonia
1755-68 M. Józef Ignacy Jana Krzysztofa
Burgrabia Krakowski - Za niego miasto 9 lat
prowadzi proces o las z gotem go Zamechatel
Ort + 1788.
1768-80 M. Vincent v. Zajęcz Mielżyński an
wadzi proces Brzezicy Jan Nepomucen M. -
Wincenty + 30/10 1780.
1780-1806 feliczyan, Ulrich Wincentego Polski Ge
neral. + 1806 9/2.
1806-1824. Stanisław Syn poprzedniego + 15/7 1854.
1824-1839 Alexander Napoleon Syn poprzedniego
poprzedzi M. d. 11/5 1839 + w Mpst. 20/4 1846.
Die Mielżyńskis hatten seine bei vielen Gelegenheiten
bewiesene Thätigkeit, die besonders Joh. Chrysost
zu so hohem Grade besessen, lange auszubeissen
ihre Anhänglichkeit am Besitz der Herrschaft

schwand)
immer mehr u schon Kaunitz verkaufte die
Alte Grenze nebst einem Stück Feld b Krieß
Alexandrowsky nach Antritt der Herrschaft
die Revenuen des Majorats, die seit durch
den aufgeblühten Bergbau sehr gestiegen
haben, in Krakau verzehrt u sich um die Ver
waltung wenig bekümmert hatte, sah sich in
Folge der durch minder günstige Conjuncturen
ein geschmälerten Einkünfte gezwungen
nach Myslowitz zu ziehen u die Verwaltung
selbst zu übernehmen, was ihm um so schwe
rer wurde, als er an städtische Verhältnisse
gewohnt, sich in die hiesigen nicht finden
konnte. Sein Übergewicht an der Herrschaft
wuchs mit den Jahren u da er ohne Kinder
blieb war, so bestand seine einzige Sorge nur
noch in der Sicherung einer sorgenfreien Exis
tenz für sein Alter.
Bei dem Umstande machten es dem Unternehmen
den Wunsch leicht das Majorat für den geringen
Preis von 100000 Rl. zu kaufen, zumal ein
Geldmagazin umzusetzen. Das Capital
ursprünglich beim fürstbischöflichen Gericht zu Kies
sel jetzt beim Appellationsgericht zu Ratibor
deponirt – Alexander Berg die Zinsen u er
hielt mit anderen ihm gemachten Vortheilen
7000 Rl jährlich. Johann der zweite Bruder k.
Russ. Kammerherr wurde durch eine Geldsumme
angekauft 75000 Th. entsagte in der dritte
Bruder Ignaz der als Emigrant in Frankreich
lebte, Berg bis zu seinem Tode eine jährliche
Pension von 1000 Rl.
Wie alle bedeutenderen Familien in Polen führten
auch die M. noch einen besonderen Beinamen u
nannten sich von Meerossowic Mierossowski oder
auch umgekehrt. Dieser Beinahme verlor
sich seit Anfang des XVIII J. immer mehr, ver
schwindet endlich ganz u die ganze Schaar
sich zuletzt von Mierossowski. Ihr Wappen
ist auf länglich rundem Schild ein auf einem
Hufeisen stehender Vogel mit einem Ringe
im Schnabel, über dem Schilde eine Krone auf
welcher wiederum ein Vogel mit einem Ringe
im Schnabel steht. – Ein Janicius Mico-
lowski v. Mirossow kommt vor bei Nakielski
p. 645 im J. 1546. – In dieser Gegend waren sie
schon begütert, ehe sie zum Besitz v Myslowitz

gelangten. Ein Christoph Mierosławski wird
(hier 1604 erwähnt, während Nachkommen der
Selbe welcher in einer Chorzower Urkunde
v. Jahre 1615 als Besitzer v. Michałowitz be-
zeichnet wird. 1624 Albrecht M. auf Michał
kowitz. Siemianowitz Baingow (Cf. Böhme)

Ewelaren pag 70 1656 21/12 Impetus Ignatius M. in medietate villae
cyl. „ Oskallik" Cyle stara, Arendy - t. po 160
labich, stanisław Ignatius.
Ale ander pomeret dom as mieszkał pomer sucht hat.
ibis Julius bergipter Baus.
22/11 1704. Jan Ignatius Mierosławski Ignatius do dworskiej
Olszowskie Bereski Ogrodu - wreszcie do dworskiej
Lubis Janow - i formerly Janowice Salzowy pomer
Janek Ignatius Mierosławski - wr. 1744.

Pleszá Strasse pag 83. Dem Gutsbesitzer gehört in der Altstadt bei-
det das fast am Ende d auf der rechten Seite
der Beuthener Strasse erhöht gelegene Schloss
Es ist ein kleines parterre Gebäude mit gerin-
nach kleineren Nebengebäuden für Bedie-
nung in Küche, d drunter den kühleren Magazin-
keller. die meistens in Krakau wohnten ein-
gesucht nur ein Absteigequartier. Auf der Nord-
seite, wo der Fuss des Plateau auf dem es
dasselbe befindet von dem Hultschiner Berge
spaltet man gemein über den selben hinweg,
besonders in der Nacht eine schöne Aussicht
auf die flammen pranzenden im Feuer
steht abgebrannten Hopfenhütte.
Die Geschichte bietet fast gar keine Nachricht.
über das Schloss. wahrscheinlich war es früher
aus Holz - der jetzige Massivbau soll von Felizja
v. M. ausgeführt sein. (Hopfenhütte wurde 1836.)
Forenzyno Chrzyno

pag 110 Wojkowitz (sonnig) Wohnsitz der Besitzer Kapelle mit Pfarrhof
Kapelle Landwirtschaft - gehörte ehemals Kamien
seyn mögly do. Potyrczyn Nachbarschaft, Schule da-
Chrzyn Potomy (Smenski: Kuz, Chrzyn Chrzyn by-
ta. Bysa Wiesnowicz pewnego Schwellengrabel
Arenda pag 112 Smenczyn Jan Mo. w. 1643. Zak 21/12 1656
odbiegnie go Krzysztof Mo Dnia 8/10 1819 Smenczyn po
Stanisław Mo.
Testamenty domestikowy pag 117. 7/9 1837 Biesn. od mieszka w Erb
recht Alexander M.
Mord pag 133. 134. 135. Virginia M v. Ein Kapitän im
an Rosenow Dwor zwy Slawie - 1842
Mlynitz pag 138 Jan Mo 157 1683 Zahanje ober Schmie-
Sw. zac. 4 Obych Mlynitz mlyn.
Mierzejowice pag 144 malery do Moscicha u Jagow Jan Swanowicz pomer
Hrabia Mierzejowski - Ar gemeinte Buchweg 1844. pomer
nabożeństwo w Cieszyn 1850.

Obojętne
pag 65. Agnieszka Mierosławska
vlada chałupniku.
104 „jeruli Jego Mc S. Ludwik niechaje
wanyé mi powa, niebędzie, ist d.
(Jan Mier. Lyd Scem.)

Stwierdzenia
pag. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 155. 156. 157

Krzyżtorów mowa o lesie miejskim – Miasto o lesie
Rawskim – Stwierdzenie lasu miejskiego niezbędnego, o
dworskiej mowa pun 1690 1/3. – Najdawniej spisy
przy ak. 1608. – gdzie wzmiankowany przywilej sławia
przywileje Władysława Jagiełły Kazimierza Jakobowe że
pan plant wolność czynsu miejskie itd. –
dalej spor między Krzysztofem Mac Kamienskim
wzgl. Wacławem Mysłowicz, gdzie pod d. 27/10 1661 Krzy-
sztof powiada że jego jest 5/8 a Kamieńskiego tylko 3/8
lasu – spor ten trwa 1675. – 7/12 1678 i zapadł wreszcie w
lasu – skarga się na gwałty przez Wacława popeł-
nione Jan Wacł. 17/12 1682 zapadł przestrzeganie granic
spor ten zmierzał ostatecznie że jest wyrocznie na Jana
Krzysztofa – przemysł jego skut 20/7 1696. gdzie Radwan
Gornicki Regent w miejskim lesie orzekał P. Marcina
Wacławskiego burmistrza w Krzyżtorowicach, radzi – i gos
kat w Krzyżtorowie Miejskim zatrzymał za dowody na ustnie
czyn Jana Krzysztofa. Pana na Mysłowicach wypuszczony
przyrzeka że tego już więcej nie będzie uczynił. –
d 13/7 1713 Wacław przemawia jeden wrzos (porost) na
leśnych miejscach. —

Przywileje wspomnianym przez Miasto z r. 1 Jan. przy-
wołujące [illegible] wystawiła, że miasto rzekomo nie do
wodzi by posiadało las – a dowodzi przywileje
jeden z r. 1536 [illegible] przez Tarnowa Mysł. [illegible]
jest dworski – ale Dwór zeznała za pobór Budulca
opatrzył i wreszcie 2 Miedzy – a co do dziś [illegible]
Skarga [illegible] Obrocenie na lasy, budulca – ani mają
[illegible] (wydatki [illegible]) – [illegible] 2)
pobudzeni przez [illegible] Miejskiego Lasu, przez śmierć
Jana Krzysztofa 1755 – odmówienie wydania przy-
czyn i przywileju za lat 9. – wydania go 1757 – Wyrok
Ill. Pańskiego z Brzeg z d. 23/4 1765 nakazujący dla miasta
i za pozwu M. Wacławskiego słowem prokuratora Jachowicza
Zawarta kompleanacja 4/2 1744 – w gaiach zabitych
11 lasy odrzynają 7 i [illegible] się skarga 3/11 1744 – i 28/3 744.
Według zaś [illegible] Jana Krzysztofa z d 30/6 1723.
na 7½ działów leżących [illegible] ma miasto wrzos
2/8 i od tych potrzeb [illegible]. – Za [illegible] prośbę o
asygnacyę na rocznie należne drzewo ofiarowywali
Cudzoł i dawcę. – 1781 1/6 skarży się Brzegiel na bardzo
[illegible] [illegible] i [illegible] się skargi. – Za Stanisława
Lasa [illegible] [illegible] [illegible] 103 za
159. Wizytacja. dwór skarży Magistratowi 24/9 841.
że jedni drzewa nieuprzejmie, i [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dopuszczają

Przywileje – pag. 161. Skargi były wobec Pomorskiej miasta
pod r. 1678. 24/3.

Jarmarki
pag 178

Jan Krzysztof Ill. skarżył się Cesarzu o 2 nowe Jar.
Merkle dla Mysłowic

Nowomowski dla Dworu
pag 203

d 5/8 1746 Jan Krzysztof Ill. nadaje miastu nowe czynsze.
[illegible] na Rosnem [illegible] [illegible] [illegible] tra-
ny na Stawisku pod Dworem

Obrzydlik
pag 227

Również [illegible] [illegible] Dworu do przyznania Obr
[illegible] [illegible] d 3/12 1681 (Jan Ill. [illegible] [illegible]
Jan Krzysztof 9/11 1753 [illegible] [illegible] [illegible] Obr
[illegible] [illegible] Mysłowic).

pag 233

pag 236. Rodzaty ich podzielił na stałe i luźne - stał Pod
starost P. Agnieski Marsz Koronny Lubomirski a Burmistrz
pierwszeństwo -

pag 245- Jan Kazimierz III - zniósł wolność miasta i oddał
246 (swoje skarbowy na utrzymanie - d 17/11 1676 Kazimierz III
zabrania Mieszkańcom samowolnie stawiania, budowania się
bydłem - Cyfrowa forma miasta Jana Kazimierza III do
Aleksandra od 1702 1708 - 5/3 1728 - 4/3 1732 - Cyfrowe Lata
mowie rozkazy dobry - -

Rada pag 252- Przekazanie Agnieski a Bukowskiemu III. obowiązku
Radzieckiego - Mianowanych (Ławników) dwóch radzieckich
1687 10/10 wybrano po Janie III. wybranych radzieckich - ich
253- i miasta prawa 25 statut ich

Za Jana Kazimierza III - nieszczęścia gdyż był wybranym
Panem Myśl. najazdami Szwedzkimi - na jego ma-
kar 16/4 1711 obejmuje Landrosz Tabelowicz urząd
Burmistrzowski

258- Wybór Ławników Agnieski Bil. III. zatwierdza d.
21/9 1679.

Burmistrz w drugiej połowie XVII Czasy Myśl. Mieszczaństwo obiera
pag 263 (a ostatnich - a część Kamienicznik, ostatnich Rajców -
a ci między sobą alternatę Burmistrzowską.

264- po 7 letniej swojej wyborze go Brzegiel zgromadzi
dzy Kandydatów gmin Miasta spadkowych -
to do ostatnich czasów. Statut III gdy kastylany do
Burmistrzów ze swojej strony nie takie pensye, dawali
i do 100 Zal

Sprawa pag 266 - Sprawa z Akwizytorem gmin W. Jmć Pana Jana
z III III. Fryderica Miasteczka Myśl. ..... sprawa
rozeszła Ob. Jmć Pan Starościc Grodzieński (Kazimierz Wiś)
- - - - -

Kościół Parafialny Do Budowy kościoła Fryderyka fundacja, wdowa
pag 280 po Janie III - wój pap.) przeznaczyła intraty ze dochodów
287- Na tymczasowem przedłużeniu jest r. 1741 - zaczęto po
czasie ciężkie stawiać kościół protestancki Mieszkowski -
przeniesiono kościół 1744
287- na perspektywie chorągwie rycerskie obrony kościoła Miasta
Kościół Św. Anny d. zawarty - spalił się r. 1807 obudowany kosztem
jednej damy, krewnej Stanisława Brzegiela i jego kosztem
a mianowicie od roku 1797 - kiedy zaczęto
Cesarskiej Carowej Carowy spłacił na podkowie Agnieszkowskiej
rodzeństwo - Korona na niej leżała Carowy spłacił Orłowo
Armatura
p. 290- Br. Józef M. Rudzki za Zajęcia Wiadomości o Kościele
kraj. Kraków - o Katedrze Parafii Ob. Kościół
do Parafii Myśl. Wielkiej
Kościół Bartłomieja 1704-1757 - Jerzy Antoni M. Carra po Duchu Pomysłowy
pag 292 za modlitwą Brzegiela, Brzegiela o swoim bratu protonom
nieznanym. Do kościoła wymurował. Jego cały Szkut
Jerzy Antoni a III. III. Kanton Koron Koronny, Kan
Kat. Kraków. Zegnał na Tych. Kor. Kanclerz Xc. Pierwszy
Protonom Siemieński, Mistrzowie Michałkowicze i Bo-
guckich
p. 296 Romanyi Mieszkowie Mieszkowski Mieszkowski Mieszkowski
non obre ani Mieszkowski
Szpital p. 305. Wincenty III. zapisał 1000 Szpitalowi
Bractwo Św. Anny 308 - Kapelan Bractwa pisze „Fundacyi ks. P. Salamonskiego
Lek. J. - do pod Orłow 12 od Gmin. a M. Mieszkowskiego
odebranem

pag 308. w dniu 5 Anny 26/7 1704 przez wrzezo[?] [illegible] Mier
[illegible] breatur odnowiona - ozdobiony Drzedrie Mysz
M. zapasie [illegible] bosowanie
we 1706 [illegible] Brechtra:
Prolektorowie: Jan Kryzat. M. Orzyszek, i Jan [illegible]
[illegible]
Promotor [illegible] Mierosz
Prolektorki: Katarzyna Mierosz, [illegible] Orzyszka
przyp. Autora): Barbara Mierosz

Correggio!
Comes Lib 3. pag. 312
Ten Prestilenzium [illegible] Daite von dem Hochaltare
Roma gerade [illegible] Marmortafel mit Kant wegen
[illegible] unter dem [illegible] niedergesetzt, oben drauf
ein Portrait, neuen [illegible] darstellend, auch Lilie
[illegible] auf dem Haupt, ein weißen Chorrock, ein Gol-
[illegible] Rotta um den Hals, an der Seite ein Stern -
[illegible] Voll der [illegible] Mierosz [illegible] [illegible]
[illegible] Kinder Joh. Christophe. Unter der Marmortafel
[illegible] Mierosz [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] auf welchem ein Rabe mit neuen
[illegible] ein [illegible], auf welchem ein Rabe mit neuen
[illegible] ein Rosenkranz [illegible]. Die [illegible] [illegible]
Lautet: A. M. D. G. Dum divae matris
nascent. honor. pent. vendm. D. Georg. Aut. de Mierz-
Mierosowski can. Cath. Crac. Can. Custos Coron.
Regn. Polon. prag. Myst. calcem hanc spem cupide adhi-
Caroli, ornavit, decoravit, quam illustr. vedm. D. Michael
Kunicki eps. Arsinoensis suff. Crac. ebd. clar. Cumbae
Dom. Edn. p. pasch. anno Dni 1744 die 19 Ap. consecra-
vit dicing. anniver. Dom. sedam p. pentecosten exigavit
dicing. anniver. Dom. sextam p. pentecosten exigavit
Te ergo quaesumus tuorum. ejus cole et pro bene-
factoribus hujus ecclesiae eundem exora.

pag 313. 4. Gegenüber [illegible] [illegible] ganz gleich [illegible]
Altar in Brandzug aufgehängt [illegible] Tafel, unter
[illegible] ebenfalls ein Portrait, neuen Marmor-
grossen, mit [illegible] Rahmen [illegible] ein-
Crucifix der Heiland, wie [illegible] ist, der Va-
ter d. Canonicus Mierosowski. Unter der Ta-
fel das Mierosz. Wappen. Die auf der Tafel aufgehan-
Aufschrift war mit Farbe geschrieben [illegible] mit Kalk
[illegible] worden, vollständig unleserlich geworden.
5. Gegenüber den Altar von d. 2. Seitenschiff Katarina ist
ein Bild von Messingblech auf welchem steht:
S. O. M.
Stanisław Mierosowski Ordynat Mysłowicki, nadwornik koronny Ordynacki M.K. ur. d. 7go Maja
roku 1756 zgasł d. 15. Lutego 1824 - Kyst. Sat. 68.
6. Leuchter unter dem Bilde Brandzug neuen Marmor-
tafel: S. O. M.
Felicyanowi z Hr. Zdrowskich Mierosowskiemu
Matce Ordynatów, na Majorat Mysłowice po Wincentym
Synowcu rodzonym Stanisław Mierosowski Ord.
i Kanclerzu z Hr. Zdrowskich matrónce
pomnik ten ordynat Synowiec z Matką swoją
Mistrzat gotował 1814.
7. Gegenüber dem Brandzug d. Johannis Altar weiter an
Pfeilerspitz 2 Messingleuchter, ein Klavierol mit
dem Mierosz. Wappen, unter dem grossen auf
welchem steht:

Dom.

Konegonda z Krakowa Chorowskich, Stanisława Mieszczerskiego, Podsędka Mystkowskiego żona
przed. 6. Wrzesznia do Brzy. Ur. A. 1760
Zeszła d. 20 Junii A.P. 1810

Dzwony pag 314
1° Die Grossa Glocke (14 Cub.) – Auf dem Untern
Rande
„Balthasar Rockiewicz, Compesta, compareda
et majestu"
Auf dem Mantel:
„Iussu cura et studio illmi Georgii Mieszczerskie
Cormarum Regni Poloniae Custodis, Camo castlr.
Crac. Cancellarii Ducatus Severiae, Praepositi
Mystoviensis. etc. Anno Dni. 1742."
Jasper Benefitl rudzyna go fezit.

I H S.

Auf dem Obern Rande:
„Jesus Rex Judaeorum, Salvator Triumphalis,
„Defendat nos ab omnibus malis."

Gminá Żydowska pag 317–
22. 2b/1 1680 Jan III. Sędziá: Hor. Sieniawski do Ma-
gerstadu. Myst. ze Rydzi Szlle Lambarmej jego Je-
zydowskiej podległej –
15/1 1683 Burmistrz Krakow. Pawłowi Żydowi
by po dokonaniu postawnego według ugody zapłacił
321– Regia kwerela prawna o Kahalnika, przez Arendatora
Jakuba Simon, że o jego czyn wypowiadał za gołow
się ochrzcić jeżeli córka Hanusiewa za niego pójdzie.
– Appelacya do tego: Krakowskiego –

Sąd Jurydyczny pag 345. Appelacya od Rady Miejskiej do Dworu –
r. 1635 4/5 – appelujęc jedna strona do Rady Ces Kramienskiej
„Druga do Mieszczańskiego jako Sądu Dziedzicow.
Rzeka do Mieszczańskiego jako Sądu Dziedzicow.
Roman Pierzynie był oskarżony, wiskazuje – a pierwsza
dla Dziedzicow Mystowic. – Sąd Miejski Mystowski był
sądem całych Dóbr – a cesto: zobrzydł słowo gdzie by
ono Sądził

pag 353 – 1d 5/1 1677 Kreta nie stracono
w Chrzanowie
29/1 1677 Kreta w Chrzanowie
28/4 1692 w Odroczeniu na gardło
siedział
„ Kredzij i zabijaj, ale Li ewerem nie jaj"

355.6 Sprawa Jarmelinska, przez Prokuratora Myst. przeciw Ma-
cieiowi o Kradzież 2 – i kamienie wkarany
2.22/1696 – czy ukradzionych wiadomo –
361– wiadomości: przeciwko Dworu zakonnikom.
363. Jan III. 7/9 1684 – Testamentu Lubi – Wyrok procesu Cy
wilnego i apelacyi do Krzyżtopia III. 7/9 1676.
1767 – Sądzi „Justicyarium Pauli" – singulis et manda
to haeredis
368. Paulus Pawczyński wkrania apelacyi do Dworu Miejskiego
13/6 1758 – pismo do Jacka z Mieszkowskiego.
370. r. 1827 Sędziowie Jacobowi powiat Magistrat, że Lydia Ro
bienia Marcin all Grundstücke des Mühlsteins Myst.
Miasta prawa komunikacji Lydiego – wszelkie wszelkie
prawa jej na mocy Dworu wszelkiej przysługi –

Sąd Rejonowy p 372 odbywał się w Zamku Mystkowskim przez Dziedzicow i zwoje
się z pomocą przysięgłych Sędziów – Protokuł skargi
przeciw Sędziom miejskim – Konfrontacya z świadkami
– zeznanie – i miał miejsce wtedy prawotarcia

ma mieć odbywszy się nobilitacyą albo nominacyą
Wszystkich wyżej - Czytowano bez sty. List 2d
3/12 1698 Kanzelgrafa. Skarszego się do Lat, bez uwodzyć
r. 1692 odbyć się - różnemu ad. 25/2 1698 Jaśnie wyniść M.
darowat Karę Wszerona rachunkiem -
1684 22/5 Obdukcya rozów zadanych przez schłopa Stanika przy 378
Zadanych podczas Ucieczki Przesiniki Jr. Kon. Pana Pana
a M. M. Starosty K. Sew. Pana Kleckiewicza na My Stronach
Spis ludności: Maj 1797.
Rezyja Generall von Wierzbowski Excellenz, Inspektor
Adliche Ehen - - - 1.
Ehrachsene
Männliche - - - - 2.
Weibliche - - - - - 5.
Kinder unter 15 Jahren
Weibliche - - - - - 2.
Summa 9.

Urzędy Zdrowia

Akty stoły
r. 788

Skargi przeciw Dworowi: Komplanacye

Pucki Salend z 23/2 1743 powiada przy 391.
" Kloby był ukrzywdzony, aktycie wdawał do Oberata albo
" do Konsistorza Swiatańskiego"
wstawił sego miasto podatu swe skargi
" Anno 1743 d. 5 Xbris
Wydadzony Memoryał: Bunkte ukrzywdzonego Miasteczka przy 391.
" Myślowic od JMci Pana Kasperg, gabelli lei od Duchowieństwa"
Stomaczeniem Niemieckiem
" Beschwerde Punkte von dem Städtel Myslowitz wider przy 393.
" seine Obrigkeit den Herrn Johann Christoph v. Merochow
" Shy eingebracht 1748 den 27. Xbris
Biskgoraney Oberlandvalt Hr. Solms dyrektor dowody 395.
czyli Komplanacyi zawartej d. 4/2 1744, zatwierdzonej
przez Kniaź" Domänen Kammer w Wroc. 1744 7/3. -

Punkta Skargi

1mo Ze Miasto ma bez: Sołtysy, Oprace, a Dwor z
Wójtem a nie sądzą.

3tio Ze Sołtysowie, prowadzą, podczas swoim nadzór:
Chłopów pow. sądzą
13 Quant Bieciszyna 40 lat opłacają, a dwor jej
przywo
14. Felicia ordynacyam nie jest od 50 lat.

3. Obie Mund szwarow ale; dwor ma entrate.

4 Ze gęsi drzeplanem Inzmai: żyjące muszą —
5.6.7. Miele Mind, Wino Gmatter - Kwas nie, piwo
Muszą ale sie bogate Dworski Mieli.
8 Stawy 666 rocznie nie ma ordy, raco — —
9. Dawali 50 Ciurczi Owsa za Wołowi, i Bieranie Ze
10 tydz., za pasze na Dworskich gruntach Siekli Tyli
11 40 dni, do pszenicy 50 dni Ze Wołowie Maczanie
12 Konopi, i Dworskich Stawach - ze Ranie 50 dni
za Brancz, zeplanow. i Sokanali Akkol pusta
13 Komornicy muszą obsiewać chodzi
16. Drzeplanie - do Dworow obojętne -

Rozstrzygnienie

ad 1mo Miasto nie dowodzi, że Sołtysowie
gabelles pociągało. przeciwnie Aktem a. 1836 dowodzi
Miasto - że do swego wyłącznie uprzywilejowanego
ale dla miłej zgody prostanie ich ad dies Vitae na
Czas: bardziej - aprowa tego Kogo Burmistrzowie przed-
dana i wotem wypadnie 2 Miejscy wyżej.
3tio Miasto. oddalenie przyznaje dawnemu stanu, o ile
go Miasto dowodzi zosta.
10to Odbywanie miasta Bieniszyna za 20 Talarów.
czyli za Summę

8: Ze Czasu Ordynacyi do Mostu Wypadki nie Kolarze od
Cła: Myślenice i Polskiego

4. Kazmyślone mogą Czyli Inzmai dzynni należyć -
2. Dwor dawniej przynależeniem 1631-go nam Wsi
prawa wypędzenia Miasta od 20 lat Użytkowania - Kwas
Stron Stawom. Ze prawo nam służy.
5: Miasto że miasta nie należą, bo niema zastrzeżenia g
5. Bydło miele Wołowie Obrzanie Kołyski, piwo należy
ostatnie i wody nie jest zapewniony.
6.7.

ante nie
9. uwagę Dziesięcinie

pag. 398. Zgody tej podpisał Jan Krzysztof M. i Magister Mysłowski.

" Sam Autor powiada że dziedzic niemiał powodów zawierać zgody bo na wszystko miał przywileje, a miasto niczego dowieść niemogło. powiada że Komplanacya była Aktem Łaski

399. Podług tych zwarach potwierdzona przez Józefa M. d. 20/6 1766 - Akt oryginalny w Archiwum miejskiem - potwierdził ją 9/2 1769 Wincenty a 25/11 1780 Felicyan, Stanisław zaś 13/4 1806.

" Cytuje wygotowany d. 3/11 1744 inny memoryał obejmujący skargi - (widać brulion:) Ten Jana Krzysztofa M. nazywają zawsze Gräfliche Gnaden.

400

pag 401 i 407 Inwentarz dóbr Mysłowice przedstawiony P. Mier (zapewne Krzysztofowi M.) z d. 14/5 1666. przez Proszowskiego Malarza JKMci (nic ciekawego nie zawiera)

pag 414-417. Katarzyna Salomona chwali jej odwrócenie (i powiada że Mierosz byli jej krewnymi, a naturalnie!:)

pag 427. "familia Krupskich" - Jana K. Wikarego z Mysł. mianuje 1810 Stan. Ordyn. M. proboszczem w Krzeszowicach.

pag 431. Dodatki

437 d. 30/12 1675 na żądanie Krzysztofa M. Sokorski przysięga że nie wiecie z Mysłowic (nieuważam)

obojętna
Jan Krzysztof Mierosz
Proszowski, dawny Mierosz.

C. k. prawodawstwo Austryjackie o Ordynacyach.

/: zdrieta: Dr. Moritz v. Stubenrauch: Das Allgemeine bürgerliche Gesetzbuch Wien. 1855. T. II. – Cf: Allg. Bürg. Gesetzb. §618–645. :/

1674. – 20. Octobr. Leopold I verordnet:
fidei Commisse und Majoratsdispositionen sollen theils zur Aufrechthaltung derselben, weil viele Erben mit den fidei Commissgütern eigenmächtig disponirt haben, theils zur Sicherheit der Creditoren, gehörig zur gerichtlichen Vormerkung gebracht werden.

1763. 22. Januar das Gesetz verordnet, dass:
künftig in unbeweglichen Gütern, ohne ausdrückliche, vorheranzusuchende, allerhöchste landesfürstliche Bewilligung, keine fidei commissarische Anordnung statt haben soll.

Bürgerliches Gesetzbuch:

§. 627. Ohne besondere Einwilligung der Gesetzgebenden Gewalt, kan kein fidei Comiss errichtet werden – Bei der Errichtung ist ein ordentlich beglaubigtes Verzeichniss aller der zum fidei Comiss gehörigen Stücke zu verfassen, und gerichtlich aufrüte=wahren – Dieses Inventar dient bei jeder Besitz-Veränderung u. bei der Absonderung des fidei Comisses von dem freien Vermögen zur Richtschnur. Für die Sicherheit des fidei Comisses hat das Gericht nach den besonderen Vorschriften zu sorgen.

1851. 31. Dezember alh. Cabinetsschreiben
/: No 4 des ~~Reg~~ Reich Gesetz Bl. vom Jahr 1852.
Stubenrauch II pag 412 :/
dass dem Ständischen, oder dem, mit einem zu bestimmenden Grundbesitze versehenem Erb-Adel alle thunliche Erleichterung zur Errichtung von Majoraten u. fidei Comissen zugestanden werden sollen.

1854. Patent vom 9t August
/: No 208 des Reichsgesetzblattes vom Jahr 1854.
Stubenrauch II pag 414. :/.

§. 220.
Die Gesuche um die Landesfürstliche Bewilligung zur Errichtung des fidei Comisses sind beim Ministerium des Innern einzureichen.

§. 221.
bei der Bitte um Einholung der vorläufigen Willens-Äusserung S. Majestät ob geneigt seyen dem Gesuche um Errichtung eines familien fidei Commisses zu willfahren, muss bei Vorlage eines vollständigen Entwurfes der Anordnungen, nach welchen der Bittsteller das fidei Comiss zu errichten gedenkt, auch der Gegenstand u. beiläufige Werth des fidei

7.

Comisses angegeben, u. erörtert werden, ob der Errichtung derselben keine in den Personlichen u. familienverhältnissen des Bewerbers, so weit diese bekant sind, gegründete Bedenken entgegen stehen.

Um die endliche Einwilligung zur Errichtung eines fidei Commisses zu erlangen, muss das Original, oder ein vollständiger Entwurf der Urkunde wodurch dasselbe errichtet werden soll u. ein Verzeichniss des zum fidei Comiss bestimmten Vermögens beigelegt werden, welches bei der Aufnahme des fidei Comiss inventars zur Grundlage zu dienen hat.

Erweiterung der fidei Comisses = Errichtung.

Zaś według nowego prawa przez Radę Państwa uchwalonego, a prawomocnego potrzebną jest ustawa uchwalona przez Obie Izby Rady Państwa na wniosek Ministerium, tak do utworzenia, jak przerobienia, lub powiększenia fideikomisu.

Ergänzungen u. Abänderungen der Preuss. Gesetzbücher mit Genehmigung eines h. Justizministeriums herausgegeben von A. J. Mannkopf. Berlin 1835. I. B. p. 156. Th. I. Tit. 8. §. 6-8.

Edict v. 9 Octob. 1807 betreffd. den erleichterten Grundbesitz u. den freien Gebrauch der Grundstücke, so wie Aufhebung der Unterthänigkeit.

§ 5. Erbverpachtung der Privatgüter.

Jeder Grundeigenthümer auch der Lehns u. fidei Commissbesitzer ist ohne alle Einschränkung, jedoch mit Vorwissen der Landespolizeibehörde befugt, nicht blos einzelne Bauernhöfe, Krüge, Mühlen u. andere Pertinentien, sondern auch das Vorwerksland ganz, oder zum Theil und in beliebige Theile zu verpachten, ohne dass dem Lehns Obereigenthümer, den fideicommiss oder L. folgern u. ingrossirten Gläubigern aus irgend einem Grunde ein Widerspruch gestattet wird, wenn nur das Erbstands oder Einkaufsgeld zur Tilgung des zuerst ingrossirten Capitals, oder bei L. u. F.C. in etwaiger Ermangelung ingrossirter Schulden zu Lehn u. fidCom. verwendet u. in Rücksicht auf die nicht abgelössten Realrechte der Hypothekengläubiger von der Landschaftlich Credit Direction der Provinz oder von der Landespolizeibehörde attestirt wird, dass die Erbverpachtung ihnen unschädlich sei.

§. 8. Verschuldung der L. u. F.C. Güter wegen der Kriegsschäden.

Jeder L. u. F.C. Besitzer ist befugt die zum Reetablissement der Kriegsschäden erforderliche Summe auf die Substanz der Güter selbst u. nicht blos auf die Revenüen derselben hypothecarisch aufzunehmen, wenn nur die Verwendung des Geldes vor dem Landrathe des Kreises oder der Departaments Landschafts Direction attestirt wird. Nach Ablauf 3 Jahren seit der contrahirten Schuld ist der Besitzer u. seine Nachfolger schuldig, von dem Capitale selbst jährlich wenigstens 1/15 Theil abzutragen.

§ 9. Aufhebung der L. familien Stiftungen u. F.C. durch familienschlüsse.

Jede, keinem Obereigenthümer unterworfene L. Verbindung, jede familien- u. jede F.C. Stiftung kann durch einen Familienschluss beliebig abgeändert oder gänzlich aufgehoben werden – wie solches in Absicht der Ostpreussischen (mit Ausschluss der Ermelandischen) Lehen bereits im Ostpreussischen Provinzialrechtszusatz 56. verordnet ist.

Die Gütsantheile
der ursprünglichen Herrschaft
Myslowitz
von S. M.
1898.

Die Gutsantheile
der ursprünglichen Herrschaft
Mysłowitz.

Quellen.

Dr. J. Lustig. Geschichte der Stadt Mysłowitz. (darin abgedruckt die Urkunde, durch welche 1517 der Teschener Herzog Casimir s. sein Sohn Wenzel die Herrschaft Pless an Alexius Thurzo verkaufen (im Auszug.). –

Desselben Aufsätze in: Mysłowitzer Grenzbote I. Jahrg. 1868. N. 24, 25 die Gründung des Majorates Mysłowitz,
II. Jahrg. 1869. N. 31. 32. 33 Testament der Hedwig Mierzwowska del. 27 Juni 1616.

Desselben: Oeffentlicher Anzeiger für den Oberschlesischen Gruben- u. Hüttenbezirk. IV. Jahrg. N. 3 dd. 3 Juni 1876.,
Historische Notizen über Rosdzien und Schoppinitz.

F. Grammer Chronik der Stadt Beuthen

aus dem Grätz Mierzwowskischen Familien-Archiv

1. Original, Pergament, 1360.
Herr Wenzel von Teschen beschreibt die Grenzen von Mysłowitz auf Bitte des Ritters Otto de Pilcza (Pilecki). In photographischer Copie im Besitze der Gutsherrschaft Mysłowitz.

Original, Pergament 1652. König v. Polen Johann Casimir (Vása) bestätigt die Richtigkeit der Abschrift des Verkaufactes, durch welchen Johann Thurzo, seinem Vetter, Stanislaus Salomo Mysłowitz verkauft 1536. – Ausgestellt auf Bitte Christoph Mierzwowski königl. poln. u. schwed. Secretairs.

Copie des 1582 verfassten Inventars des Gutes Mysłowitz bei Verkauf desselben an Stanislaus Fogelweder, königl. poln. Gesandten in Spanien nach dem Tode Nicolaus Salomo des jüngeren.

1/

Originalurkunde 1651. Die Brüder Johann Subjudex Arcis sievieriensis u. Albert Capitaneus Slavkoviensis Mieroszowski, ihrem Bruder Christoph (dem jüngeren) königl. Secretair ihre Antheile an den Myslowitzer Gütern verkaufen. –

Copie der Urkunde (ohne Datum) Albert Mieroszowski kauft von den Brüdern Adam u. Peter Lipski ihre Antheile an Schoppienitz, Rosdin und Zalenze

Original Urkunde, dd. Myslowitz 26. Novemb. 1678 durch welche Christoph Mieroszowski (der jüngere die Myslowitzer Majoratsherrschaft stiftet (die Lustig vergebens gesucht) böhmisch. –

Copie, deutsche Übersetzung derselben, ausgefertigt durch das Plessische freystandesherrliche Gericht am 12. Novemb. 1824.

Ich werde mich mit der ursprünglichen Abtrennung der Myslowitzer Güter von Pless u. resp. Teschen nicht befassen. Es genüge hier die Nachricht dass dieselben 1360 dem Ritter Otto von Pilcza (Pilecki) gehörten, später aber wieder zu Pless, resp Teschen zurückkammen. –

Die Teschener Herzöge Casimir u. Wenzel verkauften Pless (inclusive Myslowitz) am 19 Juli 1517 an Alexius Thurzo de Bethlenfalva freiherrn auf Steinau, Wolau u. auf Pless. –

Dessen Bruder u. Erbe Johann verkauft Myslowitz 1536 an seinen Anverwandten Stanislaus Salomo de Benedictowicze, de armis Cygnus.

Wie die Thurzo, waren auch die Salomo von ungarischen Adel. – Das Geschlecht existirt u. besitzt unter Anderen das Schloss Nedez (Niedzica) in Nordungarn. In Polen waren sie mit Thurzo, mit Fogelweder und durch diese mit den Grafen v. Tenczyn-Tenczynski wie auch mit vielen altadeligen Geschlechtern verwandt, sie bekleideten adelige Ämter, waren reich begütert u. ihr Adel wurde im Jahre 1543 anerkannt u. bestätigt

Nach dem Tode des Erwerbers von Myslowitz, nehmlich des Stanislaus Salomo erbte diesen Besitz sein Bruder Nicolaus der alte, Eigenthümer des Gutes Modlnica bei Krakau (aus Dlugosz: Liber Beneficiorum ist zu ersehen, dass die Salomo sehr reich begütert gewesen.) – Wen zwei Familienglieder denselben Taufnahmen führten, wurden sie als „der alte und der junge unterschieden, statt zu sagen der ältere u. der jüngere, senior u. junior (so war es mit dem † 1202 Mieczyslaus von Grosspolen, den man nicht ob gravitatem morum et prodictiam, sondern zum Unterschiede vom † 1211 Mieczyslaus von Oberschlesien senex nannte, – so mit Sigismund Koenig von Polen, u. mit dessen Sohn Sigismund August dem letzten der Jagiellonen.) –

Nicolaus des alten (so wird er in den Acten geschrieben) Gemahlin war Catharina Kozlovna Górska de armis Novina de Gorzkiew (Besitzung). Ihr Denkmal befindet sich in der Myslowitzer Kirche. – Nach dem Tode ihres Gatten war sie die lebenslängliche Nutznießerin von Myslowitz, schrieb sich auch Pani Mystowska, – oder na Myslowicach. Irrthümlich hält sie Dr. Lustig für die letzte Eigentümerin der ganzen Herrschaft oder für eine Miteigentümerin derselben. Es fragt sich also sehr, ob sie an irgend Jemanden Gutsantheile abgetreten, u. ob sich ihre Vermächtnisse nicht auf Geldquotten beschränkt haben?

~~[illegible]~~

Das Todesjahr des Nicolaus des alten u. seiner Wittwe Catharina ist mir nicht genau bekannt – Ich besitze von ihr ausgestellte Urkunden vom Jahr 1589. Ihn beerbte sein Sohn Nicolaus der junge. Er scheint ledig gestorben zu sein u. zwar spätestens im Jahre 1582, da in diesem Jahre verkauften seine Erbinnen das Gut Modlnica an ihren Vetter Stanislaus Fogelweder koenigl. polnischen Gesandten in

Spanien, u. die Urkunde sagt ausdrücklich „nach dem Tode des Herrn Nicolaus Salomo des jungen."
Ihn beerbten seine 7. Schwestern u. zwar:
Die 1te verheirathet an Joannes Mężyk de Dąbrowa de armis Wieniawa.
2te an Joannes de Bebelna Goslawski d. a. Ascia
3te Barbara an Stanislaus de Kuczkow Kuczkowski d. a. Slepowron Praefectus Wojnicensis, Supparius Cracoviensis.
4te an ~~Joannes~~ Andreas de Lipie Lipski, d. a. Sreniawa.
5te Hedvig an Christoph de Mieroszowice Mieroszowski d. a. Slepowron in Chropaczow haeres.
6te an Stanislaus Klemp. d. a. Strepa.
7te Ursula an Christoph Dunin de Skrzynno d. a. Cygnus.
Dieselben theilten sich in die ererbte Herrschaft Myslowitz.
Nun fragt man unwillkührlich: Woraus bestund die ursprüngliche Herrschaft, – u. wie wurde sie getheilt, wer erhielt welchen Antheil derselben? Leider kann auf diese Fragen keine erschöpfende Antwort gegeben werden.
So viel ist gewiss, dass die ursprüngliche, ungetheilte Herrschaft von 1474 bis spätestens 1582 bestanden habe, denn in diesem Jahre fiel sie den Schwestern Nicolaus Salomon des jungen zu. (Die Behauptung Dr Lustig's also, dass sie bis 1638 bestanden, ist nicht ganz richtig. –
Die Herrschaft scheint folgende Bestandtheile umfasst zu haben:
Die Stadt, das Schloss u. das ehemalige Vorwerk Myslowitz, einige Enclaven, die Mühle am oberen Teich (Szabelnia) u. die Dörfer Bogutzitz, Bogutzitzer Hammer (jetzt Kattowitz) Rosdzien, Rosdzienier Hammer, Schoppinitz, Brzenzkowitz, Brzezinka, Zalenze, Dzietzkowitz, Kozienitz und Jasec. –
Da diese Güter zwischen die 7. Schwestern getheilt wurden, so hat es seine Richtigkeit, wenn in einem Briefe v. 17t Septm. 1638 von 1/7 Theil der Herrschaft die Rede ist.

Die 5te Schwester Nicolaus nehmlich die an Christoph 3.
Mieroszowski verehelichte Hedwig, scheint den Hauptan-
theil dieser Güter erhalten zu haben, auf welche Art? ist
uns unbekannt. Sie besass: Die Stadt u. Schloss Myslowitz, die
Enclaven, die Mühle u. den Oberen Teich, das später durch Johann
Christoph Mieroszowski angelegte Vorwerk Janowiec (später
Janow genant), Bogutzitz (ohne Hammer) Rosdzien und
Rosdzinier Hammer. – Ihr Gemahl Christoph Mieroszowski der
ältere besitzt Chropaczów, Michalkowitz, Siemianowitz und
Bangow. – Sie verschreiben sich gegenseitig das lebenslängli-
che Nutzungsrecht ihres Vermögens. Da sie aber Kinder-
los sind, so heben sie diese Bestimmungen auf u. testiren
Jedes für sich. – Er vermacht sein Vermögen seiner Cousine
Hedwig Mieroszowska, verehelichten Skulska (nicht Schwester wie
es Lustig angiebt) u. ihren Tochtern: der Lipska, Lipnicka, La-
socka, Nidecka u. Kucharska. Seine Frau aber mit Testa-
ment vom 27 Juni 1616 legirt ~~sie~~ vorerst den lebenslänglichen
Genuss „ihres Myslowitzer Antheils, der ihr nach ihrem ge-
liebten Bruder dem seel. Herrn Nicolaus Salomo zuge-
fallen" ihrem Manne, – nach dessen Tode aber sollen diese
Güter in 3. Theile getheilt werden. Von diesen vermacht
sie den I dem Christoph Gostawski „ihrem geliebtesten
Neffen" (Sohn Johann Goslawski's u. der Salomonin 2te
Schwester Nicolai's –) und ihrem Schwager dem Albert
Mieroszowski (dem älteren), Bruder ihres Mannes, des
Christoph Mieroszowski (des älteren). Den II Theil be-
stimmt sie der Dorothea Gostawska einer Schwester Chris-
toph's u. Tochter Johann's Gostawski u. erwähnter Salomonin
Schwester der Erblasserin, – und Gemahlin Albert Mieroszowski's.
Den III Theil giebt sie den Kindern dieser Eheleute Albert
Mieroszowski u. Dorothea Gostawska, so dass 5/6 ihres Be-
sitzes die Mieroszowski u. nur 1/6 auf die Gostawski kam.
Allein auch diesen haben die Mieroszowski käuflich
an sich gebracht, so dass Christoph Mieroszowski (der jün-
gere) in seiner Fideicommiss Stiftungsurkunde vom

26t Novemb. 1678. (Er ein Sohn der obbenanten Albert Mieroszowski u der Dorothea Gostawska der lieben Schwester-tochter u Ziehtochter der Hedwig Salomo verehelichten Mieroszowska), † dass er die Güter Myslowitz, Bogutzitz, Schopienitz, Rosdzin u Rosdziner Hammer u Antheil Brzezinka „zum Theil mit angeborenen Recht nach seinen Eltern Herrn Albert Mieroszowski von Mieroszowitz und Frau Dorothea Gostawska von Bebelna ererbt, theilweise nach dem lezten Willen der weiland Hedwig v. Mieroszowska geborne Salamonin, ~~[illegible]~~ erhalten, theilweise aber von seinen Brüdern Herren Johann u Albert (dem jüngeren) Mieroszowski von Mieroszowice erblich erhalten, theilweise auch durch ordentlichen Kauf an sich gebracht. — So kam es, dass von dem der Hedwig Mieroszowska († 1637) bereits gehörigem grossten Theil der Herrschaft u der ausschliesslich den Gostawski u Mieroszowski zugefallen, die letzteren auch den 1/6 Theil an sich käuflich brachten, u somit (laut Lustig) 5/8 der ehemaligen Herrschaft vereinigten.

Somit hätten Wir die Mieroszowskischen Antheile an der ursprünglichen Herrschaft kennen gelernt. Es bleiben also noch zu bestimmen: Bogutzitzer Hammer (Kattowitz) Zaleuze, Antheil Brzezinka, Dzietzkowitz, Kozinietz u Jasce. —

Aus Lustig erfahren Wir dass zu den Haupterben Nicolaus Salomo gehörte Andreas Lipski ein Enkel der Catharina Salomo. Eine Tochter Catharina's, die 4te Schwester des Nicolaus des jungen heirathete den Andreas Lipski. Dessen Sohn nun, auch Andreas, war der vom Lustig erwähnte Enkel. — Aus derselben Quelle erfahren wir, dass Dzietzkowitz, Bogutzitzer Hammer (Kattowitz) u Zaleuze den Lipski gehörten. Sie verkauften aber (und zwar Peter u Adam Lipski) an Albert Mieroszowski ihre Antheile an Schoppienitz, Rosdzien und Zaleuze. Dadurch erfahren wir das Zaleuze bei der Theilung den Lipski zugefallen

Einzelne Theile dieses Antheils gingen auf die Ka=
mienski, Morski u. Pinocci über
Die Kamienski besassen den Boguszitzer Hammer (Kattowitz)
und hatten dort ihren Sitz, in der Stadt gehörte ihnen die
Vogtey und gewisse Gerechtsamen, wie auch 3/8 des Stadtwaldes
Theilweise ging dieser ihr Besitz auf Johann Mieroszowski
den I.t Majoratsherr über. – Gewisse Kamienskische Antheile
sind auf die Morski überzangen. – Die Morski beerbten
auch theilweise die Lipski, – da eine Tochter obbenanten
Andreas Lipski, – Eva, – einen Andreas von Morsko, Morski hei-
ratete. – Überhaupt verschwägerten sich dazumal dieselben
Geschlechter unter sich (so die Salomo, Lipski, Gostawski
Mieroszowski, Skulski.) – die Güter wurden verstückelt
u. getheilt, – u. jeder Antheilsbesitzer schrieb sich als Ei-
genthümer des Gutes. Diese Eigenheiten erschweren sehr
jede Nachforschung über damalige Besitzverhältnisse
Dziedzkowitz erscheint bereits im XVII Jahrhundert als Eigen-
thum der Pinocci.
So mit wäre, wenn auch nur in allgemeinen Umrissen unsere
Aufgabe gelosst, denn, biss auf die Güter Koziniecz u. Jasice fehlen
uns Nachrichten, sonst über Alle Antheile der ehemaligen
Herrschaft Myslowitz, – u. über die Antheile der Mieroszowski,
Gostawski, Lipski, Kamienski u. anderer haben wir Finger-
zeige.

S. M.

Krakau 20/XI 1898.

x über diese über

x x hier.

Krakau fideicommisshaus den / 1898.

Wohlgeborner, sehr geehrter Herr!

Zwar ist es mir nicht ganz klar, in wie ferne für die „Beiträge zur Schlesiens Rechtsgeschichte" es von Bedeutung sein kann die Kenntniss des Factums, dass vor 300 Jahren der Rosdiener Hammer den Mieroszowski oder Lipski eigen war? – allein aus Pietät für längst verflossene Zeiten u. Verhältnisse beseelt, – u. mich für einen Nachkommen eines Schlesisch-polnischen Geschlechtes betrachtend, beeile mich, – in wie ferne mein hohes Alter u. mein Leiden es gestatten, Ihnen, – nach Möglichkeit mit den verlangten Notizen zu dienen. – Sollten dieselben Ihnen brauchbar erscheinen, so wäre es vielleicht nicht gar zu kühn, Ex. Wohlgeboren, nach Erscheinen Ihres Werkes, um 1. Exp. zu ersuchen. –

Sollte Jemand eine neue Ausgabe Lustig's Gehte von Myslowitz vorhaben, so könnte ich demselben mit Erläuterungen u. Berichtigungen dienen, – würde aber Zeit zu dieser Arbeit brauchen.

Mit bewunderer Hochachtung Ex. Wohlgeboren
ergebenster

Gf Mieroszowski
kk Regierungsrath a/D.

Krakau: fideicommisshaus, den 27/XI. 898.

Hochwohlgeborner
sehr geehrter Herr,

Vor Allem, meinen verbindlichsten Dank für die freundlichst mir gesendeten 2. Hefte Ihrer sehr werthvollen Publication. – Soll dieselbe, in diesem Maasse ganz Schlesien umfassen, – so wird sie zu einem Riesenwerke anwachsen. –

Nun was Ihre Verlangen anbelangt. – Ich bin 71. Jahre alt, – u. sehr herzkrank. Mein Leben kann also in jedem Augenblick schließen, – u. solange ich noch lebe, bin ich keiner ersten Arbeit, – keiner, irgendwelcher Anstrengung fähig. – Ich kann mich also nicht damit befassen, daß ich selber Documente copire, auch nicht damit, daß ich geeignete Copisten aufsuche und collationire. Das Schreiben, wie es meine Briefe beweisen wird immer schlechter (von gerade schreiben ist keine Rede mehr) u. es ermüdet mich immer mehr.

Ich muß mich also darauf beschränken, daß ich sehr gerne gestatte, – daß in meiner Wohnung aus dem Wenigen, was ich besitze Copien gemacht werden, die außer Hauses gäbe ich die Familien acten nicht. –

Allein, es läßt sich auf anderem Wege Ihrem Verlangen zu entsprechen, – und zwar

ad 1 u. 2.) Die Urkunden vom 1360 und 1652 hat Herr Dr. E. Zivier, fürstl. Plessischer Archivar (Breslau Moritzstrasse 38.) in Krakau photographiren lassen, u. diese Photographie in Berlin vergrössern (er hat die Platte gegen von Krakau mitgenommen, – bei ihm also können Sie dieselben einsehen, – oder durch ihn Abdrücke erlangen, – oder vor der Myslowitzer Gutsverwaltung. – Sie können dieselben auch bei mir in Krakau copiren lassen. Hier sei bemerkt, daß die beglaubigte Abschrift v. J. 1652 sehr mangelhaft ist u. eine Menge Fehler umfaßte. —

Näheres darüber wie Myslowitz in den Besitz des Otto v. Pilcza gekommen u. wie es später Eigenthum des Venzel v. Rybnik geworden, – bin nicht in der Lage anzugeben. – Über Otto u. dessen Verwandschaft Niesiecki Wappenbuch, Ausgabe von Bobrowicz T. VII. p. 308. – Seine Tochter Elisabeth, 1° voto Ehefrau des Vincenz Granowski, Castellanus Naclensis, hat einen Sohn Johan, – Erben v. Pilcza, nennt sich Pilecki. 2° Voto Frau des Koenigs Vladislaus Jagietto. – Otto ist Palatinus Sandomirensis. de armis Topor (Securis) daher Toporczyk.

Ebenso aber Jacob d. a. Dębno, Palatin u. Capitaneus aber wo? kann ich nichts Näheres angeben.

ad 5m Im Plessner Freistandesherrlichen Gerichts Archiv befindet sich eine vidimirte Abschrift der böhmischen bei mir befindlichen Original Urkunde, u. eine ämtliche deutsche Übersetzung, – denn ich besitze vidimirte Abschriften dieser Urkunde u. deren Übersetzung, einfachen wird es also sein von jenem Archiv eine Abschrift samt Abschrift der Übersetzung zu verlangen u. zu erlangen, – als bei mir abzuschreiben, – u. neue Übersetzungen zu machen